

ჩამაზ
შხედლიძე

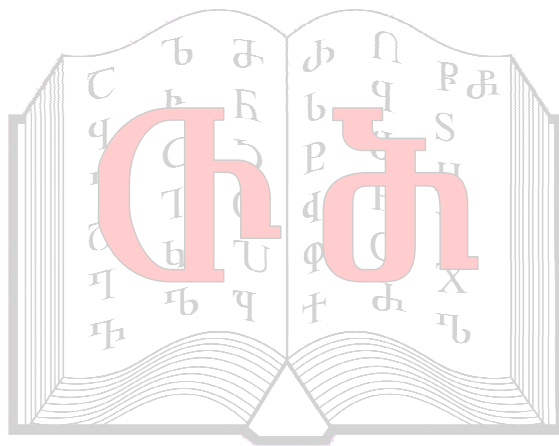
**უსომთავრულ-
რუსხურ-
შხედრული**
(ქართული ანბანის არსი)

მა ესე წარნავაზ იყო პირველი მეფე
ქართლსა შინა ქართლოსისა ნათესავ-
თაგანი. ჴმან განავრცო ენა ქართული, და
არღარა იზრახებოდა სხვა ენა ქართლსა
შინა თჳნიერ ქართულისა. მა ამან შექმნა
მწიგნობრობა ქართული.

**სსპმთეროქიქმ-
რქსქქქ-
ქქქქქქქქ**
(ქქქქქქქქ ქქქქქქქქ)

**სსმთქვერულ-
რქსქქქ-
ქქქქქქქქ**
(ქქქქქქქქ ანბანის არსი)

შედაჩემის
ნათელ ხსოვნას

Գ ა მ ა Ց
Ք ի չ Ե Դ Լ Ի Ժ Ե

**Մ ს Թ մ տ ა Վ ր լ -
Ի լ ս ի լ -
Ք ի չ Ե Դ Լ Ի**
(**ქართული ანბანის არსი**)

Մա ესე Փարնագա՛ս იყო პირველი მეფე
Վართლსა Մինա Վართლოսისა նათესავ-
თագანი. Էման განავրժոլ Ենա ქართული, Ե
արժարա ի՜ջրաճեծոժա Տճա Ենա Վართլսա
Մինա տճնիԵր լարտուլիսա. Մա Եման ՄԵԼԻժ
մ՛հիցնոժրոժա լարտուլի.

სარჩევი

წინასიტყვაობა	7
ნაწილი I	9
სსსიპი	10
ნაწილი 1. შთავრული ასოების აღდგენის აუცილებლობა	10
ნაწილი 2. შთავრულასოებიანი შრიფტების ხმარება	21
ნაწილი 3. ქართული ანბანის წარმოშობის საკითხისათვის	25
ნაწილი 4. საიდუმლო ანბანები	41
ნაწილი 5. ქართული წერის განვითარება	43
ნაწილი 6. სსო "O"-ს დახასიათება	76
ნაწილი 7. მხარებიდან ამოღებული ასოების აღდგენა	77
ნაწილი 8. ქართული ასოების გრაფიკა	80
ნაწილი 9. სასტამბო ბეჭდური ასოების ტერმინოლოგია	88
ნაწილი 10. სასტამბო ხელნაწერი ასოები	94
ნაწილი 11. სასტამბო დეკორატიული ასოები	96
ნაწილი 12. ქართული შრიფტის გაუმჯობესება	109
ნაწილი 13. ქართული საშრიფტო გარნიტურის შექმნის ტექნოლოგია	123
ნაწილი 14. ქართული კლავიატურა	140
ნაწილი II	151
ტაბულები	152
ნაწილი 15. ქართული ანბანის გრაფიკა	152
ნაწილი 16. ქართული ასოების ევოლუცია	173
ნაწილი 17. ქართული ანბანის ტაბულები	213
ნაწილი 18. ქართული ანბანის რიგითი და რიცხვითი მნიშვნელობები	227
ნაწილი 19. ქართული ასოების სახეობები	230
ნაწილი 20. ქართული საშრიფტო გარნიტურები	249
ნაწილი III	276
ელითწერა	277
ნაწილი 21. ელითწერა	277
საგნობრივი მაჩვენებელი	293
ილუსტრაციების და ტაბულების მაჩვენებელი	295
შემაჯობებელი	305

სსსიი-11

ქაოდენობრივი ტაბულა

ყრიფტები	სსომთავრულ- ნუსხური	სსომთავრულ- მხედრული	ძავისუფალი სტილის	სულ
	6	17	1	24
ლუსტრაციები		43		43
ქაბულები		654		654
ზიტერატურა		190		190
სუყველა		911		911

წიგნების სია

წიგნები გამოქვეყნებულია ასომთავრული და ნუსხურის ადგენის და მათი მხედრულთან ერთად ერთდროული ხმარების საკითხი. სერევე მე-19 საუკუნეში ხუთი გამოქვეყნებული ასოს ადგენის აუცილებლობა და ამ ასოების ხმარების წესები.

წიგნები გამართულია მთავრული ასოებით, რომლებითაც იწყება წერტილის შემდეგ ახალი წინადადება და აგრეთვე პირადი და საკუთარი სახელები.

წიგნი დაიწერა ასომთავრული და ნუსხური ასოების სილამაზის წარმოსაჩენად და იმ დავიწყებული მშვენიერი წესის აღსადგენად. უკვე მიზანს ისახავდა წინა წლებში დაწერილი წიგნები. ზემოთ მომყავს ამ წიგნების ნუსხა.

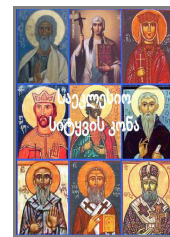
შვედლიძე შამაზ. ასომთავრული. — 1999. — 440 გვ., 978 ილ., ტაბ.

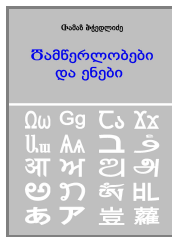
შვედლიძე შამაზ. შლოის ქვეყნები. — 2005. — 254 გვ., 646 ილ.; 2006. — 134 გვ., 670 ილ., ტაბ.

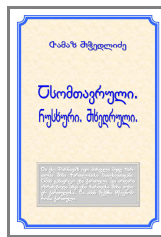
შვედლიძე შამაზ. ქართული დამწერლობა. — 2006. — 74 გვ., 40 ილ.

საეკლესიო სიტყვის კონა. — 2006. — 74 გვ., 40 ილ.

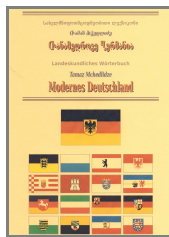
შვედლიძე შამაზ. ღობლივრავია. — 2007. — 58 გვ., 14 ილ.

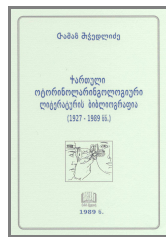
შვედლიძე შამაზ. ასომთავრული, ნუსხური, მხედრული. — 2008. — 312 გვ., 697 ილ.

შვედლიძე შამაზ. საქართველოს სიმბოლიკა. — 2009. — 340 გვ., 3667 ილ., 89 ტაბ.

შვედლიძე შამაზ. ქანამდროვე ლერმანია — 2009. — 182 გვ., 1939 ილ., 88 ტაბ.

შვედლიძე შამაზ. ქართული ოტორინოლოგიის რინვოლოგიური ლიტერატურის ბიბლიოვრავია — 1989. — 66 გვ.

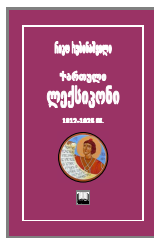
შვედლიძე შამაზ. ოტორინოლოგიის ვიის ბიბლიოვრავია — 2009. — 142 გვ.

ნიკო ხუბინაშვილი. ქართული ლექსიკონი. — 2010. — 230 გვ., 559 ილ.

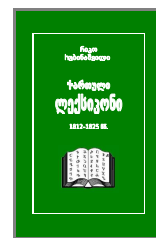
შვედლიძე შამაზ. ლერმანია — 2010. — 344 გვ., 1712 ილ..

ნიკო ხუბინაშვილი. ქართული ლექსიკონი. — 2010. — 441 გვ., 559 ილ.

შვედლიძე შამაზ. ლერმანიის ლექსიკონი. — 2011. — 252 გვ.

ნიკო ხუბინაშვილი. ქართული ლექსიკონი. — 2011. — 441 გვ.

წიგნების სია

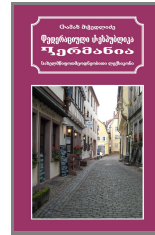
შველიძე ჯამაზ. აძველები ქართული წარწერები — 2011. — 114 გვ.

შველიძე ჯამაზ. შართული წიგნი და ასომთავრულ-ნუსხური — 2011. — 274 გვ.

შველიძე ჯამაზ. შარტიანული წარწერები — 2012. — 212 გვ.

შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ. — 2013. — 280 გვ.

შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ. — 2013

შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ. — 2013

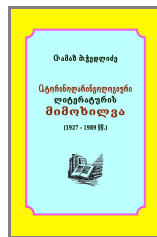
შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ. — 2013

შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ. — 2013

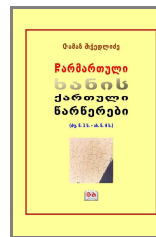
შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ. — 2013

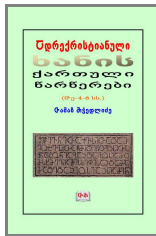
შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ. — 2013

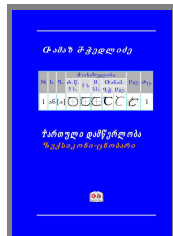
შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ. — 2013

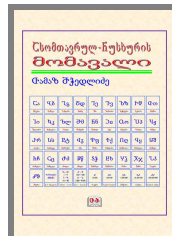
შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ. — 2013. — 114 გვ.

შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ. — 2013. — 189 გვ.

შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ. — 2013. — 134 გვ.

შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ. — 2013. — 148 გვ.

შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ. — 2013. — 310 გვ.

წინასიტყვაობა

წ. შველიძე

ჯამაზ შველიძე
შველიძე ჯამაზ. შველიძე ჯამაზ.
2013 წლის დეკემბერი

ჩსფუზ 1

სსოთაფრული

1. შთაფრული ასოების აღდგენის აუცილებლობა
2. შთაფრულასოებიანი შრიფტების ხმარება
3. ჟართული ანბანის წარმომომობის საკითრისათვის
4. საიდუმლო ანბანები
5. ჟართული წერის განვითარება
6. უსო „Q“-ს დახასიათება
7. ღმარებიდან ამოვარდნილი ასოების აღდგენა ჟართულ ანბანში
8. ჟართული ასოების გრაფიკა
9. სასტამბო ბეჭდური ასოები
10. სასტამბო ხელნაწერი ასოები
11. სასტამბო დეკორატიული ასოები
12. ჟართული შრიფტების გაუმჯობესება
13. ჟართული საშრიფტო გარნიტურის შექმნის ტექნოლოგია
14. ჟართული კლავიატურა

ნაწილი 1

მთავრული ასოების აღდგენის აუცილებლობა

მცხეთა-მთიანეთის მონასტრის მკვლევარების ცენტრი

ცნობილია, რომ თანამედროვე ქართულ წერაში იხმარება ხელოვნურად შექმნილი მთავრული ასოები, რომლებიც პირველად შემოღებულ იქნა გაზეთ „მშობის“ მიერ 1866 წელს რუსული დამწერლობის ზეგავლენით. თანამდის კი იხმარებოდა ჭეშმარიტი მთავრული ასოები მრგვლოვანის სახით.

ემ პრობლემის გასაგებად საჭიროა პატარა ექსკურსი ისტორიაში. თანამედროვე დამწერლობებში ბერძნულ, ლათინურ, სომხურ, რუსულ ფუძეებზე განიხილვა სასტრიქონო და სახედაო (მთავრული) ასოები. ეს სხვაობა გამომდინარეობს ჩვეულებრივი ასოების და ინიციალების დაპირისპირებიდან (ლათინური დამწერლობის ქვეყნებში მე-11-15 საუკუნეებიდან).

სასტრიქონო ასოები აგრძელებენ შუასაუკუნეების კურსივის წარმოშობის მინუსკულური წერის ტრადიციებს. მინუსკულური (ლათ. minusculus პატარა) წერა ხმარობს მხოლოდ სასტრიქონო ასოებს. ეგი შეიქმნა როგორც სწრაფწერის და კურსივის შედეგი მე-8 საუკუნის ბოლოს (ლათინურ ანბანის ფუძეზე). ლერძნული სწრაფწერა კი შეიქმნა მე-9 ს.

მე-13 საუკუნიდან ლათინურ დამწერლობაში იწყება მაღუსკულური და მინუსკულური ასოების ხმარება სხვადასხვა ფუნქციით.

სახედაო (მთავრული) ასოები სასტრიქონოებისაგან განიხილვა სიმადლით, ზოგ შემთხვევაში კი მონახულობითაც (ბერძ. Αα, Γγ, Δδ; ლათ. Aa, Bb, Gg). სახედაო ასოები ატარებენ არა მარტო ასოების ხასიათს, არამედ დეტერმინატივებისაც, აღნიშნავენ რა მათგან დაწყებულ სიტყვას როგორც წინადადების დაწყებას, საკუთარ სახელს, სხვადასხვა სათაურების ნაწილებს. ლერძნულ დამწერლობაში სახედაო ასოებით წერენ არსებით სახელებს, ინგლისურში – ყველა სრულმნიშვნელოვან სათაურებს. სახედაო ასოები ორიენტირებულია ლათინური კაპიტალური მონუმენტური მაღსკულური წერის ფორმებზე.

მაღსკულური წერა (ლათ. majusculus ცოტადენ მეტი) შედგება მარტო სახედაო ასოებისაგან. ლერძნული მაღსკულური წერა წარმოდგენილია კლასიკური მონუმენტური ბერძნული ანბანით, რომელიც დამკვიდრდა ტენში ძვ. წ. მე-7 საუკუნეში. ზათინური მაღსკულური წერა წარმოდგენილია მონუმენტური ლათინური ანბან-

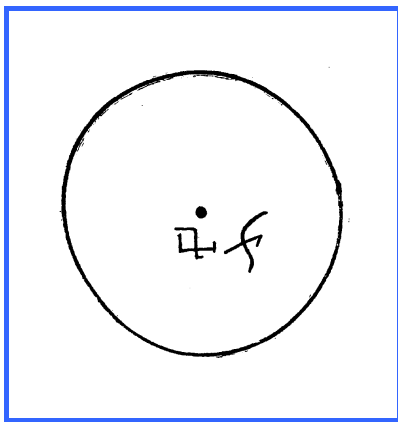
© მამაზ შველიძე

ასოების შემოღების თარიღები				
	მთავრული	ჩუსხური	ლაკრული	მთავრ./ჩუსხ. ერთდრ. ხმარ.
ლერძნული	ძვ. წ. 9 ს.	2 ს.	3 ს.	13 ს.
ზათინური	ძვ. წ. 7 ს.	2 ს.	3 ს.	13 ს.
ჩართული	ძვ. წ. 5 ს.	8 ს.	8 ს.	14 ს.
სომხური	ტხ. წ. 5 ს.	13 ს.	19 ს.	14 ს.
სლაკური	10 ს.	14 ს.	15 ს.	16 ს.

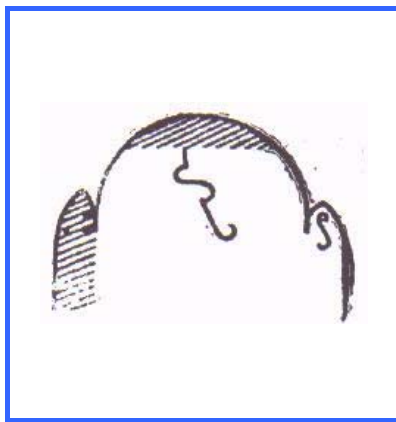

ნით (ძვ. წ. მე-6 ს.). სათაურებში, წერტილის შემდეგ ტექსტის ნაწილის გამოსაყოფად, საკუთარ სახელებში სახედაო ასოების ხმარება ლათინურ წერაში დაიწყო მე-13, სლავურ წერაში კი მე-16 ს.

ცხლა გადავხედოთ ქართული დამწერლობის განვითარებას. ჩართული დამწერლობა წარმოიშვა წარმართულ ხანაში, რაც დაამტკიცა ჯამაზ სატარიძემ თავის ბრწყინვალე მონოგრაფიაში „*ჩართული ასომთავრული*“. ჩართული დამწერლობის აქამდე აღმოჩენილ უძველეს ნიმუშად ითვლება ტრძაზის ნეკროპოლში აღმოჩენილ ვერცხლის ლანგარზე ახ. წ. 70 წ. შესრულებული პიტიასის ინიციალები. უენზელი სტელაზე იმავე ნეკროპოლიდან შესრულებულია 75 წ. წარწერა ნეკრესის ნაქალაქარში აღმოჩენილ საფლავის ქვაზე ამოკვეთილია 1-2 სს. ურწო-ტყინეთში, სოფელ შავათში არქეოლოგიური გათხრების დროს აღმოჩენილ ქვა-ჯვარზე ასომთავრული ანბანი ამოკვეთილია 367 წ. სალესტინაში სეტრე უბერიელის მიერ მე-5 საუკუნეში აშენებულ მონასტრის მოხაიკური წარწერა დათარიღებულია 430 წლით.

ტრძაზის ლანგარის ინიციალები „*ჟ*(ერცუმ) *უ*(თიასში) *ჩ*(არძამის-ძე)“ (ახ. წ. 70 წ.)

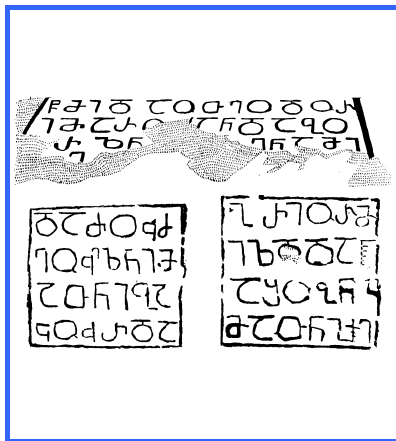
ტრძაზის სტელის ვენზელი „*ს*(ვეახო)ნ“ (ახ. წ. 75 წ.)

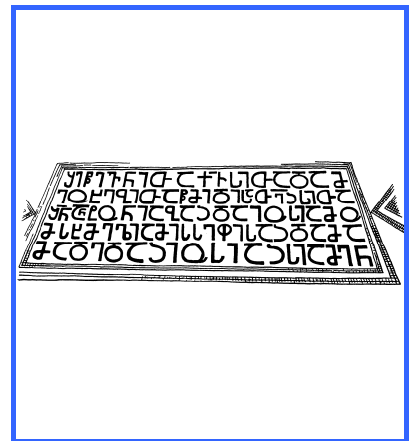
ნეკრესის სტელა (ახ. წ. I ს.)

შავათის სტელა (367 წ.)

მოხაიკური წერწერები სალესტინის მონასტრის მონასტერში (430 წ.)

მოხაიკური წერწერა სალესტინის მონასტრის მონასტერში (532 წ.)

ეს ასოები მოხაზულობით მრგვალია და სიმაღლით ისინი თანაბრები არიან (იწერებიან ორ ხაზს შუა). შროთა განმავლობაში ზოგ ასოს ჩამოუგრძელდა ვერტიკალური ხაზი, ზოგს კი შეკრული თავი გაეხსნა. შაახლოვებით მე-8 საუკუნეში „მრგვლავანიდან“ წარმოიშვა ე. წ. „ნუსხური“, რომელიც წარმოადგენს წერის კუთხოვან სახეობას და რომელშიც ოთხი სხვადასხვა სიმაღლის ასოთა ჯგუფია და ასოები ოღნავ მარჯვნივაა გადახრილი. უანვითარების შემდეგ ეტაჰზე (მე-8 ს.) ასოები დამგრ-

ქართული ეკლესიის ადგილის აუცილებლობა

ვალდა,
გას-
წორდა
და გა-
მართი-
და, რაც
განაპი-

ქართული წერის სახეობები	
სლოთავრული	საქართველოს იმერეთის სამეფოს დროშის აღწერა
ხუხურო	რეგულაციური დოკუმენტი
მხედრული	აბგდევნებრივი კლასიკური სტრუქტურის მქონე ტექსტი

© დამაზ მჭედლოძე

რობა მათი გადაბმულობისაკენ მიდრეკილებამ. უმასთანავე ასოებმა შეინარჩუნეს ოთხხაზოვნობა. ჭარბიშივა ქართული წერის მესამე სახეობა – „მხედრული“, რომელიც ფაქტიურად წარმოადგენს სწრაფწერის ნაირსახეობას.

ხემოსხენებულისაგან ნათლად ჩანს, რომ ქართულმა წერამ თავის განვითარებაში იგივე გზა განვლო, რაც ბერძნულმა და ლათინურმა. ქართული წერის სამივე სახეობა შემდგომში პარალელურად იხმარებოდა. საკლესიო წიგნები ხუცურით იწერებოდა, მრგვლოვანი კი იხმარებოდა სათაურებში, ინიციალების და აბზაცების დასაწყისად.

მრგვლოვანი და მხედრული ასოებით არის დაბეჭდილი ერთ-ერთი პირველთაგანი ქართული ნაბეჭდი წიგნი „ქართული ენის გრამატიკა“ (ტომი, 1643 წ.), აგრეთვე მბილისში დაბეჭდილი წიგნები „ხონდაკი“ და „ხოცვანი“ (1710 წ.), უსაფრთხოების

მცდრ-ბეჭდვის სიძლიერის დაცვის უზრუნველყოფა

ღმირან ზარეჯანისძე ' ბო-სეს
უქიან ღო-ნელსა.
ღბდულ- ბესიან ყანეთელსა' ლე-
ქსი მას უქეს' რო-მელსა.
ზილარ უქოს' სარგის' მხო-გე-
ლოსა, მას უნა დანუშრო-მელსა.
და მარტიელ მისსა' კუსთველსა,
მის-თვს ცრემლ- შეუ შრ-მელისა'

მრავალხაზიანი ქართული სტატიიდან ურნალში
"Journal Asiatique" 1832 წ.

საქართველოს იმერეთის სამეფოს
დროშის აღწერა

ანუ
საქართველოს სამეფოს
დროშის აღწერა
ბ. ს. ს.

„ხიბაის სიბრძნე“, 1784 წ.
(თავფურცელი)

„სნებანი. ზოცვანი. მოკლე საქრისტიანო სწავლა“ (მოზლოკი, 1797 წ.).

მრგვლოვანის მთავრულებად (საკუთარი სახელების, წერტილის შემდეგ ახალი წინადადების დასაწყისი ასოები) გამოყენებით დაიწერა ულორვიესკის მრავალხაზიანი, სნებონი საგრატიონის „მყობილსიტყვაობის“ სხვადასხვა ნუსხები, მე-19 ს. პირველ ნახევარში დაბეჭდილი წიგნები „სანწესება შინაგანისა საქართველოდსა მართვისა“ (1810 წ.), მემიურაზ საგრატიონის „სნებონია დაწყებითგან უვერიისა, ე. ი. ულორვიისა, რომელ არს სრულიად საქართველოდსა“ (1848 წ.). უმავე წესითაა შესრულებული მემიურაზ საგრატიონის ხელნაწერი „სანმარტება პოემა უეფხისტყაოსნისა“.

შამასადაძე, სახელო და სასტრიქონო ასოების ხმარებას საქართველოში მე-19 საუ-

ქართული ხელწერა

მყობილსიტყვაობის
სანწესება შინაგანისა საქართველოდსა მართვისა
სანმარტება პოემა უეფხისტყაოსნისა

კუნის მეორე ნახევარამდენ ჰქონდა კარგა ხნის ისტორია. უასული საუკუნის 60-ნ წლებში მთავრულების ხმა-

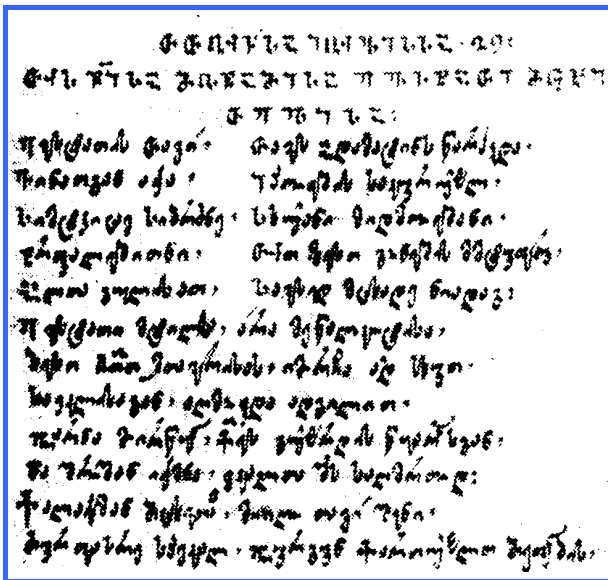
ქართული წერა — ქართული წერა

„წიგნების“ მიერ შექმნილი ცრუმთავრული ასოები

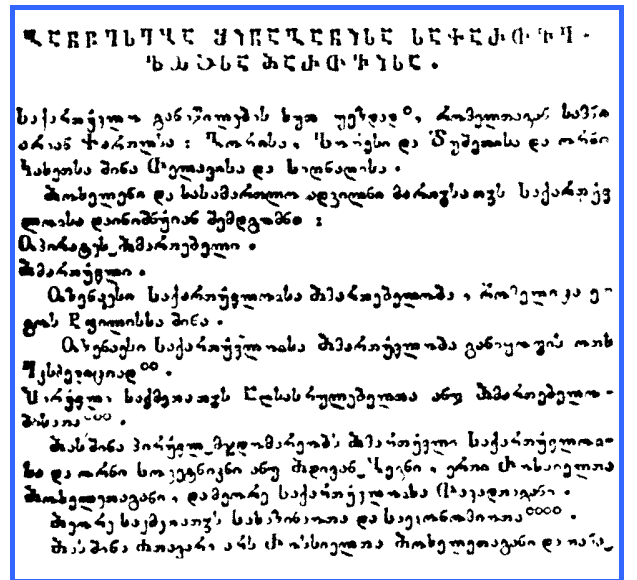
რება ქართულ დამწერლობაში წავიდა მრუდე გზით. 1866 წელს დაარსდა გაზეთი „წიგნების“

რომელმაც განიზრახა გაზეთის ფურცლებზე გაეტარებინა მთავრული ასოების ხმარების ორთოგრაფიული წესი. შაგრამ იმის მაგივრად, რომ მთავრულებად გამოეყენებინათ ბუნებრივი მრგვლოვანი ასოები, აიღეს მხედრული ბეჭდური შრიფტი და მისგან გააკეთეს მთავრულები. ი. ი., ოთხხაზოვანი მხედრული ასოები გადააკეთეს ორხაზოვნად, რის შედეგადაც ყველა ასო გახდა ერთი სიმაღლის. შუა ტანის ასოები (ა, თ, ი, ო) გაიწელა და დაგრძელდა, მთლიანი ტანის ასოები (ქ, წ, ჳ) შეიკუმშა, ქვედა ტანის ასოები (გ, დ, ე, ვ, კ, ლ, ჟ, ტ, უ, ფ, ღ, ყ, ც, ჯ) ამოუდგნენ გვერდით ზედა ტანის ასოებს (ბ, ძ, ნ, ჰ, რ, ს, შ, ჩ, ხ, ჰ).

მხედრულმა ასოებმა მიიღეს ხელოვნური დამახინჯებული სახე. „წიგნების“ ამ აქტმა თავის მიზანს ვერ მიაღწია, რადგანაც ამ ახლად გაკეთებული ასოების ხმარება სათაურებში და ტიტულებში კი შეიძლებოდა, მაგრამ მათი ხმარება შიგ ტექსტში შეუძლებელი იყო. ი. ი., ორთოგრაფიული მიზანი ვერ იქნა მიუწეული.

წიგნების მიერ შექმნილი „წიგნების“ ასოები. 1795 წელს ნიკოლოზ მელიქიძის მიერ აღმოჩენილია

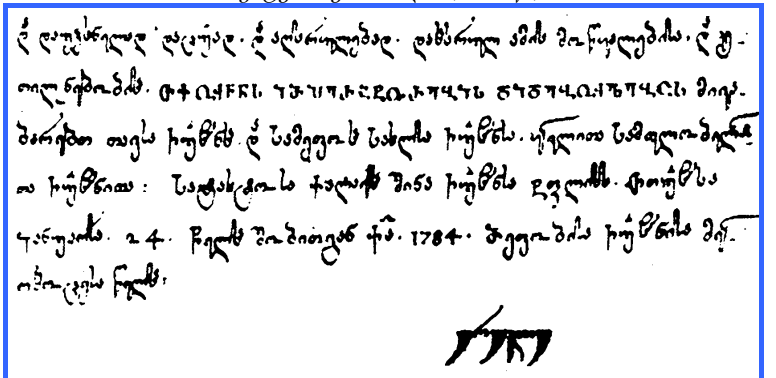
„წიგნების“ მიერ შექმნილი ასოები. 1801 წ.

სამწუხაროდ, ამ ასოებმა სწრაფად მოიკიდეს ფეხი და იმდენად დამკვიდრდნენ, რომ ამაჟამად ფართოდ ხმარობენ მათ ქართულ ჟურნალ-გაზეთებში, წიგნებში და ხელნაწერ განცხადებებშიც კი.

მთავრული ასოების უხმარებლობა თანამედროვე ქართულ დამწერლობაში ჰქმნის უამრავ მოუხერხებლობას. სამოკვანო რამოდენიმეს:

- ძნელად საკითხავი, თვალების დამღლევი ერთგვაროვანი ტექსტი;
- შკითხველისათვის ტექსტიდან საკუთარი სახელების სწრაფად გამოყოფის შეუძ-

„წიგნების“ მიერ შექმნილი ასოები. 1784 წ.

წიგნების

მთავრების აღდგენა

ამბობენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ინგლისში. საქართველო ამჯობინებს შექსპირს დედანში ან მაჩაბლის და პასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა კავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა კავშირი, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. აი რატომ გაზის გამოყენება თბილისში იყო მკვლელობა.

ამთავრულო ტექსტის ფრაგმენტი

ამბობენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ინგლისში. საქართველო ამჯობინებს შექსპირს დედანში ან მაჩაბლის და პასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა კავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა კავშირი, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. აი რატომ გაზის გამოყენება თბილისში იყო მკვლელობა.

მთავრულებიანი ტექსტის ფრაგმენტი

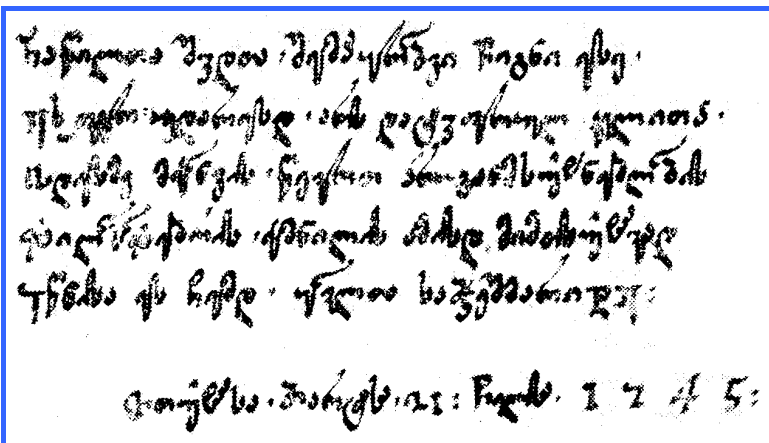
ლებლობა. ძაც შეეხება უცხოურ საკუთარ სახელებს ან გეოგრაფიულ სახელწოდებებს, სრულებით ძძნელია სწრაფად გაგება, რაზეა ლაპარაკი ტექსტში

□ ცხრევიათურების ტექსტში ხმარების შეუძლებლობა. სხვა ენებში (გერმანულში, ინგლისურში, რუსულში და ა. შ.) ხომ ფართოდ იხმარება ასეთი შემოკლებები. ცრ-

სებობს კიდევ ვრცელი „შემოკლებათა ლექსიკონები“.

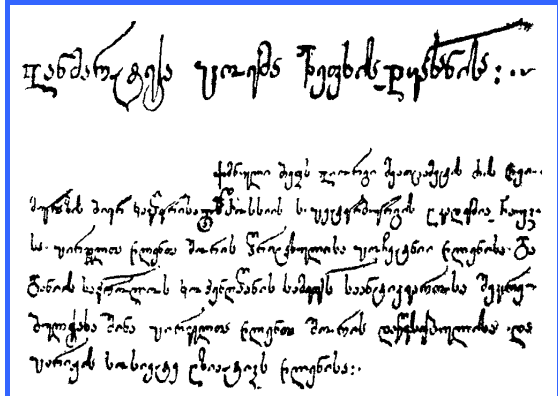
ამ სიის გაგრძელება კიდევ შეიძლება. ამ რამდენად უფერულია უმთავრულო ტექსტი, ნათლად ჩანს ზემოთ მოყვანილი ტექსტის ფრაგმენტიდან.

ამრიგად, მთავრული ასოების აღდგენის აუცილებლობა თავისთავად ცხადია. ანდა აღინიშნოს, რომ პირველად ეს საკითხი წამოაყენა 1962 წელს აკადემიკოსმა უკაკი შანიძემ,

ცხრევიათურების „ქობილისტყვაობის“ გადამწერის ნეოფიტეს ანდერძი (1795 წ.)

ამთავრულო ტექსტი. წანმარტება პოემა „ქეფხისტყაოსნისა“

რომელიც წლების მანძილზე გმირული შეუპოვრობით მარტოკა იცავდა ამ აზრს სრული გაუგებლობის გარემოცვაში. შანიც, რა იყო მიზეზი იმისა, რომ მას არავინ არ დაუჭირა მხარი.

ამის მიზეზს მე ვხედავ ქართველი კაცის ისეთ თვისებაში, როგორიც არის თანდაყოლილი სიზარმაცე. ამდესაც იუბნები ადამიანს, რომ უნდა აღვადგინოთ ასომთავრული, ის იმაზე კი არ ფიქრობს, რამდენად საღია ეს აზრი, არამედ იმაზე, თუ როგორ ზეგავლენას მოახდენს ეს მოვლენა (ახალი ასოების შესწავლა, მათი წერის ათვისება და ა. შ.) პირადად მასზე. მა აქ ვერაფერს ვერ ხედავს გარდა აუტკივარი თავის ატკივებისა. შაგრამ ხმამაღლა ამას ვერ იმახის და მოჰყავს სხვა საწინააღმდეგო არგუმენტები, რომლებიც ვერ უძლებენ ვერავითარ კრიტიკას.

სეშმარიტი მთავრული ასოების აღდგენა

მცხეთის მთავრულების აღდგენის აუცილებლობა

სწავლა ჩვენი უნდა რაიღობითაც სწავლა
 და მისი : 1800 : 14 : 15 :
 უნდა ჩაბრუნდეს ჩვენი ზნე : 1768 : 1768 :
 უნდა ჩვენი ზნე ჩვენი ზნე : 1768 : 1768 :
 უნდა ჩვენი ზნე ჩვენი ზნე : 1768 : 1768 :
 უნდა ჩვენი ზნე ჩვენი ზნე : 1768 : 1768 :
 უნდა ჩვენი ზნე ჩვენი ზნე : 1768 : 1768 :
 უნდა ჩვენი ზნე ჩვენი ზნე : 1768 : 1768 :
 უნდა ჩვენი ზნე ჩვენი ზნე : 1768 : 1768 :
 უნდა ჩვენი ზნე ჩვენი ზნე : 1768 : 1768 :
 უნდა ჩვენი ზნე ჩვენი ზნე : 1768 : 1768 :

სწონ ლავრატიონის „ყოველდღიური“ ვადამწერის შავი ტექსტორ სტეფანის ანდრეი (1800 წ.)

ლელი. შესადარებლად შეიძლება ითქვას, რომ რუსული წერის სამყაროს მოეპოვება სასტამბო შრიფტების ასობით ნატრსახეობა. უათინურ სამყაროს კი ოცი ათასი.

უათინური შრიფტი ემსახურება მსოფლიოს 68 ენის მრავალ ბევრანაში. სლავური შრიფტი ემსახურება რამოდენიმე ათეულ ენას ოთხ ქვეყანაში. ლერძული და სომხური შრიფტები ემსახურება თითო-თითო ენას, მაგრამ მათი ჟურნალ-გაზეთები გამოდის მსოფლოს მრავალ ქვეყანაში. ქართული შრიფტი ემსახურება ერთ ენას და ქართული წიგნები გამოდის ერთ ქვეყანაში. უ. ი., თუ სხვაენოვან შრიფტებს აქვთ განვითარების მდიდარი შესაძლებლობანი, ქართული შრიფტის განვითარება ერთი მუჭა ხალხის კისერზეა. თა თუ ჩვენ თვითონ არ მივხედავთ ამ საქმეს, სხვას არავის ეს არ აღარდება. ამ საკითხში სხვა ერებთან შედარებით ჩვენ გაცილებით ხთულ და სავალალო მდგომარეობაში ვიმყოფებით და ამიტომ გვჭირდება უდიდესი მონდობა ამ საქმის გამოსასწორებლად.

შხატვარმა სწონ თუმბაქემ აკადემიკოს სკაკი მანდიის ხელმძღვანელობით 1964 წელს შექმნა სასტამბო შრიფტი „ანივერსიტეტი“ მთავრული – მრგვლოვანი და სასტრიქონო – მხედრული ასოებით. ამ შრიფტით დაიბეჭდა რამოდენიმე ნაშრომი (იხ. სია თავის ბოლოში).

მკვეთრად გააუმჯობესებს დაბეჭდილი ტექსტის ხარისხს და მისცემს მძლავრ ბიძგს ჩვენი ცხოვრების ყველთ მხარის განვითარებას. ამავ აქტით ჩვენ გამოვასწორებთ 123 წლის წინათ დაშვებულ შეცდომას. ჩვენი დამწერლობა მოქნილობით და ძალით გაუსწორდება წერის ევროპულ სისტემებს და ჩვენ დთვიბრუნებით ჩვენთვის კუთვნილ ადგილს ცივილიზებულ ძველდამწერლობის მქონე ხალხებს შორის.

სრებობს მეორე პრობლემაც. ამჟამად მოგვეპოვება ათიოდე დასახელების ქართული სასტამბო შრიფტის გარნიტური. ამ ათიდან პრაქტიკულად იხმარება ორი-სამი, წიგნებში კი ერთი. სწორედ ეს არის მეორე მიზეზი იმისა, რომ თანამედროვე ქართული წიგნები პოლიგრაფიული თვალსაზრისით უფერულია, მხელად საკითხავი და თვალისდამღ-

სწონ ლავრატიონი. „ყოველდღიური“ ვადამწერის „სადაწერილი“ 1768 წელს ლავრატიონი სტეფანი-მუსხიშვილის მიერ

დას ჩვენი ზნე ჩვენი ზნე : 1768 : 1768 :
 უნდა ჩვენი ზნე ჩვენი ზნე : 1768 : 1768 :
 უნდა ჩვენი ზნე ჩვენი ზნე : 1768 : 1768 :
 უნდა ჩვენი ზნე ჩვენი ზნე : 1768 : 1768 :
 უნდა ჩვენი ზნე ჩვენი ზნე : 1768 : 1768 :
 უნდა ჩვენი ზნე ჩვენი ზნე : 1768 : 1768 :
 უნდა ჩვენი ზნე ჩვენი ზნე : 1768 : 1768 :
 უნდა ჩვენი ზნე ჩვენი ზნე : 1768 : 1768 :
 უნდა ჩვენი ზნე ჩვენი ზნე : 1768 : 1768 :
 უნდა ჩვენი ზნე ჩვენი ზნე : 1768 : 1768 :

მთავრულების აღდგენა

შეგვიშინებოდა დაგვიშინებოდა

(მეცხე . 1^ა)

თქმისაჲს იყმანსს . 21 .

მაჲს მან ბატონიანობის კარდრეათჲს სეჲდაჲთქმისს .

ამჲს კაჲრად დაჲს ბჲს მანდისდაჲს .

<p>მეუფისა იმანს ჯ აქმისა უთა ვითარ ფა და სურს მას უ ადრეობის წინ ჯ მადრისა მას სიყმ ღმირს მასა მანს ღმირს მასა მან უმადრისა მას ვითა მანს მანს მანს ღმირს მას მანს</p>	<p>მანს მეუფისა ვითარ აქმისა მანს</p>
--	--

სტონ ლავრატიონი. „ყობილისიყვაობა“.
 ლადაქერილია 1781 წელს სიასავის მიერ

მცხეთის მონასტრის სტამბა

გ რ ა მ ა

1861

ფებერვალი

წელიწადი მესამე

ჩოღება თხზულებათა:

- I. — მოძღვრება ვაზირი ეპისკოპოსისა
 შესწავლილ კანონებსა
 კანონის მოხელის ვახტანგისა
 მსმ. დიკ. ვაზირი გამ-
 რკველითვისგან.
- II. — სოლიმის ასაკის მქალაქ-
 მული (რომის) დიკ. ანდრეასისა.
- III. — ლექსები სსუ და სსუ 'წიგნი'
 სწავლების ფურცელი პოლოცებისა
- IV. — ლექსები ანა მუსხიშვილისა დიკ. გვარამიანი
- V. — სსუ და სსუ ანაგოი (ახლანდელი მსმ.)

რედაქტორი.

გვარამიანი ვახტანგისა

ჭურჭელი „ცისკრის“ თავფურცელი

მოწვევა ჰელმწიფე

შავიი უესესიე!

ჩქენი ზრამმატიკა რომ აღარ იშოვებოდა, და აღარც სხეებისა, საქმე ისე გაგვიძნელდა, რომ დედაუნის სწავლებას ვეღარ ვახერხებდით; — მეტი ღონე აღარ იყო, ჩემი შვილებისათვის მევე უნდა შემედგინა ზრამმატიკა, როგორც მომეხერხებოდა და, აი, სტამბაში ვგზავნი გიდეც დასაბეჭდავად.

ღმ წლის ოკტომბრის დამდეგს რომ ჩემს სახლში ბძანდებოდით, მაშინ გთხოვეთ და თქვენც დამრთეთ ნება, რომ პირველად თქვენი პატივისცემით სახსენებელი სახელი ვახსენო და თქვენს მეგობრობას ვუძღვნა ეს წიგნი, ეტება თქვენს მეგობრობით და თქვენი მაგალითით სხვებმაც ქართული ენის სიყვარულით, შითხრათ ან შემომითვალოთ, რასაც ეს სიყვარული ჩემთვის სათქმელად გავონებთ: ენას ერთგულებას გაუწევო მაგითი და მე დიდად დამაყვებთ.

თქვენი აღმატებულების
გულითადი პატივისცემელი
შამიტრა ყაფიანა.

სოფ. ქვიშხეთი,
12 დეკემბერი 1881.

მიმიტრი ყაფიანი. ქართული დრამატიკა. 1882 წ.

შოთა ძუსთველის უკვდავი ქმნილება ქართული ლიტერატურის მშვეფავაა. ტმასთანავე მან მსოფლიო ლიტერატურის საგანძურშიც დაიკავა საპატიო ადგილი საქვეყნოდ განთქმულ შედევრებს შორის. „უფხვისტყაოსანი“ უკვე გადათარგმნილია მრავალ უცხო ენაზე და მისი ავტორი ისევე ცნობილი გახდა მსოფლიოში, როგორც ომიროსი, ჟიროდოსი, ნიზამი, შანტიე, ჟექსპირი, ლეოტე, შუშკინი. შოთამ ბრწყინვალედ გამოიყენა ქართული ენის მხატვრული შესაძლებლობანი და მომხიბლველი პოემა შექმნა, რითაც ისახელა თავი და ასახელა ქართველი ერი, რომელიც სამართლიანად ამაყობს მისი უებრო ნაწარმოებით. ძუსთველი ქართული კულტურის მედროზე გახდა ძველი და ახალი საქართველოსთვის

ზაი ხანია მიმდინარეობს „უფხვისტყაოსნის“ ტექსტის მეცნიერული შესწავლა და კრიტიკული განხილვა, მისი გაცხრილვა მერმინდელი მინარევისაგან და ცდები პოემის ენის დახვეწისა და პირვანდელი სახის აღდგენისა. შეიძლება ითქვას, რომ ამ მხრით უკვე გარკვეულ პროგრესს ვართ მიღწეული. ძუ ვისმე უძევს წილი ამ პროგრესის მიღწევაში, ერთი მათგანი შეიძლება ამ სტრიქონების ავტორიც იყოს, რომელმაც აქტიური მონაწილეობა მიიღო პოემის სამ გამოცემაში (1937, 1951 და 1957 წწ.)¹. შან აღადგინა ვეფხის ტყაოსნის პირველი (ვახტანგისეული) გამოცემა 1712 წლისა და დაურთო მას ახსნა-განმარტებანი (1937 წ.)². შანვე

¹ ნახეთ ამ კრებულში „ღღევანდელი ვითარება უფხვის ტყაოსნის ტექსტის დადგენის საქმეში“ (გვ. 214 და შემდგომი).
² შოთა ძუსთველი. უფხვის ტყაოსანი. ვახტანგისეული გამოცემა 1712 წლისა, აღდგენილი ლ. ხანისის მიერ. 1937.

ერიფტ „ანივერსიტეტი“ შესრულებული ტექსტის ფრაგმენტი

PS! ზოგიერთი მეცნიერის მონაცემებით ქართული დამწერლობა შეიქმნა ძვ. წ. 412 წელს. 128 წლის შემდეგ კი (ძვ. წ. 284 წელს) შემოღებულ იქნა სრულიად ქართული სახელმწიფო დამწერლობა და ქართული ეროვნული წელთაღრიცხვა. 2008 წელს პირველს შეუსრულდა 2420 წელი, მეორეს კი 2011 წელს შეუსრულდება 2295 წელი.

ქართული და მხედრული ასოების გამოყენებით დაწერილი ნაშრომები

სწონ ლავრატიონი. წყობილსიტყვაობა. – 1768 (გადამწერი ლიორგი ტლექსი-ქესხიშვილი).

სწონ ლავრატიონი. წყობილსიტყვაობა. – 1781 (გადამწერი თოსაფი).

საქართველო – ქუსეთის ხელშეკრულება (ჟეორგიევსკის ტრაქტატი). – 1783.

ჟრეკლე ჟეფის წერილი ქუსეთის იმპერატორ ჟკატერინე ჟეორისადმი. – 1784.

სწონ ლავრატიონი. წყობილსიტყვაობა. – 1795 (გადამწერი ნეოფილე).

სწონ ლავრატიონი. წყობილსიტყვაობა. – 1800 (გადამწერი შავით ქექტორ ტლექსიძე).

ლანწესება შინაგანისა საქართველომსა მართვისა. – მფილისი, 1801.

ქეფის ლიორგის ძე ქეიმურაზ [ლავრატიონი]. სტორია დაწყებითგან ივერიისა, ე. ი. ლიორგისა, რომელ არს სრულიად საქართველომსა. – სანკტ შეტერბურგი, 1848.

შიმიტრი ჟიფიანი. ქართული ღრამატიკა. – სანკტ შეტერბურგი, 1882.

ქეიმურაზ ლავრატიონი. ლანმარტება პოემა „ჟეფისიტყაოსნისა“. (ლაიოზ ტმედაშვილის რედაქციით, გამოკვლევით და საძიებლით). – მბილისი, 1960.

არიონი. ხრებული ტაკი მანძის 80 წლისთავის საიუბილეოდ. – მბილისი, 1967.

სავლეს ეპისტოლეთა ქართული ვერსიები // მბილისის უნივერსიტეტის შრომები. – მ. 16. – მბილისი, 1974.

ჟტლთა და შვიდთა მნათობსათვის. XII საუკუნის ასტროლოგიური ტრაბტატი. – მბილისი, 1975.

ჟეფხის ტყაოსნის საკითხები // ტ. მანიძე. მხზულებანი 12 ტომად. – მ. 5. – მბილისი, 1985. – ლგ. 7–275.

სეტრიწონის ქართველთა მონასტრის ტიპიკონი // ტ. მანიძე. მხზულებანი 12 ტომად. – მ. 9. – მბილისი, 1986. – ლგ. 55–123.

ქამაზ შჭედლიძე. სლომთავრული. – 1999. – 440 გვ. – 948 ილუსტრაცია, ტაბულა.

ქამაზ შჭედლიძე. შსოფლიოს ქვეყნები. – მულდა, 2005. – 390 გვ. – 600 ილ.

ქამაზ შჭედლიძე. ქართული დამწერლობა. – მულდა, 2006. – 164 გვ. – 670 ილ.

ქამაზ შჭედლიძე. ლიბლიოგრაფია. – მულდა, 2007. – 58 გვ. – 13 ილ.

ქამაზ შჭედლიძე. შამწერლობები და ენები. – მულდა, 2007. – 350 გვ.

ქართული ენის დაცვის საზოგადოება

ქართული ასოების ადგენის პრობლემისადმი მიძღვნილი სტატიები

ტ. მანიძე. შაფარული საუნჯე // საბჭოთა ხელოვნება. – 1962. – № 9. – ლგ. 49–72.

ტ. მანიძე. სალიტერატურო ქართულის საჭირბორითო საკითხები (წერილების კრებული). – მბილისი, 1979.

ტ. მანიძე. ქართული ორთოგრაფიის ისტორიიდან // შრომა. – 1967. – № 10. – ლგ. 13–16.

ტ. მანიძე. ქთავრული ასოების ხმარების გამო ქართულში // ლიტერატურული საქართველო. 30.06.07.

ტ. მანიძე. შობაექრეთა საპასუხოდ // ლიტერატურული საქართველო. 8.09.67.

წიგნი 2

შთავრულასოებიანი შრიფტების ხმარება

შთავრულასოების ხმარება

საქართველოს წინაშე მდგარ პრობლემების გადაჭრის ერთ-ერთ მთავარ ხერხად მიმაჩნია საგამომცემლო საქმე (კერძოდ, ბეჭდვითი მასალების პოლიგრაფიული დონე – უპირველეს ყოვლისა კი შრიფტის ხარისხი). იმას, რომ თანამედროვე ქართული ბეჭდვითი შრიფტის ხარისხი გაცილებით ჩამორჩება ევროპულ-რუსულ შრიფტების ხარისხს, მე მგონი მტკიცება არ სჭირდება.

თანამედროვე ქართული შრიფტების ნაკლი შემდეგშია:

- შთავრული ასოების უქონლობა. თა როგორც შედეგი:
 - ◆ ძნელად საკითხავი ერთგვაროვანი ტექსტი;
 - ◆ შკითხველისათვის ტექსტიდან საკუთარი სახელების სწრაფად გამოყოფის შეუძლებლობა. ძაც შეეხება უცხოურ საკუთარ სახელებს ან გეოგრაფიულ სახელწოდებებს, სრულებით ძნელია სწრაფად გაგება, რაზეა ლაპარაკი ტექსტში;
 - ◆ ცბრევიატურების ტექსტში ხმარების შეუძლებლობა. სხვა ენებში (გერმანულში, რუსულში და ა.შ.) ხომ ფართოდ იხმარება ასეთი შემოკლებები. ცრსებობს კიდევ ვრცელი “შემოკლებათა ლექსიკონები” ამ ენებზე.
- სასტრიქონო ასოების “წვრილმანობა”.

წათინურ-რუსულ ასოებთან შედარებით ქართულ სასტრიქონო ასოებს აქვს პატარა შუატანი. ძის შედეგადაც ქართული ასოები ლათინურთან შედარებით გაცილებით უფრო პატარაა. თა აქედან გამომდინარე – ძნელად საკითხავი.

ცმ ნაკლების გამოსწორების შემთხვევაში ქართული ნაბეჭდი ტექსტი თავის მოქნილობით და სრულყოფილობით გაუსწორდება ლათინურ ტექსტს.

ჩვემთ მოყვანილ ტაბულებში ნაჩვენებია ბეჭდური ასონიშნების სრული კომპლექტი და მათგან აწყობილი ტექსტის ფრაგმენტები.

ცქ წარმოდგენილ ასოებიდან საწყის ეტაპზე გამოიყენება მთავრული და მხედრული ასოები. შთავრული ასოებით დაიწერება წერტილის შემდეგ ახალი წინადადების პირველი სიტყვის პირველი ასო და აგრეთვე საკუთარი და პირადი სახელების პირველი ასო. ცმ წესის გამოყენება მკვეთრად გააუმჯობესებს დაბეჭდილი ტექსტის ხარისხს და მისცემს მძლავრ ბიძგს საქართველოს ცხოვრების ყველა მხარის განვითარებას.

ციმის შიში, რომ ასეთი წესით დაბეჭდილ წიგნს ვერ წაიკითხავს მთავრული ასოების არმცოდნე ადამიანი, არ არის გამართლებული. ჩართული წერა-კითხვის მცოდნეს ასეთი ტექსტის წაკითხვა არ გაუჭირდება. წის არის მე-2 კლასის გამოცანა – მოცემულია სიტყვა, რომელშიც გამოტოვებულია ერთი ასო (ამ შემთხვევაში პირველი). წავშვი ადვილად კითხულობს ამ სიტყვას.

მათთვის, რომლებსაც „ბიზნეს-პლანის“ და „სტრატეგია“ რომ გაუკეთდეს მათთვის შესაფერისი მათხრობის ასობის, უზრუნველ უფრო ლამაზი გამოვა.

ფუნქციური ასონიშნების სრული კომპლექტი	
<p>აბგდეზჟთიკლმნდოჟრსტკუფქღყშჩტცწჭხჯჰ</p> <p>1234567890%№ⅨⅩ*-—. … ; : [] { } + - / \ ! ? @ # \$ % ^ & () ~ ‘ ‘ “ ”</p>	<p>მათხრობის</p> <p>მკითხველის მათხრობის</p> <p>მხმარებლის</p> <p>მხმარებლის</p> <p>მომხმარებლის ნიშნები</p>

© მამაზ შველიძე

ფუნქციური ასონიშნების სრული კომპლექტი	
<p>აბგდეზჟთიკლმნდოჟრსტკუფქღყშჩტცწჭხჯჰ</p> <p>1234567890%№ⅨⅩ*-—. … ; : [] { } + - / \ ! ? @ # \$ % ^ & () ~ ‘ ‘ “ ”</p>	<p>მათხრობის</p> <p>მკითხველის მათხრობის</p> <p>მხმარებლის</p> <p>მხმარებლის</p> <p>მომხმარებლის ნიშნები</p>

© მამაზ შველიძე

პიკტოგრამის პირველ ფურცელზე შეიძლება მოთავსდეს დაახლოებით ასეთი სახის ტაბულა.

ქართული ანბანი
<p>ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ დ რ ს</p> <p>ტ ჳ უ ფ ქ ღ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ ხ ჯ ჰ</p>
ქართული ანბანი
<p>ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ დ რ</p> <p>ს ტ ჳ უ ფ ქ ღ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ ხ ჯ ჰ</p>

© მამაზ შველიძე

ნაწილი 3

ქართული ანბანის წარმოშობის საკითხისათვის

ქართული ანბანის წარმოშობის საკითხის გამოსარკვევად საჭიროა მისი შედარება სხვა ანბანებთან განსხვავებული თვისებების გამოვლენების მიზნით. ქართული ანბანის შედარებისას სხვა ანბანებთან ვლინდება შემდეგი სხვაობები (იხ. დასკვნები).

ფინიკიურთან

შანსხვავებული ასოები ფინიკიურ და ქართულ ანბანებში		
სლს. რიგ. №	ფინიკიური	ქართული
5	ჰე	ენ
8	ხეთ	ჴე
10	ჟოთ	იბ
15	სამეჴ	ჟე
18	კადე	ჴან
19	ქოფ	—
21	შინ	სან

© შამაზ შჴედლიძე

ფინიკიურში 22 ასოა, ქართულში 21 (ასო “ქოფ” გამოტოვებულია). ორივე ანბანში რიგითი მნიშვნელობა სრულად შეესაბამება რიცხვით მნიშვნელობას. ორივე ანბანი მთავრდება ჯვრის ნიშნით (X—“ტავ” და X—“ჴან”)

ანბანის წარმოშობა

სრქაულ ბერძნულთან

შანსხვავებული ასოები სრქაულ ბერძნულ და ქართულ ანბანებში		
სლს. რიგ. №	სრქ. ბერძნული	ქართული
15	ქსი	ჟე
18	სან	ჴან
19	კობა	—
23	ჟე	უი

© შამაზ შჴედლიძე

სრქაულ ბერძნულში 23 ასოა, ქართულში 22 (ასო “კობა” გამოტოვებულია). ბერძნულში ასოებს “სან” და “კობა” არ გააჩნია ბგერითი მნიშვნელობები.

ხლასიკურ ბერძნულთან

წარმოდგენილი ასოები ხლასიკურ ბერძნულ და ქართულ ანბანებში		
სლ. რიგ. №	ხლასიკური ბერძნული	ქართული
6	სტიგმა	ვინ
7	ძეტა	ზენ
8	ეტა	ჴე
15	ქსი	ჲე
18	სამპი	ჟან
19	კოპა	–
26	ფსი	ღან
27	ომეგა	ყარ

© წამაზ შკვლიძე

ხლასიკურ ბერძნულში 27 ასოა, ქართულში 26 (ასო “კოპა” გამოტოვებულია). ღერძნულში ასოებს “სტიგმა”, “სამპი” და “კოპა” არ გააჩნიათ ბგერითი მნიშვნელობები. ღერძნულში შეუსაბამობაა რიგით და რიცხვით მნიშვნელობებს შორის. ეს შეუსაბამობა იწყება “სამპიდან”.

ჴიზანტიურ ბერძნულთან

წარმოდგენილი ასოები ჴიზანტიურ ბერძნულ და ქართულ ანბანებში		
სლ. რიგ. №	ჴიზანტიური ბერძნული	ქართული
2	ვიტა	ბან
6	–	ვინ
8	იტა	ჴე
10	ჲოტა	ინ
15	ქსი	ჲე
18	–	ჟან
23	იფსილონი	უიე
26	ფსი	ღან
27	ომეგა	ყარ

© წამაზ შკვლიძე

ჴიზანტიურ ბერძნულში 24 ასოა (ამოღებულია “სტიგმა”, “სამპი” და “კოპა”), ქართულში 26. ღერძნულში სრული შეუსაბამობაა რიგით და რიცხვით მნიშვნელობებს შორის.

სრქაულ ლათინურთან

წარმოდგენილი ასოები სრქაულ ლათინურ და ქართულ ანბანებში		
სლ. რიგ. №	სრქაული ლათინური	ქართული
6	ჲფ	ვინ
7	–	ზენ
9	–	თან
15	–	ჲე
18	–	ჟან
19	ჲჲე	–
23	ჲჲე	უიე
24	–	ფარ

© წამაზ შკვლიძე

სრქაულ ლათინურში 20 ასოა (გამოტოვებულია ასოები “ზენ”, “ჲე”, “ჟან”, “ფარ”), ქართულში 24 (გამოტოვებულია “ჲჲე”). ორივე ანბანი მთავრდება ჯგერის ნიშნით (X – “ქს” და X – “ჴან”).

სრქადიკნი წარმოდგენები

კლასიკურ ლათინურთან

წანსხვავებული ასოები კლასიკურ ლათინურ და ქართულ ანბანებში		
სსს. რიგ. №	კლასიკურ ლათინურში	ქართული
3	ცე	გან
6	ექ	ვინ
7	ბე	ზენ
9	–	თან
15	–	ჟე
18	–	ჟან
19	ქჟუ	–
23	ვე	უე
24	–	ფარ
25	იფსილონ	დან
26	ზეტა	ყარ

© გამაზ შჭელიძე

კლასიკურ ლათინურში 23 ასოა (გამოტოვებულია ასოები “თან”, “ჟე”, “ჟან”, “ფარ”), ქართულში 26 (გამოტოვებულია “ქჟუ”). ჟუასაუ-კუნეებში (მე-16 ს.) ლათინურში შემოიღეს ასოები “ჟოტ” და “უ”.

წანსხვავებული თვისებების შედარების და მათგან ერთნაირი თვისებების ამოშლის შემდეგ დარჩება შემდეგი ასოები.

წანსხვავებული ასოები სხვადასხვა ანბანებში	
ფინიკურში	ჰე, ხეთ, ჟოთ
არქაულ ბერძნულში	ჟუ
კლასიკურ ბერძნულში	სტიგმა, ძეტა, ეტა, ფსი, ომეგა
ღიზანტიურ ბერძნულში	ვიტა, იტა, ჟოტა, იფსილონ
არქაულ ლათინურში	ექ, 7, 9, ვე, 24
კლასიკურ ლათინურში	ცე, იფსილონ, ზეტა

© გამაზ შჭელიძე

ჟველაზე ნაკლები სხვაობაა არქაულ ბერძნულთან!

ფინიკურის და არქაულ ბერძნულის შედარებისას გამოვავლენთ შემდეგ სხვაობებს.

წანსხვავებული ასოები ფინიკურ და არქაულ ბერძნულ ანბანებში		
სსს. რიგ. №	ფინიკური	არქაული ბერძნული
5	ჰე	ეფსილონ [ე]
8	ხეთ	ეტა [ჰ/ე]
10	ჟოთ	იოტა
15	სამეჟ	ქსი
18	ცადე	სან
19	ქჟუ	კოპა
21	შინ	სიგმა

© გამაზ შჭელიძე

ფინიკურში 22 ასოა, არქაულ ბერძნულში 22. ფინიკურსა და არქაულ ბერძნულს შორის იმავე ასოებშია სხვაობა, როგორც ფინიკურსა და ქართულს შორის. ამ შვიდი ასოდან ოთხში (ჰე, ხეთ, ჟოთ, შინ) ერთნაირი სხვაობაა, სამში კი (სამეჟ, ცადე, ქოფ) განსხვავებული.

შაკუნა

ქართული ანბანი, ალბათ, გადმოდებულია არქაულ ბერძნულიდან და დამატებული აქვს კლასიკური ბერძნულის ელემენტები (**Φ**, **Χ**). ფინიკურიდან გადმოდებული რომ იყოს, ასო **Ϝ** საგანგებოდ იქნებოდა გამოყოფილი ჯვრის ნიშნით.

შაგრამ, ამავე დროს, რიგითი და რიცხვითი მნიშვნელობების სრული შესაბამობა ქართულ ანბანში მიუთითებს მის გენეტიკურ კავშირზე ფინიკურთან. უმის დამადასტურებელია აგრეთვე ის, რომ ქართული და ფინიკური ანბანები მთავრდება ჯვრის ნიშნით (**Χ**—“ტავ“ და **Χ**—“ჟან“).

ფინიკიური ანბანი				
1)	ალეფ	[ʾ]	1
2	b	ბეთ	[b]	2
3	g	გიმელ	[g]	3
4	d	დალეთ	[d]	4
5	h	ჰე	[h]	5
6	w	ვაფ	[w]	6
7	z	ზაინ	[z]	7
8	x	ხეთ	[x]	8
9	+	თეთ	[t]	9
10	y	ჟთ	[y]	10
11	k	კაფ	[k]	20
12	l	ლაშელ	[l]	30
13	m	მემ	[m]	40
14	n	ნუნ	[n]	50
15	s	სამექ	[s]	60
16	(აჟინ	[ʾ]	70
17	p	პე	[p]	80
18	c	ცადე	[c]	90
19	q	ქოფ	[q]	100
21	r	რეშ	[r]	200
21	\$	შინ	[ʃ]	300
22	T	ტავ	[t]	400

© გამაზ შკედლიძე

ანბანის წარმოშობა

სერბული ანბანი									
სერბული			ხლასიკური			ფინიკიური			
1	A	ალფა [ა]	1	A	ალფა [ა]	1	A	ალფა [ა]	1
2	B	ბეტა [ბ]	2	B	ბეტა [ბ]	2	B	ვიტა [ბ]	2
3	L	გამა [გ]	3	Г	გამა [გ]	3	Г	გამა [გ]	3
4	D	დელტა [დ]	4	Δ	დელტა [დ]	4	Δ	დელტა [დ]	4
5	E	ეფსილონ [ე]	5	E	ეფსილონ [ე]	5	E	ეფსილონ [ე]	5
6	F	დიგამა [ვ(უ)]	6	C	სტიგმა	6			6
7	Z	ძეტა [დ(ზ)]	7	Z	ძეტა [ძ]	7	Z	ზიტა [ზ]	7
8	H	ეტა [1.ჰ;2.ე]	8	H	ეტა [ე]	8	H	იტა [ი]	8
9	Q	თეტა [თ]	9	Θ	თეტა [თ]	9	Θ	თიტა [თ]	9
10	I	იოტა [ი]	10	I	იოტა [ი]	10	I	ჟოტა [ჟ]	10
11	K	კაპა [კ]	11	K	კაპა [კ]	20	K	კაპა [კ]	11
12	G	ლამბდა [ლ]	12	Λ	ლამბდა [ლ]	30	Λ	ლამბდა [ლ]	12
13	M	მიუ [მ]	13	M	მიუ [მ]	40	M	მი [მ]	13
14	N	ნეუ [ნ]	14	N	ნეუ [ნ]	50	N	ნი [ნ]	14
15	C	ქსი [ქს]	15	Ξ	ქსი [ქს]	60	Ξ	ქსი [ქს]	15
16	O	ომიკრონ [ო]	16	O	ომიკრონ [ო]	70	O	ომიკრონ [ო]	16
17	P	პი [პ]	17	Π	პი [პ]	80	Π	პი [პ]	17
18	Ϸ	სან	18	Ϸ	სამპი	900			18
19	F	კოპა	19	ϸ	კოპა	90			19
20	R	რო [რ]	20	P	რო [რ]	100	P	რო [რ]	20
21	S	სიგმა [ს]	21	Σ	სიგმა [ს]	200	Σ	სიგმა [ს]	21
22	T	ტაფი [ტ]	22	T	ტაფი [ტ]	300	T	ტაფი [ტ]	22
23	U	ჟეფსილონ [ჟე]	23	Y	ჟეფსილონ [ჟე]		Y	ჟეფსილონ [ი]	23
			24	Φ	ფი [ფ]	500	Φ	ფი [ფ]	
			25	X	ქსი [ქ]	600	X	ქსი [ხ]	
			26	Ψ	ფსი [ფს]	700	Ψ	ფსი [ფს]	
			27	Ω	ომეგა [ო]	800	Ω	ომეგა [ო]	

© გამაზ შკედლიძე

წათინური ანბანი								
სრქაული			ტვ. წ. მე-2 ს.			შე-11 ს.		
A	ა	[ა]	A	ა	[ა]	A	ა	[ა]
B	ბე	[ბ]	B	ბე	[ბ]	B	ბე	[ბ]
Г	გე	[გ]	C	ცე	[ც] [კ]	C	ცე	[ც] [კ]
Д	დე	[დ]	D	დე	[დ]	D	დე	[დ]
E	ე	[ე]	E	ე	[ე]	E	ე	[ე]
F	ეფ	[ფ]	F	ეფ	[ფ]	F	ეფ	[ფ]
В	ჰა	[ჰ]	H	ჰა	[ჰ]	H	ჰა	[ჰ]
I	ი	[ი]	I	ი	[ი]	I	ი	[ი]
K	კა	[კ]	K	კა	[კ]	J	იოტ	[ი]
L	ელ	[ლ]	L	ელ	[ლ]	K	კა	[კ]
М	ემ	[მ]	M	ემ	[მ]	L	ელ	[ლ]
N	ენ	[ნ]	N	ენ	[ნ]	M	ემ	[მ]
O	ო	[ო]	O	ო	[ო]	N	ენ	[ნ]
Р	პე	[პ]	P	პე	[პ]	O	ო	[ო]
Q	ქეუ	[ქ]	Q	ქეუ	[ქ]	P	პე	[პ]
P	ერ	[რ]	R	ერ	[რ]	Q	ქეუ	[ქ]
С	ეს	[ს]	S	ეს	[ს]	R	ერ	[რ]
T	ტე	[ტ]	T	ტე	[ტ]	S	ეს	[ს]
V	ვე	[ვ]	V	ვე	[ვ]	T	ტე	[ტ]
X	იქს	[ქს]	V	ვე	[ვ]	U	უ	[უ]
			X	იქს	[ქს]	V	ვე	[ვ]
			Y	იფსილონ	[ი]	X	იქს	[ქს]
			Z	ზეტა	[ზ]	Y	იფსილონ	[ი]
						Z	ზეტა	[ზ]

© წამაზ მჭედლიძე

ქართული ანბანი											
ტ.ვ.წ. 412 წ.				1 ს.				შ.ე-8 ს.			
1	ა	[ა]	1	1	ა	[ა]	1	1	ა	[ა]	1
2	ბ	[ბ]	2	2	ბ	[ბ]	2	2	ბ	[ბ]	2
3	გ	[გ]	3	3	გ	[გ]	3	3	გ	[გ]	3
4	დ	[დ]	4	4	დ	[დ]	4	4	დ	[დ]	4
5	ე	[ე]	5	5	ე	[ე]	5	5	ე	[ე]	5
6	ვ	[ვ]	6	6	ვ	[ვ]	6	6	ვ	[ვ]	6
7	ზ	[ზ]	7	7	ზ	[ზ]	7	7	ზ	[ზ]	7
8	თ	[თ]	8	8	თ	[თ]	8	8	თ	[თ]	8
9	ი	[ი]	9	9	ი	[ი]	9	9	ი	[ი]	9
10	ო	[ო]	10	10	ო	[ო]	10	10	ო	[ო]	10
11	კ	[კ]	20	11	კ	[კ]	20	11	კ	[კ]	20
12	ლ	[ლ]	30	12	ლ	[ლ]	30	12	ლ	[ლ]	30
13	მ	[მ]	40	13	მ	[მ]	40	13	მ	[მ]	40
14	ნ	[ნ]	50	14	ნ	[ნ]	50	14	ნ	[ნ]	50
15	ი	[ი]	60	15	ი	[ი]	60	15	ი	[ი]	60
16	ო	[ო]	70	16	ო	[ო]	70	16	ო	[ო]	70
17	პ	[პ]	80	17	პ	[პ]	80	17	პ	[პ]	80
18	ჟ	[ჟ]	90	18	ჟ	[ჟ]	90	18	ჟ	[ჟ]	90
19	რ	[რ]	100	19	რ	[რ]	100	19	რ	[რ]	100
20	ს	[ს]	200	20	ს	[ს]	200	20	ს	[ს]	200
21	ტ	[ტ]	300	21	ტ	[ტ]	300	21	ტ	[ტ]	300
22	ყ	[ყ]	400	22	ყ	[ყ]	400	22	ყ	[ყ]	400
23	ფ	[ფ]	500	23	ფ	[ფ]	500	23	ფ	[ფ]	500
24	ქ	[ქ]	600	24	ქ	[ქ]	600	24	ქ	[ქ]	600
25	ღ	[ღ]	700	25	ღ	[ღ]	700	25	ღ	[ღ]	700
26	ყ	[ყ]	800	26	ყ	[ყ]	800	26	ყ	[ყ]	800
27	შ	[შ]	900	27	შ	[შ]	900	27	შ	[შ]	900
28	ჩ	[ჩ]	1000	28	ჩ	[ჩ]	1000	28	ჩ	[ჩ]	1000
29	ც	[ც]	2000	29	ც	[ც]	2000	29	ც	[ც]	2000
30	ძ	[ძ]	3000	30	ძ	[ძ]	3000	30	ძ	[ძ]	3000
31	წ	[წ]	4000	31	წ	[წ]	4000	31	წ	[წ]	4000
32	ჭ	[ჭ]	5000	32	ჭ	[ჭ]	5000	32	ჭ	[ჭ]	5000
33	ხ	[ხ]	6000	33	ხ	[ხ]	6000	33	ხ	[ხ]	6000
34	ჯ	[ჯ]	7000	34	ჯ	[ჯ]	7000	34	ჯ	[ჯ]	7000
35	ღ	[ღ]	8000	35	ღ	[ღ]	8000	35	ღ	[ღ]	8000
				36	ჰ	[ჰ]	9000	36	ჰ	[ჰ]	9000
				37	ჱ	[ჱ]	10000	37	ჱ	[ჱ]	10000

© გამაზ შველიძე

სომხური ანბანი									
ჰე-5 ს.					ჰე-12 ს.				
1	Ա	აბ	[ა]	1	1	Ա	აბ	[ა]	1
2	Բ	ბენ	[ბ]	2	2	Բ	ბენ	[ბ]	2
3	Գ	გიმ	[გ]	3	3	Գ	გიმ	[გ]	3
4	Դ	და	[დ]	4	4	Դ	და	[დ]	4
5	Ե	ენ	[ე]	5	5	Ե	ენ	[ე]	5
6	Զ	ზა	[ზ]	6	6	Զ	ზა	[ზ]	6
7	Է	ჳ	[ჳ]	7	7	Է	ჳ	[ჳ]	7
8	Ը	ღო	[ღ]	8	8	Ը	ღო	[ღ]	8
9	Թ	თო	[თ]	9	9	Թ	თო	[თ]	9
10	Ժ	ჟე	[ჟ]	10	10	Ժ	ჟე	[ჟ]	10
11	Ի	ინ	[ი]	20	11	Ի	ინ	[ი]	20
12	Լ	ღუნ	[ღ]	30	12	Լ	ღუნ	[ღ]	30
13	Խ	ხე	[ხ]	40	13	Խ	ხე	[ხ]	40
14	Մ	წა	[წ]	50	14	Մ	წა	[წ]	50
15	Կ	კენ	[კ]	60	15	Կ	კენ	[კ]	60
16	Հ	ჰო	[ჰ]	70	16	Հ	ჰო	[ჰ]	70
17	Ջ	ძა	[ძ]	80	17	Ջ	ძა	[ძ]	80
18	Ղ	ღატ	[ღ]	90	18	Ղ	ღატ	[ღ]	90
19	Ճ	ჭა	[ჭ]	100	19	Ճ	ჭა	[ჭ]	100
20	Մ	მენ	[მ]	200	20	Մ	მენ	[მ]	200
21	Թ	ფი	[ფ]	300	21	Թ	ფი	[ფ]	300
22	Ն	ნე	[ნ]	400	22	Ն	ნე	[ნ]	400
23	Շ	შა	[შ]	500	23	Շ	შა	[შ]	500
24	Ո	ო	[ო]	600	24	Ո	ო	[ო]	600
25	Ջ	ჩა	[ჩ]	700	25	Ջ	ჩა	[ჩ]	700
26	Պ	პე	[პ]	800	26	Պ	პე	[პ]	800
27	Ջ	ჯე	[ჯ]	900	27	Ջ	ჯე	[ჯ]	900
28	Ի	რა	[რ]	1000	28	Ի	რა	[რ]	1000
29	Ս	სე	[ს]	2000	29	Ս	სე	[ს]	2000
30	Վ	ვევ	[ვ]	3000	30	Վ	ვევ	[ვ]	3000
31	Տ	ტუნ	[ტ]	4000	31	Տ	ტუნ	[ტ]	4000
32	Ր	რე	[რ]	5000	32	Ր	რე	[რ]	5000
33	Ց	ცო	[ც]	6000	33	Ց	ცო	[ც]	6000
34	Ի	უნ	[ბუ]	7000	34	Ի	უნ	[ბუ]	7000
	ՈԻ		[უ]			ՈԻ		[უ]	
35	Փ	ფურ	[ფ]	8000	35	Փ	ფურ	[ფ]	8000
36	Ք	ქე	[ქ]	9000	36	Ք	ქე	[ქ]	9000
					37	ԵՎ	ო	[ევ]	
					38	Օ	ფე	[აუ]	
					39	Ֆ		[ფ]	

© ჭაბაზ შკელიძე

ფინიკიური ანბანი				ღერძული ანბანი													
				სრული				ხლასიკური				ღიზანტიური					
1)	ალფ	[']	1	1	A	ალფა	[ა]	1	A	ალფა	[ა]	1	A	ალფა	[ა]	1
2	b	ბეთ	[ბ]	2	2	B	ბეტა	[ბ]	2	B	ბეტა	[ბ]	2	B	ვიტა	[ბ]	2
3	g	გიმელ	[გ]	3	3	L	გამა	[გ]	3	Г	გამა	[გ]	3	Г	გამა	[გ]	3
4	d	დალეთ	[დ]	4	4	D	დელტა	[დ]	4	Δ	დელტა	[დ]	4	Δ	დელტა	[დ]	4
5	h	ჰე	[ჰ]	5	5	E	ეფსილონ	[ე]	5	E	ეფსილონ	[ე]	5	E	ეფსილონ	[ე]	5
6	w	ვაჰ	[ვ]	6	6	Ϝ	დიგამა	[ვ(უ)]	6	Ϝ	სტიგმა	[ვ]	6				6
7	z	ზაჰ	[ზ]	7	7	Z	ჰეტა	[დ(ზ)]	7	Z	ჰეტა	[ძ]	7	Z	ზიტა	[ზ]	7
8	x	ხეთ	[ხ]	8	8	H	ეტა	[1.ჰ;2.ე]	8	H	ეტა	[ე]	8	H	იტა	[ი]	8
9	+	თეთ	[თ]	9	9	Q	თეტა	[თ]	9	Θ	თეტა	[თ]	9	Θ	თიტა	[თ]	9
10	y	იოთ	[ი]	10	10	I	იოტა	[ი]	10	I	იოტა	[ი]	10	I	იოტა	[ი]	10
11	k	კაჰ	[კ]	20	11	K	კაპა	[კ]	11	K	კაპა	[კ]	20	K	კაპა	[კ]	11
12	l	ლაჰელ	[ლ]	30	12	G	ლაჰბდა	[ლ]	12	Λ	ლაჰბდა	[ლ]	30	Λ	ლაჰბდა	[ლ]	12
13	m	მემ	[მ]	40	13	M	მაჰუ	[მ]	13	M	მაჰუ	[მ]	40	M	მი	[მ]	13
14	n	ნუნ	[ნ]	50	14	N	ნაჰუ	[ნ]	14	N	ნაჰუ	[ნ]	50	N	ნი	[ნ]	14
15	s	სამეჰ	[ს]	60	15	C	ჰსი	[ჰს]	15	Ξ	ჰსი	[ჰს]	60	Ξ	ჰსი	[ჰს]	15
16	(აჰინ	[']	70	16	O	ოჰიკრონ	[ო]	16	O	ოჰიკრონ	[ო]	70	O	ოჰიკრონ	[ო]	16
17	p	ჰე	[პ]	80	17	P	ჰი	[პ]	17	Π	ჰი	[პ]	80	Π	ჰი	[პ]	17
18	c	ცაჰე	[ც]	90	18	Ϡ	სან		18	Ϡ	სამჰი		900				18
19	q	ჰოჰ	[ჰ]	100	19	F	ჰოპა		19	Ϻ	ჰოპა		90				19
21	r	რეჰ	[რ]	200	20	R	რო	[რ]	20	P	რო	[რ]	100	P	რო	[რ]	20
21	\$	შინ	[შ]	300	21	S	სიგმა	[ს]	21	Σ	სიგმა	[ს]	200	Σ	სიგმა	[ს]	21
22	T	ტაჰ	[ტ]	400	22	T	ტაჰუ	[ტ]	22	T	ტაჰუ	[ტ]	300	T	ტაჰ	[ტ]	22
					23	U	აჰუფსილონ	[აჰუ]	23	Y	აჰუფსილონ	[აჰუ]		Y	აჰუფსილონ	[ი]	23
									24	Φ	ფი	[ფ]	500	Φ	ფი	[ფ]	
									25	X	ჰსი	[ჰს]	600	X	ჰსი	[ხ]	
									26	Ψ	ფსი	[ფს]	700	Ψ	ფსი	[ფს]	
									27	Ω	ოჰეგა	[ო]	800	Ω	ოჰეგა	[ო]	

© წამაზ შჰედლიძე

ღერძული ანბანის წარმოშობა

ფინიკური ანბანი				ზათინური ანბანი									
				ტრქაული		ტვ. წ. მე-2 ს.		ტე-11 ს.					
1)	ალეფ	[']	1	A	ა	[ა]	A	ა	[ა]	A	ა	[ა]
2	b	ბეთ	[ბ]	2	B	ბე	[ბ]	B	ბე	[ბ]	B	ბე	[ბ]
3	g	გიმელ	[გ]	3	Г	გე	[გ]	C	ცე	[ც] [კ]	C	ცე	[ც] [კ]
4	d	დალეთ	[დ]	4	Δ	დე	[დ]	D	დე	[დ]	D	დე	[დ]
5	h	ჰე	[ჰ]	5	E	ე	[ე]	E	ე	[ე]	E	ე	[ე]
6	w	ვავე	[ვ]	6	F	ეფ	[ფ]	F	ეფ	[ფ]	F	ეფ	[ფ]
7	z	ზაინ	[ზ]	7	G	გე	[გ]	G	გე	[გ]	G	გე	[გ]
8	x	ხეთ	[ხ]	8	H	ჰა	[ჰ]	H	ჰა	[ჰ]	H	ჰა	[ჰ]
9	+	თეთ	[თ]	9	I	ი	[ი]	I	ი	[ი]	I	ი	[ი]
10	y	ჟოთ	[ჟ]	10	J	ჟოთ	[ჟ]	J	ჟოთ	[ჟ]	J	ჟოთ	[ჟ]
11	k	კავ	[კ]	20	K	კა	[კ]	K	კა	[კ]	K	კა	[კ]
12	l	ლაშედ	[ლ]	30	L	ელ	[ლ]	L	ელ	[ლ]	L	ელ	[ლ]
13	m	მემ	[მ]	40	M	ემ	[მ]	M	ემ	[მ]	M	ემ	[მ]
14	n	ნუნ	[ნ]	50	N	ენ	[ნ]	N	ენ	[ნ]	N	ენ	[ნ]
15	s	სამეკ	[ს]	60	O	ო	[ო]	O	ო	[ო]	O	ო	[ო]
16	(აინ	[']	70	P	პე	[პ]	P	პე	[პ]	P	პე	[პ]
17	p	პე	[პ]	80	Q	ქეუ	[ქ]	Q	ქეუ	[ქ]	Q	ქეუ	[ქ]
18	c	ცადე	[ც]	90	R	ერ	[რ]	R	ერ	[რ]	R	ერ	[რ]
19	q	ქოფ	[ქ]	100	S	ეს	[ს]	S	ეს	[ს]	S	ეს	[ს]
21	r	რემ	[რ]	200	T	ტე	[ტ]	T	ტე	[ტ]	T	ტე	[ტ]
21	\$	შინ	[შ]	300	V	ვე	[ვ]	V	ვე	[ვ]	V	ვე	[ვ]
22	T	ტავ	[ტ]	400	X	იქს	[ქს]	X	იქს	[ქს]	X	იქს	[ქს]
					Y	იფსილონ	[ი]	Y	იფსილონ	[ი]	Y	იფსილონ	[ი]
					Z	ზეტა	[ზ]	Z	ზეტა	[ზ]	Z	ზეტა	[ზ]

© გამაზ შკელიძე

ფინიკური ანბანი				ქართული ანბანი															
				კვ.წ.412 წ.				I ს.				II-III ს.							
1)	ალეფ	[ʾ]	1	1	Ⲁ	ან	[ა]	1	1	Ⲁ	ან	[ა]	1	1	Ⲁ	ან	[ა]	1
2	b	ბეთ	[ბ]	2	2	Ⲃ	ბან	[ბ]	2	2	Ⲃ	ბან	[ბ]	2	2	Ⲃ	ბან	[ბ]	2
3	g	გიმელ	[გ]	3	3	Ⲅ	გან	[გ]	3	3	Ⲅ	გან	[გ]	3	3	Ⲅ	გან	[გ]	3
4	d	დალეთ	[დ]	4	4	Ⲇ	ღონ	[დ]	4	4	Ⲇ	ღონ	[დ]	4	4	Ⲇ	ღონ	[დ]	4
5	h	ჰე	[ჰ]	5	5	Ⲉ	ენ	[ე]	5	5	Ⲉ	ენ	[ე]	5	5	Ⲉ	ენ	[ე]	5
6	w	ვაფ	[ვ]	6	6	Ⲩ	ვინ	[ვ]	6	6	Ⲩ	ვინ	[ვ]	6	6	Ⲩ	ვინ	[ვ]	6
7	z	ზაფ	[ზ]	7	7	Ⲭ	ზენ	[ზ]	7	7	Ⲭ	ზენ	[ზ]	7	7	Ⲭ	ზენ	[ზ]	7
8	x	ხეთ	[ხ]	8	8	Ⲱ	ჟე	[ჟ]	8	8	Ⲱ	ჟე	[ჟ]	8	8	Ⲱ	ჟე	[ჟ]	8
9	+	თეთ	[თ]	9	9	Ⲳ	თან	[თ]	9	9	Ⲳ	თან	[თ]	9	9	Ⲳ	თან	[თ]	9
10	y	იოთ	[ი]	10	10	Ⲵ	ინ	[ი]	10	10	Ⲵ	ინ	[ი]	10	10	Ⲵ	ინ	[ი]	10
11	k	კაფ	[კ]	20	11	Ⲷ	კან	[კ]	20	11	Ⲷ	კან	[კ]	20	11	Ⲷ	კან	[კ]	20
12	l	ლაფ	[ლ]	30	12	Ⲹ	ლას	[ლ]	30	12	Ⲹ	ლას	[ლ]	30	12	Ⲹ	ლას	[ლ]	30
13	m	მაფ	[მ]	40	13	Ⲻ	მან	[მ]	40	13	Ⲻ	მან	[მ]	40	13	Ⲻ	მან	[მ]	40
14	n	ნაფ	[ნ]	50	14	Ⲽ	ნარ	[ნ]	50	14	Ⲽ	ნარ	[ნ]	50	14	Ⲽ	ნარ	[ნ]	50
15	s	საფ	[ს]	60	15	Ⲿ	ჟე	[ჟ]	60	15	Ⲿ	ჟე	[ჟ]	60	15	Ⲿ	ჟე	[ჟ]	60
16	(აფინ	[ʿ]	70	16	Ⲱ	ონ	[ო]	70	16	Ⲱ	ონ	[ო]	70	16	Ⲱ	ონ	[ო]	70
17	p	პე	[პ]	80	17	Ⲳ	პარ	[პ]	80	17	Ⲳ	პარ	[პ]	80	17	Ⲳ	პარ	[პ]	80
18	c	ცაფ	[ც]	90	18	Ⲵ	ჟან	[ჟ]	90	18	Ⲵ	ჟან	[ჟ]	90	18	Ⲵ	ჟან	[ჟ]	90
19	q	ქოფ	[ქ]	100	19	Ⲷ	რაე	[რ]	100	19	Ⲷ	რაე	[რ]	100	19	Ⲷ	რაე	[რ]	100
21	r	რეფ	[რ]	200	20	Ⲹ	სან	[ს]	200	20	Ⲹ	სან	[ს]	200	20	Ⲹ	სან	[ს]	200
21	\$	შინ	[შ]	300	21	Ⲻ	ტარ	[ტ]	300	21	Ⲻ	ტარ	[ტ]	300	21	Ⲻ	ტარ	[ტ]	300
22	T	ტაფ	[ტ]	400	22	Ⲽ	ჟე	[ჟ]	400	22	Ⲽ	ჟე	[ჟ]	400	22	Ⲽ	ჟე	[ჟ]	400
					23	Ⲿ	ფარ	[ფ]	500	23	Ⲿ	ფარ	[ფ]	500	23	Ⲿ	ფარ	[ფ]	500
					24	Ⲱ	ქან	[ქ]	600	24	Ⲱ	ქან	[ქ]	600	24	Ⲱ	ქან	[ქ]	600
					25	Ⲳ	ღან	[ღ]	700	25	Ⲳ	ღან	[ღ]	700	25	Ⲳ	ღან	[ღ]	700
					26	Ⲵ	ყარ	[ყ]	800	26	Ⲵ	ყარ	[ყ]	800	26	Ⲵ	ყარ	[ყ]	800
					27	Ⲷ	შინ	[შ]	900	27	Ⲷ	შინ	[შ]	900	27	Ⲷ	შინ	[შ]	900
					28	Ⲹ	ჩინ	[ჩ]	1000	28	Ⲹ	ჩინ	[ჩ]	1000	28	Ⲹ	ჩინ	[ჩ]	1000
					29	Ⲻ	ცან	[ც]	2000	29	Ⲻ	ცან	[ც]	2000	29	Ⲻ	ცან	[ც]	2000
					30	Ⲽ	ძილ	[ძ]	3000	30	Ⲽ	ძილ	[ძ]	3000	30	Ⲽ	ძილ	[ძ]	3000
					31	Ⲿ	წილ	[წ]	4000	31	Ⲿ	წილ	[წ]	4000	31	Ⲿ	წილ	[წ]	4000
					32	Ⲱ	ჭარ	[ჭ]	5000	32	Ⲱ	ჭარ	[ჭ]	5000	32	Ⲱ	ჭარ	[ჭ]	5000
					33	Ⲳ	ხან	[ხ]	6000	33	Ⲳ	ხან	[ხ]	6000	33	Ⲳ	ხან	[ხ]	6000
					34	Ⲵ	ჯარ	[ჯ]	7000	34	Ⲵ	ჯარ	[ჯ]	7000	34	Ⲵ	ჯარ	[ჯ]	7000
					35	Ⲷ	ჯან	[ჯ]	8000	35	Ⲷ	ჯან	[ჯ]	8000	35	Ⲷ	ჯან	[ჯ]	8000
					36	Ⲹ	ჰაე	[ჰ]	9000	36	Ⲹ	ჰაე	[ჰ]	9000	36	Ⲹ	ჰაე	[ჰ]	9000
					37	Ⲻ	ჭჰ	[ჭჰ]	10000	37	Ⲻ	ჭჰ	[ჭჰ]	10000	37	Ⲻ	ჭჰ	[ჭჰ]	10000

© გამაზ შველიძე

ანბანის წარმოშობა

სტრუქტურული ანბანი						ქართული ანბანი					
სტრუქტურული		სტრუქტურული		სტრუქტურული		ქრთული 412 წ.		1 ს.		7-8 ს.	
1 A ალფა	[ა]	1 A ალფა	[ა]	1 A ალფა	[ა]	1 O ან	[ა]	1 C ან	[ა]	1 C ან	[ა]
2 B ბეტა	[ბ]	2 B ბეტა	[ბ]	2 B ვიტა	[ბ]	2 Q ბან	[ბ]	2 Y ბან	[ბ]	2 Y ბან	[ბ]
3 L გამა	[გ]	3 Γ გამა	[გ]	3 Γ გამა	[გ]	3 L გან	[გ]	3 L გან	[გ]	3 L გან	[გ]
4 D დელტა	[დ]	4 Δ დელტა	[დ]	4 Δ დელტა	[დ]	4 O დონ	[დ]	4 O დონ	[დ]	4 O დონ	[დ]
5 E ეფსილონ	[ე]	5 E ეფსილონ	[ე]	5 E ეფსილონ	[ე]	5 I ენ	[ე]	5 I ენ	[ე]	5 I ენ	[ე]
6 F ლიგა	[ვ(უ)]	6 C სტიგმა		6 F ვინ	[ვ]	6 F ვინ	[ვ]	6 F ვინ	[ვ]	6 F ვინ	[ვ]
7 Z ძეტა	[დ(ზ)]	7 Z ძეტა	[ძ]	7 Z ზიტა	[ზ]	7 Z ზენ	[ზ]	7 Z ზენ	[ზ]	7 Z ზენ	[ზ]
8 H ეტა	[1.3;2.ე]	8 H ეტა	[ე]	8 H იტა	[ი]	8 X ეე	[მ(ქ)]	8 X ეე	[მ(ქ)]	8 X ეე	[მ(ქ)]
9 Q თეტა	[თ]	9 Θ თეტა	[თ]	9 Θ თიტა	[თ]	9 Θ თინ	[თ]	9 Θ თინ	[თ]	9 Θ თინ	[თ]
10 I იოტა	[ი]	10 I იოტა	[ი]	10 I ეოტა	[ე]	10 I ინ	[ი]	10 I ინ	[ი]	10 I ინ	[ი]
11 K კაპა	[კ]	11 K კაპა	[კ]	20 K კაპა	[კ]	11 H კან	[კ]	20 H კან	[კ]	20 H კან	[კ]
12 G ლამბდა	[ლ]	12 Λ ლამბდა	[ლ]	30 Λ ლამბდა	[ლ]	12 L ლას	[ლ]	30 L ლას	[ლ]	30 L ლას	[ლ]
13 M მუ	[მ]	13 M მუ	[მ]	40 M მი	[მ]	13 M მან	[მ]	40 M მან	[მ]	40 M მან	[მ]
14 N ნუ	[ნ]	14 N ნუ	[ნ]	50 N ნი	[ნ]	14 N ნარ	[ნ]	50 N ნარ	[ნ]	50 N ნარ	[ნ]
15 C ქსი	[ქს]	15 Ξ ქსი	[ქს]	60 Ξ ქსი	[ქს]	15 O ეე	[ე]	60 O ეე	[ე]	60 O ეე	[ე]
16 O ომიკრონ	[ო]	16 O ომიკრონ	[ო]	70 O ომიკრონ	[ო]	16 Q ონ	[ო]	70 Q ონ	[ო]	70 Q ონ	[ო]
17 P პი	[პ]	17 Π პი	[პ]	80 Π პი	[პ]	17 X პარ	[პ]	80 X პარ	[პ]	80 X პარ	[პ]
18 Ϟ სან		18 Ϟ სამპი	900			17 ϟ ჟან	[ჟ]	90 ϟ ჟან	[ჟ]	90 ϟ ჟან	[ჟ]
19 F კოპა		19 Ϟ კოპა	90			19 ϟ რაე	[რ]	100 ϟ რაე	[რ]	100 ϟ რაე	[რ]
20 R რო	[რ]	20 Ϟ რო	[რ]	100 Ϟ რო	[რ]	20 ϟ სან	[ს]	200 ϟ სან	[ს]	200 ϟ სან	[ს]
21 S სიგმა	[ს]	21 Σ სიგმა	[ს]	200 Σ სიგმა	[ს]	21 ϟ ტარ	[ტ]	300 ϟ ტარ	[ტ]	300 ϟ ტარ	[ტ]
22 T ტაუ	[ტ]	22 T ტაუ	[ტ]	300 T ტაუ	[ტ]	22 ϟ უე	[უ]	400 ϟ უე	[უ]	400 ϟ უე	[უ]
23 U ეუფსილონ	[ეუ]	23 Y ეუფსილონ	[ეუ]	Y ეუფსილონ	[ი]	23 ϟ ფარ	[ფ]	500 ϟ ფარ	[ფ]	500 ϟ ფარ	[ფ]
		24 ϟ ფი	[ფ]	500 ϟ ფი	[ფ]	24 ϟ ქან	[ქ]	600 ϟ ქან	[ქ]	600 ϟ ქან	[ქ]
		25 X ქსი	[ქს]	600 X ქსი	[ქს]	25 ϟ ლან	[ლ]	700 ϟ ლან	[ლ]	700 ϟ ლან	[ლ]
		26 Ψ ფსი	[ფს]	700 Ψ ფსი	[ფს]	26 ϟ ყარ	[ყ]	800 ϟ ყარ	[ყ]	800 ϟ ყარ	[ყ]
		27 Ω ომეგა	[ო]	800 Ω ომეგა	[ო]	27 ϟ შინ	[შ]	900 ϟ შინ	[შ]	900 ϟ შინ	[შ]
						28 ϟ ჩინ	[ჩ]	1000 ϟ ჩინ	[ჩ]	1000 ϟ ჩინ	[ჩ]
						29 ϟ ცან	[ც]	2000 ϟ ცან	[ც]	2000 ϟ ცან	[ც]
						30 ϟ ძილ	[ძ]	3000 ϟ ძილ	[ძ]	3000 ϟ ძილ	[ძ]
						31 ϟ წილ	[წ]	4000 ϟ წილ	[წ]	4000 ϟ წილ	[წ]
						32 ϟ ჭარ	[ჭ]	5000 ϟ ჭარ	[ჭ]	5000 ϟ ჭარ	[ჭ]
						33 ϟ ხან	[ხ]	6000 ϟ ხან	[ხ]	6000 ϟ ხან	[ხ]
						34 ϟ კარ	[კ]	7000 ϟ კარ	[კ]	7000 ϟ კარ	[კ]
						35 ϟ ჯან	[ჯ]	8000 ϟ ჯან	[ჯ]	8000 ϟ ჯან	[ჯ]
						36 ϟ ჰაე	[ჰ]	9000 ϟ ჰაე	[ჰ]	9000 ϟ ჰაე	[ჰ]
						37 ϟ შჰ	[შ(ო)]	10000 ϟ შჰ	[შ(ო)]	10000 ϟ შჰ	[შ(ო)]

© შპს "სტრუქტურული ანბანი"

ზათინური ანბანი			ქართული ანბანი					
სრული	კვ. წ. მე-2 ს.	ქე-11 ს.	კვ.წ. 412 წ.		1 ს.	ქე-8 ს.		
A ა [ა]	A ა [ა]	A ა [ა]	1	ა ან [ა]	1	1	ა ან [ა]	1
B ბე [ბ]	B ბე [ბ]	B ბე [ბ]	2	ბ ბან [ბ]	2	2	ბ ბან [ბ]	2
Г გე [გ]	C ცე [ც]	C ცე [ც]	3	ღ გან [გ]	3	3	ღ გან [გ]	3
Δ დე [დ]	D E დე [დ]	D E დე [დ]	4	ლ ღონ [ღ]	4	4	ღ ღონ [ღ]	4
E ეე [ე]	D E F ეე [ე]	D E F ეე [ე]	5	ქ ენ [ქ]	5	5	ქ ენ [ქ]	5
F ეფ [ფ]	F G ეფ [ფ]	F G ეფ [ფ]	6	წ ვინ [წ]	6	6	წ ვინ [წ]	6
Г ვე [ვ]	G H ვე [ვ]	G H ვე [ვ]	7	ჭ ზენ [ჭ]	7	7	ჭ ზენ [ჭ]	7
Д ვე [დ]	H ვე [დ]	H ვე [დ]	8	ც ჭე [ც]	8	8	ც ჭე [ც]	8
Е ვე [ე]	I იე [ი]	I იე [ი]	9	ძ თან [ძ]	9	9	ძ თან [ძ]	9
Ж ვე [ჟ]	J იე [ი]	J იე [ი]	10	წ ინ [ი]	10	10	წ ინ [ი]	10
К კე [კ]	K კე [კ]	K კე [კ]	11	ყ კან [კ]	20	11	ყ კან [კ]	20
L ლე [ლ]	L ლე [ლ]	L ლე [ლ]	12	შ ღას [შ]	30	12	შ ღას [შ]	30
M მე [მ]	M მე [მ]	M მე [მ]	13	ჩ მან [ჩ]	40	13	ჩ მან [ჩ]	40
N ნე [ნ]	N ნე [ნ]	N ნე [ნ]	14	ც ნარ [ც]	50	14	ც ნარ [ც]	50
O ოე [ო]	O P ოე [ო]	O P ოე [ო]	15	ძ ეე [ძ]	60	15	ძ ეე [ძ]	60
Р პე [პ]	P პე [პ]	P პე [პ]	16	წ ონ [წ]	70	16	წ ონ [წ]	70
Q ქე [ქ]	Q R ქე [ქ]	Q R ქე [ქ]	17	ჭ პარ [ჭ]	80	17	ჭ პარ [ჭ]	80
R რე [რ]	R S რე [რ]	R S რე [რ]	18	ც ჟან [ც]	90	18	ც ჟან [ც]	90
S სე [ს]	S T სე [ს]	S T სე [ს]	19	ჭ რაე [ჭ]	100	19	ჭ რაე [ჭ]	100
T ტე [ტ]	T ტე [ტ]	T ტე [ტ]	20	წ სან [წ]	200	20	წ სან [წ]	200
V ვე [ვ]	V ვე [ვ]	V ვე [ვ]	21	ე ტარ [ე]	300	21	ე ტარ [ე]	300
X იქს [ქს]	X იქს [ქს]	X იქს [ქს]	22	ყ ვე [ყ]	400	22	ყ ვე [ყ]	400
Y იქსილიონ [ი]	Y იქსილიონ [ი]	Y იქსილიონ [ი]	23	ფ ფარ [ფ]	500	23	ფ ფარ [ფ]	500
Z ზეტა [ზ]	Z ზეტა [ზ]	Z ზეტა [ზ]	24	ქ ქან [ქ]	600	24	ქ ქან [ქ]	600
			25	ღ ღან [ღ]	700	25	ღ ღან [ღ]	700
			26	ყ ყარ [ყ]	800	26	ყ ყარ [ყ]	800
			27	შ შინ [შ]	900	27	შ შინ [შ]	900
			28	ჩ ჩინ [ჩ]	1000	28	ჩ ჩინ [ჩ]	1000
			29	ც ცან [ც]	2000	29	ც ცან [ც]	2000
			30	ძ ძილ [ძ]	3000	30	ძ ძილ [ძ]	3000
			31	წ წილ [წ]	4000	31	წ წილ [წ]	4000
			32	ჭ ჭარ [ჭ]	5000	32	ჭ ჭარ [ჭ]	5000
			33	ც ხან [ც]	6000	33	ც ხან [ც]	6000
			34	ე ეარ [ე]	7000	34	ე ეარ [ე]	7000
			35	ყ ჯან [ყ]	8000	35	ყ ჯან [ყ]	8000
			36	წ ჰაე [წ]	9000	36	წ ჰაე [წ]	9000
			37	ფ შჰ [ფ]	10000	37	ფ შჰ [ფ]	10000

© გამაზ შველიძე

ქართული ანბანი										სომხური ანბანი												
ტ.ვ.წ. 412 წ.			1 ს.			ჟე-8 ს.				ჟე-5 ს.			ჟე-12 ს.									
1	Ⴀ	ან	[ა]	1	Ⴀ	ან	[ა]	1	Ⴀ	ან	[ა]	1	Ⴀ	აბ	[ა]	1	Ⴀ	აბ	[ა]	1		
2	Ⴁ	ბან	[ბ]	2	Ⴁ	ბან	[ბ]	2	Ⴁ	ბან	[ბ]	2	Ⴂ	ბენ	[ბ]	2	Ⴂ	ბენ	[ბ]	2		
3	Ⴂ	გან	[გ]	3	Ⴂ	გან	[გ]	3	Ⴂ	გან	[გ]	3	Ⴃ	გიმ	[გ]	3	Ⴃ	გიმ	[გ]	3		
4	Ⴃ	ღონ	[ღ]	4	Ⴃ	ღონ	[ღ]	4	Ⴃ	ღონ	[ღ]	4	Ⴄ	ღა	[ღ]	4	Ⴄ	ღა	[ღ]	4		
5	Ⴄ	ენ	[ე]	5	Ⴄ	ენ	[ე]	5	Ⴄ	ენ	[ე]	5	Ⴅ	ენ	[ე]	5	Ⴅ	ენ	[ე]	5		
6	Ⴅ	ვინ	[ვ]	6	Ⴅ	ვინ	[ვ]	6	Ⴅ	ვინ	[ვ]	6	Ⴆ	ზა	[ზ]	6	Ⴆ	ზა	[ზ]	6		
7	Ⴆ	ზენ	[ზ]	7	Ⴆ	ზენ	[ზ]	7	Ⴆ	ზენ	[ზ]	7	Ⴇ	ც	[ც]	7	Ⴇ	ც	[ც]	7		
8	Ⴇ	შე	[შ]	8	Ⴇ	შე	[შ]	8	Ⴇ	შე	[შ]	8	Ⴈ	ღო	[ღ]	8	Ⴈ	ღო	[ღ]	8		
9	Ⴈ	თან	[თ]	9	Ⴈ	თან	[თ]	9	Ⴈ	თან	[თ]	9	Ⴉ	თო	[თ]	9	Ⴉ	თო	[თ]	9		
10	Ⴉ	ინ	[ი]	10	Ⴉ	ინ	[ი]	10	Ⴉ	ინ	[ი]	10	Ⴊ	ჟე	[ჟ]	10	Ⴊ	ჟე	[ჟ]	10		
11	Ⴋ	კან	[კ]	20	Ⴋ	კან	[კ]	20	Ⴋ	კან	[კ]	20	Ⴋ	ინ	[ი]	20	Ⴋ	ინ	[ი]	20		
12	Ⴌ	ღას	[ღ]	30	Ⴌ	ღას	[ღ]	30	Ⴌ	ღას	[ღ]	30	Ⴌ	ლენ	[ლ]	30	Ⴌ	ლენ	[ლ]	30		
13	Ⴍ	მან	[მ]	40	Ⴍ	მან	[მ]	40	Ⴍ	მან	[მ]	40	Ⴍ	ხე	[ხ]	40	Ⴍ	ხე	[ხ]	40		
14	Ⴎ	ნარ	[ნ]	50	Ⴎ	ნარ	[ნ]	50	Ⴎ	ნარ	[ნ]	50	Ⴎ	წა	[წ]	50	Ⴎ	წა	[წ]	50		
15	Ⴏ	ჟე	[ჟ]	60	Ⴏ	ჟე	[ჟ]	60	Ⴏ	ჟე	[ჟ]	60	Ⴏ	კენ	[კ]	60	Ⴏ	კენ	[კ]	60		
16	Ⴐ	ონ	[ო]	70	Ⴐ	ონ	[ო]	70	Ⴐ	ონ	[ო]	70	Ⴐ	კო	[კ]	70	Ⴐ	კო	[კ]	70		
17	Ⴑ	პარ	[პ]	80	Ⴑ	პარ	[პ]	80	Ⴑ	პარ	[პ]	80	Ⴑ	ძა	[ძ]	80	Ⴑ	ძა	[ძ]	80		
18	Ⴒ	ჟან	[ჟ]	90	Ⴒ	ჟან	[ჟ]	90	Ⴒ	ჟან	[ჟ]	90	Ⴒ	ღაღ	[ღ]	90	Ⴒ	ღაღ	[ღ]	90		
19	Ⴓ	რე	[რ]	100	Ⴓ	რე	[რ]	100	Ⴓ	რე	[რ]	100	Ⴓ	ჭა	[ჭ]	100	Ⴓ	ჭა	[ჭ]	100		
20	Ⴔ	სან	[ს]	200	Ⴔ	სან	[ს]	200	Ⴔ	სან	[ს]	200	Ⴔ	შენ	[შ]	200	Ⴔ	შენ	[შ]	200		
21	Ⴕ	ტარ	[ტ]	300	Ⴕ	ტარ	[ტ]	300	Ⴕ	ტარ	[ტ]	300	Ⴕ	ჟი	[ჟ]	300	Ⴕ	ჟი	[ჟ]	300		
22	Ⴖ	ჟე	[ჟ]	400	Ⴖ	ჟე	[ჟ]	400	Ⴖ	ჟე	[ჟ]	400	Ⴖ	ნე	[ნ]	400	Ⴖ	ნე	[ნ]	400		
23	Ⴗ	ფარ	[ფ]	500	Ⴗ	ფარ	[ფ]	500	Ⴗ	ფარ	[ფ]	500	Ⴗ	შა	[შ]	500	Ⴗ	შა	[შ]	500		
24	Ⴘ	ქან	[ქ]	600	Ⴘ	ქან	[ქ]	600	Ⴘ	ქან	[ქ]	600	Ⴘ	ო	[ო]	600	Ⴘ	ო	[ო]	600		
25	Ⴙ	ღან	[ღ]	700	Ⴙ	ღან	[ღ]	700	Ⴙ	ღან	[ღ]	700	Ⴙ	ჩა	[ჩ]	700	Ⴙ	ჩა	[ჩ]	700		
26	Ⴚ	ყარ	[ყ]	800	Ⴚ	ყარ	[ყ]	800	Ⴚ	ყარ	[ყ]	800	Ⴚ	პე	[პ]	800	Ⴚ	პე	[პ]	800		
27	Ⴛ	შინ	[შ]	900	Ⴛ	შინ	[შ]	900	Ⴛ	შინ	[შ]	900	Ⴛ	ჯე	[ჯ]	900	Ⴛ	ჯე	[ჯ]	900		
28	Ⴜ	ჩინ	[ჩ]	1000	Ⴜ	ჩინ	[ჩ]	1000	Ⴜ	ჩინ	[ჩ]	1000	Ⴜ	რა	[რ]	1000	Ⴜ	რა	[რ]	1000		
29	Ⴝ	ცან	[ც]	2000	Ⴝ	ცან	[ც]	2000	Ⴝ	ცან	[ც]	2000	Ⴝ	სე	[ს]	2000	Ⴝ	სე	[ს]	2000		
30	Ⴞ	ძილ	[ძ]	3000	Ⴞ	ძილ	[ძ]	3000	Ⴞ	ძილ	[ძ]	3000	Ⴞ	ვევ	[ვ]	3000	Ⴞ	ვევ	[ვ]	3000		
31	Ⴟ	წილ	[წ]	4000	Ⴟ	წილ	[წ]	4000	Ⴟ	წილ	[წ]	4000	Ⴟ	ტუნ	[ტ]	4000	Ⴟ	ტუნ	[ტ]	4000		
32	Ⴀ	ჭარ	[ჭ]	5000	Ⴀ	ჭარ	[ჭ]	5000	Ⴀ	ჭარ	[ჭ]	5000	Ⴀ	რე	[რ]	5000	Ⴀ	რე	[რ]	5000		
33	Ⴁ	ხან	[ხ]	6000	Ⴁ	ხან	[ხ]	6000	Ⴁ	ხან	[ხ]	6000	Ⴁ	ცო	[ც]	6000	Ⴁ	ცო	[ც]	6000		
34	Ⴂ	კარ	[კ]	7000	Ⴂ	კარ	[კ]	7000	Ⴂ	კარ	[კ]	7000	Ⴂ	ინ	[ი]	7000	Ⴂ	ინ	[ი]	7000		
35	Ⴃ	ჯან	[ჯ]	8000	Ⴃ	ჯან	[ჯ]	8000	Ⴃ	ჯან	[ჯ]	8000	Ⴃ	ფ	[ფ]	8000	Ⴃ	ფ	[ფ]	8000		
					36	Ⴄ	ჟე	[ჟ]	9000	36	Ⴄ	ჟე	[ჟ]	9000	36	ჟ	[ჟ]	9000	36	ჟ	[ჟ]	9000
					37	Ⴅ	ჟე	[ჟ]	10000	37	Ⴅ	ჟე	[ჟ]	10000					37	Ⴅ	[ჟ]	10000
																			38	Ⴆ	[ჟ]	10000
																			39	Ⴇ	[ჟ]	10000

© წამაზ შველიძე

ფინიკური	სერბული			ზაინური		
	სერბული	ხლასიკური	ლიზანტიური	სერბული	ძვ. წ. მე-2 ს.	მე-11 ს.
1) ალფა [ა]	1 A ალფა [ა]	1 A ალფა [ა]	1 A ალფა [ა]	A ა [ა]	A ა [ა]	A ა [ა]
2 b ბეთა [ბ]	2 B ბეთა [ბ]	2 B ბეთა [ბ]	2 B ბეთა [ბ]	B ბე [ბ]	B ბე [ბ]	B ბე [ბ]
3 g გიმელ [გ]	3 L გამა [გ]	3 Γ გამა [გ]	3 Γ გამა [გ]	Γ გე [გ]	C ცე [ც]	C ცე [ც]
4 d დალეთ [დ]	4 D დელტა [დ]	4 Δ დელტა [დ]	4 Δ დელტა [დ]	▷ დე [დ]	D დე [დ]	D დე [დ]
5 h ჰე [ჰ]	5 E ეფსილონ [ე]	5 E ეფსილონ [ე]	5 E ეფსილონ [ე]	E ე [ე]	E ე [ე]	E ე [ე]
6 w ვავ [ვ]	6 F დიგამა [ვ(უ)]	6 C სტიგმა [ვ(უ)]	6 Z ზიტა [ზ]	F ეფ [ფ]	F ეფ [ფ]	F ეფ [ფ]
7 z ზაან [ზ]	7 H ეტა [დ(ზ)]	7 Z ძეტა [ძ]	7 Z ზიტა [ზ]	G გე [გ]	G გე [გ]	G გე [გ]
8 x ხეთ [ხ]	8 H ეტა [1.3;2.ე]	8 H ეტა [ე]	8 H იტა [ი]	H ჰა [ჰ]	H ჰა [ჰ]	H ჰა [ჰ]
9 + თეთ [თ]	9 Q თეტა [თ]	9 Θ თეტა [თ]	9 Θ თიტა [თ]	I ი [ი]	I ი [ი]	I ი [ი]
10 y ფით [ფ]	10 I იოტა [ი]	10 I იოტა [ი]	10 I იოტა [ფ]	I ი [ი]	I ი [ი]	I ი [ი]
11 k კაფ [კ]	11 K კაპა [კ]	11 K კაპა [კ]	11 K კაპა [კ]	K კა [კ]	K კა [კ]	K კა [კ]
12 l ლამედ [ლ]	12 G ლამბდა [ლ]	12 Λ ლამბდა [ლ]	12 Λ ლამბდა [ლ]	L ელ [ლ]	L ელ [ლ]	L ელ [ლ]
13 m მემ [მ]	13 M მამუ [მ]	13 M მამუ [მ]	13 M მი [მ]	M ემ [მ]	M ემ [მ]	M ემ [მ]
14 n ნუნ [ნ]	14 N ნამუ [ნ]	14 N ნამუ [ნ]	14 N ნი [ნ]	N ენ [ნ]	N ენ [ნ]	N ენ [ნ]
15 s სამექ [ს]	15 C ქსი [ქს]	15 Ξ ქსი [ქს]	15 Ξ ქსი [ქს]	O ო [ო]	O ო [ო]	O ო [ო]
16 (ააინ [ა]	16 O ომიკრონ [ო]	16 O ომიკრონ [ო]	16 O ომიკრონ [ო]	P პე [პ]	P პე [პ]	P პე [პ]
17 p პე [პ]	17 P პი [პ]	17 Π პი [პ]	17 Π პი [პ]	Q ქე [ქ]	Q ქე [ქ]	Q ქე [ქ]
18 c ცადე [ც]	18 Ϸ სან [სან]	18 Ϸ სამპი [სამპი]	18 Ϸ სამპი [სამპი]	R რე [რ]	R რე [რ]	R რე [რ]
19 q ქოფ [ქ]	19 F კოპა [კოპა]	19 Ϻ კოპა [კოპა]	19 Ϻ კოპა [კოპა]	S სე [ს]	S სე [ს]	S სე [ს]
21 r რემ [რ]	20 R რო [რ]	20 P რო [რ]	20 P რო [რ]	T ტე [ტ]	T ტე [ტ]	T ტე [ტ]
21 \$ შინ [შ]	21 S სიგმა [ს]	21 Σ სიგმა [ს]	21 Σ სიგმა [ს]	V ვე [ვ]	V ვე [ვ]	V ვე [ვ]
22 T ტავ [ტ]	22 T ტამუ [ტ]	22 T ტამუ [ტ]	22 T ტაფ [ტ]	X იქს [ქს]	X იქს [ქს]	X იქს [ქს]
	23 U ფუფსილონ [ფუ]	23 Y ფუფსილონ [ფუ]	Y ფუფსილონ [ფუ]	Y იფსილონ [იფ]	Y იფსილონ [იფ]	Y იფსილონ [იფ]
		24 Φ ფი [ფ]	24 Φ ფი [ფ]	Z ზეტა [ზ]	Z ზეტა [ზ]	Z ზეტა [ზ]
		25 X ქსი [ქ]	25 X ქსი [ქ]			
		26 Ψ ფსი [ფს]	26 Ψ ფსი [ფს]			
		27 Ω ომეგა [ო]	27 Ω ომეგა [ო]			

ანბანის წარმოშობა

© დამაზ შვედლიძე

წიგნი 4

საიდუმლო ანბანი

ქართული აგბანის ცნობილ სახეობათა გარდა არსებობდა საიდუმლო ანუ კრიპტოგრაფიული ანბანები. მას გარდა არსებობდა საიდუმლო ენა და მეტყველება. საიდუმლო დამწერლობის უძველეს ნიმუშს წარმოადგენს შიქელ შოდრეკილის საგალობელთა კრებულში წარმოდგენილი “შიქაელის” კრიპტომანია (10 ს.).

სწპოური ანბანი. ოკუდმა მობრუნებული ანბანია. **ს** ბგერის გადმოსაცემად **ჰ** ასონიანი იწერება და, პირუკუ, **ჰ** ბგერის გადმოსაცემად **ს** ასონიანი და ა. შ.

სწჯანური ანბანი. შემოღებულია ჟარსადან ჟორგიჯანიძის მიერ მე-17 ს. წარმოადგენს უკუდმა მობრუნებულ ანბანს. **ს** ბგერის გადმოსაცემად **ჯ** ასონიანი იწერება და, პირუკუ, **ჯ** ბგერის გადმოსაცემად **ს** ასონიანი და ა. შ. სწბანური მწკრივი მთავრდება **ჯ** ასონიანით.

სწხინური ანბანი. შასში გათვალისწინებულია ასოების რიცხვითი მნიშვნელობა. ჟრთეულების გამომხატველ ასოებს ენაცვლებიან ათასეულების გამომხატველი ასოები, ათეულებისას კი ასეულების.

სწრაული ანბანი. შემოღებულია სწტონ I ჟათოლიკოსის მიერ. მ ანბანშიც გათვალისწინებულია ასოების რიცხვითი მნიშვნელობა. ჟრთეულების გამომხატველ ასოებს ენაცვლებიან ასეულების გამომხატველი ასოები, ათეულებისას კი ათასეულების.

სწინური ანბანი. ჟრთეულების გამომხატველ ასოებს ენაცვლებიან ათეულების გამომხატველი ასოები, ასეულებისას კი ათასეულების.

საიდუმლო ანბანები

სწპოური ანბანი				
ა - შ	ო - ჩ	რ - ს	შ - კ	ჰ - ბ
ბ - ჰ	კ - შ	ს - რ	ჩ - ი	შ - ა
გ - ჯ	ღ - ყ	ტ - ჟ	ც - თ	
დ - ჯ	მ - ზ	უ - ჰ	ძ - ც	
ე - ხ	ნ - ქ	უ - თ	წ - ზ	
ვ - ჳ	ფ - ზ	ფ - ზ	ჭ - ვ	
ზ - წ	ო - უ	ქ - ნ	ხ - ე	
ც - ძ	პ - ჯ	ღ - მ	ყ - დ	
თ - ც	შ - ტ	ყ - ლ	ჯ - გ	

© ჟამაზ შჭედლიძე

წიგნი 5

ქართული წერის განვითარება

წერილის განვითარება

ნუსხური და მხედრული ასოების გაჩენის თარიღი (მე-8 ს.) არის ამ ასოების ევოლუციის დამთავრების (ჩამოყალიბების) თარიღი. შაიწყო კი ევოლუციის პროცესი გაცილებით ადრე.

ქართული წერის ცნობილ სამ სახეობის გარდა შეგვიძლიან გამოვყოთ კიდევ სულ ცოტა ორი სახეობა: ნახევრადმთავრული (პირველადი ნუსხური) და მდივან-მწიგნობრული (პირველადი მხედრული). ეს ტერმინები პირობითია!

შრანგ პალეოგრაფ ჯორჯ შალონის თეორიის თანახმად, რომელიც მან ჩამოაყალიბა 50-ან წლებში, კაპიტალური და კურსივი ლათინურ დამწერლობაში ნვითარდებოდა პარალელურად. სქემატურად ეს გამოიყურება შემდეგნაირად.

შალონის თეორია ეხება არა მარტო ლათინურ წერას, არამედ მას აქვს ზოგადი მნიშვნელობა. შისი საშუალებით შეიძლება აიხსნას სხვა “ევროპული” დამწერლობების გრაფიკის განვითარება.

მეუ ამ თეორიას მოვარგებთ ქართული წერის განვითარებას, მივიღებთ შემდეგ სქემატურ ტაბულას (ქართულ ნუსხურის და ლათინურ კაროლინგულ მინუსკულის იდენტურობის შემთხვევაში).

ცმ აზრის გასანვითარებლად საჭიროა ჩატარდეს ქართული წერის მხატვრულ-გრაფიკული ანალიზი ძველი ქართული ხელნაწერების მაგალითზე. ეს ანალიზი შეიცავს შემდეგ პუნქტებს:

ა). ასოების გრაფიკის და წერის გრაფიკული თავისებურებების ანალიზი: ა). მახების შეფარდება; ბ). ნახევრების არსებობა და ფორმა; გ). წანსხვაება მოხაზულობით (სწორი, დახრილი; ნორმალური, ვიწრო, განიერი; ნათელი, ნახევრად მუქი, მუქი); დ). წანსხვაება პროპორციებით; ე). სწორი ხარვეზები; ვ). სტრიქონშია მანძილი; ზ). ღომპოზიცია ფურცელზე.

ბ). წერის კუთხის გამოვლინება (წერის მარადის მდგომარეობა სტრიქონის ხაზთან, ანუ წერის მარადის დახრის კუთხე).

გ). შუქტის, ანუ ასოების ელემენტების მოხაზვის თანმიმდევრობის და მიმართულების გამოვლინება.

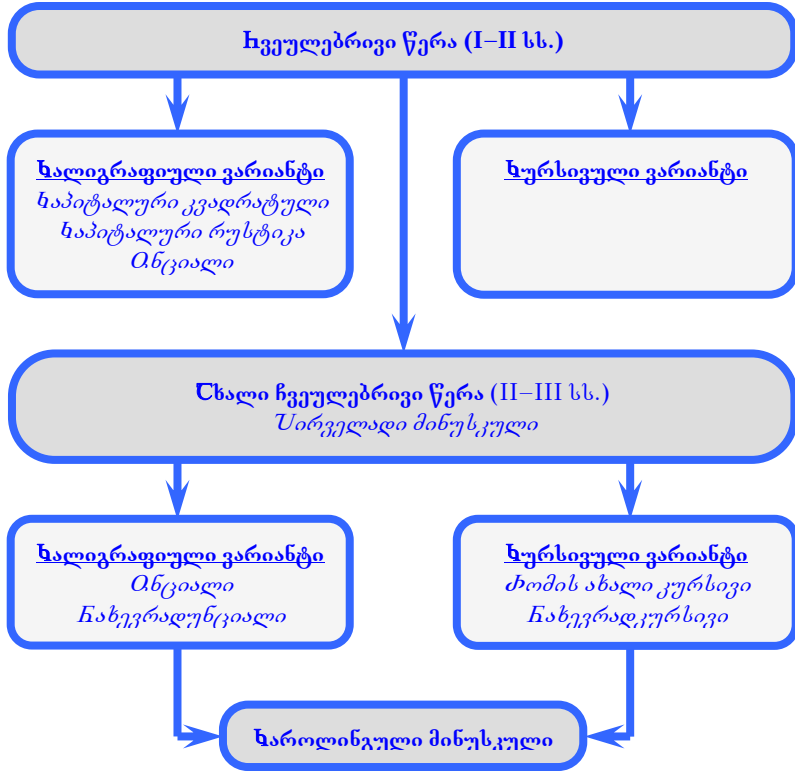
დ). წერის მარადი (სხვადასხვა კალმები, მათი მოპირვა, ფუნჯი).

© მამაზ შჭედლიძე

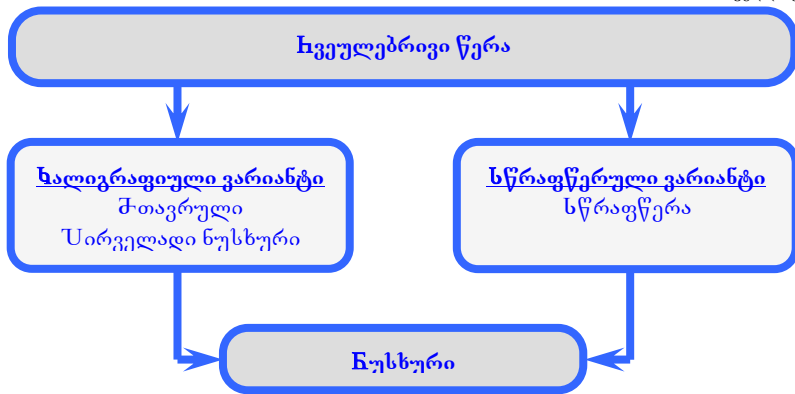
ქართული წერის სახეობები	
წერის სახეობები	წიგნები
მთავრული	ნეკრესის სტელა (I ს.) შავათის სტელა (4 ს.) სალესტინის წარწერები (5 ს.)
პირველადი ნუსხური	მანმეტი ლექციონარი (7 ს.) სინური შრავალთავი (9 ს.)
ნუსხური	სინური შრავალთავი (9 ს.) ჯრუჭის მთხთავი (10 ს.)
პირველადი მხედრული	სტენის სიონის წარწერა (8 ს.)
მხედრული	ქვარაზ IV-ის სიგელი, (11 ს.)

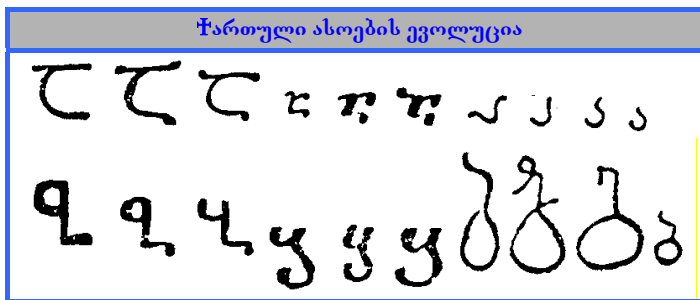
წსაქს ჯწიწწსაქს

შაღონის თეორიის სქემა ლათინურ დამწერლობისათვის

შაღონის თეორიის სქემა ქართულ დამწერლობისათვის

ქართული ასოების ვოლუცია

ლ ლ ლ ლ ლ ლ ლ ლ ლ ლ ლ ლ
 ო ო ო ო ო ო ო ო ო ო ო ო ო ო
 ე ე ე ე ე ე ე ე ე ე ე ე ე ე ე
 ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ
 ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ
 ც ც ც ც ც ც ც ც ც ც ც ც ც ც ც ც ც
 ჯ ჯ ჯ ჯ ჯ ჯ ჯ ჯ ჯ ჯ ჯ ჯ ჯ ჯ ჯ
 ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ
 თ თ თ თ თ თ თ თ თ თ თ თ თ თ თ თ თ
 ი ი ი ი ი ი ი ი ი ი ი ი ი ი ი ი ი
 მ მ მ მ მ მ მ მ მ მ მ მ მ მ მ მ მ
 დ დ დ დ დ დ დ დ დ დ დ დ დ დ დ დ
 ნ ნ ნ ნ ნ ნ ნ ნ ნ ნ ნ ნ ნ ნ ნ ნ ნ
 თ თ თ თ თ თ თ თ თ თ თ თ თ თ თ თ თ
 ს ს ს ს ს ს ს ს ს ს ს ს ს ს ს ს ს

წერის განვითარება

ქართული ასოების კვლევა

ყყყყყყყყყყყ

ქქქქქქქქქქქ

სსსსსსსსსსს

ღღღღღღღღღღღ

ძძძძძძძძძძძ 3

ღღ ღღ ას ას ყყ უ

ფფფფფფფფფფფ 3

ჩჩჩჩჩჩჩჩჩჩჩ 3

პპპპპპპპპპპ 3

გგგგგგგგგგგ 3

ვვვვვვვვვვვ 3

ხხხხხხხხხხხ 3

ცცცცცცცცცცც 3

ძძძძძძძძძძძ 3

ქართული დამწერლობის ასოების განვითარება			
ც	ც ც ც ც ც ც ც ც ც	ს	ს ს ს ს ს ს ს ს ს
ყ	ყ ყ ყ ყ ყ ყ ყ ყ ყ	რ	რ რ რ რ რ რ რ რ რ
ჟ	ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ	კ	კ კ კ კ კ კ კ კ კ
ღ	ღ ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ	ღ	ღ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ
ჩ	ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ	ფ	ფ ფ ფ ფ ფ ფ ფ ფ ფ
ხ	ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ	ქ	ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ
ბ	ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ	ც	ც ც ც ც ც ც ც ც ც
ძ	ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ	ყ	ყ ყ ყ ყ ყ ყ ყ ყ ყ
ტ	ტ ტ ტ ტ ტ ტ ტ ტ ტ	ვ	ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ
რ	რ რ რ რ რ რ რ რ რ	ე	ე ე ე ე ე ე ე ე ე
ს	ს ს ს ს ს ს ს ს ს	ქ	ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ
ც	ც ც ც ც ც ც ც ც ც	რ	რ რ რ რ რ რ რ რ რ
ყ	ყ ყ ყ ყ ყ ყ ყ ყ ყ	ს	ს ს ს ს ს ს ს ს ს
ჟ	ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ	ე	ე ე ე ე ე ე ე ე ე
ღ	ღ ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ	ქ	ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ
ჩ	ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ	რ	რ რ რ რ რ რ რ რ რ
ხ	ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ	ს	ს ს ს ს ს ს ს ს ს
ბ	ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ	ე	ე ე ე ე ე ე ე ე ე
ძ	ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ	ქ	ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ
ტ	ტ ტ ტ ტ ტ ტ ტ ტ ტ	რ	რ რ რ რ რ რ რ რ რ
რ	რ რ რ რ რ რ რ რ რ	ს	ს ს ს ს ს ს ს ს ს
ს	ს ს ს ს ს ს ს ს ს	ე	ე ე ე ე ე ე ე ე ე
ც	ც ც ც ც ც ც ც ც ც	ქ	ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ
ყ	ყ ყ ყ ყ ყ ყ ყ ყ ყ	რ	რ რ რ რ რ რ რ რ რ
ჟ	ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ	ს	ს ს ს ს ს ს ს ს ს
ღ	ღ ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ	ე	ე ე ე ე ე ე ე ე ე
ჩ	ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ	ქ	ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ
ხ	ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ	რ	რ რ რ რ რ რ რ რ რ
ბ	ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ	ს	ს ს ს ს ს ს ს ს ს
ძ	ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ	ე	ე ე ე ე ე ე ე ე ე
ტ	ტ ტ ტ ტ ტ ტ ტ ტ ტ	ქ	ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ

© გამაზ მჭედლოძე

შთავრული ასოების ნიმუშები	
	ტრმაზის ლანგარი, 70 წ. ახ. წ.
ყ	ჯ
	ტრმაზის სტელა, 75 წ. ახ. წ.
	ს
	ჩეკრესის სტელა, I ს.
ტ	ჩ
	შავათის სტელა, 367 წ.
რ	ყ
	ქეთლემის მონასტერი, 432 წ.
ტ	ყ
	ქეთლემის მონასტერი, 432 წ.
ტ	ყ
	ქოლნისის სიონი, 493 წ.
ტ	ყ
	ქეთლემის მონასტერი, 532 წ.
ტ	ყ
	ქცხეთის Xვარი, VI ს.
ტ	ყ
	ქანმეტი ლექციონარი, VII ს.
ტ	ყ
	სინური მრავალთავი, 864 წ.
ტ	ყ
	ტლიშის ოთხთავი, 897 წ.
ტ	ყ
	ქრუჭის ოთხთავი, 936 წ.
ტ	ყ
	ოთხთავი (S405), X ს.
ტ	ყ
	ოთხთავი (S962), 1054 წ.
ტ	ყ
	ორბნისის ოთხთავი, XI ს.
ტ	ყ

© ჩამაზ შველიძე

წსახს ჯრნიქსაყც

შთავრული ასოების ნიმუშები			
ჟ	ღ	ყ	სრმაზის ლანგარი, 70 წ. ახ. წ.
	ს	შ	სრმაზის სტელა, 75 წ. ახ. წ.
ტ	რ	ზ	ნეკრესის სტელა, I ს.
რ	ლ	ვ	შავთის სტელა, 367 წ.
ტ	რ	ღ	ქეთლემის მონასტერი, 432 წ.
ტ	რ	ყ	ქეთლემის მონასტერი, 432 წ.
ტ	რ	ღ	ქოლნისის სიონი, 493 წ.
ტ	რ	ყ	ქეთლემის მონასტერი, 532 წ.
ტ	რ	ღ	შტეხეთის ჯვარი, VI ს.
ტ	რ	ყ	ქანმეტი ლექციონარი, VII ს.
ტ	რ	ყ	სინური მრავალთავი, 864 წ.
ტ	რ	ყ	ტლიშის ოთხოავი, 897 წ.
ტ	რ	ყ	ჯრუჭის ოთხოავი, 936 წ.
ტ	რ	ყ	ოთხოავი (S405), X ს.
ტ	რ	ყ	ოთხოავი (S962), 1054წ.
ტ	რ	ყ	არბნისის ოთხოავი, XI ს.

© ჭაბაზ შველიძე

შთავრული ასო ც -ს ნიმუშები															
ცრმაზ ლან, 70 წ.	ცრმაზ სტ, 75 წ.	ჩეგრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყლ. სიო., 493 წ.	ყეთ მონ., 532 წ.	შცხ. ჯგარი, VI ს.	ჩანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	ცდომ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.
ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც

© ცამაზ შკვლიძე

შთავრული ასო ძ -ს ნიმუშები															
ძრმაზ ლან, 70 წ.	ძრმაზ სტ, 75 წ.	ჩეგრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყლ. სიო., 493 წ.	ყეთ მონ., 532 წ.	შცხ. ჯგარი, VI ს.	ჩანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	ძდომ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.
ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ

© ცამაზ შკვლიძე

შთავრული ასო წ -ს ნიმუშები															
წრმაზ ლან, 70 წ.	წრმაზ სტ, 75 წ.	ჩეგრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყლ. სიო., 493 წ.	ყეთ მონ., 532 წ.	შცხ. ჯგარი, VI ს.	ჩანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	წდომ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.
წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ

© ცამაზ შკვლიძე

შთავრული ასო ჭ -ს ნიმუშები															
ჭრმაზ ლან, 70 წ.	ჭრმაზ სტ, 75 წ.	ჩეგრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყლ. სიო., 493 წ.	ყეთ მონ., 532 წ.	შცხ. ჯგარი, VI ს.	ჩანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	ჭდომ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.
ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ

© ცამაზ შკვლიძე

შთავრული ასო ჩ -ს ნიმუშები															
ჩრმაზ ლან, 70 წ.	ჩრმაზ სტ, 75 წ.	ჩეგრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყლ. სიო., 493 წ.	ყეთ მონ., 532 წ.	შცხ. ჯგარი, VI ს.	ჩანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	ჩდომ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.
ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ

© ცამაზ შკვლიძე

შთავრული ასო ჴ-ს ნიმუშები

წრმაზ ლან, 70 წ.
წრმაზ სტ, 75 წ.
ჩეკრ. სტ., I ს.
შავ. სტ., 367 წ.
ჟეთ მონ., 432 წ.
ჟეთ მონ., 432 წ.
ჟოღ. ხოი., 493 წ.
ჟეთ მონ., 532 წ.
შტბ. ჯგარი, VI ს.
ჩანმ. ლექც. VII ს.
სინ. მრავ. 864 წ.
წღმ. ოთხ. 897 წ.
ჯრ. ოთხ. 936 წ.
ოთხ. (S405), X ს.
ოთხ. (S962) 1054 წ
ორბნ. ოთხ. XI ს.

Პ Ჟ Რ Ს Ტ Უ Ფ Ქ Ღ Ყ Შ

© ჩამაზ შჭეღლიძე

შთავრული ასო ჵ-ს ნიმუშები

წრმაზ ლან, 70 წ.
წრმაზ სტ, 75 წ.
ჩეკრ. სტ., I ს.
შავ. სტ., 367 წ.
ჟეთ მონ., 432 წ.
ჟეთ მონ., 432 წ.
ჟოღ. ხოი., 493 წ.
ჟეთ მონ., 532 წ.
შტბ. ჯგარი, VI ს.
ჩანმ. ლექც. VII ს.
სინ. მრავ. 864 წ.
წღმ. ოთხ. 897 წ.
ჯრ. ოთხ. 936 წ.
ოთხ. (S405), X ს.
ოთხ. (S962) 1054 წ
ორბნ. ოთხ. XI ს.

Ი Კ Ლ Მ Ნ Ო Პ Ჟ Რ Ს Ტ Უ Ფ Ქ Ღ Ყ Შ

© ჩამაზ შჭეღლიძე

შთავრული ასო ჶ-ს ნიმუშები

წრმაზ ლან, 70 წ.
წრმაზ სტ, 75 წ.
ჩეკრ. სტ., I ს.
შავ. სტ., 367 წ.
ჟეთ მონ., 432 წ.
ჟეთ მონ., 432 წ.
ჟოღ. ხოი., 493 წ.
ჟეთ მონ., 532 წ.
შტბ. ჯგარი, VI ს.
ჩანმ. ლექც. VII ს.
სინ. მრავ. 864 წ.
წღმ. ოთხ. 897 წ.
ჯრ. ოთხ. 936 წ.
ოთხ. (S405), X ს.
ოთხ. (S962) 1054 წ
ორბნ. ოთხ. XI ს.

Ჟ Რ Ს Ტ Უ Ფ Ქ Ღ Ყ Შ Ჩ Ც Ძ Წ Ჭ Ხ Ჯ

© ჩამაზ შჭეღლიძე

შთავრული ასო Ⴀ-ს ნიმუშები

წრმაზ ლან, 70 წ.
წრმაზ სტ, 75 წ.
ჩეკრ. სტ., I ს.
შავ. სტ., 367 წ.
ჟეთ მონ., 432 წ.
ჟეთ მონ., 432 წ.
ჟოღ. ხოი., 493 წ.
ჟეთ მონ., 532 წ.
შტბ. ჯგარი, VI ს.
ჩანმ. ლექც. VII ს.
სინ. მრავ. 864 წ.
წღმ. ოთხ. 897 წ.
ჯრ. ოთხ. 936 წ.
ოთხ. (S405), X ს.
ოთხ. (S962) 1054 წ
ორბნ. ოთხ. XI ს.

Ჰ Ჱ Ჲ Ჳ Ჴ Ჵ Ჶ Ჷ Ჸ Ჹ Ჺ ᲻ ᲼ Ჽ Ჾ Ჿ

© ჩამაზ შჭეღლიძე

შთავრული ასო Ⴁ-ს ნიმუშები

წრმაზ ლან, 70 წ.
წრმაზ სტ, 75 წ.
ჩეკრ. სტ., I ს.
შავ. სტ., 367 წ.
ჟეთ მონ., 432 წ.
ჟეთ მონ., 432 წ.
ჟოღ. ხოი., 493 წ.
ჟეთ მონ., 532 წ.
შტბ. ჯგარი, VI ს.
ჩანმ. ლექც. VII ს.
სინ. მრავ. 864 წ.
წღმ. ოთხ. 897 წ.
ჯრ. ოთხ. 936 წ.
ოთხ. (S405), X ს.
ოთხ. (S962) 1054 წ
ორბნ. ოთხ. XI ს.

Რ Ს Ტ Უ Ფ Ქ Ღ Ყ Შ Ჩ Ც Ძ Წ Ჭ Ხ Ჯ Ჰ Ჱ

© ჩამაზ შჭეღლიძე

შთავრული ასო ხ -ს ნიმუშები															
წმამზ ლან, 70 წ.	წმამზ სტ, 75 წ.	ჩეკრ, სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქლდ. სიო., 493 წ.	ქეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯგარი, VI ს.	ჩანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	წღმ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.
ჩ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ															

© წმამზ შჭეღღოქე

შთავრული ასო ზ -ს ნიმუშები															
წმამზ ლან, 70 წ.	წმამზ სტ, 75 წ.	ჩეკრ, სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქლდ. სიო., 493 წ.	ქეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯგარი, VI ს.	ჩანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	წღმ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.
ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ															

© წმამზ შჭეღღოქე

შთავრული ასო ჭ -ს ნიმუშები															
წმამზ ლან, 70 წ.	წმამზ სტ, 75 წ.	ჩეკრ, სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქლდ. სიო., 493 წ.	ქეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯგარი, VI ს.	ჩანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	წღმ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.
ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ															

© წმამზ შჭეღღოქე

შთავრული ასო წ -ს ნიმუშები															
წმამზ ლან, 70 წ.	წმამზ სტ, 75 წ.	ჩეკრ, სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქლდ. სიო., 493 წ.	ქეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯგარი, VI ს.	ჩანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	წღმ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.
წ წ წ წ წ წ წ წ წ წ წ წ წ															

© წმამზ შჭეღღოქე

შთავრული ასო ჭ -ს ნიმუშები															
წმამზ ლან, 70 წ.	წმამზ სტ, 75 წ.	ჩეკრ, სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქლდ. სიო., 493 წ.	ქეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯგარი, VI ს.	ჩანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	წღმ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.
ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ															

© წმამზ შჭეღღოქე

შთავრული ასო Q -ს ნიმუშები															
სრმაზ ლან, 70 წ.	სრმაზ სტ., 75 წ.	ჩეკრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქოლ. სიო., 493 წ.	ქეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯვარი, VI ს.	ქანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ., 864 წ.	სდომ. ოთხ. 897 წ.	ქრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ.	ორბნ. ოთხ. XI ს.
Q	Q	Q	Q	Q	Q	Q	Q	Q	Q	Q	Q	Q	Q	Q	Q

© გამაზ შტელოძე

შთავრული ასო U -ს ნიმუშები															
სრმაზ ლან, 70 წ.	სრმაზ სტ., 75 წ.	ჩეკრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქოლ. სიო., 493 წ.	ქეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯვარი, VI ს.	ქანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ., 864 წ.	სდომ. ოთხ. 897 წ.	ქრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ.	ორბნ. ოთხ. XI ს.
U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U

© გამაზ შტელოძე

შთავრული ასო V -ს ნიმუშები															
სრმაზ ლან, 70 წ.	სრმაზ სტ., 75 წ.	ჩეკრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქოლ. სიო., 493 წ.	ქეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯვარი, VI ს.	ქანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ., 864 წ.	სდომ. ოთხ. 897 წ.	ქრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ.	ორბნ. ოთხ. XI ს.
V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V

© გამაზ შტელოძე

შთავრული ასო T -ს ნიმუშები															
სრმაზ ლან, 70 წ.	სრმაზ სტ., 75 წ.	ჩეკრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქოლ. სიო., 493 წ.	ქეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯვარი, VI ს.	ქანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ., 864 წ.	სდომ. ოთხ. 897 წ.	ქრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ.	ორბნ. ოთხ. XI ს.
T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T

© გამაზ შტელოძე

შთავრული ასო S -ს ნიმუშები															
სრმაზ ლან, 70 წ.	სრმაზ სტ., 75 წ.	ჩეკრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქოლ. სიო., 493 წ.	ქეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯვარი, VI ს.	ქანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ., 864 წ.	სდომ. ოთხ. 897 წ.	ქრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ.	ორბნ. ოთხ. XI ს.
S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S

© გამაზ შტელოძე

შთავრული ასო ბ -ს ნიმუშები															
სრმაზ ლან, 70 წ.	სრმაზ სტ, 75 წ.	ჩეკრ, სტ., I ს.	შავ, სტ., 367 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქოლ, სიო., 493 წ.	ქეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯვარი, VI ს.	ჩანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	სლოზ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ.	ოთხმ. ოთხ. XI ს.
ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ															

© ცაიპი შტკელიძე

შთავრული ასო გ -ს ნიმუშები															
სრმაზ ლან, 70 წ.	სრმაზ სტ, 75 წ.	ჩეკრ, სტ., I ს.	შავ, სტ., 367 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქოლ, სიო., 493 წ.	ქეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯვარი, VI ს.	ჩანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	სლოზ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ.	ოთხმ. ოთხ. XI ს.
გ გ გ გ გ გ გ გ გ გ გ გ გ გ გ															

© ცაიპი შტკელიძე

შთავრული ასო დ -ს ნიმუშები															
სრმაზ ლან, 70 წ.	სრმაზ სტ, 75 წ.	ჩეკრ, სტ., I ს.	შავ, სტ., 367 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქოლ, სიო., 493 წ.	ქეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯვარი, VI ს.	ჩანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	სლოზ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ.	ოთხმ. ოთხ. XI ს.
დ დ დ დ დ დ დ დ დ დ დ დ დ დ დ															

© ცაიპი შტკელიძე

შთავრული ასო ე -ს ნიმუშები															
სრმაზ ლან, 70 წ.	სრმაზ სტ, 75 წ.	ჩეკრ, სტ., I ს.	შავ, სტ., 367 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქოლ, სიო., 493 წ.	ქეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯვარი, VI ს.	ჩანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	სლოზ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ.	ოთხმ. ოთხ. XI ს.
ე ე ე ე ე ე ე ე ე ე ე ე ე ე ე ე															

© ცაიპი შტკელიძე

შთავრული ასო ვ -ს ნიმუშები															
სრმაზ ლან, 70 წ.	სრმაზ სტ, 75 წ.	ჩეკრ, სტ., I ს.	შავ, სტ., 367 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქოლ, სიო., 493 წ.	ქეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯვარი, VI ს.	ჩანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	სლოზ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ.	ოთხმ. ოთხ. XI ს.
ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ															

© ცაიპი შტკელიძე

შთავრული ასო ჟ -ს ნიმუშები															
სრმაზ ლან, 70 წ.	სრმაზ სტ, 75 წ.	ჩეკრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქოლ. სოი., 493 წ.	ქეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯგარი, VI ს.	ჩანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	სდმ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.
ჟ															

© გამაზ შკვლიძე

შთავრული ასო წ -ს ნიმუშები															
სრმაზ ლან, 70 წ.	სრმაზ სტ, 75 წ.	ჩეკრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქოლ. სოი., 493 წ.	ქეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯგარი, VI ს.	ჩანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	სდმ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.
წ															

© გამაზ შკვლიძე

შთავრული ასო ჩ -ს ნიმუშები															
სრმაზ ლან, 70 წ.	სრმაზ სტ, 75 წ.	ჩეკრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქოლ. სოი., 493 წ.	ქეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯგარი, VI ს.	ჩანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	სდმ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.
ჩ															

© გამაზ შკვლიძე

შთავრული ასო ც -ს ნიმუშები															
სრმაზ ლან, 70 წ.	სრმაზ სტ, 75 წ.	ჩეკრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქოლ. სოი., 493 წ.	ქეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯგარი, VI ს.	ჩანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	სდმ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.
ც															

© გამაზ შკვლიძე

შთავრული ასო ძ -ს ნიმუშები															
სრმაზ ლან, 70 წ.	სრმაზ სტ, 75 წ.	ჩეკრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქოლ. სოი., 493 წ.	ქეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯგარი, VI ს.	ჩანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	სდმ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.
ძ															

© გამაზ შკვლიძე

შთავრული ასო ჲ -ს ნიმუშები									
სრმაზ ლან, 70 წ.									
სრმაზ სტ., 75 წ.									
ჩეკრ. სტ., I ს.									
თავ. სტ., 367 წ.									
ქეთ მონ., 432 წ.									
ქეთ მონ., 432 წ.									
ქოლ. სიო., 493 წ.									
ქეთ მონ., 532 წ.									
შტბ. ჯვარი, VI ს.									
ჩანმ. ლექც. VII ს.									
სინ. მრავ. 864 წ.									
სლოზ. ოთხ. 897 წ.									
ჯრ. ოთხ. 936 წ.									
ოთხ. (S405), X ს.									
ოთხ. (S962) 1054 წ.									
ორბნ. ოთხ. XI ს.									

© ჩამაზ შკვლედი

შთავრული ასო Ⴣ -ს ნიმუშები									
სრმაზ ლან, 70 წ.									
სრმაზ სტ., 75 წ.									
ჩეკრ. სტ., I ს.									
თავ. სტ., 367 წ.									
ქეთ მონ., 432 წ.									
ქეთ მონ., 432 წ.									
ქოლ. სიო., 493 წ.									
ქეთ მონ., 532 წ.									
შტბ. ჯვარი, VI ს.									
ჩანმ. ლექც. VII ს.									
სინ. მრავ. 864 წ.									
სლოზ. ოთხ. 897 წ.									
ჯრ. ოთხ. 936 წ.									
ოთხ. (S405), X ს.									
ოთხ. (S962) 1054 წ.									
ორბნ. ოთხ. XI ს.									

© ჩამაზ შკვლედი

შთავრული ასო Ⴤ -ს ნიმუშები									
სრმაზ ლან, 70 წ.									
სრმაზ სტ., 75 წ.									
ჩეკრ. სტ., I ს.									
თავ. სტ., 367 წ.									
ქეთ მონ., 432 წ.									
ქეთ მონ., 432 წ.									
ქოლ. სიო., 493 წ.									
ქეთ მონ., 532 წ.									
შტბ. ჯვარი, VI ს.									
ჩანმ. ლექც. VII ს.									
სინ. მრავ. 864 წ.									
სლოზ. ოთხ. 897 წ.									
ჯრ. ოთხ. 936 წ.									
ოთხ. (S405), X ს.									
ოთხ. (S962) 1054 წ.									
ორბნ. ოთხ. XI ს.									

© ჩამაზ შკვლედი

შთავრული ასო Ⴥ -ს ნიმუშები									
სრმაზ ლან, 70 წ.									
სრმაზ სტ., 75 წ.									
ჩეკრ. სტ., I ს.									
თავ. სტ., 367 წ.									
ქეთ მონ., 432 წ.									
ქეთ მონ., 432 წ.									
ქოლ. სიო., 493 წ.									
ქეთ მონ., 532 წ.									
შტბ. ჯვარი, VI ს.									
ჩანმ. ლექც. VII ს.									
სინ. მრავ. 864 წ.									
სლოზ. ოთხ. 897 წ.									
ჯრ. ოთხ. 936 წ.									
ოთხ. (S405), X ს.									
ოთხ. (S962) 1054 წ.									
ორბნ. ოთხ. XI ს.									

© ჩამაზ შკვლედი

შთავრული ასო ჆ -ს ნიმუშები									
სრმაზ ლან, 70 წ.									
სრმაზ სტ., 75 წ.									
ჩეკრ. სტ., I ს.									
თავ. სტ., 367 წ.									
ქეთ მონ., 432 წ.									
ქეთ მონ., 432 წ.									
ქოლ. სიო., 493 წ.									
ქეთ მონ., 532 წ.									
შტბ. ჯვარი, VI ს.									
ჩანმ. ლექც. VII ს.									
სინ. მრავ. 864 წ.									
სლოზ. ოთხ. 897 წ.									
ჯრ. ოთხ. 936 წ.									
ოთხ. (S405), X ს.									
ოთხ. (S962) 1054 წ.									
ორბნ. ოთხ. XI ს.									

© ჩამაზ შკვლედი

შთავრული ასო Ⴧ -ს ნიმუშები									
სრმაზ ლან, 70 წ.									
სრმაზ სტ., 75 წ.									
ჩეკრ. სტ., I ს.									
თავ. სტ., 367 წ.									
ქეთ მონ., 432 წ.									
ქეთ მონ., 432 წ.									
ქოლ. სიო., 493 წ.									
ქეთ მონ., 532 წ.									
შტბ. ჯვარი, VI ს.									
ჩანმ. ლექც. VII ს.									
სინ. მრავ. 864 წ.									
სლოზ. ოთხ. 897 წ.									
ჯრ. ოთხ. 936 წ.									
ოთხ. (S405), X ს.									
ოთხ. (S962) 1054 წ.									
ორბნ. ოთხ. XI ს.									

© ჩამაზ შკვლედი

ქართული დამწერლობის ასომთავრულის ნიმუშები	
<p>ყყყყყყყყყყ ყყყყყყყყყყ ყყყყყყყყყყ</p>	<p>სამაზის ლანგ., 70 წ. ახ.წ.</p>
<p>სამაზის სტელა., 75 წ. ახ.წ.</p>	<p>სსსსსსსსსსსსსსსსსს სსსსსსსსსსსსსსსსსს სსსსსსსსსსსსსსსსსს</p>
<p>ტბტბტბ ტბ ტბ ტბტბ ტბტბ ტბტბ ტბ ტბტბ ტბტბ</p>	<p>ნეკრესის სტელა, I ს.</p>
<p>შავათის სტელა, 367 წ.</p>	<p>წწწწწწწწწწწწწწწწ წწწწწწწწწწწწწწწწ წწწწწწწწწწწწწწწწ</p>
<p>ღღღღღღღღღღღღღღღღ ღღღღღღღღღღღღღღღღ ღღღღღღღღღღღღღღღღ ღღღღღღღღღღღღღღღღ</p>	<p>ღეთლემის მონასტერი, 432 წ.</p>
<p>ღეთლემის მონასტერი, 432 წ.</p>	<p>ღღღღღღღღღღღღღღღღ ღღღღღღღღღღღღღღღღ ღღღღღღღღღღღღღღღღ ღღღღღღღღღღღღღღღღ</p>
<p>ღღღღღღღღღღღღღღღღ ღღღღღღღღღღღღღღღღ ღღღღღღღღღღღღღღღღ ღღღღღღღღღღღღღღღღ</p>	<p>ლონისის სიონი, 493 წ.</p>
<p>ღეთლემის მონასტერი, 532 წ.</p>	<p>ღღღღღღღღღღღღღღღღ ღღღღღღღღღღღღღღღღ ღღღღღღღღღღღღღღღღ ღღღღღღღღღღღღღღღღ</p>
<p>ღღღღღღღღღღღღღღღღ ღღღღღღღღღღღღღღღღ ღღღღღღღღღღღღღღღღ ღღღღღღღღღღღღღღღღ</p>	<p>შტეტის X ვარი VI ს.</p>

© სამაზის მწიგნობარი

ქართული დამწერლობის ასომთავრულის ნიმუშები	
<p>წტკწწ ჲწწწწწწწწწ წწწ წწწწწწ წწწ წწწ წწწწწწწწ წწწწწწწწ წწწწწწ წწწ წწწწწწწწ წწწწ წწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწ</p>	<p>წწწწწწწწ წწწწწწწწწ, VII ს.</p>
<p>სწწწწწ წწწწწწწწწ, 864 წწ.</p>	<p>წტკწწ ჲწწწწწწწწ წწწ წწწწწწწწწწწწ წწწ წწწწწწწწ წწწწ წწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწ</p>
<p>წტკწწ ჲწწწწწწწწწ წწწ წწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწ წწწ წწწწწწწწწწწწწწწწწწწ წწწ წწწწწწწწწწწწწწწწწწწ</p>	<p>წწწწწწწწ წწწწწწწწ, 897 წწ.</p>
<p>წწწწწწ წწწწწწწწწ, 936 წწ</p>	<p>წტკწწ ჲწწწწწწწწწ წწ წწწ წწწწწწწწწწწწწწწწწწწ წწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწ წწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწ</p>
<p>წტკწწ ჲწწწწწწწწწ წწწ წწწ წწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწ წწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწ წწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწ</p>	<p>წწწწწწწწ (S405), X ს.</p>
<p>წწწწწწ (S962), 1054წწ</p>	<p>წტკწწ ჲწწწწწწწწწ წწწ წწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწ წწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწ წწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწ</p>
<p>წტკწწ ჲწწწწწწწწწ წწწ წწწ წწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწ წწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწ წწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწწ</p>	<p>წწწწწწწწ წწწწწწწწწ, XI ს.</p>

© წწწწწ წწწწწწწწ

ნუსხური ასოების ნიმუშები	
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ი ძ თ რ უ ფ ქ ც წ ჯ	სინური მრავალთავი, 864 წ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ი ძ თ რ უ ფ ქ ც წ ჯ	ხრეჭის ოთხთავი, 936 წ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ი ძ თ რ უ ფ ქ ც წ ჯ	თანე ოქრობირის ცხოვრება, 968 წ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ი ძ თ რ უ ფ ქ ც წ ჯ	სარხლის მრავალთავი, X-XI სს.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ი ძ თ რ უ ფ ქ ც წ ჯ	ფსალმუნთა განმარტება, 1035 წ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ი ძ თ რ უ ფ ქ ც წ ჯ	სალესტიური ოთხთავი, 1048 წ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ი ძ თ რ უ ფ ქ ც წ ჯ	ტონის კრებული, 1074 წ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ი ძ თ რ უ ფ ქ ც წ ჯ	ოთხთავის თარგმანება, XI სს.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ი ძ თ რ უ ფ ქ ც წ ჯ	ქამათა ცხოვრება, XI სს.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ი ძ თ რ უ ფ ქ ც წ ჯ	ზანის ოთხთავი, XIII სს.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ი ძ თ რ უ ფ ქ ც წ ჯ	წილქვების ოთხთავი, 1304 წ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ი ძ თ რ უ ფ ქ ც წ ჯ	შაუჯლომელი (H 98), 1681 წ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ი ძ თ რ უ ფ ქ ც წ ჯ	ქცხეთის ღობლია, XVIII სს.

წიგნების კატალოგი

© შამაზ შველიძე

ჩუქხური ასოების ნიმუშები	
სინური მრავალთავი, 864 წ.	
Xრუჭის ოთხთავი, 936 წ.	
თანე ოქრობირის ცხოვრება, 968 წ.	
სარხლის მრავალთავი, X-XI სს.	
ფსალმუნთა განმარტება, 1035 წ.	
სალესტინური ოთხთავი, 1048 წ.	
სთინის კრებული, 1074 წ.	
ოთხთავის თარგმანება, XI სს.	
ჭამათა ცხოვრება, XI ს.	
ჩანის ოთხთავი, XIII ს.	
წით შვეთის ოთხთავი, 1304 წ.	
ბაუჯლოძე (H 98), 1681 წ.	
შცხეთის ღობლია, XVIII ს.	

© ცაიზა შკველიძე

ქართული დამწერლობის ნუსხურის ნიმუშები	
<p>ა ზ უ ზ რ ე ბ - თ რ ხ თ ბ ნ ბ ა უ - ძ ს - - ა ყ ფ ქ ყ ყ ხ რ ძ ღ - ღ ყ</p>	<p>სინური მრავალთავი, 864 წ.</p>
<p>სინური მრავალთავი, 936 წ.</p>	<p>ა ზ უ ზ რ ე ბ - თ რ ხ თ ბ ნ ბ ა უ ყ ძ ს ღ - ა ყ ფ ქ ი ყ ყ ხ რ ძ ღ - ღ ყ</p>
<p>ა ზ უ ზ რ ე ბ - თ რ ხ თ ბ ნ ბ ა უ ყ ძ ს ღ - ა ყ ფ ქ ი ყ ყ ხ რ ძ ღ - ღ ყ</p>	<p>თანე აკროპირის ცხოვრება, 968 წ.</p>
<p>სარბლის მრავალთავი, X-XI სს.</p>	<p>ა ზ უ ზ რ ე ბ - თ რ ხ თ ბ ნ ბ ა უ ყ ძ ს ღ - ა ყ ფ ქ ი ყ ყ ხ რ ძ ღ - ღ ყ</p>
<p>ა ზ უ ზ რ ე ბ - თ რ ხ თ ბ ნ ბ ა უ ყ ძ ს ღ - ა ყ ფ ქ ი ყ ყ ხ რ ძ ღ - ღ ყ</p>	<p>ფსალმუნთა განმარტება, 1035 წ.</p>
<p>სალესტიური მრავალთავი 1048 წ.</p>	<p>ა ზ უ ზ რ ე ბ - თ რ ხ თ ბ ნ ბ ა უ ყ ძ ს ღ - ა ყ ფ ქ ი ყ ყ ხ რ ძ ღ - ღ ყ</p>
<p>ა ზ უ ზ რ ე ბ - თ რ ხ თ ბ ნ ბ ა უ ყ ძ ს ღ - ა ყ ფ ქ ი ყ ყ ხ რ ძ ღ - ღ ყ</p>	<p>სინური მრავალთავი, 1074 წ.</p>

© შამაზ შველიძე

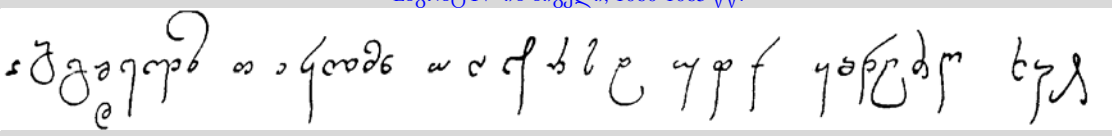
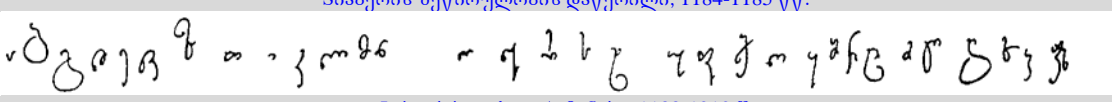
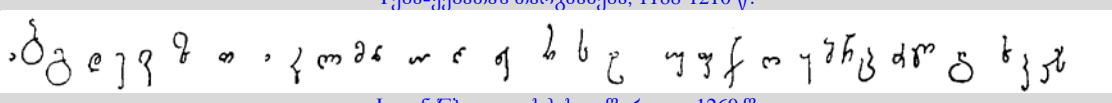
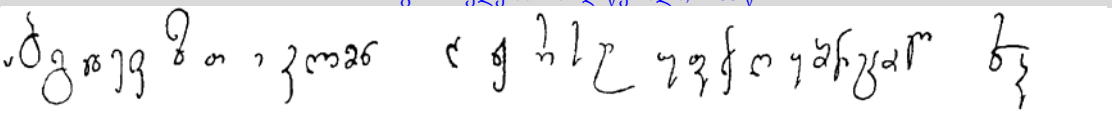
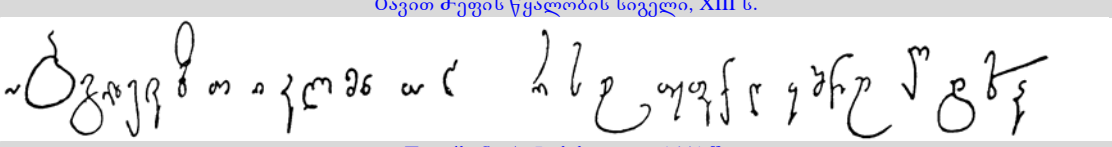
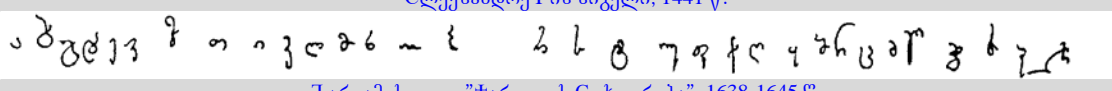
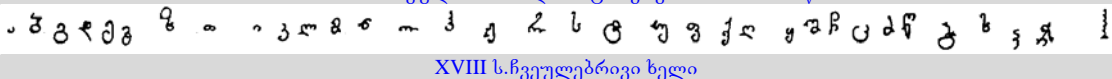
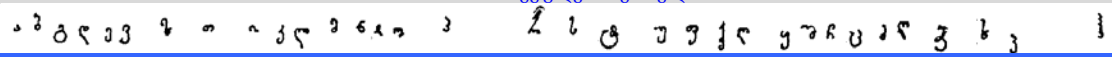
შხედრული ასოების ნიმუშები	
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ	სტენის ხიონის წარწერა, 711 წ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ	ღაკრატ IV-ის სიგელი, 1060-1065 წწ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ	სიბერის შეწირულობის დაწერილი, 1184-1185 წწ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ	ჩება-ქებათას თარგმანება, 1188-1210 წ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ	ძაგან ცხულებთისის დაწერილი, 1260 წ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ	შავით შუფის წყალობის სიგელი, XIII ს.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ	სლექსანდრე I სიგელი, 1441 წ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ	შარიამისეული "ქართლის ცხოვრება", 1638-1645 წ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ	XVIII ს. ჩვეულებრივი ხელი

წერის განვითარება

© ძამაზ შჭედლიძე

შხედრული ასოების ნიმუშები	
სტენის სიონის წარწერა, 711 წ.	
	
საგრაბო IV-ის სიგელი, 1060-1065 წწ.	
	
სიახერის შეწირულობის დაწერილი, 1184-1185 წწ.	
	
ჩეხა-ქეხათას თარგმანება, 1188-1210 წ.	
	
ძაგან სულეთისძის დაწერილი, 1260 წ.	
	
შავით შუფის წყალობის სიგელი, XIII ს.	
	
სლექსანდრე I-ის სიგელი, 1441 წ.	
	
ქარიამისეული "ქართლის ცხოვრება", 1638-1645 წ.	
	
XVIII ს. ჩვეულებრივი ხელი	
	

© დამაზ შკვლიძე

ქართული დამწერლობის მხედრულის ნიმუშები	
<p>ა ე ჯ ზ ბ ა ნ ა ე - ა ო ბ გ დ ე ვ ჟ ლ რ ქ</p>	<p>სტენის სიონის წარწერა 711 წ.</p>
<p>ლაგრატი IV-ის სიგელი, 1060-1065 წწ.</p>	<p>ა შ გ ე ჯ ზ - თ ა კ ო მ ა - ა ო ბ გ დ ე ვ ჟ ყ ა რ ს ტ ლ - ხ ე ჯ</p>
<p>ა - - ა ო ბ გ დ ე ვ ჟ ა ბ გ დ ე ვ ჟ - თ ა კ ო მ თ ყ შ ჩ ც ძ რ ტ ზ ყ ჯ ჭ რ</p>	<p>სიაბერის შეწირულობის დაწერილი, 1184-1185 წწ.</p>
<p>ჩება-ქებათას თარგმანება, 1188-1210 წწ.</p>	<p>ა ბ გ დ ე ვ ჟ - თ ა კ ო მ ა - ა ო ბ გ დ ე ვ ჟ თ ყ შ ჩ ც ძ რ ტ ზ ყ ჯ ჭ</p>

© ჩამაზ შჭელიძე

ქართული დამწერლობის მხედრულის ნიმუშები	
<p>აბგდეჟ მ-თ იკლმ ნ-რ ს თ ზ სტ-უფქ ღ ყზჩცაწ-ხჭ</p>	<p>თავან ცხულეთისძისდაწერილი, 1260 წ.</p>
<p>შავით შუფის წყალობის სიგელი, XIII ს.</p>	<p>აბგდეჟ მ-თ იკლმ ნ-რ ს - ზ სტ-უფქ ღ ყზჩცაწ-ხჭ ცწ მ</p>
<p>აბგდეჟ მ-თ იკლმ ნ-რ ს - ზ სტ-უფქ ღ ყზჩცაწ ჟ ხ ჯ</p>	<p>სლექსანდრე I-ის სიგელი, 1441 წ.</p>
<p>შარიამისეული "ქართლის ცხოვრება", 1633-1645 წ.</p>	<p>აბგდეჟ მ-თ იკლმ ნ-რ ს თ ზ სტ-უფქ ღ ყზჩცაწ ჟ ხ ჯ</p>
<p>აბგდეჟ მ-თ იკლმ ნ-რ ს - ზ სტ-უფქ ღ ყზჩცაწ ჟ ხ ჯ - 1</p>	<p>XVIII ს. ჩვეულებრივი ხელი</p>

© გამაზ შკველიძე

ქართული წერის ნიმუშები			
უბიგრაფიკული	ხელნაწერი		
შთავრული	შთავრული	სასტრიქონო	
		ნუსხური	შხედრული
<p>ნეკრესის სტელა (I ს.) შავათის სტელა, 367 წ. ქეთლემის მონასტერი, 432 წ. ქეთლემის მონასტერი, 432 წ. ქლონისის სიონი, 493 წ. ქეთლემის მონასტერი, 532 წ. შცხეთის Xვარი, VI ს.</p>	<p>სინური მრავალთავი, 864 წ. ქანმეტი ლექციონარი, VII ს. სდიშის ოთხთავი, 897 წ. Xრუკის ოთხთავი, 936 წ. ოთხთავი, X ს. ოთხთავი, 1054 წ. არბნისის ოთხთავი, XI ს.</p>	<p>სინური მრავალთავი, 864 წ. თანე ოქროპირის ცხოვ- რება, 968 წ. სარხლის მრავალთავი, X ს. ქსალმუნთა განმარტება, 1035 წ. სალესტინური ოთხთა- ვი, 1048 წ. სთონის კრებული, 1074 წ. ოთხთავის თარგმანება, XI ს. ქამათა ცხოვრება, XI ს. ქანის ოთხთავი, XIII ს. ქიო ქლეიმის ოთხთავი, 1034 წ. ნაუჯდომელი, 1681 წ. შცხეთის ქიბლია, XVIII ს.</p>	<p>სტენის სიონის წარწერა, 711 წ. ქაგრატ IV-ის სიგელი, 1060 წ. სიაბერის შეწირულობის დაწერილი, 1184 წ. ქება ქებათას თარგმანე- ბა, 1188 წ. ქაგან სულეთისძის და- წერილი, 1260 წ. ნავით ქეფის წყალობის სიგელი, XIII ს. სლექსანდრე I-ის სიგე- ლი, 1441 წ. ქარიამისეული “ქართ- ლის ცხოვრება”, 1638 წ. XVIII ს. ჩვეულებრივი ხე- ლი.</p>

© ქამაზ შჭედლიძე

წერის განვითარება

ტაფი 6

უსო „Q“-ს დახასიათება

ფინიკიურ დამწერლობაში ეს ასო არ არსებობდა. ორქაულ ბერძნულში კი გამოიხატებოდა ორი ასოს (O და Y) ერთად დაწერით (დღესაც ეს წესი მოქმედებს).

ზათინურში თავდაპირველად ეს ბგერა არ გამოიხატებოდა. შემდეგ (მე-2 ს.) იგი ნაწილობრივ გამოიხატებოდა ასო V-თი. ცალკე ნიშანი U შემოიღეს მე-16 ს.

სომხურში გამოიხატება ორი ასოს (H და X) ერთად დაწერით.

ქართულ ანბანში ასო „უ“-ს არ გააჩნია არც რიგითი, არც რიცხვითი მნიშვნელობები და თავდაპირველად მას არც თავისი ასო-ნიშანი გააჩნდა. იგი გამოიხატებოდა ორი ასოთი (Q და V). შემდეგ (მე-9 ს.) ორი ასოს (u + v) ერთად შეერთებით ნუსხურში გამოვიდა ცალკე ერთი ასო „w“, რომელმაც მხედრულში მოგვცა „უ“. შთავრულში კი ცალკე ასო „Q“ შემოიღეს მოგვიანებით (მე-10 ს.).

უსკ „Q“

Q-ასო სხვადასხვა დამწერლობებში	
ფინიკიური	—
ბერძნული	O + Y = OY o + u = u
ზათინური	—
ქართული	Q + V = QV o + v = u
სომხური	H + X = HX o + x = u

© დამპყველცი

ნაწილი 7

ქართულიდან ამოვარდნილი ასოების აღდგენა ქართულ ანბანში

ქე-19 საუკუნის 60-ან წლებში ულია სავჭავაძის თაოსნობით ჩატარდა ქართული დამწერლობის რეფორმა, რომლის დროსაც მიზანშეუწონლად იქნა მიჩნეული წერის დროს იმ ასოების ხმარება, რომლებსაც ახალ სალიტერატურო ქართულ ენაში, თითქოსდა, აღარ გააჩნდა ბგერითი შესატყვისობა. ეს ასოები შემდეგია: **ჭ, ძ, ჯ, კ, ჭ**.

საერთოდ, ძალიან საეჭვო აზრია. **ქ**უ განვავითარებთ ამ აზრს, მომავალში (50, 100 ან 200 წლის შემდეგ) რომელიმე ასოებსაც აღარ გააჩნდებათ ბგერითი შესატყვისობა და, ალბათ, ეს ასოები უნდა ამოვიღოთ ანბანიდან და გადავყაროთ?! შეიძლება მომავალში გაქრეს რაღაც სიტყვა, ცნება, გამოთქმა და ა. შ., მაგრამ ბგერა როგორ უნდა გაქრეს მე, რატომღაც, ვერ მესმის. **ქ**ერძებს და სომხებს თავიანთ ანბანებიდან არაფერი არ ამოუღიათ და არ გადაუყრიათ. **ქ**უნდაც რად ღირს თანამედროვე ქართულ ენაში არსებული ბგერა **ძ** და მისი გამომხატველი უმშვენიერესი ასო **ქ**. **ქ**უსებს ეს ასო არ გააჩნდათ და მათ გადმოიღეს იგი სხვა ანბანებიდან და შეიტანეს თავის ანბანში. ჩვენ კი ისეთი გულუხვები ვართ, რომ რაც გვაქვს, ისიც ზედმეტად გვეჩვენება. ჩუთუ რუსულის მეშვეობით უნდა გავიგოთ, რომ **ქ**ააღსურაძეში, **ქ**იგინეძეში, **ქ**აყაძეში, **ქ**რქომაძეში არის ბგერა **ძ**?

ჩუ დავივიწყებთ იმ გარემოებას, რომ ამ რეფორმის ავტორი იყო სულ რაღაც 27-28 წლის ყმაწვილი, რომელსაც ეს აზრი მოუვიდა **ქ**ეტერბურგში სწავლის დროს, ალბათ, რუსული ანბანის წარამარა გადაკეთებ-გადმოკეთებების ზეგავლენით. **ქ**რა მგონია სულხან-საბა ორბელიანი, ან **ქ**ნტონ I ღათოლიკოსი, ან **ქ**ახუშტი **ქ**აგრატიონი ნაკლებად განათლებულები ყოფილიყვნენ. **ქ**აგრამ ასეთი რეფორმის აზრი მათ არ მოსვლიათ.

ქართული ანბანი არის ერთდროულად და ერთბაშად შექმნილი სრულყოფილი სისტემა. **ქ**ისი რომელიმე ნაწილის გამოკლება ან სხვა რამის ჩამატება არღვევს ამ სისტემას. სრულყოფილი სისტემის ასეთ ნამსხვრევს წარმოადგენს თანამედროვე ქართული ანბანი.

- ჩუთი ასოს ამოღების შემდეგ მოხდა შემდეგი:
- ❑ შემცირდა ასოების თავდაპირველი რაოდენობა ანბანში;
 - ❑ **ქ**სოებს შეეცვალათ თავიანთი რიგითი და რიცხვითი მნიშვნელობები;

ქართულიდან ამოღებული ასოები

- შაიკარგა შესატყვისობა ასოების რიგით და რიცხვით მნიშვნელობებს შორის (ანბანის ეს თვისება ხომ მიუთითებდა მის გენეტიკურ კავშირზე ფინიკიურ ანბანთან);
- შა როგორც შედეგი, ანბანმა დაკარგა თავისი იდეოგრაფიული და კალენდარული მნიშვნელობა.

ერთი სიტყვით, ყველაფერი აირ-დაირია და თანამედროვე ანბანი დაემსგავსა ასონიშნების შემთხვევით გროვას.

სრაქტიკული ყოველდღიური თვალსაზრისით ამ ასოების უქონლობა ჰქმნის მრავალ მოუხერხებლობას. ერთ-ერთი მათგანი ნათლად აისახა “ქართულ საბჭოთა წიგნიკლოპედიაში”. ამ კაპიტალურ თანამედროვე გამოცემაში იმ ძველ სიტყვებში, რომლებშიც გვხვდება ეს ასოები, ისინი არიან ხელით ჩახატულნი!?! ხოვ შემთხვევაში კი საერთოდ გამოტოვებულია ეს ასოები. წიგნიკლოპედიაში დახასიათებულია და ყოველმხრივ გარჩეულია ყველა ასო, ამ ხუთი ასოს გარდა, თითქოსდა ეს ასოები არასოდეს არ არსებულან. შაინტერესებული მკითხველი, ძალიანაც რომ უნდოდეს, ვერაფერს ვერ ამოიკითხავს ამ ასოების შესახებ.

სავსებით ნათელია, რომ ქართული ანბანი უნდა აღსდგეს თავისი პირვანდელი სახით.

ქმარებიდან ამოღებული ქართული ასოების სხვა ანბანების სათანადო ასოებთან შედარებითი ტაბულა					
ფინიკიური	ქერძული		ზათინური	ქართული	
	სრქაული	ხლასიკური		ძე. წ. 412 წ.	1 ს.
X ხეთ [ხ]	ⴁ ეტა [1.ჰ;2.ე]	ⴂ ეტა [ე]	ⴃ ჰა [ჰ]	ⴄ ჭე [ჭ[ჰ]]	ⴅ ჭე [ჭ[ე]]
Y აოთ [ა]	ⴆ იოტა [ი]	ⴇ იოტა [ი]	ⴈ აოტ [ა]	ⴉ აე [ა]	ⴊ აე [ა]
—	ⴋ აუფსილონ [აუ]	ⴌ აუფსილონ [აუ]	ⴍ ვე [ვ]	ⴎ ვე [ღი]	ⴏ ვე [ღი]
—	—	—	—	ⴐ კარ [კ]	ⴑ კარ [კ]
—	—	ⴒ ო მეგა [Ჟ]	—	—	ⴓ ჭჰ [ჭ[ო]]

© ჭამაზ შჭეღლიძე

ⴃ(ჰ) – თადაპირველად ეს ასო იყო ფინიკიური “ხეთ”-ის და არქაულ ბერძნულ “ეტა”-ს (H) ბადალი და გამონატავდა ჰ-ბგერას. შემდეგ კი (დაახლოვებით ძე-4 საუკუნეში) იგი გამონატავდა ე-ბგერას (კლასიკური ბერძნული “ეტა”-ს (H) ბადალი). ზათინურში მისი ბადალი ასოა “ჰა” (H).

ⴉ(ა) – სასისმიერი ნახევარხმოვანი ბგერა, ანუ უმახვილო ა, ანუ მოკლე ა. ფინიკიურში მისი ბადალია ასო “აოთ”, არქაულ და კლასიკურ ბერძნულში “იოტა” (I), ლათინურში “აოტ” (J).

ⴍ(ვ) – გამონატავს დიფტონგს, რომელიც შესდგება უმარცვლო “უ”-სა და “ო”-გან. ფინიკიურში მას ბადალი არ გააჩნია. სრქაულ და კლასიკურ ბერძნულში მისი ბადალია აგრეთვე დიფტონგისეული ასო “ი ფსილონ” (Y). ზათინურში კი ასო “ვე” (V).

ⴐ(კ) – ხანისმიერი ფშვინვიერი ბგერა, რომელიც დამახასიეთებელია მხოლოდ და მხოლოდ ქართული ენისათვის.

ⴒ(Ჟ) – შემოღებულია ძე-4 საუკუნემდენ ბერძნულის წამბამველობით ძირითადად რიცხვითი მნიშვნელობის ფუნქციით (10.000-ის აღსანიშნავად). ხლასიკურ ბერძნულში მისი ბადალია “ო მეგა” (Ω).

სლდგენილი ასოების პრაქტიკული ხმარება

სლოც-ს ხმარება: ბგერა ჰ ბგერა ე-ს წინ სიტყვის თავში. **ცე:** *ცეცხლი, ცეცხლი, ცეცხლი, ცეცხლი, ცეცხლი, ცეცხლი, ცეცხლი, ცეცხლი, ცეცხლი, ცეცხლი.*

სლოდ-ს ხმარება: ბგერა ა, ე და ო-ს შემდეგ; ბგერა ა, ე, ო და უ-ს წინ: **ად** – *არქიმადშვილი, ვადი, წყადშვილი;* **ედ** – *ეივინდშვილი, წათედშვილი;* **ოდ** – *ოდი, ოდიანი, ოდიანი;* **აა** – *აანარი, აარი, აარადი, აარადი, აარადი, აარადი;* **აე** – *აერარქია, აერიში, აერთვლივი;* **აო** – *აოლი, აორლა, აოტიხლოდენა;* **აუ** – *აუბილე, აუძორი, აურისტი, კომპაუტერი.*

სლოვ-ს ხმარება: ბგერა უ ბგერა ი-ს წინ ზოგ შემთხვევაში მოკლევ: **უი = ვ:** *თვსება, თვთმარქვია, თვთმფრინავი, თვთონ, ვძე.*

სლოგ-ს ხმარება: *გარი, გარირეში, გარისთვალა, გარისკულა, გაჩჩაჩი, გაჯანი, გაჯა.*

სლოჟ-ს ხმარება: ბგერა ო ბგერა ჰ-ს წინ სიტყვის თავში გრძელია: **ჟ** = გრძელ ო-ს. **ჟჟ:** *ჟჟ, ჟჟო, ჟჟე, ჟჟოჟო.*

ამ ასოების ხმარების შემოთმთხვევანილი წესების უპირობო სისწორეში ვერა ვარ ბოლომდენ დარწმუნებული. წინამდებარეებმა უნდა გამოთქვან თავიანთი მიუკერძოებელი აზრი და შეიმუშაონ ასოების ხმარების წესები. **წუ** გამოირკვევა, რომ გაუქმებული ასოებით შეიძლება გამოიხატოს თუნდაც თითო-თითო სიტყვა, მათი აღდგენა იქნება გამართლებული.

წესიკონები გაუქმებულასოებიანი სიტყვებით (ამ სიტყვების რაოდენობით)	
<i>სულაძე, ილია. ძველი ქართული ენის ლექსიკონი. – ტბილისი, 1973.</i>	<i>წართველთა მონასტერი წულგარეთში და მისი ტიპიკონი. წესიკონი. // ტ. წანიძე. წხულებანი 12 ტომად. – ტ. 9. – ტბილისი, 1986. – ტვ. 139 – 223. (ე – 25; ჟ – 1).</i>
<i>წთის კილოთა ლექსიკონი. // ტ. წანიძე. წხულებანი 12 ტომად. – ტ. 1. – ტბილისი, 1984. – ტვ. 274 – 476. (ა – 3; ე – 162).</i>	<i>წართულ კილო-თქმთა სიტყვის კონა. ჟე-2 გამოცემა. – ტბილისი, 1984. (ა – 13; ე – 156).</i>

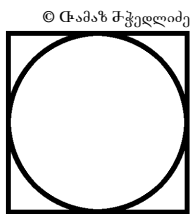
ქართულიდან ამოღებული ასოები

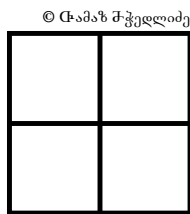
წაკვი 8

ქართული ასოების გრაფიკა

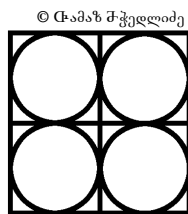
ქართული ასოების გრაფიკული სისტემა ძალზე მარტივია. ჯგი აგებულია კვადრატისგან და წრისგან შემდგარ ბადეზე. ზვადრატში ჩასმულია წრე. ზვადრატი ამავე დროს შესდგება ოთხი პატარა კვადრატისაგან. წვითეულ მათგანში ჩასმულია წრე. სრული სახით ბადე ასეთია.

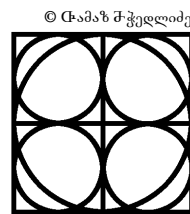
წრე დიდ კვადრატში

ოთხი პატარა კვადრატი

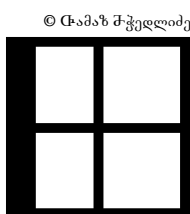

ოთხი პატარა წრე

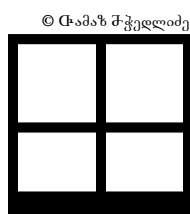

სლოების ასაგები ბადე

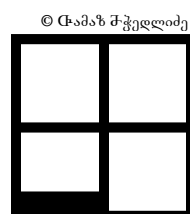
ქართული ასოები წარმოადგენენ წრისა და კვადრატის მხარეების კომბინაციას. ყველა ასო ერთი სიმაღლისაა. სსოს სიგანე კი ან დიდი კვადრატის მხარის ტოლია, ან პატარა კვადრატის მხარის (ანუ დიდი კვადრატის მხარის ნახევარი).

სსოს სიმაღლე

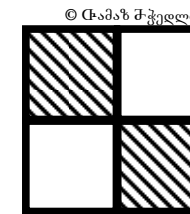
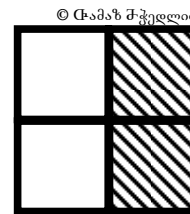
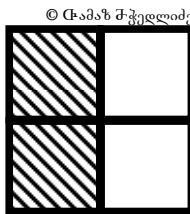
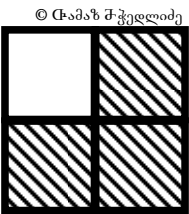
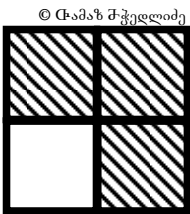
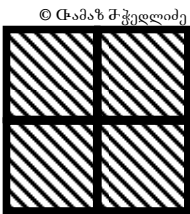

სსოს სიგანე

სსოს სიგანე

სსოს შეიძლება ეკავოს დიდი კვადრატი, დიდი კვადრატის ნახევარი (ანუ ორი პატარა კვადრატი), სამი პატარა კვადრატი.

სსოს მიერ დაკავებული სივრცეები

ჩემი აზრით, ქართულ ასოებს თავდაპირველად (შექმნის დროს) ჰქონდათ შემდეგი სახე (იხ. დაბუღა).

ქსკცხუ სსციყუს იკსძიხს

ქართული ანბანის სავარაუდო თავდაპირველი საწყისი გრაფიკა (ძვ. წ. 412 წ.)

© ჩამაზ შკველიძე

ქართული ასოები აგებულია მარტივი სახეებით შემდეგნაირად შეიძლება დავაჯგუფოთ.

ქართული ფრაგმენტების კლასიფიკაცია აგებულების მიხედვით

ხუთხედიანი-ხაზოვანი ფრაგმენტები

ჩრდილ-ხაზოვანი ფრაგმენტები

ჩრდილი ფრაგმენტი

© ჩამაზ შკველიძე

ქართული ასოების გრაფიკა

ქართული გრაფემების თავდაპირველი სახე

ბუთხოვან-ხაზოვანი გრაფემები

ინ	ენ	გან	ვინ	ჩინ	ხან
ქარ					
ქან	ჯან				

რთულ-ხაზოვანი გრაფემები

ან	ონ	ჟე	ცან	ჭე	ჟე	სან	ყარ	ფარ
ღონ				ბან	ზან	ნარ	ტარ	უან
თან				კან	პარ	ღან		
				ლას	პაე			
				მან	ძილ	ჭკ		
				რაე	შინ	წილ		

რთული გრაფემა

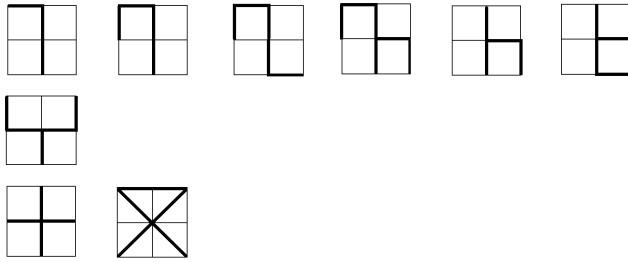
ჭარ

© დამაზ შკელიძე

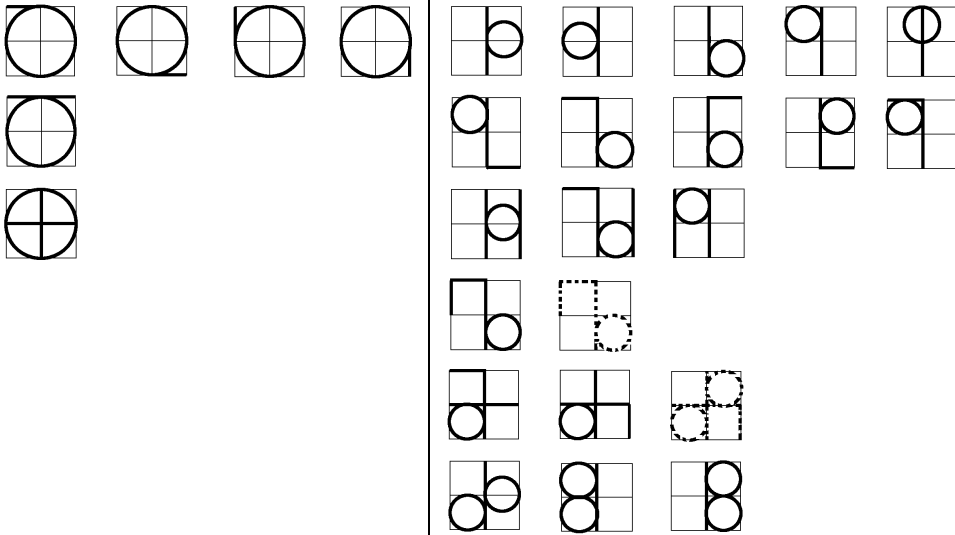

ქართული გრაფემების შიდაჯგუფური თანმიმდევრული კლასიფიკაცია
(ერთი გრაფემის გადასვლა მეორეში)

ხუთხოვან-ხაზოვანი გრაფემები

რეიულ-ხაზოვანი გრაფემები

რეიული გრაფემა

© ცამაზ შჭედლიძე

ქართული ასოების გრაფიკა

ჩადგანაც ქართული დამწერლობის ერთიანი გრაფიკული სისტემა ერთი პრინციპით და ერთბაშად არის შექმნილი, შემოქმედისთვის ყოვლად ზედმეტი იყო ცალკეული ასონიშნების გრაფიკის (მოხაზულობის) გადმოღება სხვა (უცხო) ანბანიდან. სწდა, შესაძლოა, გადმოღებულ იქნა რამოდენიმე ასოს მოხაზულობა. შემდეგ კი ამ ასოების საფუძველზე შეიქმნა დანარჩენი ასოების აგების პრინციპი.

ქართული ასოები ორიენტაციისდა მიხედვით შეიძლება დაიყოს ოთხ ჯგუფად.

ქართული გრაფემების კლასიფიკაცია მათი ორიენტაციისდა მიხედვით

მარცხნივ ორიენტირებული გრაფემები

მარჯვნივ ორიენტირებული გრაფემები

ღრაფემები ორმხრივი ორიენტაციით

“ჩაკეტილი” (უორიენტაციო) გრაფემები

© ჩამაზ შკელიძე

ქსკმცხი სსიყის იკძფის

ჩა დამოკიდებულება აქვს ქართულ ასოებს სიმეტრიასთან? შევადართო ერთმანეთს შემდეგი ასოები: **ჩ**, **ძ**, **ღ** და **ღ**. ჩით განსხვავდებიან ერთმანეთისგან ეს ასოები? სმის გასაგებად საჭიროა ჩავატაროთ ექსპერიმენტი.

სსოების მარჯვნიდან მარცხნივ შემოტრიალების დროს მივიღებთ შემდეგს: ასოებმა **ჩ** და **ძ** შეინარჩუნეს თავისი სახე, ასოები **ღ** და **ღ** შემოტრიალდნენ მარცხნივ.

სსოების ქვევიდან ზევით გადატრიალების დროს მივიღებთ შემდეგს: ასო **ჩ** ასევე შეინარჩუნა თავისი სახე და მას შეუერთდა ასო **ღ**, ასოები **ძ** და **ღ** გადატრიალდნენ.

© ჩამაზ შკელიძე

ქართული ასოების დამოკიდებულება სიმეტრიასთან

© ჩამაზ შკელიძე

მარჯვნიდან მარცხნივ ორიენტირებული ასოები

© ჩამაზ შკელიძე

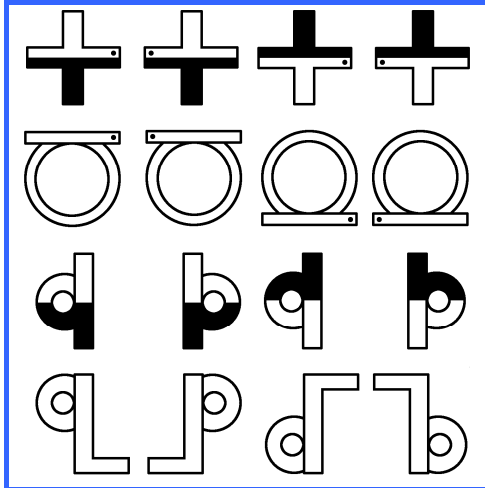
ქვევიდან ზევით გადატრიალებული ასოები

© ჩამაზ შკელიძე

წრთდროულად შემოტრიალებული და გადატრიალებული ასოები

© ჩამაზ შველიძე

სლოების სახეცვლილება მათი ტრიალისას

აქვს სიმეტრიის ერთი ღერძი – შვეული (|). სლო ჭ – სიმეტრიის ერთი ღერძი – თარაზული (-). სლო ჭ კი ასიმეტრიულია.

ქართული ასოები სიმეტრიისა და მიხედვით შეიძლება დაიყოს შემდეგ ჯგუფებად.

ქართული გრაფემების კლასიფიკაცია სიმეტრიისა და მიხედვით							
სიმეტრიული გრაფემები							
სიმეტრიის შვეული და თარაზული ღერძებით							
სიმეტრიის შვეული ღერძით							
სიმეტრიის თარაზული ღერძით							
ასიმეტრიული გრაფემები							

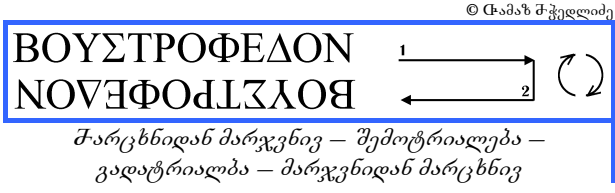
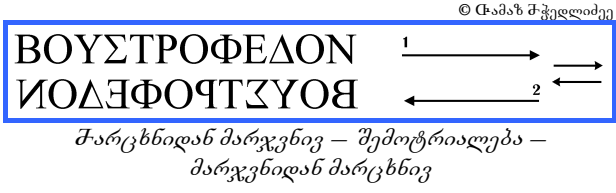
© ჩამაზ შველიძე

ცნობილია, რომ ფინიკიელები წერდნენ მარჯვნიდან მარცხნივ. ლერძნებმა ცოტაოდენი ცვლილებებით გადმოიღეს ფინიკიური ანბანი, მაგრამ წერის მიმართულებას მინიჭეს ე. წ. “ბუსტროფედონული” ხასიათი. ქაში გამოიხატება ეს? ქაში, რომ თუ, მაგალითად, ერთი სტრიქონი იწერებოდა მარჯვნიდან მარცხნივ, შემდეგი სტრიქონი კი

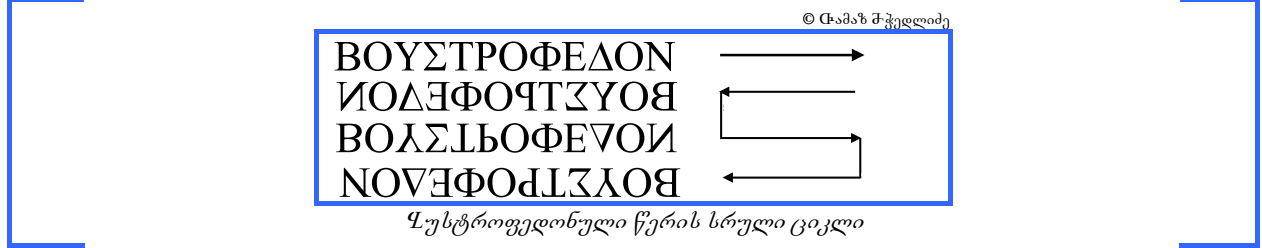
ქართული ასოების გრაფიკა

იწერებოდა მარცხნიდან მარჯვნივ და ა.შ. სსოები კი ამისას იღებდნენ ან შემოტრიალებულ (ანტიფორმა) ან გადატრიალებულ (ინვერსიული), ანდა შემოტრიალებულ-გადატრიალებულ (ანტი + ინვერსიული) ფორმას.

ქართული ასოების გრაფიკა

რთი და იგივე ასოს (მაგალითად ასო **P**) ზუსტროფედონული წერის დროს შეიძლება ჰქონდეს ოთხი ფორმა.

© შამაშ შველიძე

რთი და იგივე ასოს სხვადასხვა ფორმები ზუსტროფედონული წერის დროს	
P ჩვეულებრივი ფორმა	Პ ინვერსიული ფორმა
Რ ანტიფორმა	Ს ანტი- + ინვერსიული ფორმა

ღუსტროფედონით ბერძნები წერდნენ ე. წ. არქაულ პერიოდში (ძვ. წ. მე-8 — 9 სს.). ყებდე კი, ე. წ. კლასიკურ ხანაში (ძვ. წ. მე-5 საუკუნიდან), წერამ შეიძინა ერთად ერთი სტაბილური მიმართულება — მარცხნიდან მარჯვნივ.

ქართული ასონიშნების შექმნისას სხვადასხვა ელემენტების მიმატებ-გამოკლების გარდა ნახმარია აგრეთვე ზუსტროფედონული წერის წესი (ზუსტროფედონული გრაფიკული პრინციპი). ეს მეტყველებს ზუსტროფედონული წერის პრინციპის ცოდნაზე შემოქმედის მიერ. იგი კარგად ერკვეოდა ამ წერის წესში, რადგანაც იყო იმ დროის თანამედროვე. შან კი ეს წესი გამოიყენა ქართული ასოების შექმნისას. ამ წესით არის შექმნილი ქართული ანბანის თითქმის ნახევარზე მეტი (20-ი 35-დან) ასოები.

სლბათ, ეს კიდევ მიუთითებს ქართული ანბანის შექმნის თარიღზე — არა უახლოვეს ძვ. წ. მე-5 საუკუნისა.

დუსტროფედონული წერის წესით გამოყვანილი გრაფემები		
“ცხლოტური” ბუსტროფედონი	“ნაწილობრივი” ბუსტროფედონი (ელემენტების გამოკლებ-დამატებით)	წრაფემები ინარჩუნებენ თავის სახეს ნებისმიერ ბრუნვისას
ცნტიფორმა	ცნტიფორმა (ელემენტების გამოკლებით)	
ინვერსიული ფორმა	ინვერსიული ფორმა (ელემენტების გამოკლებით)	
ცნტი- + ინვერსიული ფორმა	ინვერსიული ფორმა (ელემენტების დამატებით)	

© ცამაზ შკედლიძე

ქართული ასოების გრაფიკა

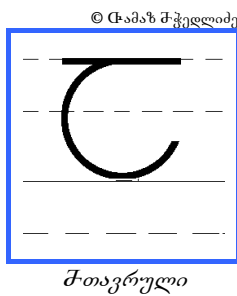

ტავი 9

სასტამბო ბეჭდური ასოების ტერმინოლოგია

ქართული ტერმინი “*მთავრული*” ლათინური “*კაპიტალურის*” (*capitalis*) შესატყვისია (*caput* – თავი; *capitalis* – მთავარი; *littera capitalis* – *ასომთავრული*). ამ ტერმინით აღინიშნება არა მარტო გარკვეული ქართული ასოები, არამედ საერთოდ ნებისმიერი სტრიქონზედა დიდი ასოები სხვა დამწერლობებში.

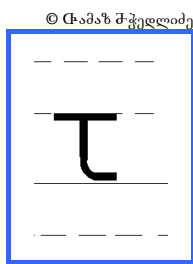
ყრბიჟი ტსიყი

მთავრული

ქართული – “*მთავრული*”
ლათინური – “*მაუსკული*”
სომხური – “*ერკათავირი*”
რუსული – “*პროპისნოე*”

“*ხუსხური*”. ამ ტერმინით აღინიშნება არა მარტო ქართული სასტრიქონო კუთხოვანი ასოები, არამედ საერთოდ ნებისმიერი სასტრიქონო პატარა ასოები სხვა დამწერლობებში.

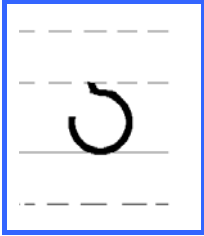
ხუსხური

ქართული – “*ხუსხური*”
ლათინური – “*მინუსკული*”
სომხური – “*ბოლორავირი*”
რუსული – “*სტროჩნიე*”

“*ხურსივი*” ნიშნავს სწრაფწერას, გაკრულ ხელს. ტერმინები “*მხედრული*”, “*სწრაფწერა*” და “*გაკრული ხელი*” სინონიმებია. ცნუ ქართული ტერმინი “*მხედრული*” ლათინური “*კურსივის*” შესატყვისია (*cursus* – სირბილი, დინება; *cursivus* – რომელიც გარბის; *littera cursiva* – ასო, რომელიც გარბის (მხედრული ასო). ტერმინით “*მხედრული*” აღინიშნება არა მარტო ქართული სასტრიქონო მრგვლოვანი ასოები, არამედ საერთოდ ნებისმიერი კურსივი, სწრაფწერა, გაკრული ხელით შესრულებული ასო სხვა დამწერლობებში.

© ჭამაზ შჭეღლიძე

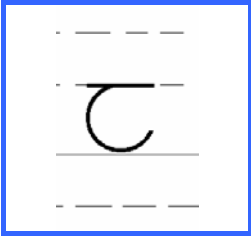

ჭხედრული

ქართული – “მხედრული”
 ლათინური – “კურსივი”
 სომხური – “შხავირი”
 რუსული – “სკოროპისი”

“უაბიტელი“, “კაბიტელური ასოები” – მთავრული ასოს მოხაზულობის და ნუსხური ასოს ზომის სასტრიქონო ასოები. ამ ტერმინის ქართული შესატყვისია “მცირე მთავრული” (*caput* – თავი; *caputellum* – პატარა თავი).

© ჭამაზ შჭეღლიძე

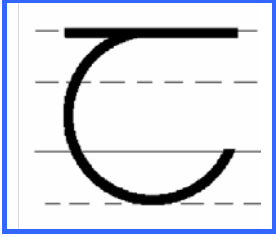

მცირე მთავრული

ქართული – “მცირე მთავრული”
 ლათინური – “კაბიტელი”

ქართული ტერმინი “სასათაურო” ლათინური “სატიტულოს” შესატყვისია (*titulus* – სათაური). ამ ტერმინით აღინიშნება მთავრული მოხაზულობის ასო, რომლის ზომა კეგელის ზომისაა.

© ჭამაზ შჭეღლიძე

სასათაურო

ქართული – “სასათაურო”
 ლათინური – “სატიტულო”

© ჭამაზ შჭეღლიძე

სასათაურო, მთავრული, მცირე მთავრული, ნუსხური, მხედრული ასოები

სასტამბო ბეჭდური ასოები				
სასათაურო	მთავრული	სასტრიქონო		
		მცირე მთავრული	ნუსხური	ჭხედრული
C	S	C	U	u

© ჭამაზ შჭეღლიძე

ქვედა ასოები

4980-17

სასტამბო ბეჭდური ასოები

სასათაურო

სატექსტო

შთავრული

სასტრიქონო

შვირე მთავრული

ნუსხური

შხედრული

© ქაპაშვილი

სლონების სრული კომპლექტი

სასათაურო

აბგდევზჟთიკლმნძოპრსტკუფქღყშჩცძწჭხჯჰ

შთავრული

აბგდევზჟთიკლმნძოპრსტკუფქღყშჩცძწჭხჯჰ

შვირე მთავრული

აბგდევზჟთიკლმნძოპრსტკუფქღყშჩცძწჭხჯჰ

ნუსხური

აბგდევზჟთიკლმნძოპრსტკუფქღყშჩცძწჭხჯჰ

შხედრული

აბგდევზჟთიკლმნძოპრსტკუფქღყშჩცძწჭხჯჰ

შამატებითი ნიშნები

1234567890%№IVX*-.-. ... ; : [] { } + - / \ ! ? @ # \$ % ^ & () ~ ‘ ’ “ ”

აბგდევზჟთიკლმნძოპრსტკუფქღყშჩცძწჭხჯჰ

აბგდევზჟთიკლმნძოპრსტკუფქღყშჩცძწჭხჯჰ

აბგდევზჟთიკლმნძოპრსტკუფქღყშჩცძწჭხჯჰ

აბგდევზჟთიკლმნძოპრსტკუფქღყშჩცძწჭხჯჰ

აბგდევზჟთიკლმნძოპრსტკუფქღყშჩცძწჭხჯჰ

© ქაპაშვილი

სონიშების სრული კომპლექტი

სასათაურო

ტყუბონი ხიჭინა ხინდო უყისე ყოფიყყი გიქსე ყაუნჭ

შთავრული

ტყუბონი ხიჭინა ხინდო უყისე ყოფიყყი გიქსე ყაუნჭ

შცირე მთავრული

ტყუბონი ხიჭინა ხინდო უყისე ყოფიყყი გიქსე ყაუნჭ

ჩუსხური

რეგულარული ხინდო უყისე ყოფიყყი გიქსე ყაუნჭ

შხედრული

აბგევეზი თიკლმნხოპრსტუფქცძწჭხჯჴჵ

შამატებითი ნიშნები

1234567890%№IVX*— ; : [] { } + - / \ ! ? @ # \$ % ^ & () ~ ‘ ’ “ ”

ჩრქაჩნ ბრყნბრდყნ ბყნუნბნ სტტს ხუნბრქა
ჩრქაჩნ ბრყნბრდყნ ბყნუნბნ სტტს ხუნბრქა

ჩრქაჩნ ბრყნბრდყნ ბყნუნბნ სტტს ხუნბრქა

ჩრქაჩნ ბრყნბრდყნ ბყნუნბნ სტტს ხუნბრქა

ჩრქაჩნ ბრყნბრდყნ ბყნუნბნ სტტს ხუნბრქა

© გამაზ შველიძე

სასტამბო ბეჭდური ასოები

ც ც ც ტ ა	ხ ხ ხ ჯ	პ პ პ მ ტ	ქ ქ ქ შ ძ
ყ ყ ყ უ ბ	წ წ წ ლ	ღ ღ ღ ი ჯ	რ რ რ მ ლ
ჟ ჟ ჟ უ გ	ჭ ჭ ჭ მ მ	ო ო ო ა უ	ს ს ს ნ ჭ
დ დ დ ჩ დ	ნ ნ ნ ჩ ნ	ფ ფ ფ მ ფ	ქ ქ ქ მ მ
ყ ყ ყ უ გ	ვ ვ ვ ა ო	ჩ ჩ ჩ ჩ ქ	ყ ყ ყ ყ გ
ჩ ჩ ჩ მ ჯ	ო ო ო ა თ	ჩ ჩ ჩ ჩ მ	ხ ხ ხ ხ ჯ
ხ ხ ხ ჩ ხ	უ უ უ მ ჯ	ყ ყ ყ ყ გ	წ წ წ წ ჯ
ჩ ჩ ჩ ჩ მ	ყ ყ ყ ყ გ	ყ ყ ყ ყ მ	ქ ქ ქ ქ მ
ჩ ჩ ჩ მ მ	ქ ქ ქ ქ მ	ჩ ჩ ჩ ჩ მ	
ტ ტ ტ ტ ო	ხ ხ ხ ხ ხ	ც ც ც მ მ	

© გამაზ შველიძე

ბეჭდური ასოები

სასტამბო ბეჭდური ასოები

სასათაურო

სატექსტო

შთავრული

სასტრიქონო

შცირე მთავრული

ჩუსხური

შხედრული

© შამაზ შჭედიძე

სასტამბო ბეჭდური ასოები

სასათაურო

სატექსტო

შთავრული

სასტრიქონო

შცირე მთავრული

ჩუსხური

შხედრული

© შამაზ შჭედიძე

ჩართული სასტამბო შრიფტის განვითარების პერიოდები		
1629 წ.	ძომის პერიოდი (პირველი სასტამბო შრიფტი)	საოლინი და ღრბახი
1687 წ.	სმსტერდამის პერიოდი	შიკლოშ ხიში
1709 — 1748 წწ.	ძბილისის პერიოდი	ჩახტანგ VI
1749 — 1799 წწ.	ძბილისის პერიოდი	ჩრეკლე II
1800 — 1865 წწ.	სეტერბურგის პერიოდი	სეტერბურგის შეცნიერებათა სკადემია
1865 — 1933 წწ.	“სროების” პერიოდი	ჩაზეთი “სროება”
1933 — 1991 წწ.	საბჭოური პერიოდი	
1992 წლიდან	სხალი პერიოდი	

© შამაზ შჭედიძე

წაგი 10

სასტამბო ხელნაწერი ასოები

სასტამბო ხელნაწერი ასოები არის ორი სახის: განცალკევებული და გაბმული წერისათვის. ხელნაწერი ასოები ყოველ გარნიტურში უნდა იყოს ერთი სახეობის: ნორმალური სიგანის, ნათელი, ბუნებრივი კონტრასტულობის, დახრილი.

საქართველოს
დეპარტამენტი

სასტამბო ხელნაწერი ასოები	
*განცალკევებული	
შთავრული	სასტრიქონო
*გაბმული	
შთავრული	სასტრიქონო

© ჩამაზ შკვლებე

ხელნაწერი განცალკევებული ასოები	
შთავრული	სასტრიქონო
*ხელნაწერი გაბმული ასოები	
შთავრული	სასტრიქონო

© ჩამაზ შკვლებე

თემა 11

სასტამბო დეკორატიული ასოები

საწყისი ასო – დიდი ზომის, ზოგჯერ მხატვრულად გაფორმებული, სასათაურო ასო, რომელსაც სწერენ წიგნის ტექსტის თავის, ნაწილის ან აბზაცის დასაწყისში. ჩართული “საწყისი ასო” ლათინური “ინიციალის” შესატყვისია (*initialis* – საწყისი; *littera initialis* – საწყისი ასო).

ყველაზე მარტივ საწყის ასოს წარმოადგენს იმავე გარნიტურის მსხვილი კეგელის მუქი (ძალიან მუქი) სასათაურო ასო.

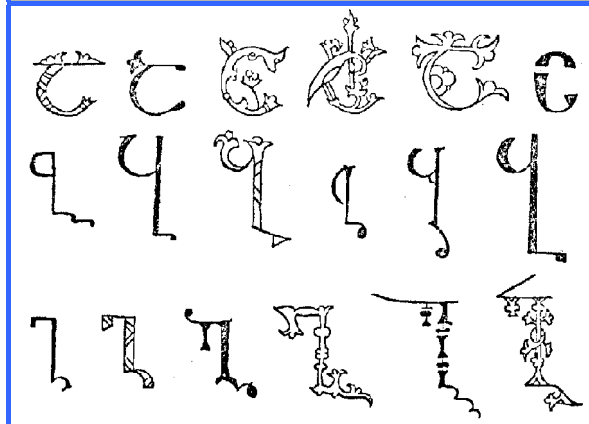
სასტამბო დეკორატიული ასოები

© გამაზ მჭედლიძე

მზობენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია მგლისში. საქართველო ამჯობინებს ყექსპირს დედანში ან შახაბლის და შასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ზავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა ზავშირი, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. ტი რატომ გაზის გამოყენება მბილისში იყო მკველებობა.

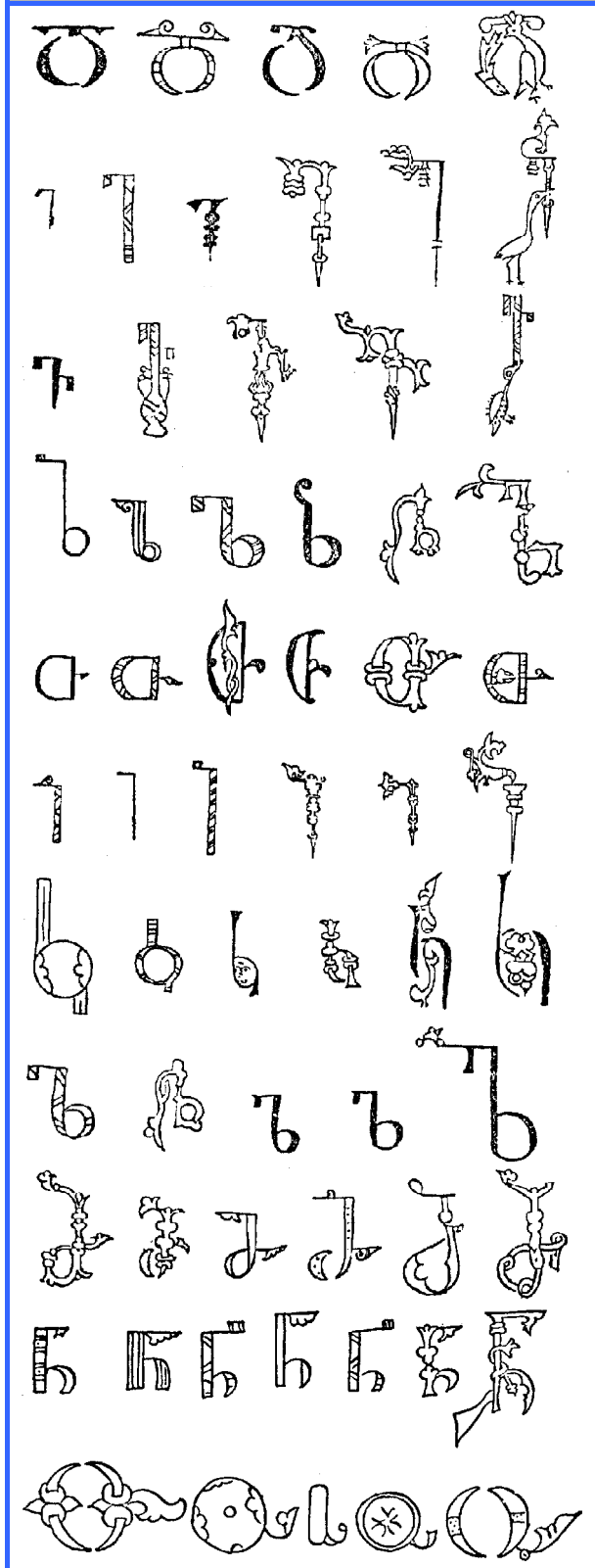
საწყისი ასოს ნიმუში

მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებში

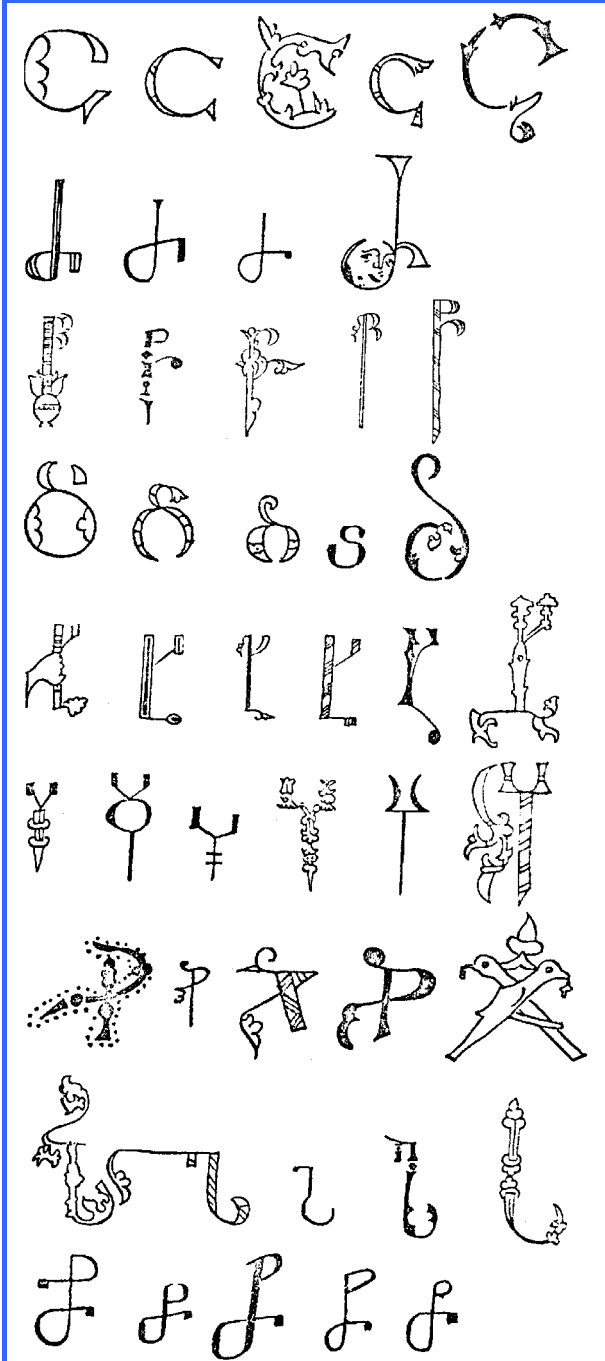
შატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან
ქართულ ხელნაწერებში

შეკრებილი ასოები

შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებში

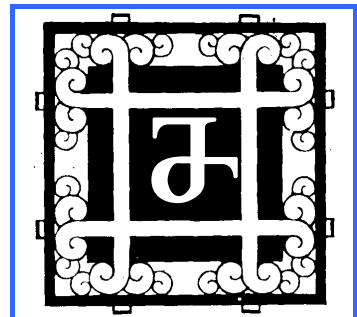
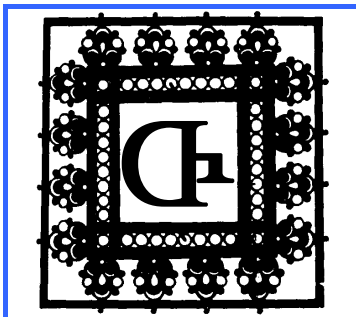
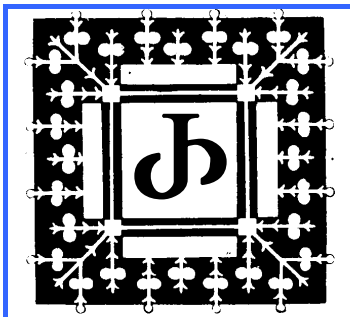
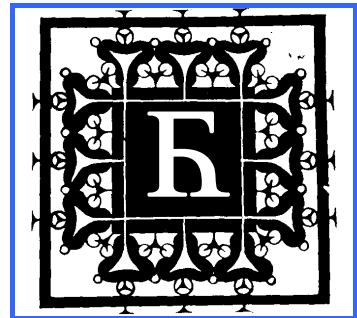
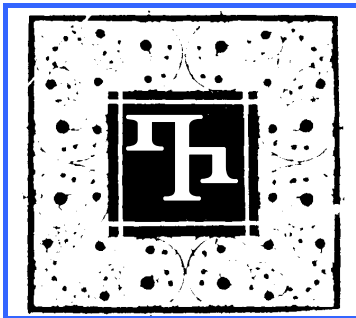
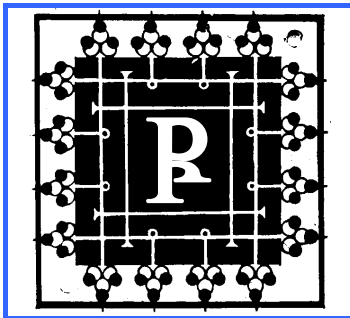
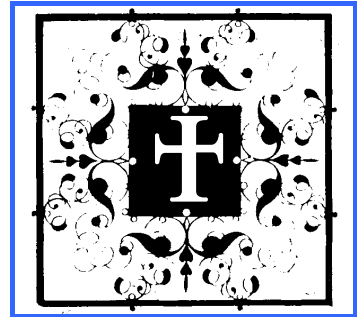
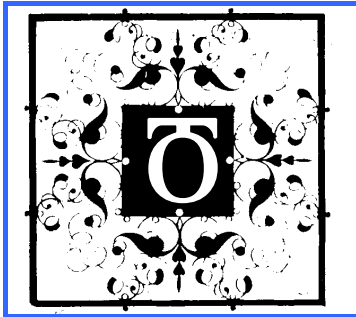
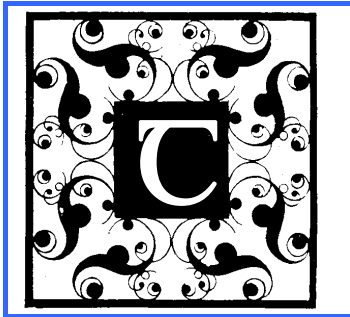
დეკორატიული ასოები

ქართული მხატვრული ინიციალები			
ც	ც ც ც ც ც	ე	ე ე ე ე ე
ყ	ყ ყ ყ ყ ყ	ო	ო ო ო
ღ	ღ ღ ღ ღ ღ	ფ	ფ ფ ფ ფ ფ
თ	თ თ თ თ თ	ჩ	ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ
უ	უ უ უ უ უ	ი	ი ი ი ი ი
ჩ	ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ	ყ	ყ ყ ყ ყ ყ
ხ	ხ ხ ხ ხ ხ	გ	გ გ გ გ გ
ც	ც ც ც ც ც	ე	ე ე ე ე ე
ი	ი ი ი ი ი	ც	ც ც ც ც ც
ხ	ხ ხ ხ ხ ხ	ქ	ქ ქ ქ ქ ქ
უ	უ უ უ უ უ	რ	რ რ რ რ რ
ჟ	ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ	ს	ს ს ს ს ს
ხ	ხ ხ ხ ხ ხ	ე	ე ე ე ე ე
ო	ო ო ო ო ო	ყ	ყ ყ ყ ყ ყ
უ	უ უ უ უ უ	ჩ	ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ
ქ	ქ ქ ქ ქ ქ	ხ	ხ ხ ხ ხ ხ
ს	ს ს ს ს ს	ჟ	ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ

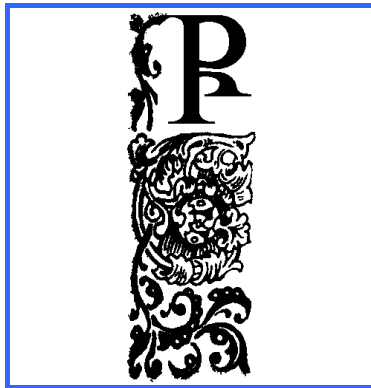
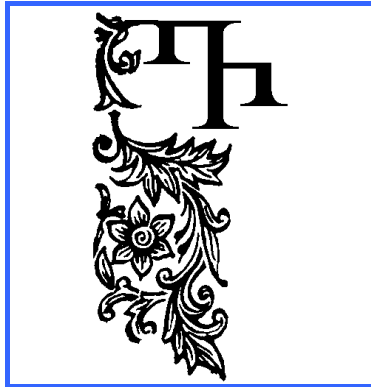
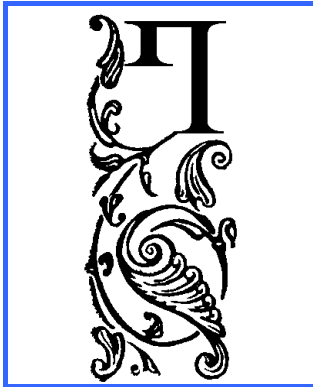
საწეისი ასოების ნიმუშები

დეკორატიული ასოები

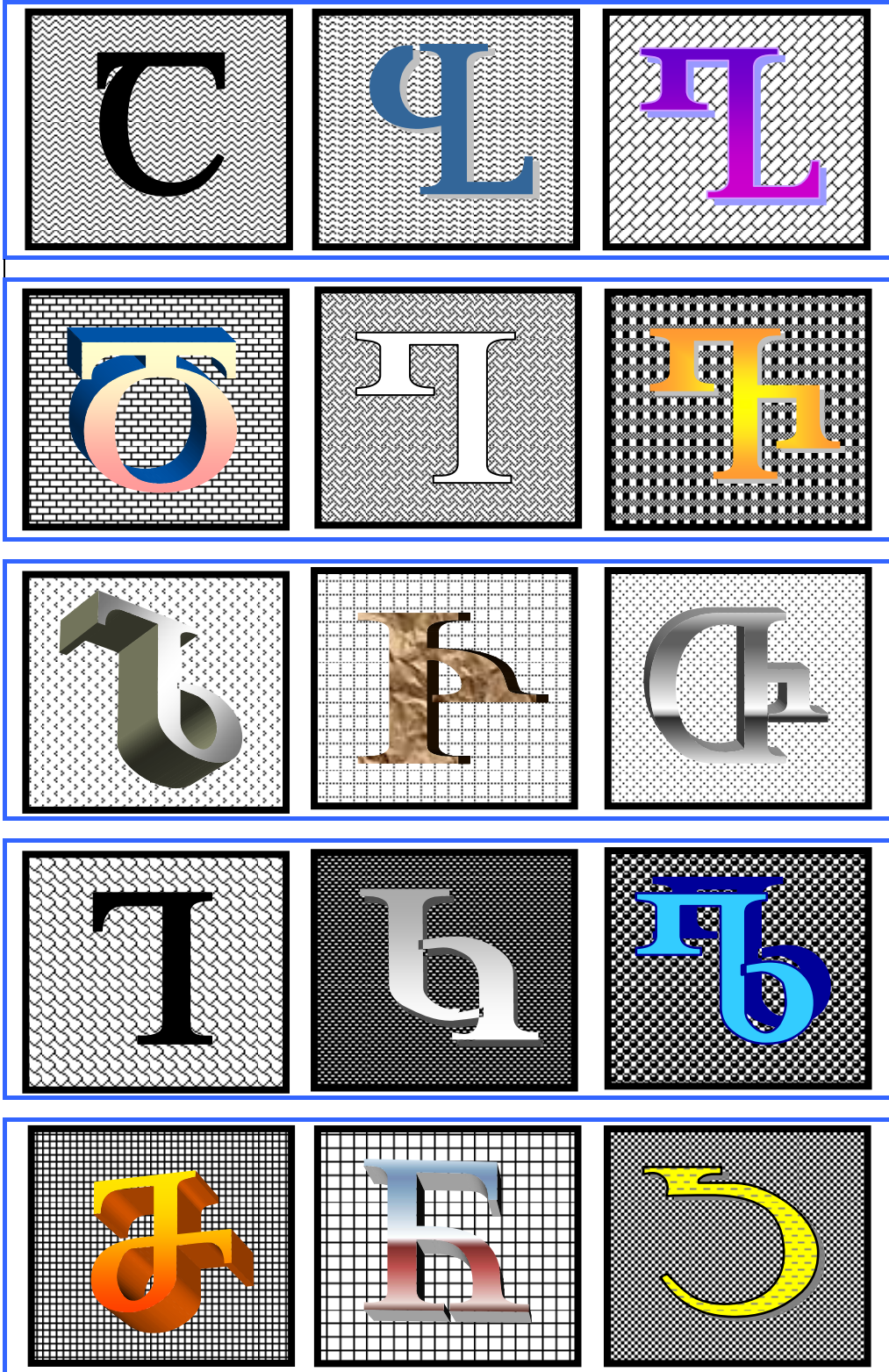

საწეის ასოების ნიმუშები

საწყისი ასოების ნიმუშები

© ჭამაზ შველიძე

დეკორატიული ასოები

საწყისი ასოების ნიმუშები

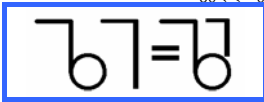
© შამაზ შველიძე

ქსოვილწერა – დეკორატიული ხელწერა, რომელიც ჰკრავს სტრიქონს განუწყვეტელ ორნამენტში. ქსოვილწერაში იხმარება შემდეგი ხერხები:

- ასოების ნაწილების შემოკლება მათი მიახლოების მიზნით.

© ცამაზ შკუღლიძე

ქსოვილწერის ხერხი

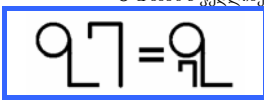
© ცამაზ შკუღლიძე

ქსოვილწერის ხერხი

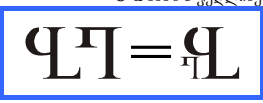
- ერთი ასოს დამორჩილება მეორე ასოთი.

© ცამაზ შკუღლიძე

ქსოვილწერის ხერხი

© ცამაზ შკუღლიძე

ქსოვილწერის ხერხი

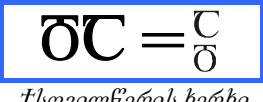
- ორი ასოს ურთიერთდამორჩილება; ორი ასო პატარავდება ორჯერ და ერთიმეორეზე დგება.

© ცამაზ შკუღლიძე

ქსოვილწერის ხერხი

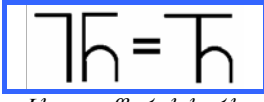
© ცამაზ შკუღლიძე

ქსოვილწერის ხერხი

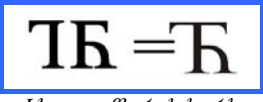
- მაგვარი ელემენტების შეერთება.

© ცამაზ შკუღლიძე

ქსოვილწერის ხერხი

© ცამაზ შკუღლიძე

ქსოვილწერის ხერხი

- დაპატარავებული მრგვალი ასოებით ივსება სიცარიელები.

ჩაგალითად, სიტყვა “**ჩხიხიხი**” ქსოვილწერით მიიღებს დაახლოებით ასეთ სახეს.

© ცამაზ შკუღლიძე

ქსოვილწერის ნიმუში

© ცამაზ შკუღლიძე

ქსოვილწერის ნიმუში (სიტყვა “**ჩხიხიხი**”)

„სამღვთო და სამღვდლო სახარება“.
ქბილისი, 1709 წ.

ტიპი რედაქციის

„სახარება შარკოზისი. ძველი პირველი”.
ქბილისი, 1710 წ.

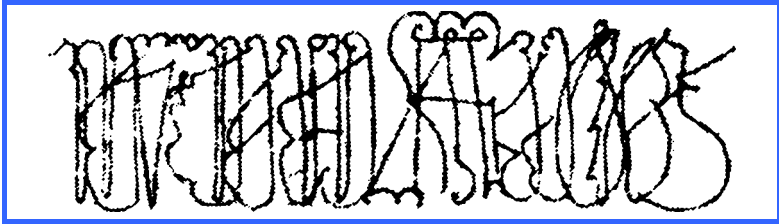

“ყობილსიტყვაობა”.
შარი ღროსეს ხელწერა

“ჩივი ყობილსიტყვაობა”. (1768 წ.)

ძვეული — დეკორატიული ხელწერა მხედრული ასოებით, რომელიც იხმარებოდა მე-17—19 სს. ხელნაწერებში ავტორის ან გადამწერის ხელმოწერის გადმოსაცემად.

სრული შივის ხელმოწერა მისი წერილიდან
ნ. შიტიცენისადმი. (1686 წ.)

სტონ ლავრატიონის “ყობილსიტყვაობის” გადამწერის
შავით ძეგტორ სლეჰსიდის ხელმოწერა. (1800 წ.)

შარი ღროსეს ხელმოწერა

სასტამბო დეკორატიული ასოები		
დეკორატიული	საწყისი ასო	სასათაურო
	ქსოვილწერა	სასათაურო
	ძვეული	სასათაურო

© შამაზ შჭელიძე

დეკორატიული ასოები

სასტამბო ასონიშნების კლასიფიკაცია			
ღეჭილი	სასათაურო	შთავრული	
	სატექსტო	სასტრიქონო	შცირე მთავრული
			ჩუსხური
შხედრული			
ჩელნაწერი	შანცალკეებუი	შთავრული	სასტრიქონო
	შაბმული	შთავრული	სასტრიქონო
შეკორატიული	საწყისი ასო	სასათაურო	
	შხოვილწერა	სასათაურო	
	ჩვეული	სასათაურო	

სასტამბო ასონიშნები				
ღეჭილი	სასათაურო		ტქტქტ	
	სატექსტო	შთავრული	ტქტქტ	
		სასტრიქონო	შცირე მთავრული	ტქტქტ
			ჩუსხური	თქთქთ
			შხედრული	თეთრი
ჩელნაწერი	შანცალკეებუი	შთავრული	ტქტქტ	
	შაბმული	სასტრიქონო	თეთრი	
		შთავრული	ტქტქტ	
	შაბმული	სასტრიქონო	თეთრი	

© ტამაზ შკედლიძე

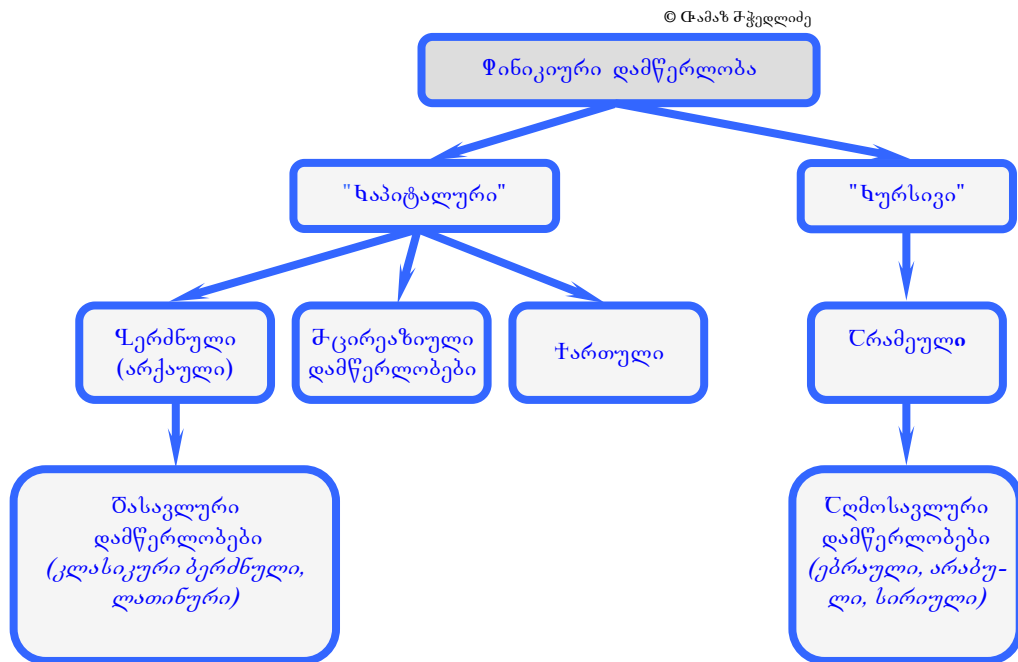
წიგნი 12

ქართული შრიფტის გაუმჯობესება

ქართული შრიფტის გაუმჯობესების მიზნით ჩასატარებელია შემდეგი ღონისძიებები: ასომთავრულის და ნუსხურის აღდგენა, სასტრიქონო ასოების პროპორციების შეცვლა, ახალი საშრიფტო გარნიტურების შექმნა.

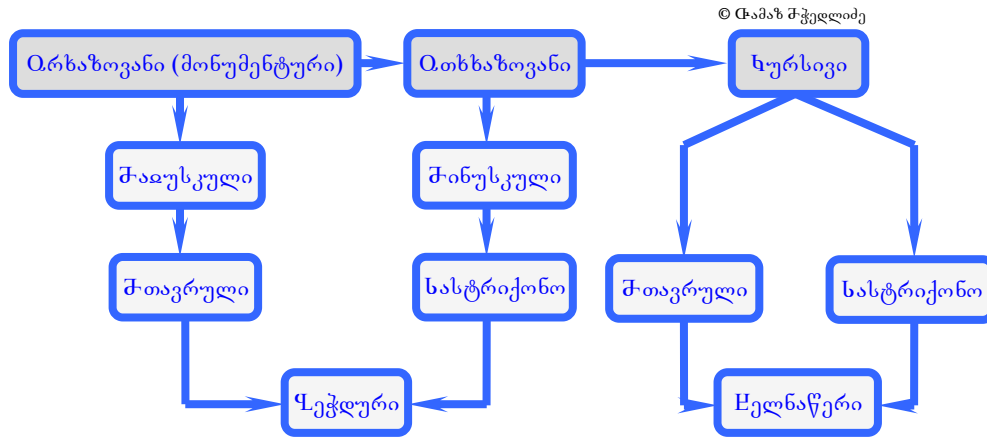
ასომთავრულის და ნუსხურის აღდგენის აუცილებლობა

სრამეულ დამწერლობას საფუძვლად დაედო ფინიკიური დამწერლობის "კურსივი". სწორედ ამით არის განპირობებული "ეკროპული" და "აზიური" დამწერლობების გრაფიკის მკვეთრი განსხვავება.

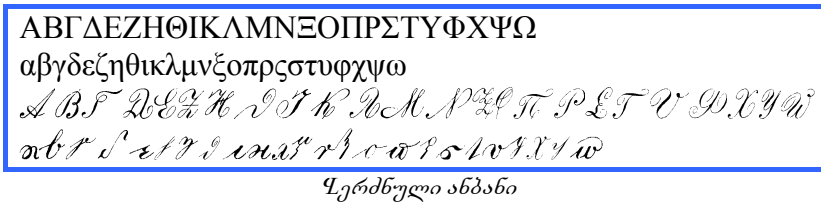

სნბანური დამწერლობების შექმნის ზოგადი სქემა

ქართული შრიფტის გაუმჯობესება

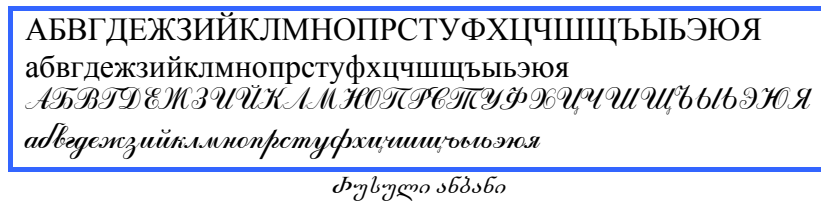
"ჟროპული" დამწერლობების ასლების გრაფიკის ბუნებრივი განვითარების ზოგადი სქემა

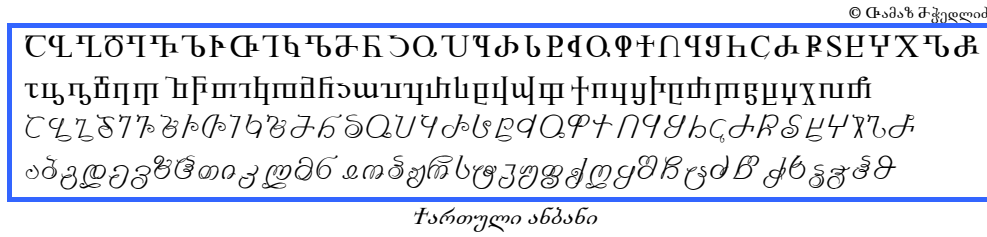
ღერძული ანბანი

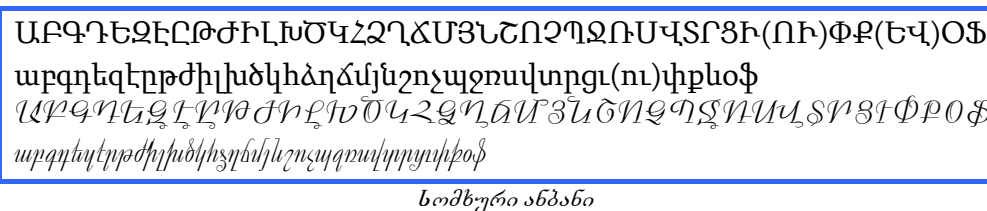
ზათონური ანბანი

ტუსული ანბანი

ქართული ანბანი

სომხური ანბანი

ქართული დამწერლობა, როგორც დამწერლობის "ევროპული" სისტემის წარმომადგენელი, ასეთივე მიმართულებით ნვითარდებოდა. ძოგორც აღნიშნავს ჟლენე შაჭავაძერიანი, "ნუსხურის შექმნა განპირობებული იყო სწრაფი, გამარტივებული წერისკენ მისწრაფებით, რაც დროისა და მასალის ეკონომია განაპირობებდა. შუ ასომთავრული ხელის რამჭენდერმე აღებით იწერებოდა, ნუსხურში ჩანს ერთიან, მარტივკონტურებიან ასოთა მოხაზულობების შექმნისაკენ სწრაფვა, რამაც საბოლოო სახე მხედრულში მიიღო".

"შხედრული" (ანუ კურსივი, ანუ გაკრული, ანუ სწრაფწერა) გავრცელდა მე-11 საუკუნეში საკანცელარიო, დიპლომატიურ და სავაჭრო მიმოწერაში.

ის, რომ მე-18 საუკუნისათვის მკვეთრად იყო გამიჯნული მთავრული და ნუსხური ასოების ხმარება, ნათლად ჩანს ოთანე ჟატონიშვილის "ხალმასობიდან": "... თავნი, ანუ მუხლნი, ანუ პერიოდნი დაიწყებოდენ წიგნითა ასომთავრულითა ანუ მისვე დიდითა ასოთი. ... აგრეთვე ყოველნი ტაიპნი შაირთანი დაიწყებიან ასომთავრულითა ანუ დიდის ასოთი. ... ყოველნი სახელნი და ნაცუალსახელნი მაღალთა გუამთა ჯერ არიან დაწყებად ასომთავრულითა. ... ყოველნი სახელნი კაცთა, ხელოსანთა, ქალაქთა, მდინარეთა, მეტალთა, ხეთა და ცხოველთა აღწერასა შინა ანუ ისტორიათა სათანადო არს ასომთავრულითა დაწყებად ..."

მე-19 საუკუნეში მთავრულების ხმარება ქართულ დამწერლობაში წავიდა მრუდე გზით. ცნობილია, რომ გახეთმა "შროებაჲ" 1866 წელს ხმარებაში შემოიღო მხედრულებისგან დამზადებული მთავრული ასოები. ამის შედეგად მხედრული ასოები დამახინჯდა, მაგრამ მთავრული ასოების ხმარების ორთოგრაფიული წესი მაინც ვერ იქნა მიღწეული.

ის, თუ რა მოხდა, ნათლად ჩანს ქვემოთ მოყვანილ ტაბულიდან.

© ჭამაზ შჭეღლიძე

აბგდეჴზთიკლმნდოპჲრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჳჴ
აბგდეჴზთიკლმნდოპჲრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჳჴ

ლაზეთ "შროების" მიერ შემოღებული ცრუ მთავრული ასოები

ცხლა კი ვნახოთ, თუ რა მოხდებოდა, სხვა დამწერლობებს რომ ევლოთ ამავე გზით. ცსეთი განვითარების შემთხვევაში ამ დამწერლობებში ბეჭდური და ხელნაწერი ასოები არ უნდა განსხვავებულიყვნენ ერთმანეთისაგან. იქნებოდა ერთიანი, ხელნაწერი მოხაზულობის, ასოები (ე. ი., ხელნაწერის საფუძველზე შექმნილი ასოები შეასრულებდნენ ბეჭდური ასოების ფუნქციას). ხუსტად ასეთი მდგომარეობა გვაქვს ამჟამად ქართულ დამწერლობაში. ამ შემთხვევაში მივიღებდით შემდეგს.

© ჭამაზ შჭეღლიძე

α β χ δ ε φ γ η ι ϕ κ λ μ ν ο π θ ρ σ τ υ ϖ ω ξ ψ ζ
Α Β Χ Δ Ε Φ Γ Η Ι Φ Κ Λ Μ Ν Ο Π Θ Ρ Σ Τ Υ ϖ Ω Ξ Ψ Ζ

ღერძნული ანბანის სავარაუდო შესაძლო განვითარება

© ჭამაზ შჭეღლიძე

a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z
Α Β Χ Δ Ε Φ Γ Η Ι Κ Λ Μ Ν Ο Π ρ ς Σ Τ Υ ϖ Ω Ξ Ψ Ζ

ზათინური ანბანის სავარაუდო შესაძლო განვითარება

ქართული შრიფტის გაუმჯობესება

© შალვა შაველიძე

ა ბ გ დ ე ზ კ ლ მ ნ ი თ რ ს ვ ჟ პ წ ც ძ ჯ ჸ ღ ა ბ გ დ ე ვ ზ კ ლ მ ნ ი თ რ ს ვ ჟ პ წ ც ძ ჯ ჸ ღ

ქართული ანბანის სავარაუდო შესაძლო განვითარება

© შალვა შაველიძე

ა ბ გ დ ე ვ ზ კ ლ მ ნ ი თ რ ს ვ ჟ პ წ ც ძ ჯ ჸ ღ ა ბ გ დ ე ვ ზ კ ლ მ ნ ი თ რ ს ვ ჟ პ წ ც ძ ჯ ჸ ღ

სომხური ანბანის სავარაუდო შესაძლო განვითარება

სლოების ხმარების ზოგადი პრინციპი „ვერობულ“ დამწერლობებში

ღვეჭღური ასოები	შთავრული (მაღუსკული) ჩუსხური (მინუსკული)
ჩელნაწერი ასოები	ჩურსივი

ქართული დამწერლობის გრაფიკა ბუნებრივად რომ განვითარებულიყო, დღეისათვის მივიღებდით შემდეგ შედეგს:

© შალვა შაველიძე

ა ბ გ დ ე ვ ზ კ ლ მ ნ ი თ რ ს ვ ჟ პ წ ც ძ ჯ ჸ ღ ა ბ გ დ ე ვ ზ კ ლ მ ნ ი თ რ ს ვ ჟ პ წ ც ძ ჯ ჸ ღ

ღვეჭღური ასოები

© შალვა შაველიძე

ა ბ გ დ ე ვ ზ კ ლ მ ნ ი თ რ ს ვ ჟ პ წ ც ძ ჯ ჸ ღ ა ბ გ დ ე ვ ზ კ ლ მ ნ ი თ რ ს ვ ჟ პ წ ც ძ ჯ ჸ ღ

ჩელნაწერი ასოები

შემდეგ ტაბულაში მოცემულია სავარაუდო სქემა.

ქართული ასოების ხმარების ზოგადი პრინციპი

ღვეჭღური ასოები	შთავრული („მრგვლოვანი“) ჩუსხური („ხუცური“)
ჩელნაწერი ასოები	შთავრული (გამარტივებული „მრგვლოვანი“) ჩუსხური („მხედრული“)

სწორედ ამ მიმართულებით უნდა განვითარებულიყო ქართული დამწერლობის გრაფიკა!

ქართულ დამწერლობაში ბეჭდური და ხელნაწერი ასოები? იმითომ რომ, თანამედროვე ასოები ფაქტიურად წარმოადგენენ ხელნაწერ ასოებს, რომლებიც იხმარება ბეჭდურის სახით. ე. ი., მათი უფრო მეტად გამარტივება (რაც წარმოადგენს ხელნაწერი ასოს არსს) შეუძლებელია.

ანდა ითქვას, რომ “მხედრული” სასტამბო შრიფტად პირველად შემოიღეს იტალიელმა კათოლიკე მისიონერებმა მე-17 ს. დასაწყისში, რის შედეგადაც ამ წესმა თანდათან მოიკიდა ფეხი. იმ იტალიელს ქართული ასოების ბუნებრივი განვითარება კი არ აინტერესებდა, არამედ კათოლიკური სარწმუნოების განვითარება საქართველოში, რასაც ხელი უნდა შეეწყო ბეჭდვამ ხალხისათვის ადვილად გასაგები ასოებით.

შალვა შაველიძე

შაგრამ რაც მოხდა, მოხდა! ჩვენ ამოცანაა გამოვინახოთ სწორი გზა და ამიერიდან ვიართოთ ამ გზით.

შედეგების ჩვენ მოგვეპოვება ქართული ასოების სამი ნაირსახეობა: მთავრული და ორი ნუსხური: კუთხოვანი (“ხუცური”) და მრგვლოვანი (“მხედრული”).

ქართული ასოების ისტორიული კლასიფიკაციები

1.	მრგვლოვანი	ხუთხოვანი	ოთხხაზოვანი მრგვლოვანი
2.	მთავრული	ნუსხური	უცურული
3.	შაიუსკული	შინუსკული	ხურსივი
4.	მთავრული	უცური	მხედრული

© გამაზ შკვლიძე

ნუსხური ასოების კლასიფიკაციის შესაძლო ვარიანტები

1.	ნუსხაზოვანი	ნუსხამხედრული
2.	ნუსხური ხუცური	ნუსხური მხედრული
3.	უცური ნუსხა	მხედრული ნუსხა
4.	უცური ნუსხური	მხედრული ნუსხური
5.	ხუთხოვანი ნუსხური	მრგვლოვანი ნუსხური
6.	ნუსხა კუთხოვანი	ნუსხა მრგვლოვანი
7.	ხუთხოვანი ნუსხა	მრგვლოვანი ნუსხა

© გამაზ შკვლიძე

ქართული ასოების თანამედროვე კლასიფიკაცია

1.	მთავრული	უცურ-ნუსხური	მხედრულ-ნუსხური
2.	მთავრული	ხუთხოვან-ნუსხური	მრგვლოვან-ნუსხური
3.	მთავრული	ნუსხური	
		უცური	მხედრული
4.	მთავრული	ნუსხური	
		ხუთხოვანი	მრგვლოვანი
5.	მთავრული	ნუსხური	მხედრული

შემდეგ სურათებში მოცემულია ის მიმართულება, რომლითაც ამიერიდან უნდა განვითარდეს ქართული დამწერლობის გრაფიკა!

© გამაზ შკვლიძე

ႠႡႢႣႤႥႦႧႨႩႰႱႲႳႴႵႶႷႸႹႺႻႼႽႾႿႺႻႼႽႾႿႺႻႼႽႾႿႺႻႼႽႾႿႺႻႼႽႾႿႺႻ
ႠႡႢႣႤႥႦႧႨႩႰႱႲႳႴႵႶႷႸႹႺႻႼႽႾႿႺႻႼႽႾႿႺႻႼႽႾႿႺႻႼႽႾႿႺႻႼႽႾႿႺႻ

უცური კუთხოვანი ასოები

© გამაზ შკვლიძე

ႠႡႢႣႤႥႦႧႨႩႰႱႲႳႴႵႶႷႸႹႺႻႼႽႾႿႺႻႼႽႾႿႺႻႼႽႾႿႺႻႼႽႾႿႺႻႼႽႾႿႺႻ
ႠႡႢႣႤႥႦႧႨႩႰႱႲႳႴႵႶႷႸႹႺႻႼႽႾႿႺႻႼႽႾႿႺႻႼႽႾႿႺႻႼႽႾႿႺႻႼႽႾႿႺႻ

უცური მრგვლოვანი ასოები

© გამაზ შკვლიძე

ႠႡႢႣႤႥႦႧႨႩႰႱႲႳႴႵႶႷႸႹႺႻႼႽႾႿႺႻႼႽႾႿႺႻႼႽႾႿႺႻႼႽႾႿႺႻႼႽႾႿႺႻ
ႠႡႢႣႤႥႦႧႨႩႰႱႲႳႴႵႶႷႸႹႺႻႼႽႾႿႺႻႼႽႾႿႺႻႼႽႾႿႺႻႼႽႾႿႺႻႼႽႾႿႺႻ

უცური ასოები

ასოების გაუმჯობესება

„უერთი“ დამწერლობების ნიმუშები									
ლერძული	სათინური	სუსული	ქართული	სომხური					
Aa	<i>Aa</i>	Aa	<i>Aa</i>	Aa	<i>Aa</i>	Ⴀ	Ⴁ	Աա	Աա
Bb	<i>Bb</i>	Bb	<i>Bb</i>	Bb	<i>Bb</i>	Ⴂ	Ⴃ	Բբ	Բբ
Гг	<i>Гг</i>	Cc	<i>Cc</i>	Bb	<i>Bb</i>	Ⴄ	Ⴅ	Գგ	Գგ
Δδ	<i>Δδ</i>	Dd	<i>Dd</i>	Гг	<i>Гг</i>	Ⴆ	Ⴇ	Դդ	Դդ
Ee	<i>Ee</i>	Ee	<i>Ee</i>	Дд	<i>Дд</i>	Ⴈ	Ⴉ	Եե	Եե
Ζζ	<i>Ζζ</i>	Ff	<i>Ff</i>	Ee	<i>Ee</i>	Ⴊ	Ⴋ	Զզ	Զզ
Ηη	<i>Ηη</i>	Gg	<i>Gg</i>	Жж	<i>Жж</i>	Ⴌ	Ⴍ	Էէ	Էէ
Θθ	<i>Θθ</i>	Hh	<i>Hh</i>	Зз	<i>Зз</i>	Ⴎ	Ⴏ	Ըը	Ըը
Ii	<i>Ii</i>	Ii	<i>Ii</i>	Ии	<i>Ии</i>	Ⴐ	Ⴑ	Թթ	Թթ
Kk	<i>Kk</i>	Jj	<i>Jj</i>	Йй	<i>Йй</i>	Ⴒ	Ⴓ	Ժժ	Ժժ
Λλ	<i>Λλ</i>	Kk	<i>Kk</i>	Кк	<i>Кк</i>	Ⴔ	Ⴕ	Իի	Իի
Μμ	<i>Μμ</i>	Ll	<i>Ll</i>	Лл	<i>Лл</i>	Ⴖ	Ⴗ	Լլ	Լլ
Nn	<i>Nn</i>	Mm	<i>Mm</i>	Мм	<i>Мм</i>	Ⴘ	Ⴙ	Խխ	Խխ
Ξξ	<i>Ξξ</i>	Nn	<i>Nn</i>	Нн	<i>Нн</i>	Ⴚ	Ⴛ	Օօ	Օօ
Oo	<i>Oo</i>	Oo	<i>Oo</i>	Оо	<i>Оо</i>	Ⴜ	Ⴝ	Կկ	Կկ
Ππ	<i>Ππ</i>	Pp	<i>Pp</i>	Пп	<i>Пп</i>	Ⴟ	Ⴀ	Հհ	Հհ
Ρρ	<i>Ρρ</i>	Qq	<i>Qq</i>	Рр	<i>Рр</i>	Ⴂ	Ⴃ	Ձձ	Ձձ
Σξσ	<i>Σξσ</i>	Rr	<i>Rr</i>	Сс	<i>Сс</i>	Ⴄ	Ⴅ	Ղղ	Ղղ
Ττ	<i>Ττ</i>	Ss	<i>Ss</i>	Тт	<i>Тт</i>	Ⴆ	Ⴇ	Ճճ	Ճճ
Υυ	<i>Υυ</i>	Tt	<i>Tt</i>	Уу	<i>Уу</i>	Ⴉ	Ⴊ	Մմ	Մմ
Φφ	<i>Φφ</i>	Uu	<i>Uu</i>	Фф	<i>Фф</i>	Ⴌ	Ⴍ	Յյ	Յյ
Xχ	<i>Xχ</i>	Vv	<i>Vv</i>	Хх	<i>Хх</i>	Ⴎ	Ⴏ	Նն	Նն
Ψψ	<i>Ψψ</i>	Ww	<i>Ww</i>	Цц	<i>Цц</i>	Ⴐ	Ⴑ	Շշ	Շշ
Ωω	<i>Ωω</i>	Xx	<i>Xx</i>	Чч	<i>Чч</i>	Ⴓ	Ⴔ	Փփ	Փփ
		Yy	<i>Yy</i>	Шш	<i>Шш</i>	Ⴕ	Ⴖ	Չչ	Չչ
		Zz	<i>Zz</i>	Щщ	<i>Щщ</i>	Ⴗ	Ⴘ	Պպ	Պպ
				Ъъ	<i>Ъъ</i>	Ⴚ	Ⴛ	ՋՋ	ՋՋ
				Ыы	<i>Ыы</i>	Ⴜ	Ⴝ	Ռռ	Ռռ
				Ьь	<i>Ьь</i>	Ⴟ	Ⴀ	Սս	Սս
				Ээ	<i>Ээ</i>	Ⴂ	Ⴃ	Վվ	Վվ
				Юю	<i>Юю</i>	Ⴄ	Ⴅ	Տտ	Տտ
				Яя	<i>Яя</i>	Ⴆ	Ⴇ	Րր	Րր
						Ⴈ	Ⴉ	Ցց	Ցց
						Ⴊ	Ⴋ	Ււ	Ււ
						Ⴌ	Ⴍ	Ռռ	Ռռ
						Ⴎ	Ⴏ	Սս	Սս
						Ⴐ	Ⴑ	Վվ	Վվ
						Ⴒ	Ⴓ	Տտ	Տտ
						Ⴔ	Ⴕ	Րր	Րր
						Ⴖ	Ⴗ	Սս	Սս
						Ⴘ	Ⴙ	Վվ	Վվ
						Ⴚ	Ⴛ	Տտ	Տտ
						Ⴜ	Ⴝ	Րր	Րր
						Ⴟ	Ⴀ	Սս	Սս
						Ⴂ	Ⴃ	Վվ	Վվ
						Ⴄ	Ⴅ	Տտ	Տտ
						Ⴆ	Ⴇ	Րր	Րր
						Ⴈ	Ⴉ	Ցց	Ցց
						Ⴊ	Ⴋ	Ււ	Ււ
						Ⴌ	Ⴍ	Ռռ	Ռռ
						Ⴎ	Ⴏ	Սս	Սս
						Ⴐ	Ⴑ	Վվ	Վվ
						Ⴒ	Ⴓ	Տտ	Տտ
						Ⴔ	Ⴕ	Րր	Րր
						Ⴖ	Ⴗ	Սս	Սս
						Ⴘ	Ⴙ	Վվ	Վվ
						Ⴚ	Ⴛ	Տտ	Տտ
						Ⴜ	Ⴝ	Րր	Րր
						Ⴟ	Ⴀ	Սս	Սս

© Գրաս Սթեյվոն

შრიფტების ერთიანი განვითარების მხარდგეხი ტაბულა																									
ქართული			ქერძული			სათინური			სახელწერი			სომხური													
ქ	ე	ც	ღ	უ	რ	ი	ე	ლ	ნ	ა	წ	ქ	ე	ც	ღ	უ	რ	ი	ე	ლ	ნ	ა	წ		
შრიფტი	შრიფტი	შრიფტი	შრიფტი	შრიფტი	შრიფტი	შრიფტი	შრიფტი	შრიფტი	შრიფტი	შრიფტი	შრიფტი	შრიფტი	შრიფტი	შრიფტი	შრიფტი	შრიფტი	შრიფტი	შრიფტი	შრიფტი	შრიფტი	შრიფტი	შრიფტი	შრიფტი		
ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	თ	ი	კ	ლ	მ	ნ	ო	პ	ჟ	რ	ს	ტ	უ	ფ	ქ	ც	ძ	წ	ჭ

საქართველოს შრიფტის განვითარების მხარდგეხი

ქართული ანბანი				
ქოთერული		სასტრიქონო		
ქკგდ	ქედნ.	ხუთ.	ქრველო.	
		ქკგდ	ქკგდ	ქედნ.
ც	წ	ტ	ა	ო
ყ	ყ	ბ	ბ	ბ
ღ	ღ	გ	გ	გ
წ	წ	დ	დ	დ
ქ	ქ	ე	ე	ე
ჩ	ჩ	ვ	ვ	ვ
ც	ც	ზ	ზ	ზ
ც	ც	ძ	ძ	ძ
ც	ც	წ	წ	წ
ც	ც	ჩ	ჩ	ჩ
ც	ც	ც	ც	ც
ც	ც	ც	ც	ც
ც	ც	ც	ც	ც
ც	ც	ც	ც	ც
ც	ც	ც	ც	ც
ც	ც	ც	ც	ც
ც	ც	ც	ც	ც
ც	ც	ც	ც	ც
ც	ც	ც	ც	ც
ც	ც	ც	ც	ც
ც	ც	ც	ც	ც
ც	ც	ც	ც	ც
ც	ც	ც	ც	ც
ც	ც	ც	ც	ც
ც	ც	ც	ც	ც
ც	ც	ც	ც	ც
ც	ც	ც	ც	ც
ც	ც	ც	ც	ც
ც	ც	ც	ც	ც
ც	ც	ც	ც	ც
ც	ც	ც	ც	ც
ც	ც	ც	ც	ც
ც	ც	ც	ც	ც
ც	ც	ც	ც	ც

© ცამაზ შკედლიძე

ქართული ანბანი					
ტიგ.წ	ქოთ.	ს	ასტრ.	სახელ.	ტიცხ.წ
		ხუთ.	ქბე.		
1	ც	ტ	ა	ან	1
2	ყ	ბ	ბან		2
3	ღ	გ	გან		3
4	წ	დ	ღონ		4
5	ქ	ე	ენ		5
6	ჩ	ვ	ვინ		6
7	ც	ზ	ზენ		7
8	ც	ძ	ძე		8
9	ც	წ	თან		9
10	ც	ჩ	ინ		10
11	ხ	კ	კან		20
12	ს	ლ	ლას		30
13	ქ	მ	მან		40
14	წ	ნ	ნარ		50
15	ჯ	ღ	ღე		60
16	ღ	თ	ონ		70
17	უ	კ	პარ		80
18	ყ	შ	ჟან		90
19	ტ	რ	რაე		100
20	ს	ს	სან		200
21	ქ	ტ	ტარ		300
22	ყ	კ	კე		400
23	ფ	ფ	ფარ		500
24	ქ	ქ	ქან		600
25	წ	ღ	ღან		700
26	ყ	ყ	ყარ		800
27	ყ	შ	შინ		900
28	ხ	ჩ	ჩინ		1000
29	ც	ც	ცან		2000
30	ტ	მ	მიღ		3000
31	ქ	წ	წიღ		4000
32	ს	ჭ	ჭარ		5000
33	ქ	ხ	ხან		6000
34	ყ	კ	კარ		7000
35	ღ	ჯ	ჯან		8000
36	ს	კ	კაე		9000
37	ტ	მ	მკ		10000

© ცამაზ შკედლიძე

ქართული გამჯობესება

ქართული ანბანის განლაგების სქემა (თარაზული)

ც	ვ	ჟ	თ	ყ	ზ	ჩ	ც	ძ
რ	ყ	რ	ჩ	თ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ
ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	წ	თ
ი	ქ	ღ	შ	ჩ	ა	ა	ა	ა
ო	კ	ლ	მ	ნ	ე	ო	პ	ჟ
ს	ს	ე	დ	ო	ფ	ჩ	ი	ყ
ჩ	ს	ე	დ	ა	ა	ა	ა	ა
რ	ს	ტ	დ	უ	ფ	ქ	ღ	ყ
ჩ	ც	ძ	რ	წ	ე	ყ	ჯ	ღ
ჩ	ც	ძ	რ	წ	ე	ყ	ჯ	ღ
ჩ	ც	ძ	რ	წ	ე	ყ	ჯ	ღ
ჩ	ც	ძ	რ	წ	ე	ყ	ჯ	ღ
ჩ	ც	ძ	რ	წ	ე	ყ	ჯ	ღ
ჩ	ც	ძ	რ	წ	ე	ყ	ჯ	ღ
ჩ	ც	ძ	რ	წ	ე	ყ	ჯ	ღ
ჩ	ც	ძ	რ	წ	ე	ყ	ჯ	ღ
ჩ	ც	ძ	რ	წ	ე	ყ	ჯ	ღ
ჩ	ც	ძ	რ	წ	ე	ყ	ჯ	ღ
ჩ	ც	ძ	რ	წ	ე	ყ	ჯ	ღ

© ჭამაზ შკველიძე

ქართული ანბანის განლაგების სქემა (თარაზული)

ც ვ ჟ თ ყ ზ ჩ ც ძ რ ყ რ ჩ თ ჩ ჩ ჩ ჩ ა ბ გ დ ე ვ ზ წ თ ი კ ლ მ ნ ე ო პ ჟ რ ს ტ ჯ უ ფ ქ ღ ყ რ ც ძ რ წ ჯ ბ ჯ ჯ ჯ ჯ

© ჭამაზ შკველიძე

ყაიფენს ეტკჷჭკჷყისიყს

ქართული ანბანის განლაგების სქემა (შვეული)

ც	ც	ა
ძ	ძ	ბ
წ	წ	გ
ჭ	ჩ	დ
ყ	ყ	ე
შ	შ	ვ
ზ	ზ	ზ
ჩ	ჩ	ჩ
ც	თ	თ
თ	ი	ი
კ	კ	კ
გ	მ	ვ
ქ	ჩ	მ
ნ	ჩ	ნ
ო	ა	ე
ო	ა	ო
უ	უ	პ
ფ	ყ	ყ
ბ	ჩ	რ
ს	ს	ს
ღ	ღ	ტ
ღ	ღ	კ
ო	ყ	უ
ფ	ფ	ფ
ჩ	ჩ	ქ
ჩ	ჩ	ღ
ღ	ღ	ღ
ყ	ყ	შ
ჩ	ჩ	ჩ
ც	ღ	ც
ჩ	ჩ	ძ
რ	ჩ	წ
ს	წ	ჭ
ღ	ღ	ხ
ყ	ყ	კ
ხ	ხ	ხ
უ	უ	უ
ჩ	ჩ	ჭ

© გამაზ შველიძე

ქართული ანბანის განლაგების სქემა (შვეული)

ცა	თი	ბარ	ჩრ	ჭრჭ
ღბ	ჩკ	სს	ცც	
ღგ	შთ	ღტ	ბბბ	
შნ	ჭმ	ღკ	ჩრწ	
ყქ	ჩჩ	ფფფ	სწწ	
ზრვ	აა	ჩქ	ღღ	
ზზ	აა	ჩღ	ყყ	
ჩჩ	ყყ	ყყ	უუუ	

© გამაზ შველიძე

ქართული ენის სწავლების მეთოდური რეკომენდაციები

ქართული ანბანი (მთავრულ-ნუსხურ-მხედრული)								
ႠႡ	ႢႣ	ႤႥ	ႦႧ	ႨႩ	ႪႫ	ႬႭ	ႮႯ	ႰႱ
ႲႳ	ႴႵ	ႶႷ	ႸႹ	ႺႻ	ႼႽ	ႿႰ	ႱႲ	ႳႴ
ႵႶ	ႷႸ	ႹႺ	ႻႼ	ႽႿ	ႰႱ	ႲႳ	ႴႵ	ႶႷ
ႸႹ	ႺႻ	ႼႽ	ႿႰ	ႱႲ	ႳႴ	ႵႶ	ႷႸ	ႹႺ
ႻႼ	ႽႿ	ႰႱ	ႲႳ	ႴႵ	ႶႷ	ႸႹ	ႺႻ	ႼႽ

© ჩამაზ შველიძე

ქართული ანბანი (მთავრულ-ნუსხური)								
ႠႡ	ႢႣ	ႤႥ	ႦႧ	ႨႩ	ႪႫ	ႬႭ	ႮႯ	ႰႱ
ႲႳ	ႴႵ	ႶႷ	ႸႹ	ႺႻ	ႼႽ	ႿႰ	ႱႲ	ႳႴ
ႵႶ	ႷႸ	ႹႺ	ႻႼ	ႽႿ	ႰႱ	ႲႳ	ႴႵ	ႶႷ
ႸႹ	ႺႻ	ႼႽ	ႿႰ	ႱႲ	ႳႴ	ႵႶ	ႷႸ	ႹႺ
ႻႼ	ႽႿ	ႰႱ	ႲႳ	ႴႵ	ႶႷ	ႸႹ	ႺႻ	ႼႽ

© ჩამაზ შველიძე

ქართული ანბანი (მთავრულმხედრული)								
ႠႡ	ႢႣ	ႤႥ	ႦႧ	ႨႩ	ႪႫ	ႬႭ	ႮႯ	ႰႱ
ႲႳ	ႴႵ	ႶႷ	ႸႹ	ႺႻ	ႼႽ	ႿႰ	ႱႲ	ႳႴ
ႵႶ	ႷႸ	ႹႺ	ႻႼ	ႽႿ	ႰႱ	ႲႳ	ႴႵ	ႶႷ
ႸႹ	ႺႻ	ႼႽ	ႿႰ	ႱႲ	ႳႴ	ႵႶ	ႷႸ	ႹႺ
ႻႼ	ႽႿ	ႰႱ	ႲႳ	ႴႵ	ႶႷ	ႸႹ	ႺႻ	ႼႽ

© ჩამაზ შველიძე

სასტრიქონო ასოების პროპორციების შეცვლის აუცილებლობა

მთავრული ასოების უხმარებლობის გარდა არის კიდევ ერთი მიზეზი იმისა, რომ ქართული ნაბეჭდი ტექსტი ძალიან უფერული და თვალისდამღვლეელია. ეს არის სასტრიქონო ასოების “წვრილმანობა”. ქართული ასოები გაცილებით უფრო პატარები (“წვრილმანები”) არიან იგივე ზომის (კეგელის) ბერძნულ-ლათინურ-სომხურ-რუსულ ასოებთან შედარებით. ძატომ არის ასე? ჩემის აზრით, ეს მოხდა მაშინ, როდესაც 130 წლის წინათ “მხედრული” ასოები დაამახინჯეს და მათგან გააკეთეს ე. წ. სატიტულო ორხაზოვანი ასოები. ძათა სატიტულო ასოები გამოსულიყვნენ შედარებით დიდი და ისინი მკვეთრად განსხვავებულიყვნენ სასტრიქონო ასოებისგან (მოხაზულობით ზომ ისინი არ განსხვავდებიან), ამ სასტრიქონო ასოების სიმაღლე ოდნავ შეამცირეს. შესაბამისად შემცირდა ასოს შუაგანი. ცხოს შუაგანი შეეფარდება ასოს სიმაღლეს როგორც 1:2 (და არა 1:1,5, როგორც “ევროპულ” ასოებშია). ეს სხვაობა ძალიან მნიშვნელოვანია, რადგანაც ასოს ოპტიკურ “სიდიდეს” სწორედ შუაგანი ჰქმნის.

სლოების რაოდენობა ზომის მიხედვით სხვადასხვა დამწერლობებში						
	შუატანის	სელატანის	ჩველატანის	ძილატანის	სულ	
ღერძნული	12	3	7	4	26	
ზათინური	13	8	5	-	26	
ძუსული	28	2	3	-	33	
სომხური	6	10	17	6	39	
ქართული	ნუსხური	9	8	15	6	38
	შხედრული	5	16	14	3	38

© ჩამაზ შჭელიძე

შუატანის ასოების რაოდენობა		
ღერძნული	50%	
ზათინური	50%	
ძუსული	80%	
სომხური	20%	
ქართული	ნუსხური	30%
	შხედრული	15%

© ჩამაზ შჭელიძე

საქმის გამოსასწორებლად საჭიროა, რომ ახალ სტამბურ შრიფტებში სასტრიქონო ასოებს გაეზარდოს შუატანი იმდენად, რომ მთავრული ასოს სიმაღლე აღემატებოდეს მას მხოლოდ 1,5-ჯერ. ოპტიმალური მოხდება სასტრიქონო ასოების ტოლმეტობის შემცირება, რაც გააუმჯობესებს საერთო სურათს. ოპტიმალური ასოებით აწყობილი ტექსტი გაცილებით მსხვილია და ადვილად საკითხავია.

თბილისი თბილისი

სასტრიქონო ასოების შუატანის გაზრდა

შხალი საშრიფტო გარნიტურების შექმნის აუცილებლობა

შხალი საშრიფტო გარნიტურები ქართული საშრიფტო მეურნეობა ითვლის ათიოდე საშრიფტო გარნიტურს (რუსულში რამდენიმე ასეულია, ლათინურში უფრო მეტი – დაახლოებით ოცი ათასი). ოპტიმალური გარნიტურში ერთი ან ორი (იშვიათად – სამი) ნაირსახეობაა. მთავრულების და ნუსხურების აღდგენის შემთხვევაში მათი რაოდენობა შეიძლება გაიზარდოს ასამდის.

ერთი გარნიტურის სრული კომპლექტის ნაირსახეობების რაოდენობა გაცილებით აღემატება იმას, რაც იქნა შექმნილი ქართული ნაბეჭდი წიგნის განვითარების 300 წლის მანძილზე. ოპტიმალური გამოთვლების თანახმად შეიძლება შეიქმნას ქართული სტამბური შრიფტის სულ ცოტა 171 გარნიტური (ე. ი. 171×100=17100 ნაირსახეობა)..

სრული კომპლექტის სიმბოლოები:
 1234567890% №IVX* -— .:;, ' „ « » ? ! \$ () [] { } ^ / * + = ± ≠ ≈ < >

სლონების სრული კომპლექტი

ქართული შრიფტის გაუმჯობესება

საშრიფტო გარნიტურის სტრუქტურა										
ღეჭდური ასოები (სულ 250 ვარიანტი)										
	სასათაურო		შთავრული		შ.ც. შთავრული		ნუსხური		შხედრული	
	სწორი	ნახრილი	სწორი	ნახრილი	სწორი	ნახრილი	სწორი	ნახრილი	სწორი	ნახრილი
ჩაღ. ნათელი	ტ.გ.									
	ჩ.									
	ჩ.									
	ტ.გ.									
ჩათელი	ტ.გ.									
	ჩ.									
	ჩ.									
	ტ.გ.									
ჩახეღ. მუქი	ტ.გ.									
	ჩ.									
	ჩ.									
	ტ.გ.									
შური	ტ.გ.									
	ჩ.									
	ჩ.									
	ტ.გ.									
ჩალიან მუქი	ტ.გ.									
	ჩ.									
	ჩ.									
	ტ.გ.									

© ჭამაზ შველიძე

შასკენა

- ქართული ნახეჭდი ტექსტის მკვეთრი გაუმჯობესებისათვის საჭიროა:
- ტ). შთავრული და ნუსხური ასოების აღდგენა. შთავრული ასოების მეშვეობით მოხდება საკუთარი და საზოგადო სახელების გამიჯვნა; აგრეთვე ამ ასოებით აღინიშნება ახალი წინადადებების დასაწყისი წერტილის და სხვა სასვენი ნიშნების შემდეგ;
 - ღ). სასტრიქონო ასოების პროპორციების შეცვლა (ასოს შუატანის სიმაღლის გაზრდა);
 - ღ). ხალი გარნიტურების შექმნა;

წაკე 13

ქართული საშრიფტო გარნიტურის შექმნის ტექნოლოგია

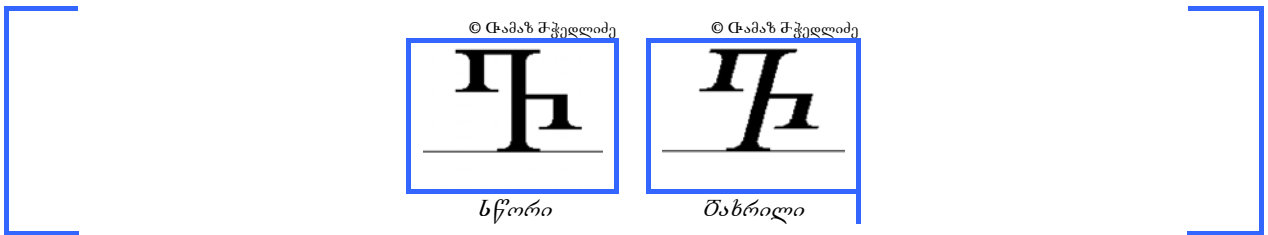
ქართული საშრიფტო გარნიტურის შესაქმნელოდ საჭიროა გარნიტურის ძირითადი თვისებების გამოვლინება, სასურველი პროპორციების გრაფემების ამორჩევა, გარნიტურის ნახატიის შექმნა და ა. შ.

გარნიტურის ძირითადი თვისებები

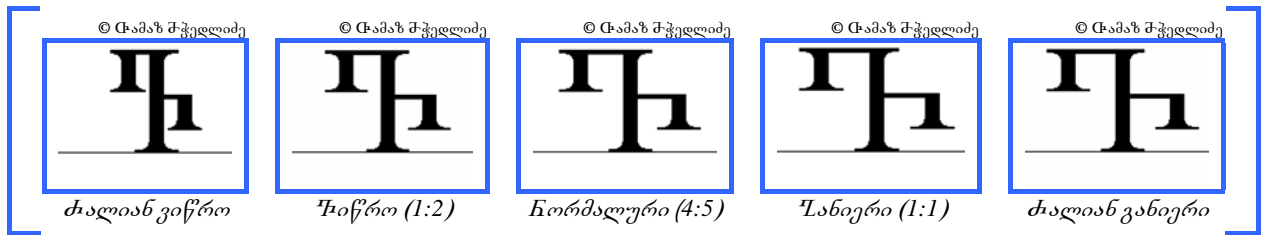
1. სოს მოხაზულობა

2. სოს დახრა

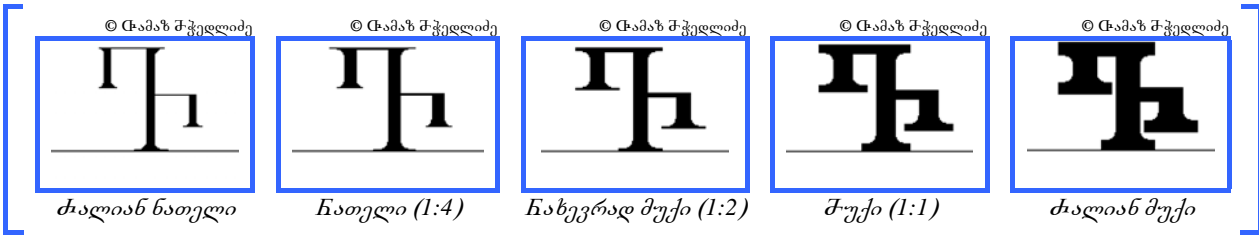
3. სიმჭიდროვე (ნიშნის სიგანის შეფარდება სიმაღლესთან)

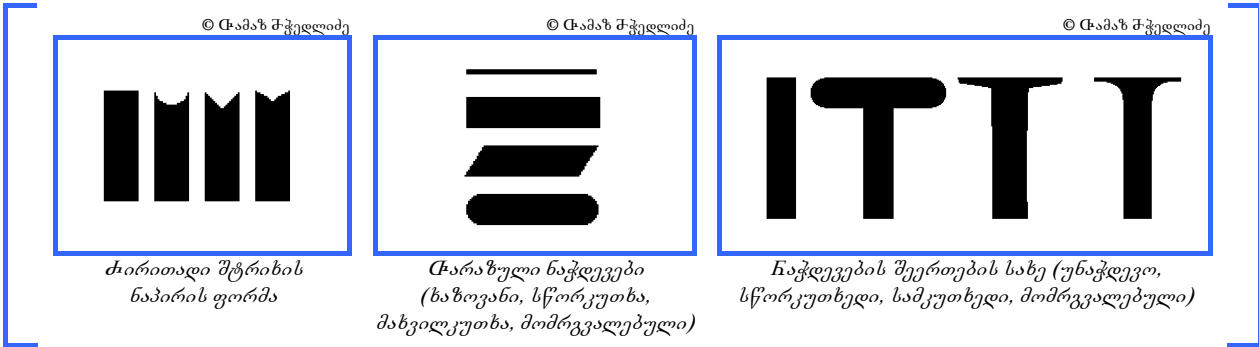
ყრიფტის შექმნის ტექნოლოგია

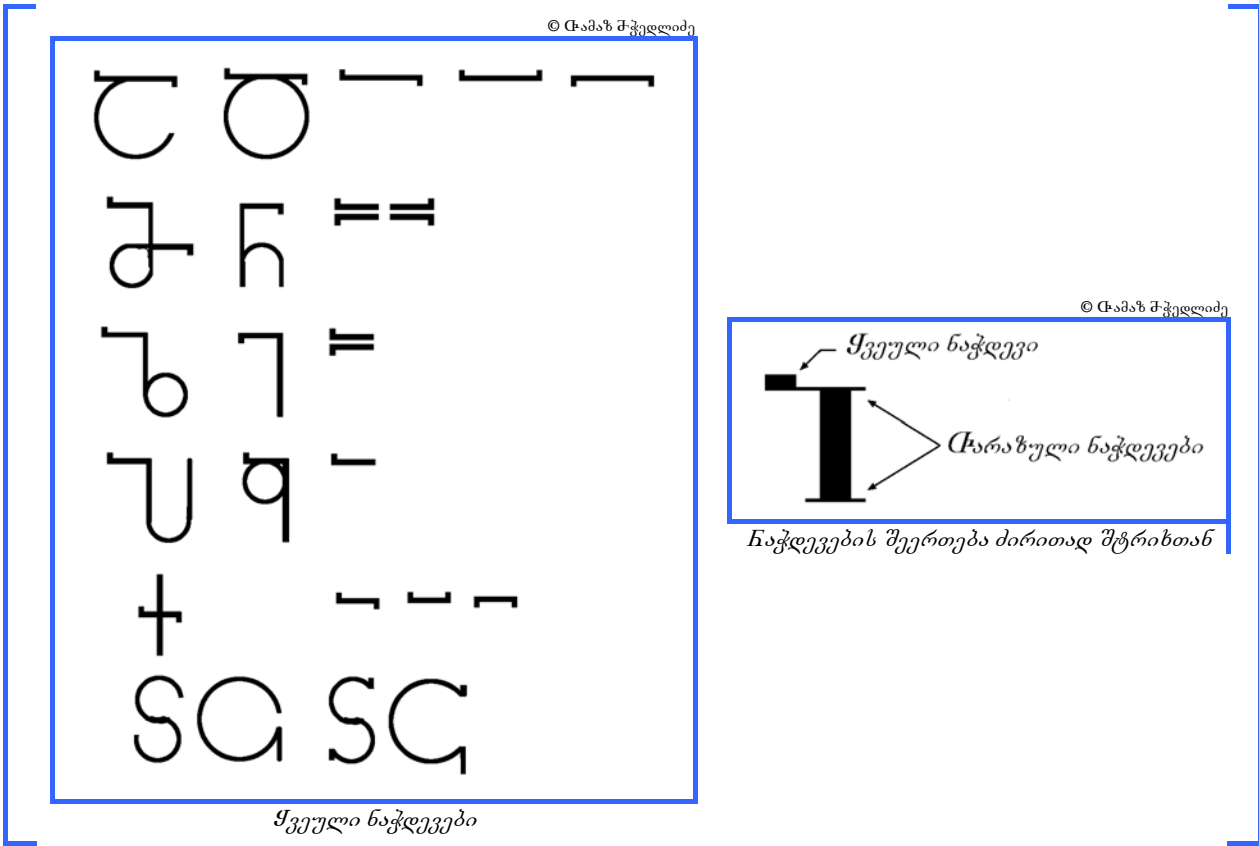
4. ნაჭდეობა (ძირითადი შტრიხის სივანის შეფარდება ასოსშივა გამონაშუქთან)

ნაჭდეები არის ორი სანის: თარაზული და შვეული. წარაზული ნაჭდევის სისქე უდრის დამატებითი შტრიხის სისქეს. ნაჭდევის ცალი მხრის სიგრძე არ აღემატება ძირითადი შტრიხის სისქეს.

შვეული და თარაზული ნაჭდევის შეერთების ფორმა ერთნაირია. შვეული ნაჭდევი ძირითადი შტრიხის სისქისაა და მიმართულია ზევით ან ქვევით

ყაუფელს ყოჰრუს ეოჩეღუტუტ

5. ხონტრასტულობა (ძირითადი და დამატებითი შტრიხების შეფარდება)

© ჭამაზ შჭედლიძე

© ჭამაზ შჭედლიძე

© ჭამაზ შჭედლიძე

ოკონტრასტო (1:1) ნაკლებად კონტრასტული (2:1) ხონტრასტული

ყრიფტის კლასიფიკაცია კალმის მდგომარეობისდა მიხედვით წერის დროს

© ჭამაზ შჭედლიძე

© ჭამაზ შჭედლიძე

ხალმის ტრიალი ლერძის გარშემო

ხალმის დახრა ჰორიზონტალურ ხაზის მიმართ (კალმის დახრა ჰქმნის კონტრასტულობას)

ყრიფტის შექმნის ზოგადი წესები

© ჭამაზ შჭედლიძე

ჩუა ჰორიზონტალური შტრიხი ამ ნიშნებში უნდა განლაგდეს ნიშნის სიმაღლის გეომეტრიული შუალედის ოდნავ ზევით (სიმაღლის 1/10-ით)

© ჭამაზ შჭედლიძე

სმ ნიშნებში კი – გეომეტრიული შუალედის ოდნავ ქვევით

© ჭამაზ შჭედლიძე

შომრგვალებულ ასოებში ძირითადი შტრიხის სიგანე 1/10-ით მეტია, ვიდრე სწორხაზოვან ასოებში

ყრიფტის შექმნის ტექნოლოგია

© ჴამაზ შჸელდიე

სსოს საშუალო ჰორიზონტალური შტრიხი უნდა განლაგდეს ნიშნის ოპტიკურ შუაღედზე (გეომეტრიული შუაღედის ზევით – ასოს სიმაღლის 1/10-ით)

© ჴამაზ შჸელდიე

სრაკონტრასტულ შრიფტებში ჰორიზონტალური შტრიხის სიგანე უნდა იყოს 1/10-ით ნაკლები ვერტიკალურ შტრიხზე

© ჴამაზ შჸელდიე

სგრეთვე ასეთი შტრიხების შეერთების ადგილას ჰორიზონტალური შტრიხი უნდა გაკეთდეს ოდნავ ვიწრო (1/10-ით)

© ჴამაზ შჸელდიე

ჴომრგვალებული ასოების გატანა სტრიქონის ფარგლებს გარეთ სტრიქონის სიმაღლის 1/30-ით

© ჴამაზ შჸელდიე

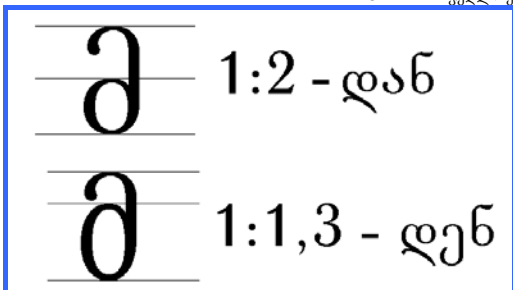
ძანრილი შტრიხები არაკონტრასტულ შრიფტებში იწერება ოდნავ ვიწროდ (1/7-ით), ვიდრე ვერტიკალური შტრიხები

© ჴამაზ შჸელდიე

ჴთავრული ასოს შტრიხების სიგანე 1/4-ით მეტია, ვიდრე სასტრიქონო ასოს შტრიხების

© ჴამაზ შჸელდიე

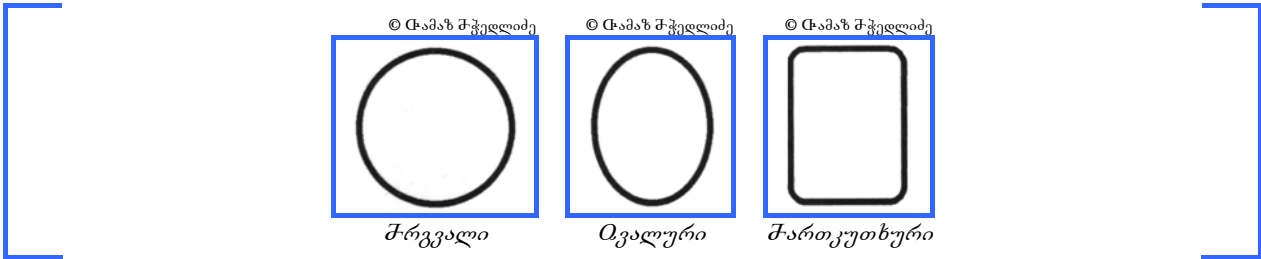
სასტრიქონო ასოს შუატანი შეეფარდება ასოს მთლიან სიმაღლეს, როგორც 1:2-დან 1:1,3-დენ

ყაუფეს ყოჰრუს რიჸრეღიუს

ყენიშენები მთავრული ასოების დასახაზავად

ცმოსავალი ასო – ო. იგი ჯდება კვადრატში (წრე). ცსოების სურათი დამოკიდებულია ასო ო-ს ფორმაზე. იგი შეიძლება იყოს მრგვალი, ოვალური ან მართკუთხური. შესაბამისად, სხვა ასოებიც უნდა იყოს ამავე სურათის.

I-ლი ჯგუფის ასოები აივება შემდეგნაირად:

ც – წრის ნაწილი; ა, ც – წრის ნაწილი; ცქ – წრის ნახევარი;

II-ე ჯგუფის ასოები: ლ, ლქ – ჯდება კვადრატში; უ, უ, უქ, უ, უქ, უქ – ჯდება კვადრატის ნახევარში. ცმ ასოების კორიზონტალური ნაწილები წარმოადგენენ სიმაღლის ნახევარს.

ცსოებს ლ, უ, უქ, უ, უქ, უქ, უ, უქ, უქ, უ, უქ, უქ, უ, უქ, უქ, უ, უქ, უქ აქვთ ერთი დიამეტრის წრეები (ოპტიკურ შუალედზე). შესაბამისად ასოები უ, უ, უ განიერები არიან.

ცსოების უ, უქ, უქ შუახაზები ოპტიკურ შუალედზეა და შესაბამისად ასოები ამდენივე სანტიმეტრით განიერები არიან.

თანარჩენი ასოების ავება კეთდება "მთავრული ასოების გრაფიკული კლასიფიკაციის" თანახმად.

ყაიფქუს ყიჟჟრუს რიჟრეზეიქუს

ჩართული ასოების კლასიფიკაცია „გახსნილ-ჩაკეტილობის“ მიხედვით																			
ჩაკეტილი			ჩახევრად ღია											ღია					
ორივე მხრ.	ცალი მხრიდან		ორივე მხრიდან		ცალი მხრიდან						ორივე მხრ.	ცალი მხრიდან							
	შარცხნ.	შარჯენ.	შათ შორის			შარცხნიდან			შარჯენიდან			შარცხნიდან	შარჯენიდან						
			ქ.-ზ.	ზ.-ზ.	ქ.-ქ.	ზ.	ქ.	ზ.-ქ.	ზ.	ზ.-ქ.			ქ.	ზ.	ზ.-ქ.				
ც	ჩ	უ	უქ	უქ	ქ	ქ	ლ	ქ	ლ	ლ	ზ	ზ	ჩ	ჩ	ზ	ზ	ყ	ყ	ქ
ძ	ძქ	ი	ხ	ხ	ქ	ყ	ლ		ლ		ჩ	ო	ძქ		ი	ი	ლ	ლ	
ხ	ქ	უ	ზ	ზ			უ		უ		ძ	ს		უ	უ	ქ			
ა	ო	ყ	ზ	ზ			ყ		ყ		ო	ო							
პ	ს	ღ	ქ				ღ		ყ		ს	ხ							
ბ	ო	ყ	ქ				ყ				ო								
ყ	ხ	ქ	ქ				ქ				ხ								
ც			ყ																
ჩ			უ																
ს																			
ხ																			
ა																			

© ჩამაზ შკელიძე

ჭართული ასოების კლასიფიკაცია „გახსნილ-ყაკტილობის“ მიხედვით					
ხაკტილ-ნახევრად ღია		ხაკტილ-ღია		ნახევრად ღია-ღია	
ჩ	ყ	ქ	ჭ	ღ	შ
ც	ძ	ც		ძ	
ო	ყ				
ს	ჭ				
ო					

© ღამაზ შჭედლიძე

„ღია“ ასოების ურთიერთანადგომა					
ჭარჯვნივ ღია			ჭარცხნივ ღია		
ზევით	ქვევით	ქვ.-ზევ.	ზევით	ქვევით	ქვ.-ზევ.
ღ	ფ	ჩ	ც	ღ	ძ
ძ	ყ	ც	ჭ	ძ	ჩ
შ		ჩ	ჭ	ყ	
ხ				ჩ	
შ				შ	
ო				ქ	
ს				ხ	
ჰ				შ	
ჭ				ყ	
ო				ფ	
				ყ	
				შ	

© ღამაზ შჭედლიძე

ყრიფქის შექმნის ტექნოლოგია

სსოების უმრავლესობას წარმოადგენენ მარჯვნივ ზევით ღია ასოები (11) და მარცხნივ ქვევით ღია ასოები (14). ეს ასოები ჯდებიან ერთმანეთში.

ჭარჯვნივ ზევით ღია ასოებისთვის (11) შეუხამებელი (მარცხნივ ზევით ღია) ასოების რაოდენობა უღრის მინიმუმს (3). თა შესაბამისად, მარცხნივ ქვევით ღია ასოებისთვის (14) შეუხამებელი (მარჯვნივ ქვევით ღია) ასოების რაოდენობა აგრეთვე უღრის მინიმუმს (2).

ჭარჯვნივ ქვევით-ზევით ღია ასოების რაოდენობა (3) და მარცხნივ ქვევით-ზევით ღია ასოების რაოდენობა (2) აგრეთვე უღრის მინიმუმს.

სასტრიქონო ასოების დახაზვა

1. სასტრიქონო ასოების სიგანე 1,5-ჯერ პატარაა. ვიდრე მთავრული.
2. ჯერ ვადგენთ სასტრიქონო ასოებს პროპორციით 1:2 (ასოს შუატანის და მთლიანი ასოს სიმაღლის შეფარდება). შემდეგ კი ამ პროპორციას ვცვლით ნებისმიერ ზომამდის (1:1,1; 1:1,5; 1:1,3 და ა.შ.) (იხ. "სლოების შუატანის ვაზრდის პრინციპიალური სქემა").

ჩუსხური

ტყ რჟ მჟ იჟ ზჟ თჟ ძჟ მძ ნძ თძ ხძ თხ მხ იხ ყხ უხ ჯხ იქ

სლოების გრაფიკული კლასიფიკაცია სიმაღლისდა მიხედვით	
შუატანის ასოები	ტ,თ,ქ,თხ,ა,აჟ,ბ,ბჟ
ზედა ტანის ასოები	მ,ნ,მჟ,ნჟ,ძ,ძჟ,ჩ,ჩჟ
ქვედა ტანის ასოები	ყ,ყჟ,ღ,ღჟ,ვ,ვჟ,ფ,ფჟ,ქ,ქჟ,ც,ცჟ
მთლიანი ტანის ასოები	ჩ,ჩჟ,ყ,ყჟ,ქ,ქჟ

© გამაზ შკვლიძე

სლოების გრაფიკული კლასიფიკაცია		
I.	II.	III.
1. ი,ჩ,ქ,ღ,ბ,ვ,ძ,ყ,ქჟ,ყჟ	1. ტ,ა,ყ	ჯ
2. იჟ,თ,თჟ,ძჟ,თჟ,ძჟ,ჩჟ,ჩჟ	2. ყ,რ	
3. ნ,მ,ნ	3. ყ,ფ	
4. ჟ,ჟჟ	4. მ,ა	

© გამაზ შკვლიძე

მთავრული და ჩუსხური ასოების აგების პრინციპი

© გამაზ შკვლიძე

ყაიფქუს ყიჟინუს რიჟიბი

შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი

I.2								

© ჩამაზ შველიძე

შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი

I.3			

© ჩამაზ შველიძე

შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი

I.4			

© ჩამაზ შველიძე

შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი

2.1			

© ჩამაზ შველიძე

შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი

2.2		

© ჩამაზ შველიძე

შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი

2.3		

© ჩამაზ შველიძე

შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი

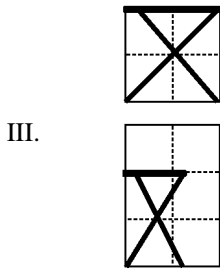
2.4		

© ჩამაზ შველიძე

ყრიფტის შექმნის ტექნოლოგია

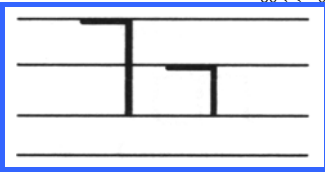

შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი

© ჩამაზ შკვლიძე

© ჩამაზ შკვლიძე

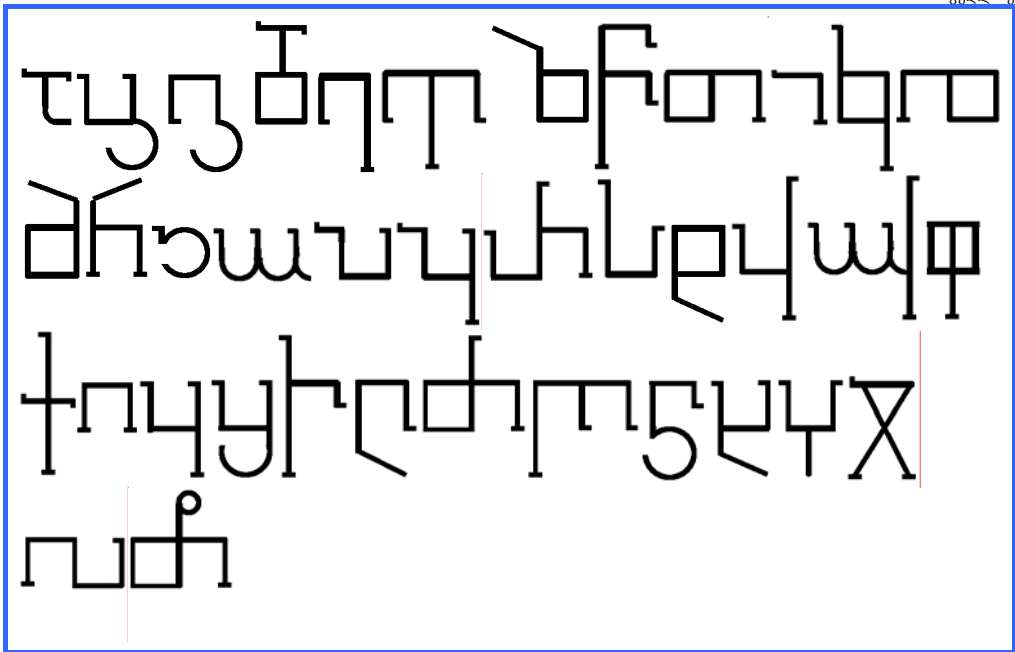

სროპორცია 1:2

სმოსავალი ასო – “I”. ჴგი წარმოადგენს მთავრული “I”-ს პროპორციულად შემცირებულ ვარიანტს.

ღუ ჩვენ გვინდა სხვა პროპორცია (1:1,3; 1:1,5; 1:1,7; და ა.შ.), შესაბამისად ვრზდით მის ზომას. სხვა ასოების სიგანე აიგება ასო “I”-ს მიხედვით

© ჩამაზ შკვლიძე

ნაჭდევების მიმართულება: თარაზული (ორმხრივ-ცალმხრივი) და შვეული (ზემო-ქვემო)

ყაუფელს ყოჰრუს ეოჲრეზღელს

ნაჭდევის აგვის წესები			
ნაჭდევი			
წარაზული			ჟვეული
წალმხრივი		ორმხრივი	
ძარცხნივ წოს დაწვებით ელემენტში	ძარჯენივ წოს დაბოლოების ელემენტში ზელა და ქველა ხაზებს შუა	ქველა შუა და ქველა ხაზებზე	
>			>

© წამაზ შჭელოძე

წსოების კუთხეების და თარაზული ხაზების დამრგვალება				
წსოების კუთხეების მორგვალება ძარცხენა ქველა შუა ხაზზე და ძარჯენა ზელა შუა ხაზზე	წსოების კუთხეების მორგვალება სუვევლეჯან	წარაზული ხაზების ირიბობა	ზემო თარაზული ხაზების დამრგვალება	
			წმონეკილი	ხაზნეკილი
>	>			

© წამაზ შჭელოძე

წმ ხერხების გამოყენებისას გამოგვა სხვადასხვა გარნიტურები.

შხედრული

აბგდევზწთიკლმნდოჰჟრსტკუფქღყშრცძწჭხჯჟჰ

შხედრული ასოების გრაფიკული კლასიფიკაცია				
I.	II.	III.	IV.	V.
1. ი თ,ო,რ,ფ დ,ღ წ	1. ე,ვ,კ ჟ,ყ,ბ,გ	ც	ტ	ჭ,ჯ
2. ბ ზ,ს,ჩ,ხ ნ,წ მ,შ,ძ,ჭ	2. უ 3. ჟ 4. ქ			
3. ა პ,ჭ				
4. დ				

© წამაზ შჭელოძე

ყრიფტის შექმნის ტექნოლოგია

შხედრული ასოების აკების პრინციპი

I.1.

© ჩამაზ შკეღლიძე

შხედრული ასოების აკების პრინციპი

I.2.

© ჩამაზ შკეღლიძე

შხედრული ასოების აკების პრინციპი

I.3.

© ჩამაზ შკეღლიძე

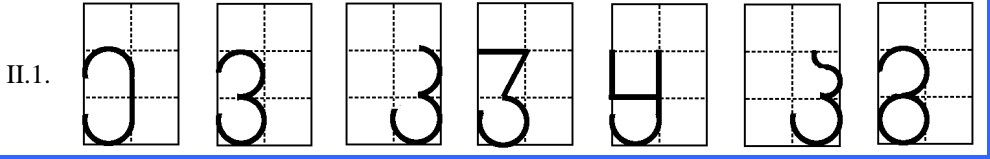
შხ. ას. აკ. პრ.

I.4.

© ჩამაზ შკეღლიძე

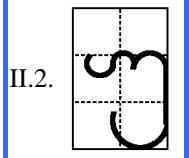

შხედრული ასოების აგების პრინციპი

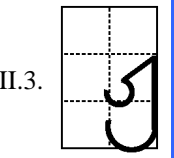
© სამაზ შჰედლიძე

შხ. ას. აგ. პრ.

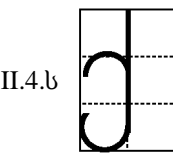
© სამაზ შჰედლიძე

შხ. ას. აგ. პრ.

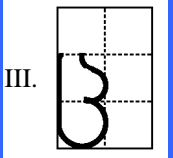
© სამაზ შჰედლიძე

შხ. ას. აგ. პრ.

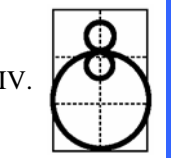
© სამაზ შჰედლიძე

შხ. ას. აგ. პრ.

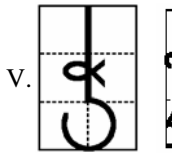
© სამაზ შჰედლიძე

შხ. ას. აგ. პრ.

© სამაზ შჰედლიძე

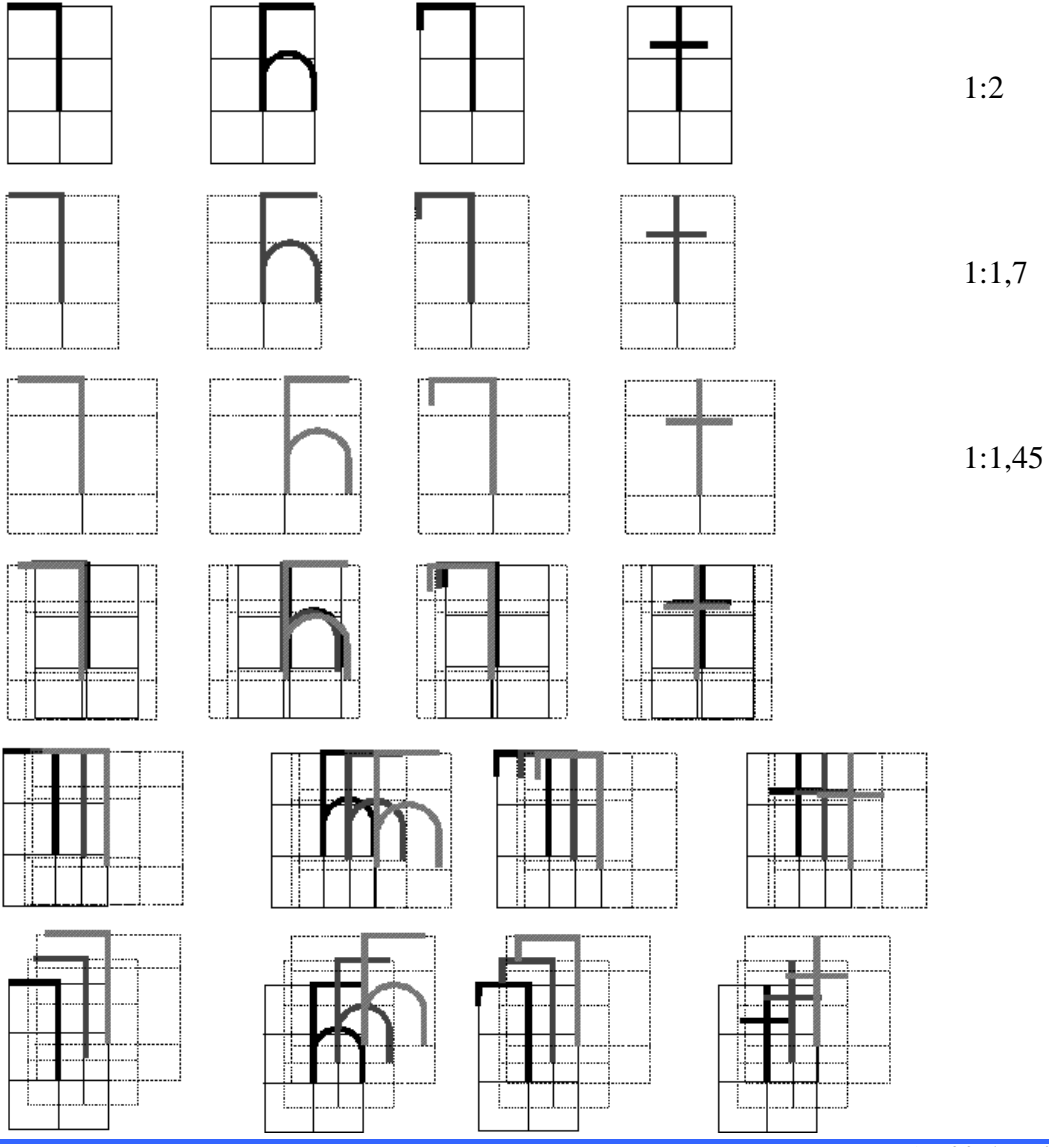
შხ. ას. აგ. პრ.

© სამაზ შჰედლიძე

სასტრიქონო ასოების შუატანის გადიდებისას საწყისი ასო ისევ და ისევ მთავრულია. შისგან ვიწყებთ გადიდებას და შესაბამისად ვადიდებთ სასტრიქონო ასოებსაც.

სოების შუატანის გაზრდის პრინციპიალური სქემა (კეველის შუეცვლელად)

© სამაზ შჰედლიძე

ყრიფტის შექმნის ტექნოლოგია

სოების შუათანის გაზრდის პრინციპიული სქემა (კველის შუეცვლეად)

1:2
1:1,7
1:1,45

© ჭამაზ შკელიძე

სმ შემთხვევაში გადიდა 1:2-დან 1:1,45-დენ. სოების გადიდების დროს 1:1-დან 1:2-დის ასოებში გ,ვ,კ,ჰ,ც,ჭ ქვედა შუა წერტილი რჩება იმავე ადგილას; ასოში ჰ ზედა შუა წერტილი რჩება იმავე ადგილას.

სოები გ,ვ,კ,ჰ,ც,ჭ გადიდების დროს (1:2-დის) აიგება იმავე პრინციპით, როგორც 1:1-ზე (ასოს ქვედა ნაწილი ოდნავ აღემატება ზედა ნაწილს).

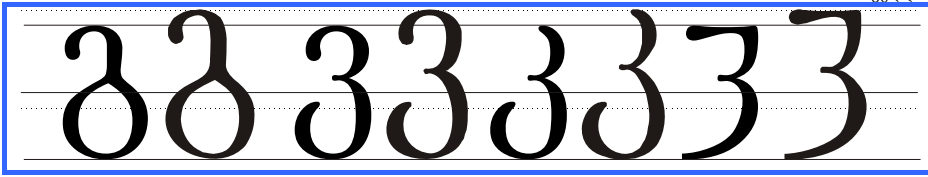
© ჭამაზ შკელიძე

სოების გადიდების პრინციპიული სქემა

- 1:1 – ასოები ც,ჭ არ არის შუა ხაზზე გასწორებული, ასოები კ,ქ კი გასწორებულია.
- 1:2 – ასოები ც,ჭ გასწორდა შუა ხაზზე, ასო კ არ არის გასწორებული, ქ კი გასწორებულია.

© Ⴤამაზ მჭელდიძე

სოების ვადილებს პრინციპიალური სქემა

1:2 – ქვედა შუა წერტილები დარჩენილია იმავე ადგილას, როგორც 1:1-ში, ზედა შუა წერტილი კი აწეულია.

ყენიშვნები ციფრების აგებისას

1. ციფრების 9 და 6-ს რგოლები უდრის ციფრა 8-ს ქვევითა რგოლს. სმ ციფრების შეერთებისას გამოვა ციფრი 0.
2. ციფრი 8-ს ზევითა რგოლი უდრის ციფრი 2-ს რგოლს.
3. ციფრი 3 წარმოადგენს ციფრი 8-ს ნაწილს.
4. ციფრი 2-ს ქვევითა ხაზი უდრის ციფრი 7-ს ზევითა ჰორიზონტალურ ხაზს და ციფრი 4-ს ჰორიზონტალურ ხაზს.

სოების "სივანე-სიმაღლის" შეფარდება (შთავრული ასოს სივანის შეფარდება მის სიმაღლესთან). (სასტრიქონო ასოს სივანის შეფარდება მთავრული ასოს სიმაღლესთან)						
შთავრული	ჩართული		ზათინური		ჩუსული	
	სასტრიქონო ჟუსსური	მხედრული	შთავრული	სასტრიქონო	შთავრული	სასტრიქონო
სულ 38 ასო. შათვან:	სულ 38 ასო. შათვან:	სულ 38 ასო. შათვან:	სულ 26 ასო. შათვან:	სულ 26 ასო. შათვან:	სულ 33 ასო. შათვან:	სულ 33 ასო. შათვან:
კვადრატული – 10 (26%)	კვადრატული – 1 (2,6%)	კვადრატული – 1 (2,6%)	კვადრატული – 3 (11,5%)	კვადრატზე ვიწრო – 26 (100%)	კვადრატული – 8 (24,2%)	კვადრატული – 3 (9%)
კვადრატზე ვიწრო – 28 (73,6%)	კვადრატზე ვიწრო – 37 (97,3%)	კვადრატზე ვიწრო – 7 (97,3%)	კვადრატს აღმატება – 4 (15,3%)	შათვან: კვადრატის ნახევარი – 6 (23%)	კვადრატს აღმატება – 5 (15,1%)	კვადრატზე ვიწრო – 30 (90,9%)
შათვან:	შათვან:	შათვან:	კვადრატზე ვიწრო – 19 (73%)	კვადრატის ნახევარი – 6 (23%)	კვადრატზე ვიწრო – 20 (60,6%)	შათვან:
კვადრატის ნახევარი – 16 (42,1%)	კვადრატის ნახევარი – 14 (36,8%)	კვადრატის ნახევარი – 8 (21%)	შათვან:	უფრო ვიწრო – 6 (23%)	შათვან:	კვადრატის ნახევარი – 4 (12,1%)
კვადრატის 2/3 – 12 (31,5%)	უფრო ვიწრო – 9 (23,6%)	უფრო ვიწრო – 18 (47,3%)	კვადრატის ნახევარი – 2 (7,6%)	კვადრატის 2/3 – 14 (53,8%)	კვადრატის 2/3 – 20 (60,6%)	კვადრატის 2/3 – 26 (78,7%)
	კვადრატის 2/3 – 14 (36,8%)	კვადრატის 2/3 – 10 (26,3%)	უფრო ვიწრო – 2 (7,6%)	კვადრატის 2/3 – 15 (57,6%)		
			კვადრატის 2/3 – 15 (57,6%)			

© Ⴤამაზ მჭელდიძე

ყრთმელის მქმელის ტქმლოგია

ღარნიტურების ნაირსახეობების ტაბულა (სულ 169)															
ხონტრასტულობა (კალმის დახრა წერის დროს)	ჩირითალი შტრიხის ნაპირის ფორმა	სწორი (ჩაზნექილ-რკალისებური; ჩაზნექილ-სამკუთხედური; ჩაზნექილ-ფრთისებური)													
		ჩაჭდევის ფორმა	ონაჭდევი	სწორი კუთხე				ღლაგვი კუთხე				ჰორგვალეული			
				ჩაზური	ჩეღაკური	ჩრაბეციული	ჰორული	ჩაზური	ჩეღაკური	ჩრაბეციული	ჰორული	ჩაზური	ჩეღაკური	ჩრაბეციული	ჰორული
ხონტრასტულობები	ჩალმის დახრის კუთხე წერის ხაზის მიმართ	0°													
		15°													
		30°													
		45°													
		60°													
		75°													
		90°													
		105°													
		120°													
		135°													
		150°													
		165°													
აკონტ.	ჩალმის ტრიალი														

© ჩამაზ ჰჭეღლიძე

საშრიფტო გარნიტურის შექმნის ზოგადი პრინციპი ღრაფემების შექმნა

1. შეიქმნას გრაფემები პროპორციით 1:2 (სასტრიქონო ასოს შუატანის სიმაღლე : მთავრულების სიმაღლე);
2. მძავე გრაფემებიდან შეიქმნას გრაფემები შემდეგი პროპორციებით: 1:1,9; 1:1,8; 1:1,7; 1:1,6; 1:1,5; 1:1,4; 1:1,3; 1:1,2. სულ გამოვა ცხრა ვარიანტი.
3. ამ სუყველა პროპორციას გაუკეთდეს შემდეგი ვარიანტები სიგანისდა მიხედვით: ნორმალური, განიერი, ძალიან განიერი, ვიწრო, ძალიან ვიწრო. ჰ.ს., გამოვა სულ 45 ვარიანტი.
4. ამ ვარიანტების პირდაპირი და დახრილი ნაირსახეობები. სულ გამოვა 90 ვარიანტი.
ღრაფემების ეს შექმნილი ვარიანტები იქნება უნივერსალური და ნებისმიერი შემოქმედი ახალი გარნიტურების შესაქმნელად გამოიყენებს მათ, როგორც საწყის მასალას.
ამის შემდეგ საკმარისია მხოლოდ ამ გრაფემებისათვის საშრიფტო გარნიტურის “ტანსაცმლის ჩაცმა.”

სხალი გარნიტურების შექმნა

1. სასურველი პროპორციების გრაფემების ამორჩევა;
2. უარნიტურის ნახატის შექმნა (ნაჭდეების არსებობა და მათი ფორმა);
3. ხონტრასტულობა (ვერტიკალური და ჰორიზონტალური ხაზების თანაფარდობა);
4. ნაჯერობა (ვერტიკალური ხაზის თანაფარდობა ასოს სიგანესთან);
5. სმ თვისებების შემდეგი ვარიანტების შექმნა: ნათელი, ნახევრად მუქი, მუქი, ძალიან მუქი, ძალიან ნათელი.

მედი 14

ქართული კლავიატურა

ქართული შრიფტის საქმე უნდა განვითარდეს შემდეგი მიმართულებით:

I). ქართულ ანბანში 38 ასოა და მათი თანმიმდევრობა შემდეგია:

ქართული ანბანი
ა ბ გ დ ე ვ ზ პ რ ს თ ც ღ ჩ ცხ ქ ჯ ლ მ ი ეო ფ შ ხ ცხ კ ზ ს უ ჯ

© შამაზ შველიძე

ქსკდგზ ხსწჩწძქს

II). ქართულ ანბანში (იხევე. როგორც ნებისმიერ სხვა ევროპულ ანბანში) სამი სახის ასოა — მთავრული და ორი სასტრიქონო (ამ თვისებით ქართული ანბანი არაფრით არ განსვავდება სხვა ევროპულ ანბანებისგან ბერძნულ-სომხურის ჩათვლით):

ქართული ასოების სახეობები
მთავრული
ა ბ გ დ ე ვ ზ პ რ ს თ ც ღ ჩ ცხ ქ ჯ ლ მ ი ეო ფ შ ხ ცხ კ ზ ს უ ჯ
სასტრიქონო
ჩუხუჩი დუხუდი ხჩთი ხიმინა ააუჟის დქქი ქიყუქდი რჟჟუჟი
შხედრული
აბგდევ ზჳთიკლმნდოჰჳრსტჳუფქღყშრცძწჭხკჯჳჰ

© შამაზ შველიძე

III). ნებისმიერი ქართული საშრიფტო გარნიტურის შესდგება ორი ნაწილისაგან:

ქართული საშრიფტო გარნიტურის ნაწილები
ნაწილი I
ჩუხუჩი დუხუდი ხჩთი ხიმინა ააუჟის დქქი ქიყუქდი რჟჟუჟი
ნაწილი II
ა ბ გ დ ე ვ ზ პ რ ს თ ც ღ ჩ ცხ ქ ჯ ლ მ ი ეო ფ შ ხ ცხ კ ზ ს უ ჯ
შხედრული
აბგდევ ზჳთიკლმნდოჰჳრსტჳუფქღყშრცძწჭხკჯჳჰ
ნაწილი III
ა ბ გ დ ე ვ ზ პ რ ს თ ც ღ ჩ ცხ ქ ჯ ლ მ ი ეო ფ შ ხ ცხ კ ზ ს უ ჯ

© შამაზ შველიძე

სუყველა ამ ასოს ერთი გარნიტურის ფარგლებში უნდა ჰქონდეს ერთნაირი თვისებები: შტრიხების სისქე და ფორმა, შუა-, ზედა- და ქვედა ტანის ზომები, ნაჭდევის ფორმა და ა. შ.

ქართული კლავიატურის უნივერსალური გაწყობა

© დამაზ შველიძე

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau		
„	!	?	№	§	%	:	.	;	,	/	-	=	(←	Ins	Hm	PU
Tab	ღ	ჯ	უ	კ	ე	ნ	ბ	შ	წ	ზ	ხ	ც		Del	En	PD	
lock	ფ	ძ	ვ	თ	ა	პ	რ	ო	ლ	დ	ქ		Ent				
Shft	ჭ	ჩ	ყ	ს	მ	ი	ტ	ქ	ბ	ჰ		Shft			↑		
Ctrl		Alt							Alt			Ctrl	←	↓	→		

ჩვეულებრივი რეჟიმი

© დამაზ შველიძე

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau		
“	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	-	+)	←	Ins	Hm	PU
Tab	ჩ	ჯ	ღ	ყ	რ	ს	ტ	უ	ფ	ც	ხ	ძ		Del	En	PD	
lock	ჟ	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	ყ	შ	ჩ	ც		Ent				
Shft	ს	ჩ	ყ	ს	შ	რ	ე	ქ	ყ	ზ		Shft			↑		
Ctrl		Alt							Alt			Ctrl	←	↓	→		

Shift-ის რეჟიმი

© დამაზ შველიძე

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau	
	ჩ	ჭ	ც	ძ	ვ	გ	დ	ე					←	Ins	Hm	PU
Tab													Del	En	PD	
lock												Ent				
Shft												Shft			↑	
Ctrl		Alt							Alt			Ctrl	←	↓	→	

შარტხენა Alt-ის რეჟიმი

ქართული კლავიატურა

კლავიატურის გაწყობის სქემა

© შპს "საინფორმაციო ტექნოლოგიები"

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
201E	0021	003F	2116	00A7	0025	003A	002E	003B	002C	002F	2013	003D	0028	←	Ins	Hm	PU	
Tab	10E6	10EF	10E3	10D9	10D4	10DC	10D2	10E8	10EC	10D6	10EE	10EA		Del	En	PD		
lock	10E4	10EB	10D5	10D7	10D0	10DE	10E0	10DD	10DA	10D3	10DF		Enter					
Shift	10ED	10E9	10E7	10E1	10DB	10D8	10E2	10E5	10D1	10F0		Shift		↑				
Ctrl		Alt						Alt				Ctrl	←	↓	→			

სტანდარტული რეჟიმი

© შპს "საინფორმაციო ტექნოლოგიები"

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
201C	0031	0032	0033	0034	0035	0036	0037	0038	0039	0030	002D	002B	0029	←	Ins	Hm	PU	
Tab	10B6	10BF	10B3	10A9	10A4	10AC	10A2	10B8	10BC	10A6	10BE	10BA		Del	En	PD		
lock	10B4	10BB	10A5	10A7	10A0	10AE	10B0	10AD	10AA	10A3	10AF		Enter					
Shift	10BD	10B9	10B7	10B1	10AB	10A8	10B2	10B5	10A1	10C0		Shift		↑				
Ctrl		Alt						Alt				Ctrl	←	↓	→			

Shift-ის რეჟიმი

© შპს "საინფორმაციო ტექნოლოგიები"

Esc		F1	F2	F3	F4		F5	F6	F7	F8		F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
	10C1	10F1	10C2	10F2	10C3	10F3	10C4	10F4	10C5	10F5				←	Ins	Hm	PU	
Tab														Del	En	PD		
lock													Enter					
Shift												Shift		↑				
Ctrl		Alt						Alt				Ctrl	←	↓	→			

შეცვლილი Alt-ის რეჟიმი

ქსკდ-ის ხსწ-ის რედაქტორი

კლავიატურის სახეობები

© ცამაზ შკედიძე

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau		
“	! 1	2	3 №	4 \$	5 %	6 :	7 .	8 ;	9 ,	0 /	-	+ =) (←	Ins	Hm	PU
”	! 1	2 ?	3 №	4 \$	5 %	6 :	7 .	8 ;	9 ,	0 /	-	+ =) (←	Ins	Hm	PU
Tab	␣	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ
lock	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ
Shift	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ
Ctrl		Alt							Alt				Ctrl	←	↓	→	

ქართული კლავიატურა

© ცამაზ შკედიძე

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau		
~ “	! 1	@ 2	# 3 №	\$ 4	% 5	^ 6	& 7	* 8	(9) 0	-	+ =)	←	Ins	Hm	PU
”	! 1	@ 2	# 3 №	\$ 4	% 5	^ 6	& 7	* 8	(9) 0	-	+ =)	←	Ins	Hm	PU
Tab	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ
lock	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ
Shift	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ
Ctrl		Alt							Alt				Ctrl	←	↓	→	

ქართულ-ინგლისური კლავიატურა

© ცამაზ შკედიძე

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau		
~ “	! 1	@ 2	# 3 №	\$ 4	% 5	^ 6	& 7	* 8	(9) 0	-	+ =)	←	Ins	Hm	PU
”	! 1	@ 2	# 3 №	\$ 4	% 5	^ 6	& 7	* 8	(9) 0	-	+ =)	←	Ins	Hm	PU
Tab	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ
lock	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ
Shift	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ	ⵍ
Ctrl		Alt							Alt				Ctrl	←	↓	→	

ქართულ-ინგლისურ-რუსული კლავიატურა

ქართული კლავიატურა

ქართულ კლავიატურაზე დასაწებებელი ასონიშნები (მასშტაბი 1:1)

© ჭამაზ შკელიძე

“	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	
”	!	?	№	§	%	:	.	;	,	/	
			-	+)						
			-	=	(
ი	ჯ	ღ	ხ	ღ	ნ	ლ	ყ	რ	ზ	ე	ც
ფ	ძ	წ	ჭ	ც	ხ	ც	ძ	წ	ჭ	ყ	
ს	ჰ	ყ	ს	ჭ	ღ	ე	+	ყ	ღ		

სონიშნები ქართული კლავიატურისთვის

ქართულ-ინგლისურ კლავიატურაზე დასაწებებელი ასონიშნები (მასშტაბი 1:1)

© ჭამაზ შკელიძე

~	“	!	1	@	2	#	3	\$	4	%	5	^	6	&	7	*	8	(9)	0	-	-
`	”	1	!	2	?	3	№	4	§	5	%	6	:	7	.	8	;	9	,	0	/	-	-
			-	-	+	+)															
			-	-	=	=	\	(
Q	W	E	R	T	Y	U	I	O	P	{	}												
ი	ჯ	ღ	ხ	ღ	ნ	ლ	ყ	რ	ზ	[ე]	ც										
A	S	D	F	G	H	J	K	L	:	“													
ფ	ძ	წ	ჭ	ც	ხ	ც	ძ	წ	ჭ	ყ	;	ღ	‘	ყ									
Z	X	C	V	B	N	M	<	>	?														
ს	ჰ	ყ	ს	ჭ	ღ	ე	,	+	.	ყ	/	ღ											

სონიშნები ქართულ-ინგლისური კლავიატურისთვის

ქსადიკსი ხსუჩუდეკს

ქართულ-ინგლისურ-რუსულ კლავიატურაზე დასაწებებელი ასონიშნები (მასშტაბი 1:1)

© ჩამაზ შკვლიძე

~	“	!	!	@	«	#	№	\$;	%	%	^	:	&	?	*	*	(())	-	-
`	”	1	!	2	?	3	№	4	§	5	%	6	:	7	.	8	;	9	,	0	/	-	-

+	+)	-	-
=	=	\	(-	-

Q	Й	W	Ц	E	У	R	K	T	E	Y	H	U	Г	I	Ш	O	Щ	P	З	{	X	}	Ь
П	Х	Q	Б	Г	Н	Л	У	Р	Ь	[Е]	С										

A	Ф	S	Ы	D	B	F	A	G	П	H	P	J	O	K	Л	Д	:	Ж	“	Э			
Ф	Ф	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ

Z	Я	X	Ч	С	С	V	M	B	I	N	T	M	Ь	<	Б	>	Ю	?	,				
S	H	Ч	С	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ	Ғ

ასონიშნები ქართულ-ინგლისურ-რუსული კლავიატურისთვის

QWERTY-ის ქართული დიაპაზონი

QWERTY-ის ქართული დიაპაზონი																
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	A	B	C	D	E	F
10A	Г	Ч	Л	შ	რ	ჩ	ხ	ც	ხ	ბ	ჟ	ჩ	რ	Q	U	Y
10B	ქ	ს	რ	Q	ფ	ჩ	ყ	ყ	ჩ	ც	ფ	ფ	ს	ქ		
10C	ს	ჩ	ა	ყ	ჟ											
10D	ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	თ	ი	კ	ლ	მ	ნ	ო	პ	ჟ
10E	რ	ს	ტ	უ	ფ	ქ	ღ	ყ	შ	ჩ	ც	ძ	წ	ჭ	ხ	ჯ
10F	ჰ	ც	ძ	ვ	ჟ											

QWERTY-ის ქართული დიაპაზონი																
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	A	B	C	D	E	F
10A	Г	Ч	Л	შ	რ	ჩ	ხ	ც	ხ	ბ	ჟ	ჩ	რ	Q	U	Y
10B	ქ	ს	რ	Q	ფ	ჩ	ყ	ყ	ჩ	ც	ფ	ფ	ს	ქ		
10C	ს	ჩ	ა	ყ	ჟ											
10D	ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	თ	ი	კ	ლ	მ	ნ	ო	პ	ჟ
10E	რ	ს	ტ	უ	ფ	ქ	ღ	ყ	შ	ჩ	ც	ძ	წ	ჭ	ხ	ჯ
10F	ჰ	ც	ძ	ვ	ჟ											

ქართული კლავიატურა

QWERTY-ის ქართული დიაპაზონი										
შთავრული ასოები										
ა	10A0	ბ	10A8	გ	10B0	დ	10B8	ე	10C0	10C8
ვ	10A1	ზ	10A9	თ	10B1	ი	10B9	ქ	10C1	10C9
ლ	10A2	მ	10AA	ნ	10B2	ო	10BA	პ	10C2	10CA
რ	10A3	ს	10AB	ტ	10B3	უ	10BB	ფ	10C3	10CB
ჩ	10A4	ც	10AC	ძ	10B4	წ	10BC	ჭ	10C4	10CC
ც	10A5	ძ	10AD	წ	10B5	ჭ	10BD	ხ	10C5	10CD
ხ	10A6	ყ	10AE	რ	10B6	შ	10BE		10C6	10CE
შ	10A7	ჩ	10AF	ც	10B7	ც	10BF		10C7	10CF

QWERTY-ის ქართული დიაპაზონი										
სასტრიქონო ასოები										
ა	10D0	ბ	10D8	გ	10E0	დ	10E8	ე	10F0	10F8
ვ	10D1	ზ	10D9	თ	10E1	ი	10E9	ქ	10F1	10F9
ლ	10D2	მ	10DA	ნ	10E2	ო	10EA	პ	10F2	10FA
რ	10D3	ს	10DB	ტ	10E3	უ	10EB	ფ	10F3	10FB
ჩ	10D4	ც	10DC	ძ	10E4	წ	10EC	ჭ	10F4	10FC
ც	10D5	ძ	10DD	წ	10E5	ჭ	10ED	ხ	10F5	10FD
ხ	10D6	ყ	10DE	რ	10E6	შ	10EE		10F6	10FE
შ	10D7	ჩ	10DF	ც	10E7	ც	10EF		10F7	10FF

ქსადღუნი ხუნქურეკუს

IV). ანდა შეიქმნას ორი ქართული საშრიფტო გარნიტური, რომლებსაც ექნებათ ისეთივე თვისებები, როგორც ლათინურ “Times“-ს და “Arial“-ს. ეს იქნება ფუძე გარნიტურები, რომლის მეშვეობითაც განხორციელდება ნებისმიერი ტექსტის სწრაფად და ხარისხიანად აწყობა. შემდეგ კი შეიძლება სხვა ახალ-ახალი გარნიტურების შექმნა ზემოთ ჩამოთვლილი პრინციპების გათვალისწინებით.

ზათინურ-ქართულ შრიფტების იდენტურობა

შთავრული

DA WAR EINMAL EIN BAUER, DER HATTE EINEN SOHN VON SECHZEHN JAHREN, DER DOCH NOCH NIEMALS IN DER STADT GEWESEN WAR. ALS NUN DER SOHN VERLANGTE, MIT DEM VATER DORTHIN ZU GEHEN, BEKAM ER DIE ERLAUBNIS, UND SO GINGEN SIE ZUSAMMEN ZUR STADT. ALS SIE NAHE DER

ცჲლოღჲნ, აოჲ უნ ჲცნი ჲცჲოღოღნი-
ზიც ჲნლზნსჲნ. სჲჩკჲჲუზო ცჲჲოღნი-
ზჲღს ყუჲსსჲის თუჯნჲჲნი ცნ ჲჩნცღ-
ზუნ ჲც სცნჲოჲნცნის ჲცჲჲჩნჲჲნი. ს-
ჲჩკჲჲუზოს, ჲსჲჲჲ აოღოჲკ ჲჲჲზ
სცღსოღც ჲცჲჲჲის, ჲსცსიჲოჲღც სჲ-
ჲცლზჲცჲი ჲცსცჲჲოჲი ჲცჲოღცჲიჲღც.

შცირე შთავრული

DA WAR EINMAL EIN BAUER, DER HATTE EINEN SOHN VON SECHZEHN JAHREN, DER DOCH NOCH NIEMALS IN DER STADT GEWESEN WAR. ALS NUN DER SOHN VERLANGTE, MIT DEM VATER DORTHIN ZU GEHEN, BEKAM ER DIE ERLAUBNIS, UND SO GINGEN SIE ZUSAMMEN ZUR STADT. ALS SIE NAHE DER STADT WAREN, SAHEN SIE KANONEN AUF DEN MAUERN DER FESTUNG,

ცჲლოღჲნ, აოჲ უნ ჲცნი ჲცჲოღოღნიზიც ჲნლ-
ზნსჲნ. სჲჩკჲჲჲუზო ცჲჲოღნიზიც ჲნლ-
ზნსჲნ ყუჲსსჲის თუჯნჲჲნი ცნ ჲჩნცღ-
ზუნ ჲც სცნჲოჲნცნის ჲცჲჲჩნჲჲნი. ს-
ჲჩკჲჲჲუზოს, ჲსჲჲჲ აოღოჲკ ჲჲჲზ
სცღსოღც ჲცჲჲჲის, ჲსცსიჲოჲღც სჲ-
ჲცლზჲცჲი ჲცსცჲჲოჲი ჲცჲოღცჲიჲღც.

რუსური

Da war einmal ein Bauer, der hatte einen Sohn von sechzehn Jahren, der doch noch niemals in der Stadt gewesen war. Als nun der Sohn verlangte, mit dem Vater dorthin zu gehen, bekam er die Erlaubnis, und so gingen sie zusammen zur Stadt. Als sie nahe der Stadt waren, sahen sie Kanonen auf den Mauern der Festung

ცმღსაღღნი, მსამ რს ჲსჲნი ჲსმსაღსანიოთქ ტინოთსჲ-
ნი. სჲჩსითორჲოთა თმჯსაღსნიღჲს შჲჩსნიჲის თუჯნჲჲნი
თნი ჲჩსჲჲოთის თუ სჲსღღინიზიცის თსთჲმინჲუთ. სჲჩს-
ითორჲოთას, რსღრღჲ მსაღსამღ მთოთ სჲღსაოთ ჲღრ-
ჲჲის, რსღსმსაღჲს სჲღრსღრთნი თსსღრთაჲჲი ჲს-
მსაღმწითოღჲს.

შხედრული

Da war einmal ein Bauer, der hatte einen Sohn von sechzehn Jahren, der doch noch niemals in der Stadt gewesen war. Als nun der Sohn verlangte, mit dem Vater dorthin zu gehen, bekam er die Erlaubnis, und so gingen sie zusammen zur Stadt. Als sie nahe der Stadt waren, sahen sie Kanonen auf den Mauern der

*ცმბობენ, რომ ეს ვაზი გამოგონილია სვლისში. სა-
ქართველო ამჯობინებს შექსპირს დედანში ან ჲა-
ნაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს,
ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ჲავშირს, ესაჭიროება
სზვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო,
ისევე როგორც მთელი საბჭოთა ჲავშირი,*

ჲელნაწერი

Da war einmal ein Bauer, der hatte einen Sohn von sechzehn Jahren, der doch noch niemals in der Stadt gewesen war. Als nun der Sohn verlangte, mit dem Vater dorthin zu gehen, bekam

*ცმბობენ, რომ ეს ვაზი გამოგონილია სვლისში-
ი. სავანდგეღო ამჯობინებს შექსპირს დედან-
ში ან ჲანაბლის და სასტერნაკის თარგმანში
სავანდგეღოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა
ჲავშირს,*

© ცამაზ შკვლედიძე

ჩუხსურის დო მხედრულის ერთდროული ხმარების მდგალითი

სმობენ, რომ ეს გოზი გომოგონილიო ნვლისში. სეჩეხითორიოთო ამჯობინებს ყეესპირს დედანში ან შიჩაბლის დო შასტენნავის თარგმანში. სეჩეხითორიოთოს, ისევე როგორც მთელ სეყნათო გეოყიხს, ესაჭინოება სხვავეანი დოსავლური გომოცდილება. სეჩეხითორიოთო, ისევე როგორც მთელი სეყნათო გეოყიხო, უნდო იყოს ბონოტეგბისათვის დახურული სივრცე. ში რატომ გოზის გომოყენება წბილისში იყო მველელობო.

სმეყეყი, იხამ ეს ვეხი ვეშეყეხიოთოე ნივთისყო. სეჩენთველო რეშეყეყი-ნიყს ყიქსუიხს ბეშეხიო რი შიჩეყათის ბე სეხეღიხიხეხის თეხიგეშეხიო. სეჩენთველოს, ისევე იხეყი იხეყახიღ მთოთ სებჭოთო პევეზინს, ისევე იხეყიხეყე სეღოეღოეხიო ბეხეღოთეხიო ვეშეღოთეყე. სეჩენთველო, ისევე იხეყი იხეყახიღ მთოთო სებჭოთო პევეზინი, აჩიბე იყოს ყეხეღეყეხეღოთოთის ბეღეყიხეყიო სოღიხიღ. ში იხეღამ ვეხის ვეშეყეყიეყე წეყოთისყო იყო მხეღოთოთეყე.

© წემაზ მველიძე

ქსკდკსნ ხსწჩსძეკსტ

ჩედი აზრით, სეშრიფტო სექეში ჩვენ ჩამოვრჩით
წეზრობას (დო სეყეველას) 400 წლით
ან ალბათ ... სეპეღეამოღ!

ჩვენთვის 2

ქართული ანბანის ტაბულოები

15. ქართული ანბანის გრაფიკა
16. ქართული ასოების ევოლუცია
17. ქართული ანბანის ტაბულოები
18. ქართული ანბანის რიგითი და რიცხვითი მნიშვნელობები
19. ქართული ანბანის სახეობები
20. ქართული საშრიფტო გარნიტურები

ნაგე 15

ქართული ანბანის გრაფიკა

ქსკდგზნ შრყდრნს ჯკდფიხდ

ქართული ანბანის სავარაუდო თავდაპირველი საწყისი გრაფიკა (ძ. წ. 412 წ.)

© ჭაბახ შკვლიძე

ქართული ანბანის გრაფიკა (1 ს.)

ძ	ქ	ც	ხ	ჭ
რ	ს	ვ	ც	
ჟ	გ	მ	ჩ	
ღ	ყ	შ	წ	
წ	წ	ფ	გ	
ქ	ც	ჩ	ჩ	
გ	ღ	რ	ჩ	
რ	ს	შ	წ	
ძ	რ	გ	ს	

© ჩამაზ შკველიძე

ქართული ანბანის გრაფიკა

ქართული ანბანის გრაფიკა (შუა სს.)

წ	ჩ	ც	ც	ძ
ჭ	ხ	ს	ც	
ქ	გ	გ	ქ	
ო	ყ	ყ	ო	
რ	წ	ფ	ს	
რ	წ	ჩ	ქ	
გ	ო	რ	ჩ	
ხ	ს	ყ	ქ	
ძ	ყ	ყ	ს	

© ცაბაშვილი

ქართული გრაფემების თავდაპირველი სახე (გრაფემების აკვების პრინციპი)

ო	გ	ჩ	ო	წ	ჩ	გ	ხ	ო
წ	ხ	გ	ჭ	გ	ო	ო	გ	გ
გ	გ	გ	გ	ფ	ჩ	გ	გ	გ
წ	ო	ჭ	გ	გ	წ	წ	ქ	ს
ძ								

© ცაბაშვილი

ქართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია		
ტკ.წ.412.წ.	1 ს.	წუა სს.

© წამაზ შჭეღლიძე

ქართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია		
ტკ.წ.412.წ.	1 ს.	წუა სს.

© წამაზ შჭეღლიძე

ქართული ანბანის გრაფიკა

ქართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია		
ტვ.წ.412.წ.	1 ს.	ყუა სს.

© ჩამაზ შკვლიძე

ქართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია		
ტვ.წ.412.წ.	1 ს.	ყუა სს.

© ჩამაზ შკვლიძე

ქართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია

ტ.წ.412.წ.	1 ს.	ყუა სს.	ტ.წ.412.წ.	1 ს.	ყუა სს.	ტ.წ.412.წ.	1 ს.	ყუა სს.	ტ.წ.412.წ.	1 ს.	ყუა სს.	ტ.წ.412.წ.	1 ს.	ყუა სს.
⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕
⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕
⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕
⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕
⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕
⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕
⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕
⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕
⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕

© ჩამაზ შკველიძე

ქართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია

⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕
⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕
⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕
⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕
⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕
⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕
⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕
⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕
⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕

© ჩამაზ შკველიძე

ქართული ანბანის გრაფიკა

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია რიცხვითი მნიშვნელობისდა მიხედვით

									1რითელები
									2თელები
									3სელები
									4თასელები
									5თიათასელები

© შამაზ შკვლიძე

ქსკდგზნ შრყდრუს ჯკრქიხს

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია ასოების სახელებისდა მიხედვით

ან							
ინ							
ენ							
ონ							
არ							
ე							
იზ							
ას							

© შამაზ შკვლიძე

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია კვადრატის ნაწილის დაკავებისდა მიხედვით

© ჩამაზ შჭედლიძე

ქართული ანბანის გრაფიკა

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია რიცხვითი მნიშვნელობისდა მიხედვით

„სემური“

„დემნული“

„ქართული“

© ცაბაზ შპედიტი

ქსკდგხწრყდრწლს ჯკძფიხც

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია „სატარა კვადრატის – შიდი კვადრატის“

I.										
	2	7	12	14	17	18	20	21	25	26
	27	31	32	36						
	3	5	6	10	28	33				
II.										
	13	30	24	34	35	37				
	8	19	11	22	23					
	1	4	9	15	16	29				

© ცაბაზ შპედიტი

სასტრიქონო ასოების კლასიფიკაცია სიმაღლისდა მიხედვით

შხედრული

ზედა ტანის ასოები

ბ ზ ც ძ ნ კ რ ს შ ჩ ძ ხ ჰ ჟ

ჩვედა ტანის ასოები

გ დ ე ვ კ ლ ჟ ტ ჳ უ ფ ღ ყ ც ჭ

ყუა ტანის ასოები

ა თ ი ო ო

შთლიანი ტანის ასოები

ქ ლ ჭ

ნუსხური

ზედა ტანის ასოები

ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ

ჩვედა ტანის ასოები

მ მ მ მ მ მ მ მ მ მ მ მ მ მ მ მ

ყუა ტანის ასოები

ტ თ ტ თ ტ თ ტ თ ტ თ ტ თ ტ თ ტ თ ტ თ

შთლიანი ტანის ასოები

ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ

© გამაზ შჭედლიძე

ქართული ანბანის გრაფიკა

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია ელემენტების რაოდენობისა და მიხედვით (თანაბარი რაოდენობა)

<p>1. </p> <p>2. </p> <p>3. </p> <p>4. </p> <p>5. </p>	<p>1. </p> <p>2. </p> <p>3. </p> <p>4. </p> <p>5. </p>
<p>1. </p> <p>2. </p> <p>3. </p> <p>1. </p> <p>2. </p> <p>3. </p>	<p>1. </p> <p>2. </p> <p>3. </p> <p>1. </p> <p>2. </p> <p>3. </p>

© შამაზ მჭედლიძე

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია მთავარი ელემენტებისა მიხედვით

შიდი ხაზი

ჭვეული ხაზი დამატებითი ელემენტებით

ჭარცხნივ

ჭარჯენივ

არივე მხრიდან

ზედ ხაზზე

ტარაზული

ჭვეულ-ტარაზული

ა.ხაზო

შიდი წრე

© ტამაზ შჭედლიძე

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია „ქრე – ხაზი“

შიდი წრე

სატარა წრე

ჟრთი ხევით

ჟუაში

ჩვევით

ორი

© ჭამაზ შკვლედი

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია „ქრე – ხაზი“

შიდი ხაზი

ჟვეული ჟრთი

ორი

ჭარაზული

ჟვეულ-თარაზული

© ჭამაზ შკვლედი

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია „ჩრე – ჩაზი“

სატარა ხაზი

შვეული
წრთი

ღრთი

--	--

ჭარაზული
წრთი

ღრთი

--	--

© ჩამაზ შჭედლიძე

ქართული ასოების კლასიფიკაცია „გახსნილ-ყაკუტილობის“ მიხედვით														
ჩაკუტილი				ჩახვევად ღია								ღია		
ორვე მწრ.	ჩალი მწრიდან		ორვე მწრიდან	ჩალი მწრიდან						ორვე მწრ.	ჩალი მწრიდან			
	შარცხნ.	შარჯენ.		შარცხნიდან			შარჯენიდან				შარცხნიდან	შარჯენიდან		
			შათ შორის		შათ შორის		შათ შორის							
	ქ.-ზ.	ზ.-ზ.	ქ.-ქ.	ზ.	ქ.	ზ.-ქ.	ზ.	ზ.-ქ.	ქ.	ზ.	ზ.-ქ.			
ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	გ	დ	ე	ვ	გ	დ	ე	ვ	გ
წ	ჭ	ძ	წ	ჩ	ც	ც	ც	ც	ც	ძ	წ	ჭ	ძ	წ
ხ	ჯ	ღ	ყ	ო	პ	ო	პ	ო	პ	ო	პ	ო	პ	ო
რ	ს	ტ	რ	ს	ტ	რ	ს	ტ	რ	ს	ტ	რ	ს	ტ
ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	გ	დ	ე	ვ	გ	დ	ე	ვ	გ

© ქსკფი-ს სწავლის უწყვეტობის პროგრამა

ქართული ასოების კლასიფიკაცია „გახსნილ-ყაკუტილობის“ მიხედვით					
ჩაკუტილი-ჩახვევად ღია		ჩაკუტილი-ღია		ჩახვევად ღია-ღია	
ა	ბ	გ	დ	ე	ვ
წ	ჭ	ძ	წ	ჩ	ც

© ქსკფი-ს სწავლის უწყვეტობის პროგრამა

„ღია“ ასოების ურთიერთთანადგობა					
შარჯენი ღია			შარცხნი ღია		
ზევით	ქვევით	ქვ.-ზევ.	ზევით	ქვევით	ქვ.-ზევ.
ა	ბ	გ	დ	ე	ვ
წ	ჭ	ძ	წ	ჩ	ც
ხ	ჯ	ღ	ყ	ო	პ
რ	ს	ტ	რ	ს	ტ

© ქსკფი-ს სწავლის უწყვეტობის პროგრამა

ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები

ა	ბ	გ
დ	ე	ვ
ზ	თ	ი
კ	ლ	მ
ნ	ო	პ
ჟ	რ	ს
ტ	უ	ფ
ც	ძ	წ
ჭ	ხ	ყ
შ	ჩ	ც
ცხ	ცქ	ცწ
ჭხ	ჭქ	ჭწ
შხ	შქ	შწ
ჩხ	ჩქ	ჩწ
წხ	წქ	წწ
ჭწ	ჭქ	ჭწ
შწ	შქ	შწ
ჩწ	ჩქ	ჩწ
წწ	წქ	წწ

© გამაზ შკველიძე

ქართული ანბანის გრაფიკა

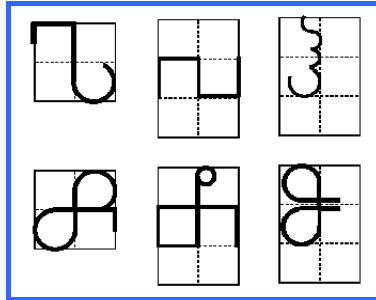
ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები

ჟ	ჩ	ც	შ	ცხ	ვ
ს	ქ	ს	ჩ	ჩ	უ
რ	ჩ	რ	რ	რ	რ
ფ	ჩ	უ	ჩ	ჩ	ჩ
ღ	ჩ	ღ	ჩ	ჩ	ჩ
ყ	ჩ	ყ	ჩ	ჩ	ჩ
თ	ჩ	თ	ჩ	ჩ	ჩ
ბ	ჩ	ბ	ჩ	ჩ	ჩ
ძ	ჩ	ძ	ჩ	ჩ	ჩ
გ	ჩ	გ	ჩ	ჩ	ჩ

© ჭამაზ შველიძე

ქართული გრაფიკების ურთიერთ პროპორციები

© ციპოტ შტელოდე

ქართული გრაფიკების ურთიერთ პროპორციები

ႀ	ႁ	ႂ	ႁ	ႂ	ႃ	ႄ	ႅ	ႆ	ႇ	ႈ	ႉ	ႊ	ႋ	ႌ	ႍ	ႎ	ႏ	႐	႑	႒	႓	႔	႕	႖	႗	႘
႙	ႚ	ႛ	ႜ	ႝ	႞	႟	Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ	Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ	Ⴎ	Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ	Ⴓ
Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ	Ⴘ	Ⴙ	Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ	Ⴞ	Ⴟ	Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ	Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ	Ⴎ
Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ	Ⴓ	Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ	Ⴘ	Ⴙ	Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ	Ⴞ	Ⴟ	Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ	Ⴉ
Ⴒ	Ⴓ	Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ	Ⴘ	Ⴙ	Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ	Ⴞ	Ⴟ	Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ	Ⴉ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ
Ⴖ	Ⴗ	Ⴘ	Ⴙ	Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ	Ⴞ	Ⴟ	Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ	Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ	Ⴎ	Ⴏ	Ⴐ
Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ	Ⴞ	Ⴟ	Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ	Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ	Ⴎ	Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ	Ⴓ	Ⴔ
Ⴞ	Ⴟ	Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ	Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ	Ⴎ	Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ	Ⴓ	Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ	Ⴘ

© ციპოტ შტელოდე

ქართული ანბანის გრაფიკა

ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები

© ჭამაზ შკუდლიძე

ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები

© ჭამაზ შკუდლიძე

ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები

© ჭამაზ შკუდლიძე

ქსადეხი ტყედილი

ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები

© ცამაზ შკველიძე

ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები

© ცამაზ შკველიძე

ქართული ანბანის გრაფიკა

ქსქცქს სსღყსს ყფღცღს

ქართული ასოების ევოლუცია

ა ა ა ა ა ა ა ა ა ა ა
ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ
გ გ გ გ გ გ გ გ გ გ გ

დ დ დ დ დ დ დ დ დ დ დ
ე ე ე ე ე ე ე ე ე ე ე
ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ

ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ ზ

თ თ თ თ თ თ თ თ თ თ თ

ი ი ი ი ი ი ი ი ი ი ი

კ კ კ კ კ კ კ კ კ კ კ

ლ ლ ლ ლ ლ ლ ლ ლ ლ ლ

მ მ მ მ მ მ მ მ მ მ მ

ნ ნ ნ ნ ნ ნ ნ ნ ნ ნ ნ

ო ო ო ო ო ო ო ო ო ო ო

პ პ პ პ პ პ პ პ პ პ პ

ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ

რ რ რ რ რ რ რ რ რ რ რ

ს ს ს ს ს ს ს ს ს ს ს

ტ ტ ტ ტ ტ ტ ტ ტ ტ ტ ტ

უ უ უ უ უ უ უ უ უ უ უ

ფ ფ ფ ფ ფ ფ ფ ფ ფ ფ ფ

ყ ყ ყ ყ ყ ყ ყ ყ ყ ყ ყ

ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ

ც ც ც ც ც ც ც ც ც ც ც

ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ

წ წ წ წ წ წ წ წ წ წ წ

ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ

ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ

ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ

წ წ წ წ წ წ წ წ წ წ წ

ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ

ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ

ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ

წ წ წ წ წ წ წ წ წ წ წ

ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ

ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ

ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ

წ წ წ წ წ წ წ წ წ წ წ

ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ

ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ

© შამაზ შველიძე

სლო „წ“					
შთავრული		წიგნის	წიგნის	წიგნის	წიგნის
წიგნის	წიგნის				
					წ. წ. 1 ს.
					წ. წ. 1 ს.
წ წ წ წ წ წ წ წ წ წ წ წ წ წ					1-2 სს.
წ					2-3 სს.
წ წ წ წ წ წ წ წ წ					2-4 სს.
წ წ წ წ წ წ წ წ წ წ					3 ს.
წ წ წ წ წ წ წ წ წ წ					4 ს.
წ წ წ წ წ წ					5 ს.
წ წ წ წ წ წ წ	წ წ წ				6-7 სს.
წ წ	წ				8 ს.
წ	წ წ წ	წ წ წ			9 ს.
წ წ	წ წ წ წ	წ წ წ წ			10 ს.
წ წ	წ წ წ წ	წ წ წ წ	წ წ წ	წ წ წ	11 ს.
წ წ	წ წ	წ	წ წ წ	წ წ წ	12 ს.
წ წ	წ წ	წ წ წ	წ წ წ	წ წ წ	13 ს.
წ	წ	წ წ	წ წ	წ წ	14 ს.
წ	წ	წ	წ წ	წ წ	15 ს.
წ	წ	წ წ	წ წ	წ წ	16 ს.
წ	წ	წ წ წ	წ წ წ	წ წ წ	17 ს.
წ	წ	წ წ	წ წ	წ წ	18 ს.

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსაძეძი სსდიქს იქეძეძს

სს „ქ“				
შთავრული		წუსხური	შხედრული	საუკუნე
წივრავიქის	რიგნის			
				ქვ. წ. 1 ს.
ქ				სხ. წ. 1 ს.
ქქ				1-2 სს.
ქქ				2-3 სს.
				2-4 სს.
ქქ				3 ს.
ქქქქ				4 ს.
ქქქქ				5 ს.
ქქქ	ქ.ა.ა			6-7 სს.
ქ	ქ			8 ს.
ქ	ქქქ	ქქ		9 ს.
ქ	ქქქ	ქქქქ ქქქქქ		10 ს.
ქქ	ა.ა.ა.ა	ქქ	ქქ	11 ს.
ქ	ქ	ქქ	ქქქ	12 ს.
ქ	ქ	ქქქ	ქქქქ	13 ს.
ქ	ქ	ქქ	ქ	14 ს.
ქ	ქ	ქქ	ქქქ	15 ს.
ქ	ქ	ქ	ქქ	16 ს.
ქ	ქ	ქქქქ	ქქქ	17 ს.
ქ	ქ	ქქქქ	ქქ	18 ს.

სლო „ლ“				
შთავრული		ჩუხსური	შხედრული	საუკუნე
ჰიგრაფიკის	ჩიგნის			
				ძვ. წ. 1 ს.
				სხ. წ. 1 ს.
ლ				1-2 სს.
ლ				2-3 სს.
				2-4 სს.
				3 ს.
ლ				4 ს.
ლლ				5 ს.
ლლ	ლლ			6-7 სს.
ლ	ლლ			8 ს.
ლ	ლლლ	ლლლ		9 ს.
ლლ	ლლლლ	ლლლლლ		10 ს.
ლლ	ლლლ	ლლლლ ლლლლ	ლლლ	11 ს.
ლლ	ლლ	ლლ	ლლლლლ	12 ს.
ლლ	ლლ	ლლლ	ლლლლ	13 ს.
ლ	ლლ	ლლლ	ლლ	14 ს.
ლ	ლლ	ლლ	ლლლლ	15 ს.
	ლლ	ლლ	ლლ	16 ს.
ლ	ლლ	ლლლლ	ლლლ	17 ს.
ლ	ლლ	ლლლლ	ლლლლლ	18 ს.

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგენი სსდიყს იფეცცეს

სო „შ“				
შთავრული		ჩუსხური	შხედრული	საუკუნე
პიგრაფიკის	ჩიგნის			
				ძვ. წ. 1 ს.
				სხ. წ. 1 ს.
ს				1-2 სს.
შ				2-3 სს.
შ				2-4 სს.
				3 ს.
შ				4 ს.
შ				5 ს.
შ	შ			6-7 სს.
შ	შ			8 ს.
შ	შ	შ		9 ს.
შ	შ	შ		10 ს.
შ	შ	შ	შ	11 ს.
შ	შ	შ	შ	12 ს.
შ	შ	შ	შ	13 ს.
შ	შ	შ	შ	14 ს.
შ	შ	შ	შ	15 ს.
შ	შ	შ	შ	16 ს.
შ	შ	შ	შ	17 ს.
შ	შ	შ	შ	18 ს.

სლო „ჩ“				
შთავრული		ჩუხსური	შხედრული	საუკუნე
წიგნების	ჩიგნის			
				ძვ. წ. 1 ს.
				წ. წ. 1 ს.
ჩჩჩ				1-2 სს.
ჩჩჩჩ				2-3 სს.
ჩჩჩჩჩჩ				2-4 სს.
ჩჩჩჩჩ				3 ს.
ჩჩჩჩჩ				4 ს.
ჩჩჩჩჩ				4 ს.
ჩჩჩჩჩ				5 ს.
ჩჩჩჩჩ	ჩ			6-7 სს.
	ჩ			8 ს.
ჩ ჩ	ჩ ჩ	ჩ ჩ		9 ს.
ჩ ჩ	ჩ ჩ	ჩ ჩ		10 ს.
ჩ	ჩჩჩჩჩ	ჩჩჩჩჩჩჩჩ	ჩჩჩჩ	11 ს.
ჩ	ჩ	ჩ	ჩჩჩჩ	12 ს.
ჩ	ჩ	ჩ	ჩჩჩ	13 ს.
ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	14 ს.
ჩ		ჩ	ჩჩჩჩ	15 ს.
	ჩ	ჩ	ჩ	16 ს.
ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	17 ს.
ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	18 ს.

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგბნ სსდიჟს იფგბცნს

სს „ქ“				
შთავრული		ჩუსხური	შბედრული	საუკუნე
წიგრაფიკის	ჩიგნის			
				ძვ. წ. 1 ს.
				წბ. წ. 1 ს.
ქ ქ ქ ქ ჩ ჩ ჩ				1-2 სს.
ჩ				2-3 სს.
ქ ლ ლ ქ ჩ ჩ ჩ				2-4 სს.
ქ ზ ქ				3 ს.
ჩ				4 ს.
ქ ქ ქ	ქ ქ			5 ს.
ქ ქ ქ ქ	ქ ქ			6-7 სს.
				8 ს.
ჩ	ჩ ჩ ჩ ჩ	ჩ ქ		9 ს.
ჩ ქ	ჩ ქ ქ ქ	ჩ ქ ქ ქ ქ ქ		10 ს.
ჩ ქ	ჩ ჩ ქ ქ ქ	ჩ ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ ჩ ქ ქ ქ	ჩ ქ ქ ქ	11 ს.
ჩ ქ	ჩ ჩ ქ	ჩ ქ	ჩ ქ ქ ქ	12 ს.
ჩ ჩ ქ	ჩ	ჩ ქ ქ ქ	ჩ ქ ქ ქ	13 ს.
ჩ		ჩ ქ ქ ქ	ჩ ქ	14 ს.
ჩ	ჩ ქ	ჩ ქ	ჩ ქ ქ ქ ქ	15 ს.
	ჩ	ჩ ქ ქ ქ ქ	ჩ ქ	16 ს.
ჩ	ჩ ქ	ჩ ქ ქ ქ ქ ქ	ჩ ქ ქ	17 ს.
ჩ		ჩ ქ ქ ქ	ჩ ქ ქ ქ ქ ქ	18 ს.

სლო „ზ“				
შთავრული		ჩუსხური	შხედრული	საუკუნე
შვირავივის	ჩიგნის			
				ძვ. წ. 1 ს.
				წ. წ. 1 ს.
ზზ				1-2 სს.
				2-3 სს.
				2-4 სს.
				3 ს.
ზზზზ ზზზზ				4 ს.
ზზ	ზ			5 ს.
ზზ	ზ			6-7 სს.
ზ	ზ			8 ს.
ზ	ზზზზ	ზზ		9 ს.
	ზზზზზ	ზზზზზ		10 ს.
ზზ	ზზზზზ	ზზზზზზზზ	ზზზ	11 ს.
ზზ	ზზ	ზზ	ზზზზ	12 ს.
ზ	ზზ	ზზზზ	ზზზზ	13 ს.
ზ	ზ	ზზზ	ზ	14 ს.
ზ	ზ	ზზ	ზზზზ	15 ს.
ზ	ზზ	ზზზ	ზზზ	16 ს.
ზ	ზ	ზზზ	ზზზ	17 ს.
ზ	ზ	ზზზ	ზზზზ	18 ს.

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგუნი სსდიყუს იფღზღცუ

სო „ჩ“				
შთავრული		ჩუსხური	შხედრული	საუკუნე
ნიგრაფიკის	ჩიგნის			
				ტვ. წ. 1 ს.
				სხ. წ. 1 ს.
				1-2 სს.
				2-3 სს.
				2-4 სს.
				3 ს.
ჩ				4 ს.
ჩ	ჩ			5 ს.
	ჩ			6-7 სს.
	ჩჩ			8 ს.
	ჩ ჩჩ	ჩ ჩ ჩ		9 ს.
	ჩ ჩ	ჩ ჩ ჩ ჩ		10 ს.
		ჩ ჩ		11 ს.
		ჩ		12 ს.
		ჩ		13 ს.
				14 ს.
				15 ს.
		ჩ		16 ს.
		ჩ	ჩ	17 ს.
ჩ	ჩ			18 ს.

სლო „ც“					
შთავრული		წიგნის	წიგნის	წიგნის	წიგნის
წიგნის	წიგნის				
					წ. წ. 1 ს.
					ს. წ. 1 ს.
					1-2 სს.
					2-3 სს.
					2-4 სს.
					3 ს.
					4 ს.
					5 ს.
					6-7 სს.
					8 ს.
					9 ს.
					10 ს.
					11 ს.
					12 ს.
					13 ს.
					14 ს.
					15 ს.
					16 ს.
					17 ს.
					18 ს.

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგბს სსდიყს იფგბცს

სტ. I				
შთავრული		ჩუხსური	შხედრული	საუკუნე
შპებრაგვის	ჩგნის			
				ძვ. წ. 1 ს.
				სხ. წ. 1 ს.
ᲚᲚᲚᲚᲚᲚ				1-2 სს.
Ლ				2-3 სს.
ᲚᲚᲚᲚ				2-4 სს.
ᲚᲚᲚᲚᲚ				3 ს.
ᲚᲚᲚᲚᲚᲚᲚᲚ				4 ს.
ᲚᲚᲚᲚ				5 ს.
ᲚᲚ	ᲚᲚ			6-7 სს.
ᲚᲚ	ᲚᲚ			8 ს.
	ᲚᲚ	ᲚᲚ Ლ		9 ს.
Ლ	ᲚᲚ	ᲚᲚᲚᲚᲚᲚᲚ		10 ს.
ᲚᲚᲚ	ᲚᲚᲚᲚ	ᲚᲚᲚᲚᲚᲚᲚᲚᲚ	Ლ Ლ Ლ	11 ს.
Ლ	Ლ	ᲚᲚᲚ	Ლ Ლ Ლ Ლ	12 ს.
Ლ	Ლ	ᲚᲚᲚ	Ლ Ლ Ლ Ლ Ლ	13 ს.
Ლ	Ლ	ᲚᲚ ᲚᲚ	Ლ Ლ	14 ს.
Ლ	ᲚᲚᲚ	ᲚᲚ ᲚᲚ	Ლ Ლ Ლ Ლ	15 ს.
Ლ	ᲚᲚᲚ	ᲚᲚᲚᲚ	Ლ	16 ს.
ᲚᲚ	Ლ	ᲚᲚᲚᲚ	Ლ Ლ Ლ	17 ს.
ᲚᲚ	Ლ	Ლ Ლ Ლ	Ლ Ლ Ლ Ლ Ლ Ლ	18 ს.

სლო „კ“				
შთავრული		წარმოქმნილი	შეხვედრული	საუკუნე
შეხვედრული	წარმოქმნილი			
				ძვ. წ. 1 ს.
				სხ. წ. 1 ს.
				1-2 სს.
				2-3 სს.
კ				2-4 სს.
				3 ს.
კკკკ				4 ს.
სსს				5 ს.
სსს	ს ს			6-7 სს.
ს	ს ს			8 ს.
ს	ს სს	სს		9 ს.
სსს	სსსსს	სსსსს		10 ს.
ს ს	სსსს	სსსსსსსს	სს	11 ს.
ს ს	ს	სს	სსსს	12 ს.
სსს	ს	სსს	სსსს	13 ს.
ს	ს	სსს	ს	14 ს.
ს	ს	სსსს	სსს	15 ს.
ს	სს	სსსს	ს	16 ს.
სსს	ს	სსსს	სს	17 ს.
ს	ს	სსს	სსსს	18 ს.

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგბს სსღყჟს იფღვცნს

სსო „ზ“				
შთავრული		წუსხური	შხედრული	საუკუნე
ჰვიგრავიკის	ჩიგნის			
				ძვ. წ. 1 ს.
				სს. წ. 1 ს.
ზ				1-2 სს.
				2-3 სს.
ზზზ				2-4 სს.
ზზ				3 ს.
ზზზზზზ				4 ს.
ზზ				5 ს.
ზზზ	ზზ			6-7 სს.
ზ	ზზ			8 ს.
ზ	ზზზ	ზ ზ		9 ს.
ზზს	ზზზზ	ზს ზს		10 ს.
ზზზ	ზზზ	ზს ზს	ლ ლ ს ს	11 ს.
ზზზ	ზზ	ზს ზს	ლ ლ ს ს	12 ს.
ზზ	ზზ	ზს ზს	ლ ლ ს ს	13 ს.
ზზ	ზ	ზს ზს	ლ ლ	14 ს.
ზ	ზ	ზს	ლ ლ	15 ს.
ზ	ზ	ზს	ლ ლ	16 ს.
ზზზ	ზზ	ზს ზს	ლ ლ	17 ს.
ზ	ზზ	ზს ზს	ლ ლ	18 ს.

სს „შ“				
შთავრული		ჩუსხური	შხედრული	საუკუნე
სპიგრაფიკის	ჩიგნის			
				ტვ. წ. 1 ს.
				სხ. წ. 1 ს.
შშშ				1-2 სს.
შ				2-3 სს.
შ				2-4 სს.
შ				3 ს.
შშშშ შშშ				4 ს.
ქქქ				5 ს.
ქქ	ჟ			6-7 სს.
				8 ს.
	ქჟ	ღ		9 ს.
	ქჟ	ღაღ		10 ს.
	ქჟ	ღაღაღაღ	ღ	11 ს.
			ღა	12 ს.
		ჟ	ღა	13 ს.
		ჟ		14 ს.
			ღ	15 ს.
				16 ს.
		ჟ	ღ	17 ს.
		ჟ	ღ	18 ს.

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგუნი სსდიყუს იჭღზღუნს

სლო „ჩ“				
შთავრული		ჩუსხური	შხედრული	საუკუნე
შვიგრაფიკის	ჩიგნის			
				ძვ. წ. 1 ს.
				სხ. წ. 1 ს.
ჩხჩჩჩ				1-2 სს.
				2-3 სს.
				2-4 სს.
ჩჩ				3 ს.
ჩჩჩჩჩჩჩ				4 ს.
ჩჩჩჩ				5 ს.
ჩჩჩჩ	ჩჩ			6-7 სს.
ჩ	ჩჩ			8 ს.
ჩ	ჩ ჩჩჩ			9 ს.
ჩჩჩ	ჩჩჩჩჩ			10 ს.
ჩჩ	ჩ ჩჩჩ	ჩჩჩ	ბბბბ	11 ს.
ჩჩ	ჩ	ჩჩჩჩჩჩ	ბბბბ	12 ს.
ჩჩჩ	ჩ	ჩჩჩჩჩჩ ჩჩჩჩ	ბბბ	13 ს.
ჩ	ჩ	ჩ	ბბ	14 ს.
ჩ	ჩ	ჩჩჩჩ	ბბბბ	15 ს.
ჩ	ჩჩ		ბბ	16 ს.
ჩჩჩჩ	ჩჩ	ჩჩ	ბბბბ	17 ს.
ჩ	ჩჩ	ჩ		18 ს.

სლო „ა“				
შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
ნიგრაფიკის	რენის			
				ძვ. წ. 1 ს.
				სხ. წ. 1 ს.
ა				1-2 სს.
				2-3 სს.
ა				2-4 სს.
				3 ს.
ა				4 ს.
ა				5 ს.
ა	ა			6-7 სს.
				8 ს.
	აა	ა		9 ს.
	აა	ააა		10 ს.
	აა	აააა		11 ს.
				12 ს.
		ა		13 ს.
		ა		14 ს.
				15 ს.
				16 ს.
		ა		17 ს.
		ა	აა	18 ს.

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსქდგზნ სსღყჟს იჭღზცნს

სსო „ა“				
შთავრული		ჩუსხური	შხედრული	საუკუნე
წიგრაფიკის	ჩიგნის			
				ძვ. წ. 1 ს.
				წხ. წ. 1 ს.
ააააა ააა				1-2 სს.
				2-3 სს.
აა				2-4 სს.
აა				3 ს.
ააააააა ააააააა				4 ს.
ააააა აა ააააა				5 ს.
ა ა	ააა			6-7 სს.
ა	ა			8 ს.
ა	ააა აა	ააააა		9 ს.
ააა	ააა	აააააააა		10 ს.
აააა	ააა აააა	აააააააააააა	ააააა	11 ს.
აა			ააა	12 ს.
ა		ააა	ააა	13 ს.
		ააა	ააა	14 ს.
		აა	აააა	15 ს.
			ააა	16 ს.
ა		ააააა	ააა	17 ს.
				18 ს.

სსო „ს“				
შთავრული		ჩუსხური	შხედრული	საუკუნე
სვიგრავიკის	ჩიგნის			
				ძვ. წ. 1 ს.
ⴁ				სხ. წ. 1 ს.
				1-2 სს.
				2-3 სს.
				2-4 სს.
				3 ს.
ⴁ				4 ს.
ⴂⴂ				5 ს.
ⴂⴂ	ⴂ			6-7 სს.
ⴂ				8 ს.
	ⴂⴂ	ⴂⴂ		9 ს.
ⴂ	ⴂⴂ	ⴂⴂⴂⴂ		10 ს.
ⴂⴂ	ⴂⴂⴂ	ⴂⴂⴂⴂⴂⴂⴂⴂ	ⴂⴂⴂ	11 ს.
	ⴂ		ⴂⴂⴂ	12 ს.
		ⴂ	ⴂⴂⴂⴂ	13 ს.
ⴂ		ⴂ	ⴂ	14 ს.
			ⴂ	15 ს.
ⴂ			ⴂ	16 ს.
		ⴂ	ⴂⴂⴂⴂ	17 ს.
		ⴂ	ⴂⴂⴂⴂⴂⴂ	18 ს.

ქართული ასოების ევოლუცია

სლო „ყ“				
შთავრული		ჩუსხური	შხედრული	საუკუნე
ძვიგრაფიკის	ჩიგნის			
				ძვ. წ. 1 ს.
				ძბ. წ. 1 ს.
				1-2 სს.
				2-3 სს.
				2-4 სს.
				3 ს.
ყყყ				4 ს.
ყყ				5 ს.
ყ	ყყ			6-7 სს.
	ყყ			8 ს.
ყ	ყ	ყყ		9 ს.
	ყყ	ყყყყ		10 ს.
	ყ ყყ	ყყყყყ ყყყყ	ყ	11 ს.
ყ	ყ	ყყ	ყყ	12 ს.
		ყ	ყ	13 ს.
		ყ		14 ს.
ყ		ყყ	ყ	15 ს.
			ყ	16 ს.
ყ		ყყ	ყ	17 ს.
		ყ	ყყ	18 ს.

სლო „ქ“				
შთავრული		წარმოშობა	შეხვედრები	საუკუნე
წარმოშობის	რგვინი			
				ძვ. წ. 1 ს.
				წვ. წ. 1 ს.
ქ ქ ქ				1-2 სს.
ქ ქ				2-3 სს.
ქ				2-4 სს.
				3 ს.
ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ				4 ს.
ქ ქ ქ ქ	ქ			5 ს.
ქ ქ ქ ქ	ქ ქ			6-7 სს.
ქ	ქ			8 ს.
ქ ქ	ქ ქ ქ ქ	ქ ქ ქ		9 ს.
ქ ქ ქ	ქ ქ ქ ქ	ქ ქ ქ ქ ქ ქ		10 ს.
ქ ქ ქ	ქ ქ ქ ქ ქ	ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ ქ	ქ ქ ქ	11 ს.
ქ ქ	ქ	ქ ქ ქ ქ ქ	ქ ქ ქ ქ	12 ს.
ქ ქ ქ	ქ	ქ ქ	ქ ქ ქ ქ	13 ს.
ქ	ქ	ქ ქ ქ	ქ ქ	14 ს.
ქ	ქ	ქ ქ	ქ ქ ქ ქ	15 ს.
		ქ ქ ქ	ქ ქ	16 ს.
ქ ქ ქ	ქ	ქ ქ ქ ქ ქ	ქ ქ ქ	17 ს.
ქ		ქ ქ ქ	ქ ქ ქ ქ ქ ქ	18 ს.

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგბნ ძსღყჟს იფგვცნძ

სლო „ს“				
შთავრული		ჩუხბური	შხედრული	საუკუნე
წიგრაფიკის	ჩიგნის			
				ძვ. წ. 1 ს.
ს				წვ. წ. 1 ს.
სსსსსს				1-2 სს.
ს				2-3 სს.
სსსსსს				2-4 სს.
სსსსსსს				3 ს.
სსჟსსსსს სსჟსსსსს				4 ს.
სსს	ს			5 ს.
სსსსსს	სს			6-7 სს.
სსსს	ს			8 ს.
ს ს	სსსსს	ს სს		9 ს.
სსსს	სსს	სსსსსს		10 ს.
სსსს	სსსსსსს	სსსსსს სსსსსს	სსს	11 ს.
სსს	ს	სსსს	სსსსსს	12 ს.
სსსს	ს	სსსს	სსსსსს	13 ს.
ს	ს	სს	ს	14 ს.
ს	ს	სსს	სსსსს	15 ს.
		სს	სს	16 ს.
სსსს	ს	სსსსსს	სსსს	17 ს.
ს		სსსს	სსსსსსსს	18 ს.

სლო „ქ“				
შთავრული		წარმოშობა	შებენი	საუკუნე
წარმოშობა	წარმოშობა			
				ძვ.წ. 1 ს.
				სხ.წ. 1 ს.
ქ				1-2 სს.
				2-3 სს.
				2-4 სს.
				3 ს.
ქქქქქქ ქქ				4 ს.
ქქქ				5 ს.
ქქქქ	ქ ქქ ქ ქ			6-7 სს.
				8 ს.
ქქ	ქქ	ქქქქ		9 ს.
ქქ	ქქქქქქ	ქქქქქქქ		10 ს.
ქქ	ქქქქ	ქქქქქქ ქქქქ	ქ ქქ	11 ს.
ქქ	ქ	ქქქ	ქქქქქქ	12 ს.
ქქ	ქ	ქქქ	ქქქქქქ	13 ს.
	ქ	ქქ	ქქ	14 ს.
	ქ	ქ	ქქ	15 ს.
ქქქ	ქქქ	ქ ქ	ქქ	16 ს.
	ქ	ქქქქ	ქ ქქ	17 ს.
ქ	ქქ	ქქქქ	ქქქქ	18 ს.

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგბნ სსდყჲს იფღზცნ

სსო „ა“				
შთავრული		ჩუსხური	შხედრული	საუკუნე
წიგრაფიკის	ჩიგნის			
				ძვ. წ. 1 ს.
				წბ. წ. 1 ს.
აჲა				1-2 სს.
				2-3 სს.
				2-4 სს.
ა				3 ს.
აჲაჲა				4 ს.
აჲაჲ				5 ს.
აჲა	ა			6-7 სს.
აჲ	ა			8 ს.
აჲ	აჲა			9 ს.
აჲა	აჲაჲაჲ	ა		10 ს.
აჲ	აჲაჲ ა	ა		11 ს.
აჲ	ა	ა		12 ს.
ა				13 ს.
ა				14 ს.
				15 ს.
				16 ს.
				17 ს.
				18 ს.

სლო „ა“				
შთავრული		წესები	შებდრული	საუკუნე
შეგნების	წიგნის			
				ძვ. წ. 1 ს.
				სხ. წ. 1 ს.
				1-2 სს.
				2-3 სს.
				2-4 სს.
				3 ს.
				4 ს.
				5 ს.
				6-7 სს.
				8 ს.
		ააააა		9 ს.
	ა.ა	აააააააააა		10 ს.
		აააააააააა	ა აა	11 ს.
	ა	აააა	აააააა	12 ს.
ა		ააა	აააა	13 ს.
ა	ა	აა		14 ს.
ა	ა	ა	ააა	15 ს.
			ა ა	16 ს.
ა	ა	ა აა	ა ა	17 ს.
				18 ს.

ქართული ასოების ევოლუცია

სსო „ჭ“				
შთავრული		ჩუსხური	შხედრული	საუკუნე
წიგრაფიკის	ჩიგნის			
				ძვ. წ. 1 ს.
				სს. წ. 1 ს.
				1-2 სს.
				2-3 სს.
ჭჭ				2-4 სს.
ჭჭ				3 ს.
ჭჭჭჭ				4 ს.
ჭჭჭ				5 ს.
ჭჭჭჭ	ჭჭჭ			6-7 სს.
				8 ს.
ჭჭჭ	ჭ ჭჭჭ	ჭ ჭ		9 ს.
ჭ ჭ	ჭ ჭ ჭ	ჭ ჭ ჭ ჭ		10 ს.
ჭ	ჭ ჭ ჭ ჭ	ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ	ჭ ჭ ჭ	11 ს.
ჭ ჭ ჭ	ჭ ჭ	ჭ ჭ ჭ	ჭ ჭ ჭ ჭ	12 ს.
ჭ ჭ		ჭ ჭ ჭ	ჭ ჭ ჭ ჭ	13 ს.
ჭ ჭ	ჭ	ჭ ჭ	ჭ	14 ს.
ჭ ჭ			ჭ ჭ ჭ	15 ს.
		ჭ ჭ	ჭ ჭ	16 ს.
ჭ		ჭ ჭ ჭ	ჭ ჭ	17 ს.
				18 ს.

სსო „ქ“				
შთავრული		ჩუსხური	შხედრული	საუკუნე
წიგრაფიკის	ჩიგნის			
				ძვ. წ. 1 ს.
ჩ				სს. წ. 1 ს.
				1-2 სს.
				2-3 სს.
				2-4 სს.
				3 ს.
ჩჩჩ				4 ს.
ჩჩჩ				5 ს.
ჩჩჩ	ჩჩჩ			6-7 სს.
	ჩჩ			8 ს.
ჩჩჩ	ჩჩ	ჩჩჩჩ		9 ს.
ჩჩ	ჩჩჩჩჩჩ	ჩჩჩჩჩჩ		10 ს.
ჩჩ	ჩჩჩ	ჩჩჩჩჩჩ ჩჩჩჩ	ჩჩჩ	11 ს.
ჩჩჩჩ	ჩ	ჩ	ჩჩჩჩჩჩ	12 ს.
ჩ	ჩ	ჩჩ	ჩჩჩჩჩჩ	13 ს.
ჩ		ჩჩ	ჩჩჩჩ	14 ს.
ჩ	ჩ	ჩჩ	ჩ	15 ს.
ჩ	ჩ	ჩჩ	ჩჩჩ	16 ს.
ჩ		ჩჩ	ჩ	17 ს.
				18 ს.

ქართული ასოების ევოლუცია

სსო „ი“				
შთავრული		ჩუსსუბრი	შხედრული	საუკუნე
სვიგრაფიკის	ჩიგნის			
				ტვ. წ. 1 ს.
				სხ. წ. 1 ს.
				1-2 სს.
				2-3 სს.
				2-4 სს.
				3 ს.
				4 ს.
				5 ს.
				6-7 სს.
				8 ს.
				9 ს.
				10 ს.
				11 ს.
				12 ს.
				13 ს.
				14 ს.
				15 ს.
				16 ს.
				17 ს.
				18 ს.

სლო „ყ“				
შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
ნივრავივის	როგნის			
				ძვ. წ. 1 ს.
				სხ. წ. 1 ს.
				1-2 სს.
				2-3 სს.
				2-4 სს.
				3 ს.
ყყყ				4 ს.
ყყყ	ყ			5 ს.
ყ	ყყყყ			6-7 სს.
	ყ			8 ს.
ყყ	ყყყყ	ყყყ		9 ს.
ყყ	ყყყ	ყყყყყ		10 ს.
ყყ	ყყყყყყ	ყყყყყყყ	ყყყ	11 ს.
ყყ	ყყ	ყყ	ყყყყყ	12 ს.
ყყ	ყ	ყყყ	ყყყყ	13 ს.
		ყყ	ყ	14 ს.
		ყყ	ყყ	15 ს.
		ყყ	ყ	16 ს.
		ყ	ყყყ	17 ს.
				18 ს.

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგბნ სსდიყუნ იოღზდნს

სსო „ყ“				
შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
ნიგრაფიკის	როგნის			
				ტვ. წ. 1 ს.
				სხ. წ. 1 ს.
				1-2 სს.
				2-3 სს.
				2-4 სს.
ყ				3 ს.
ყ				4 ს.
ყყყყყყ	ყ			5 ს.
ყყყ	ყყ			6-7 სს.
ყყყ				8 ს.
ყყ	ყ ყყყყ	ყ ყყ		9 ს.
ყყ	ყყყყ	ყ ყყყყ		10 ს.
ყყყ	ყ ყყყ	ყყყყ ყყყყ	ყ ყყ	11 ს.
ყყ	ყყ	ყყ	ყყყყყ	12 ს.
ყყ	ყ	ყყ	ყყყყ	13 ს.
	ყ	ყყ	ყ	14 ს.
	ყ	ყ	ყყყყ	15 ს.
ყყ	ყ	ყ	ყყ	16 ს.
ყყ	ყ	ყყყყ	ყყ	17 ს.
				18 ს.

სლო „ჩ“				
შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
წიგნის	წიგნის			
ჩჩ				ძვ. წ. 1 ს.
				სხ. წ. 1 ს.
ჩ				1-2 სს.
				2-3 სს.
ჩჩ				2-4 სს.
ჩ				3 ს.
ჩჩ				4 ს.
ჩჩ				5 ს.
ჩ	ჩჩ			6-7 სს.
ჩ				8 ს.
	ჩჩჩ	ჩჩჩ		9 ს.
ჩჩჩ	ჩჩჩ	ჩჩჩ		10 ს.
ჩჩ	ჩჩჩჩ	ჩჩჩჩ	ჩჩჩ	11 ს.
ჩ		ჩ	ჩჩ	12 ს.
ჩ		ჩ	ჩჩ	13 ს.
ჩ		ჩ	ჩჩ	14 ს.
ჩ	ჩ	ჩ	ჩჩ	15 ს.
	ჩ	ჩ	ჩჩ	16 ს.
ჩ	ჩ	ჩჩ	ჩჩ	17 ს.
				18 ს.

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგბნ სსდჟჟს ეფგზცნ

სს „ც“				
შთავრული		წესები	შხედრული	საუკუნე
წიგრავის	წიგნის			
				ძვ. წ. 1 ს.
				სს. წ. 1 ს.
ც				1-2 სს.
				2-3 სს.
				2-4 სს.
ც				3 ს.
ც				4 ს.
ც				5 ს.
ც	ც			6-7 სს.
	ც			8 ს.
	ც	ც		9 ს.
ც	ც	ც		10 ს.
ც	ც	ც	ც	11 ს.
ც	ც	ც	ც	12 ს.
ც		ც	ც	13 ს.
ც		ც	ც	14 ს.
ც		ც	ც	15 ს.
ც		ც	ც	16 ს.
ც		ც	ც	17 ს.
				18 ს.

სს „ი“				
შთავრული		ჩუსხური	შხედრული	საუკუნე
სივრავიკის	ჩივნის			
				ტი. წ. 1 ს.
				სხ. წ. 1 ს.
				1-2 სს.
				2-3 სს.
				2-4 სს.
				3 ს.
იი				4 ს.
იი				5 ს.
იი	იი			6-7 სს.
				8 ს.
	იიიი	იი იიი		9 ს.
იი	იიი	იიი		10 ს.
იი	იიიი	იიიიი იიიიი	იიი	11 ს.
იი	ი	ი	იიი	12 ს.
იი	ი	იი	იიი	13 ს.
ი	ი	იი	იი	14 ს.
ი		იი	იიი	15 ს.
ი		იი	იი	16 ს.
ი		იიიი	იიი	17 ს.
				18 ს.

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგბნ სსდყჟს იფღზცნს

სსო „ჩ“				
შთავრული		ჩუსხური	შხედრული	საუკუნე
სვიგრავიკის	ჩიგნის			
				ტვ. წ. 1 ს.
				სხ. წ. 1 ს.
ხ				1-2 სს.
				2-3 სს.
				2-4 სს.
				3 ს.
ჩ				4 ს.
ჩჩჩ ჩჩ	ჩ			5 ს.
ჩჩ	ჩჩ			6-7 სს.
ჩჩ	ჩ			8 ს.
ჩ	ჩ ჩ ჩჩ	ჩოოოო		9 ს.
ჩჩჩჩ	ჩ ჩჩჩ	ოოოო ლო		10 ს.
ჩჩჩჩჩ	ჩ ჩჩჩ	ოოოოო ოოოოო	ოოო	11 ს.
ჩჩ	ჩჩ	ოოო	ოოოო	12 ს.
ჩჩ	ჩ	ოოო	ოოოოოოოოო	13 ს.
	ჩ	ოოო	ეე	14 ს.
ჩ		ო	ო ჩო	15 ს.
	ჩ ჩ	ლო	წწ	16 ს.
ჩ	ჩ	ლო	წწწ	17 ს.
				18 ს.

სლო „ა“				
შთავრული		ჩუქურთმის	შებდრული	საუკუნე
სივრცის	ჩვენის			
				ძვ. წ. 1 ს.
				სხ. წ. 1 ს.
				1-2 სს.
ა				2-3 სს.
				2-4 სს.
				3 ს.
ა				4 ს.
ა				5 ს.
ა	ა			6-7 სს.
				8 ს.
	აა	აა		9 ს.
აა	აააა	ააააა		10 ს.
ა	აააა	აააააა	ა	11 ს.
აა	ა	ა	აააა	12 ს.
ა		აა	აა	13 ს.
ა	ა	აა		14 ს.
ა		აა	აა	15 ს.
აა	ა	ა		16 ს.
აა		აა	აა	17 ს.
				18 ს.

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსაძეძე სსიყსს იფეფეს

სსიყსს				
შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
წიგრაფიკის	ჩვენის			
				ქვ. წ. 1 ს.
				წბ. წ. 1 ს.
Ⲟ				1-2 სს.
				2-3 სს.
Ⲟ				2-4 სს.
				3 ს.
ⲞⲞⲞⲞ				4 ს.
ⲞⲞⲞⲞ				5 ს.
ⲞⲞ	ⲞⲞⲞ			6-7 სს.
	Ⲟ			8 ს.
	ⲞⲞⲞ	ⲞⲞⲞ		9 ს.
ⲞⲞⲞⲞ	ⲞⲞⲞ	ⲞⲞⲞⲞⲞ		10 ს.
ⲞⲞⲞ	ⲞⲞⲞⲞⲞⲞ	ⲞⲞⲞ ⲞⲞⲞⲞ	ⲞⲞⲞⲞ	11 ს.
ⲞⲞ	Ⲟ	Ⲟ	ⲞⲞⲞⲞⲞ	12 ს.
ⲞⲞ	Ⲟ	ⲞⲞ	ⲞⲞⲞⲞⲞⲞⲞ	13 ს.
Ⲟ	Ⲟ	ⲞⲞ	ⲞⲞ	14 ს.
Ⲟ		Ⲟ	ⲞⲞⲞ	15 ს.
Ⲟ	ⲞⲞ	ⲞⲞ	ⲞⲞ	16 ს.
ⲞⲞ	ⲞⲞ	ⲞⲞⲞⲞⲞ	ⲞⲞⲞⲞⲞ	17 ს.
				18 ს.

სლო „ყ“				
შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
ნიგრაფიკის	რინის			
				ძვ. წ. 1 ს.
				სხ. წ. 1 ს.
				1-2 სს.
				2-3 სს.
				2-4 სს.
				3 ს.
				4 ს.
				5 ს.
	ყ			6-7 სს.
				8 ს.
	სყ	ყ		9 ს.
	ყყ	ყყ		10 ს.
	ყყ	ყყყყყყ	ყ	11 ს.
			ყყ	12 ს.
		ყ	ყყ	13 ს.
		ყ		14 ს.
			ყ	15 ს.
				16 ს.
		ყ	ყ	17 ს.
		ყ	ყყ	18 ს.

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგბნ სსდყჟს იფღზცქს

სლო „ჩ“				
შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
ნივრავიკის	ჩიგნის			
				ტვ. წ. 1 ს.
				სხ. წ. 1 ს.
				1-2 სს.
				2-3 სს.
				2-4 სს.
				3 ს.
ჩ				4 ს.
⌒ ⌒				5 ს.
⌒ ⌒	⌒ _ჩ			6-7 სს.
⌒	⌒			8 ს.
⌒ ⌒	⌒⌒⌒⌒	⌒		9 ს.
⌒ ⌒ ⌒	⌒⌒	⌒⌒⌒⌒		10 ს.
⌒ ⌒ ⌒ ⌒ ⌒ ⌒	⌒ _ჩ	⌒⌒⌒ ⌒⌒⌒	⌒⌒⌒	11 ს.
⌒	⌒	⌒	⌒⌒⌒	12 ს.
		⌒⌒	⌒	13 ს.
	⌒	⌒ _ჩ	⌒	14 ს.
⌒	⌒⌒	⌒	⌒	15 ს.
⌒	⌒	⌒⌒	⌒⌒	16 ს.
	⌒	⌒⌒⌒	⌒⌒⌒	17 ს.
				18 ს.

სო „ზ“				
შთავრული		ჩუსხური	შხედრული	საუკუნე
ნივრავიკის	ჩივის			
				ძვ. წ. 1 ს.
				სხ. წ. 1 ს.
				1-2 სს.
				2-3 სს.
				2-4 სს.
				3 ს.
ზ				4 ს.
ზ				5 ს.
	ზ			6-7 სს.
	ზ			8 ს.
ზ	ზ	ზ		9 ს.
ზ	ზ	ზ		10 ს.
	ზ	ზ	ზ	11 ს.
	ზ	ზ	ზ	12 ს.
ზ	ზ	ზ	ზ	13 ს.
		ზ		14 ს.
ზ	ზ		ზ	15 ს.
		ზ	ზ	16 ს.
	ზ	ზ	ზ	17 ს.
				18 ს.

ქართული ასოების ევოლუცია

სლო „ჭ“				
შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
ნიგრაფიკის	ჩიგნის			
				ტვ. წ. 1 ს.
				სხ. წ. 1 ს.
				1-2 სს.
				2-3 სს.
				2-4 სს.
				3 ს.
ჭ				4 ს.
				5 ს.
				6-7 სს.
				8 ს.
	ჭ			9 ს.
	ჭ ჭ	ჭ		10 ს.
	ჭ			11 ს.
				12 ს.
				13 ს.
				14 ს.
				15 ს.
				16 ს.
				17 ს.
			ჭ	18 ს.

ქსადგუნი სსდიყუს იფღბდნს

ტაბე 17

ქართული ანბანის ტაბულები

ქართული ანბანი (ნუსხური).
ფრიფტი „ანივერსიტეტი“

ტე	ნე	თთ	ჩჩ	ჭჭ
ყყ	ხხ	სს	ცც	
ღღ	ზზ	ღღ	ძძ	
ბბ	გგ	ვვ	წწ	
ქქ	წწ	ჭჭ	ხხ	
შშ	ჯჯ	ჩჩ	ცც	
ხხ	ღღ	წწ	ჭჭ	
ტთ	ყყ	შშ	ჩჩ	

© გამაზ შკვლიძე

ქართული ანბანის ტაბულები
იდეალური დიზაინი

ქართული ანბანი (მხედრული).
წრიფტი „ანზეერსიტეტი“

ტა	ნი	ტრ	ჩჩ	ჭჭ
ყბ	ბკ	სს	ცც	
ღგ	ზლ	რტ	ძძ	
ოო	შშ	ყჟ	წწ	
რე	ჩჩ	ფფ	სჯ	
ჩკ	აე	ქქ	ღხ	
ზზ	აო	ნრ	ყჟ	
ჩღ	სპ	ყყ	ჯჯ	
ტთ	ყყ	ყჟ	სჟ	

© გამაზ შკულოძე

ქართული ანბანი (ნუსხური)				
ა	ბ	გ	დ	ე
ვ	ზ	თ	ი	კ
ქ	ღ	ყ	შ	ჩ
ც	ძ	წ	ხ	ძ
წ	ჭ	ც	ძ	წ
ჭ	ც	ძ	წ	ჭ
ც	ძ	წ	ჭ	ც
ძ	წ	ჭ	ც	ძ
წ	ჭ	ც	ძ	წ
ჭ	ც	ძ	წ	ჭ

© ჩამაზ შკედლიძე

ქართული ანბანი (მხედრული)				
ა	ბ	გ	დ	ე
ვ	ზ	თ	ი	კ
ქ	ღ	ყ	შ	ჩ
ც	ძ	წ	ხ	ძ
წ	ჭ	ც	ძ	წ
ჭ	ც	ძ	წ	ჭ
ც	ძ	წ	ჭ	ც
ძ	წ	ჭ	ც	ძ
წ	ჭ	ც	ძ	წ
ჭ	ც	ძ	წ	ჭ

© ჩამაზ შკედლიძე

ქართული ანბანი (ხელნაწერი)				
ა	ბ	გ	დ	ე
ვ	ზ	თ	ი	კ
ქ	ღ	ყ	შ	ჩ
ც	ძ	წ	ხ	ძ
წ	ჭ	ც	ძ	წ
ჭ	ც	ძ	წ	ჭ
ც	ძ	წ	ჭ	ც
ძ	წ	ჭ	ც	ძ
წ	ჭ	ც	ძ	წ
ჭ	ც	ძ	წ	ჭ

© ჩამაზ შკედლიძე

ქართული ანბანის ტაბულები

ქართული ანბანი (ნუსხური)				
ტ	თ	ბ	გ	დ
ე	ვ	ს	ც	
რ	ზ	ღ	ჩ	
ძ	წ	ყ	შ	
ჩ	ც	ძ	წ	
ჭ	ხ	ძ	წ	
წ	ძ	წ	ყ	
ჭ	ხ	ძ	წ	
ჭ	ხ	ძ	წ	
ჭ	ხ	ძ	წ	

© გამაზ შკვლიძე

ქართული ანბანი (მხედრული)				
ტ	თ	ბ	გ	დ
ე	ვ	ს	ც	
რ	ზ	ღ	ჩ	
ძ	წ	ყ	შ	
ჩ	ც	ძ	წ	
ჭ	ხ	ძ	წ	
წ	ძ	წ	ყ	
ჭ	ხ	ძ	წ	
ჭ	ხ	ძ	წ	
ჭ	ხ	ძ	წ	

© გამაზ შკვლიძე

ქართული ანბანი (ნუსხური)				
ტ	თ	ბ	გ	დ
ე	ვ	ს	ც	
რ	ზ	ღ	ჩ	
ძ	წ	ყ	შ	
ჩ	ც	ძ	წ	
ჭ	ხ	ძ	წ	
წ	ძ	წ	ყ	
ჭ	ხ	ძ	წ	
ჭ	ხ	ძ	წ	
ჭ	ხ	ძ	წ	

© გამაზ შკვლიძე

ქართული ანბანი (მხედრული)				
ტ	თ	ბ	გ	დ
ე	ვ	ს	ც	
რ	ზ	ღ	ჩ	
ძ	წ	ყ	შ	
ჩ	ც	ძ	წ	
ჭ	ხ	ძ	წ	
წ	ძ	წ	ყ	
ჭ	ხ	ძ	წ	
ჭ	ხ	ძ	წ	
ჭ	ხ	ძ	წ	

© გამაზ შკვლიძე

ქართული ანბანი (მხედრული)			
ტ	ბ	გ	დ
ე	ზ	ღ	წ
რ	შ	ყ	ს
ძ	წ	ფ	ხ
ჩ	ც	ქ	ყ
ჭ	ო	ნ	ჯ
ხ	ს	ყ	ზ
წ	ყ	ფ	გ
ტ	ბ	გ	დ

© გამაზ შკვლიძე

ქართული ანბანი (ხელნაწერი)			
ტ	ბ	გ	დ
ე	ზ	ღ	წ
რ	შ	ყ	ს
ძ	წ	ფ	ხ
ჩ	ც	ქ	ყ
ჭ	ო	ნ	ჯ
ხ	ს	ყ	ზ
წ	ყ	ფ	გ
ტ	ბ	გ	დ

© გამაზ შკვლიძე

ქართული ანბანი (მთავრული)

ა ბ გ დ ე ვ ზ თ
 ი კ ლ მ ნ ძ რ ს
 ტ ც ქ ჭ ღ ყ ფ
 ხ ც ძ ჭ ღ ყ ფ
 შ

© გამაზ შკვლიძე

ქართული ანბანი (ნუსხური)

ა ბ გ დ ე ვ ზ თ
 ი კ ლ მ ნ ძ რ ს
 ტ ც ქ ჭ ღ ყ ფ
 ხ ც ძ ჭ ღ ყ ფ
 შ

© გამაზ შკვლიძე

ქართული ანბანი (მხედრული)

ა ბ გ დ ე ვ ზ თ
 ი კ ლ მ ნ ძ რ ს
 ტ ც ქ ჭ ღ ყ ფ
 ხ ც ძ ჭ ღ ყ ფ
 შ

© გამაზ შკვლიძე

ქართული ანბანის ტაბულები

ქართული ანბანი (მოავრული)								
ც	ღ	ღ	თ	ჟ	ზ	ჩ	ც	
თ	ხ	უ	ქ	ნ	ა	ო	ს	ყ
ბ	ს	ე	ვ	ფ	ქ	ი	ყ	ყ
ჰ	ც	ძ	რ	ს	ე	ყ	ჯ	ზ
ჭ								

© ცამაზ შკვდლოძე

ქართული ანბანი (ნუსხური)								
ტ	ყ	ყ	ჩ	ი	ი	ხ	ჩ	თ
თ	ყ	თ	ჩ	ა	ა	ს	ყ	ყ
ბ	ს	ე	ვ	ფ	ქ	ი	ყ	ყ
ჩ	ც	ძ	რ	ს	ე	ყ	ჯ	ზ
ჭ								

© ცამაზ შკვდლოძე

ქართული ანბანი (მხედრული)								
ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	ც	თ
ი	კ	ლ	მ	ნ	ო	პ	ჟ	
რ	ს	ტ	უ	ფ	ქ	ღ	ყ	შ
ჩ	ც	ძ	რ	ს	ე	ყ	ჯ	ზ
ჭ								

© ცამაზ შკვდლოძე

ქართული ანბანი (მოავრულ-ნუსხურ-მხედრული)								
ცთა	ღყბ	ღყგ	თჩდ	ჟიე	ზივ	ჩიხ	ციც	ციით
თიო	ხიკ	უილ	ქიმ	ნინ	აიფ	ოიას	სიპ	ყიყ
ბირ	სის	ეიტ	ვივ	ფიფ	ქიქ	იიღ	ყიყ	ყიშ
ჩიჩ	ციც	ძიძ	რირ	სის	ეიე	ყიყ	ჯიჯ	ზიზ
ჭიჩ								

© ცამაზ შკვდლოძე

ქართული ანბანი (ნუსხური)								
ტთ	ყყ	ყყ	ჩჩ	იი	იი	ხხ	ჩჩ	თთ
თთ	ყყ	თთ	ჩჩ	აა	აა	სს	ყყ	ყყ
ბბ	სს	ეე	ვე	ფფ	ქქ	იი	ყყ	ყყ
ჩჩ	ცი	ძძ	რრ	სს	ეე	ყყ	ჯჯ	ზზ
ჭჩ								

© ცამაზ შკვდლოძე

ქართული ანბანი (მხედრული)

ც	ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	თ	ი
კ	ხ	ყ	შ	ჩ	ც	ძ	წ	ჭ	ხვ
ც	ც	ძ	წ	ჭ	ხ	ვ	გ	დ	ე
ვ	გ	დ	ე	ვ	გ	დ	ე	ვ	გ

© ციკლოპედიკი

ქართული ანბანი (ნუსხური)

ც	ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	თ	ი
კ	ხ	ყ	შ	ჩ	ც	ძ	წ	ჭ	ხვ
ც	ც	ძ	წ	ჭ	ხ	ვ	გ	დ	ე
ვ	გ	დ	ე	ვ	გ	დ	ე	ვ	გ

© ციკლოპედიკი

ქართული ანბანი (მხედრული)

ც	ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	თ	ი
კ	ხ	ყ	შ	ჩ	ც	ძ	წ	ჭ	ხვ
ც	ც	ძ	წ	ჭ	ხ	ვ	გ	დ	ე
ვ	გ	დ	ე	ვ	გ	დ	ე	ვ	გ

© ციკლოპედიკი

ქართული ანბანი (ხელნაწერი)

ც	ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	თ	ი
კ	ხ	ყ	შ	ჩ	ც	ძ	წ	ჭ	ხვ
ც	ც	ძ	წ	ჭ	ხ	ვ	გ	დ	ე
ვ	გ	დ	ე	ვ	გ	დ	ე	ვ	გ

© ციკლოპედიკი

ქართული ანბანის ტაბულა

ქართული ანბანი (მთავრული)
 Ⴀ Ⴁ Ⴂ Ⴃ Ⴄ Ⴅ Ⴆ Ⴇ Ⴈ Ⴉ Ⴊ Ⴋ Ⴌ Ⴍ Ⴎ Ⴏ Ⴐ Ⴑ Ⴒ Ⴓ Ⴔ Ⴕ Ⴖ Ⴗ Ⴘ Ⴙ Ⴚ

© გამაზ შველიძე

ქართული ანბანი (ნუსხური)
 ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ო პ რ ს ტ უ ფ ქ ღ ყ შ რ ც ძ წ ჭ ხ ჯ ჰ ჳ

© გამაზ შველიძე

ქართული ანბანი (მხედრული)
 ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ო პ რ ს ტ უ ფ ქ ღ ყ შ რ ც ძ წ ჭ ხ ჯ ჰ ჳ

© გამაზ შველიძე

ქართული ანბანი (მთავრული)

Ⴀ Ⴁ Ⴂ Ⴃ Ⴄ Ⴅ Ⴆ Ⴇ Ⴈ Ⴉ Ⴊ Ⴋ Ⴌ Ⴍ Ⴎ Ⴏ Ⴐ Ⴑ Ⴒ Ⴓ Ⴔ Ⴕ Ⴖ Ⴗ Ⴘ Ⴙ Ⴚ

© გამაზ შველიძე

ქართული ანბანი (ნუსხური)

ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ო პ რ ს ტ უ ფ ქ ღ ყ შ რ ც ძ წ ჭ ხ ჯ ჰ ჳ

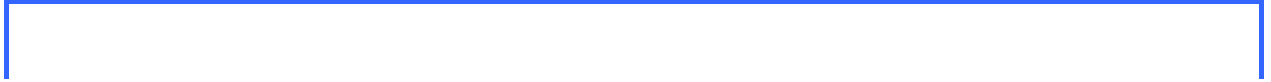
© გამაზ შველიძე

შემდგომიდან ამოღებული ქართული ასოების სხვა ანბანების სათანადო ასოებთან შედარებითი ტაბულა

ფინიკიური	ღერძული		უხთინური	ქართული	
	სრქული	ხლასიკური		ტ.ვ. 412 წ.	1 ს.
X ხეთ [ხ]	H ეტა [1.ჰ;2.ე]	H ეტა [ე]	H ჰა [ჰ]	Ⴀ ტე [ტე]	Ⴀ ტე [ტე]
Y ეთ [ე]	I იოტა [ი]	I იოტა [ი]	J ეთ [ე]	Ⴁ ეე [ე]	Ⴁ ეე [ე]
—	Y ეფესილონ [ეფ]	Y ეფესილონ [ეფ]	V ვე [ვ]	Ⴂ ვე [ვე]	Ⴂ ვე [ვე]
—	—	—	—	Ⴃ ვარ [ვ]	Ⴃ ვარ [ვ]
—	—	Ω ომეგა [Ⴀ]	—	—	Ⴄ Ⴅ [შ[ო]]

© გამაზ შველიძე

ქართული ანბანის ტაბულები

Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ
ანკესი	ბანაკი	განგაში	დონე	ენა	ვინაობა	ზენტეხი	ჭერიპა	თანხა
Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ	Ⴎ	Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ
ინდაური	კანკელი	ლასტი	მანქანა	ნარდი	აეს	ონკანი	პარკი	ჟანგი
Ⴒ	Ⴓ	Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ	Ⴘ	Ⴙ	Ⴚ
რაეპი	სანაგვე	ტარხუნა	უმე	ფარი	ქანდარა	ლანძილი	ყარტლი	შინდი
Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ	Ⴞ	Ⴟ	Ⴠ	Ⴡ	Ⴢ	Ⴣ
ჩინელი	ცანგალა	ძილი	წილი	ჭარმაგი	ხანძარი	კარი	ჯანი	პაერი
Ⴤ	Ⴥ	჆	Ⴧ	჈	჉	჊	჋	჌
ჭკერა	ქართული ანბანი	Ⴀ - Ⴃ 1 - 9 Ⴉ - Ⴑ 10 - 90	Ⴒ - Ⴖ 100 - 900 Ⴋ - Ⴎ 1000 - 9000	Ⴠ 10 000	ჂჃ 100 000	ჄჄ 1 000 000	ჄჀ 10 000 000	ჀჀ 100 000 000
	© მ. შკედლიძე	ერთი - ათი	ასი - ათასი	ბევრი	ბევრის ბევრი	უშქარი	უშტი	უშტის უშტი

ქართული ანბანის ტაბულები

© მამაზ შკედლიძე

ქსადგუნი ტრენინს მსყიდვენი

სტ ანკესი	ჟღ ბანაკი	ჟღ განგაში	ღმ დონე	ჟი ენა	ჟი ვინაობა	ზხ ზენტეხი	ჩჩ ჭერიპა	ცთ თანხა
თი ინდაური	ხჟ კანკელი	ჟთ ლასტი	ჭმ მანქანა	ჩჩ ნარდი	ჯა ფეს	ღა ონკანი	სთ პარკი	ჟჟ ჟანგი
ქრ რაეპი	სს სანაგვე	ღღ ტარხუნა	ქქ უმე	ფჟ ფარი	ქქ ქანდარა	ღი ღანძილი	ჟჟ ყარტლი	ჟჟ შინდი
ჩჩ ჩინელი	ცღ ცანგალა	ქრ ძილი	ჩჩ წილი	სჟ ჭარმაგი	ღღ ხანძარი	ჟჟ კარი	ჯჯ ჯანი	ჟთ ჰაერი
ქქ მჭკრა	ქართული ანბანი	ს - ჟ 1 - 9 1 - 9 10 - 90	ს - ჟ 100 - 900 ჩ - ჟ 1000 - 9000	ჭ 10 000	ქჩ 100 000	ჩჩ 1 000 000	ჩქ 10 000 000	ჭჭ 100 000 000
	@ ც. მჭკვლიძე	ერთი - ათი	ასი - ათასი	ბევრი	ბევრის ბევრი	უმქარი	უმტი	უმტის უმტი

© ც. მჭკვლიძე

სა ანკესი	ღბ ბანაკი	ღგ განგაში	ღდ დონე	ჟე ენა	ჟვ ვინაობა	ზზ ზენტეხი	ჩჭ ჭერიპა	ცთ თანხა
თი ინდაური	ხკ კანკელი	ჟღ ლასტი	ჭმ მანქანა	ჩჩ ნარდი	ჯა ფეს	ღო ონკანი	სჟ პარკი	ჟჟ ჟანგი
ქრ რაეპი	სს სანაგვე	ღღ ტარხუნა	ქქ უმე	ფჟ ფარი	ქქ ქანდარა	ღი ღანძილი	ჟჟ ყარტლი	ჟჟ შინდი
ჩჩ ჩინელი	ცღ ცანგალა	ქრ ძილი	ჩჩ წილი	სჟ ჭარმაგი	ღღ ხანძარი	ჟჟ კარი	ჯჯ ჯანი	ჟთ ჰაერი
ჭჭ მჭკრა	ქართული ანბანი	ს - ჟ 1 - 9 1 - 9 10 - 90	ს - ჟ 100 - 900 ჩ - ჟ 1000 - 9000	ჭ 10 000	ქჩ 100 000	ჩჩ 1 000 000	ჩქ 10 000 000	ჭჭ 100 000 000
	@ ც. მჭკვლიძე	ერთი - ათი	ასი - ათასი	ბევრი	ბევრის ბევრი	უმქარი	უმტი	უმტის უმტი

© ც. მჭკვლიძე

ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	თ	ი
ანკესი	ბანაკი	განგაში	დონე	ენა	ვინაობა	ზენტები	თერიპა	თანხა
კ	ხ	ღ	ყ	რ	ს	ტ	უ	ფ
ინდაური	კანკელი	ღასტი	მანქანა	ნარდი	ეს	ონკანი	პარკი	ჟანგი
ჩ	ც	ძ	წ	ჭ	ხ	ძ	ყ	ყ
რაეზი	სანაგვე	ტარხუნა	უძე	ფარი	ქანდარა	ლანძილი	ყარტლი	შინდი
ხ	ც	ძ	წ	ჭ	ხ	ყ	ჯ	შ
ჩინელი	ცანგალა	ძილი	წილი	ჭარმაგი	ხანძარი	კარი	ჯანი	ჰაერი
ჭ	ქართული ანბანი	ს - ჭ 1 - 9 1 - 9 10 - 90	ბ - ჟ 100 - 900 ხ - ზ 1000 - 9000	კ 10 000	კხ 100 000	კკ 1 000 000	კქ 10 000 000	კკკ 100 000 000
ჭკერა	@ ც. შკედლიძე	ერთი - ათი	ასი - ათასი	ბევრი	ბევრის ბევრი	უშკარი	უშტი	უშტის უშტი

ქართული ანბანის ტაბულა

© შამაზ შკედლიძე

ქსჟდგზნ შრყსრუს მსყდგზიყ

შჟ	ყყ	ღღ	ბბ	ოო	ზზ	ხხ	ჩჩ	ცც
ანკესი	ბანაკი	განგაში	ღონე	ენა	ვინაობა	ზენტები	ჭერიპა	თანხა
ნი	ბბ	ზზ	შშ	ჩჩ	ბა	დდა	სს	ყყ
ინდაური	კანკელი	ლასტი	მანქანა	ნარდი	აეს	ონკანი	პარკი	ჟანგი
ქქ	სს	ღღ	ყყ	ფფ	ჩჩ	ნი	ყყ	ყყ
რაები	სანაგვე	ტარხუნა	ვმე	ფარი	ქანდარა	ლანძილი	ყარტლი	შინდი
ხხ	ცც	ძძ	წწ	სს	ღღ	ყყ	ჯჯ	სს
ჩინელი	ცანგალა	ძილი	წილი	ჭარმაგი	ხანძარი	კარი	ჯანი	პაერი
ჭჭ	ქართული ანბანი	ს - ც 1 - 9 ტ - ჟ 10 - 90	ბ - ჟ 100 - 900 ხ - ზ 1000 - 9000	ჰ	ბხ	ხხ	ხბ	ბბ
ჭკერა	© ც. შკვლეძე	ერთი - ათი	ასი - ათასი	ბევრი	ბევრის ბევრი	უმჯარი	უმტი	უმტის უმტი

© ცამაზ შკვლეძე

შა	ყბ	ღგ	ბდ	ოე	ზვ	ხზ	ჩც	ცთ
ანკესი	ბანაკი	განგაში	ღონე	ენა	ვინაობა	ზენტები	ჭერიპა	თანხა
ნი	ბკ	ზლ	შმ	ჩნ	ბა	დო	სპ	ყე
ინდაური	კანკელი	ლასტი	მანქანა	ნარდი	აეს	ონკანი	პარკი	ჟანგი
ქრ	სს	ღტ	ყვ	ფფ	ჩქ	ნი	ყყ	ყშ
რაები	სანაგვე	ტარხუნა	ვმე	ფარი	ქანდარა	ლანძილი	ყარტლი	შინდი
ხჩ	ცც	ძძ	წწ	სჭ	ღს	ყვ	ჯჯ	სპ
ჩინელი	ცანგალა	ძილი	წილი	ჭარმაგი	ხანძარი	კარი	ჯანი	პაერი
ჭჭ	ქართული ანბანი	ს - ც 1 - 9 ტ - ჟ 10 - 90	ბ - ჟ 100 - 900 ხ - ზ 1000 - 9000	ჰ	ბხ	ხხ	ხბ	ბბ
ჭკერა	© ც. შკვლეძე	ერთი - ათი	ასი - ათასი	ბევრი	ბევრის ბევრი	უმჯარი	უმტი	უმტის უმტი

© ცამაზ შკვლეძე

ტაბლი 18

ქართული ანბანის რიგითი და რიცხვითი მნიშვნელობები

ქართული ანბანის რიცხვითი მნიშვნელობა										
შეთხედი	+									
ნახევარი	o									
ერთეულები	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
	Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ	
ათეულები	10	20	30	40	50	60	70	80	90	
	Ⴇ	Ⴈ	Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ	Ⴎ	Ⴏ	
სათეულები	100	200	300	400	500	600	700	800	900	
	Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ	Ⴓ	Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ	Ⴘ	
ათასეულები	1000	2000	3000	4000	5000	6000	7000	8000	9000	
	Ⴙ	Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ	Ⴞ	Ⴟ	Ⴟ	Ⴟ	
ღეკერი	10 000									
	Ⴟ									
ღეკერის ბეკერი	100 000									
	ႿႿ									
ოშქარი	1 000 000									
	ႿႿႿ									
ოშტი	10 000 000									
	ႿႿႿႿ									
ოშტის უშტი	100 000 000									
	ႿႿႿႿႿ									

© გამაზ შველიძე

ქართული ანბანის მნიშვნელობები

ქართული ანბანის რიცხვითი მნიშვნელობა											
ჰოთხედი	1/4	+									
ნახევარი	1/2	o									
ერთეულები	1–9	ტ–ც	1	2	3	4	5	6	7	8	9
სთეულები	10–90	ტ–ყ	10	20	30	40	50	60	70	80	90
სეულები	100–900	ჰ–ყ	100	200	300	400	500	600	700	800	900
სოსეულები	1 000–9 000	ჰ–რ	1000	2000	3000	4000	5000	6000	7000	8000	9000
ღევი	10 000	ჰ	ჰ	ც	ჰ	რ	ს	ე	ყ	რ	ს
ღევის ბევი	100 000	ჰჰ									
ოშკარი	1 000 000	ჰჰ									
ოშტი	10 000 000	ჰჰ									
ოშტის უშტი	100 000 000	ჰჰ									

© ცემაზ ჰველიძე

ქართული ანბანის რიცხვითი მნიშვნელობა											
ჰოთხედი	ნახევარი	ერთეულები	სთეულები	სეულები	სოსეულები	ღევი	ღევის ბევი	ოშკარი	ოშტი	ოშტის უშტი	
+	o	ტ 1	ტ 10	ჰ 100	ჰ 1000	ჰ 10 000	ჰჰ 100 000	ჰჰ 1 000 000	ჰჰ 10 000 000	ჰჰ 100 000 000	
		ღ 2	ღ 20	ს 200	ც 2000						
		რ 3	რ 30	ე 300	ჰ 3000						
		თ 4	თ 40	ღ 400	რ 4000						
		ყ 5	ყ 50	ფ 500	ს 5000						
		რ 6	რ 60	ჰ 600	ე 6000						
		ს 7	ს 70	რ 700	ყ 7000						
		ტ 8	ტ 80	ყ 800	რ 8000						
		ც 9	ც 90	ყ 900	რ 9000						

© ცემაზ ჰველიძე

ქართული ანბანის რიცხვითი მნიშვნელობა									
Ⴀ	1	Ⴁ	10	Ⴂ	100	Ⴃ	1000	Ⴄ	10 000
Ⴅ	2	Ⴆ	20	Ⴇ	200	Ⴈ	2000		
Ⴉ	3	Ⴊ	30	Ⴋ	300	Ⴌ	3000		
Ⴍ	4	Ⴎ	40	Ⴏ	400	Ⴐ	4000		
Ⴑ	5	Ⴒ	50	Ⴓ	500	Ⴔ	5000		
Ⴕ	6	Ⴖ	60	Ⴗ	600	Ⴘ	6000		
Ⴙ	7	Ⴚ	70	Ⴛ	700	Ⴜ	7000		
Ⴝ	8	Ⴞ	80	Ⴟ	800	Ⴀ	8000		
Ⴁ	9	Ⴂ	90	Ⴃ	900	Ⴄ	9000		
+						1/4	შეთხედი		
o						1/2	ნახევარი		
Ⴀ-Ⴁ						1-9	წრთეულები		
Ⴁ-Ⴂ						10-90	ტრთეულები		
Ⴂ-Ⴃ						100-900	სსეულები		
Ⴃ-Ⴄ						1000-9000	სთასეულები		
Ⴄ						10 000	ღეკრი		
ႢႣ						100 000	ღეკრის ბეკრი		
ႣႣ						1 000 000	ო.შქარი		
ႣႤ						10 000 000	ო.შტი		
ႤႤ						100 000 000	ო.შტის უშტი		

© ცამაზ შქედლიძე

ქართული ანბანის მნიშვნელობები

ქართული ანბანის რიცხვითი და რიცხვითი მნიშვნელობები														
1	Ⴀ	1	10	Ⴁ	10	19	Ⴂ	100	28	Ⴃ	1000	37	Ⴄ	10 000
2	Ⴅ	2	11	Ⴆ	20	20	Ⴇ	200	29	Ⴈ	2000			
3	Ⴉ	3	12	Ⴊ	30	21	Ⴋ	300	30	Ⴌ	3000			
4	Ⴍ	4	13	Ⴎ	40	22	Ⴏ	400	31	Ⴐ	4000			
5	Ⴑ	5	14	Ⴒ	50	23	Ⴓ	500	32	Ⴔ	5000			
6	Ⴕ	6	15	Ⴖ	60	24	Ⴗ	600	33	Ⴘ	6000			
7	Ⴙ	7	16	Ⴚ	70	25	Ⴛ	700	34	Ⴜ	7000			
8	Ⴝ	8	17	Ⴞ	80	26	Ⴟ	800	35	Ⴀ	8000			
9	Ⴁ	9	18	Ⴂ	90	27	Ⴃ	900	36	Ⴄ	9000			

© ცამაზ შქედლიძე

მედი 19

ქართული ასოების სახეობები

ქსადგუნი უსაფუძვლეს სწავლებას

სომთავრული ასო ან-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობახულობა				ეელიოწერა	ტიპ. №.	
			ტიპ. №. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	წანამედროვე			
						ღკკლური			ეელნაწერი
1	ან	[ა]						1	

© წამაზ შკვლიძე

ნუსხური ასო ან-ის სახეობები			
სახელ.	შობახულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედ.	
ან			

© წამაზ შკვლიძე

შხედრული ასო ან-ის სახეობები			
სახელ.	შობახულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედროვე. ღკკლ. ეელნ.	
ან			

© წამაზ შკვლიძე

სომთავრული ასო ბან-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობახულობა				ეელიოწერა	ტიპ. №.	
			ტიპ. №. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	წანამედროვე			
						ღკკლური			ეელნაწერი
2	ბან	[ბ]						2	

© წამაზ შკვლიძე

ნუსხური ასო ბან-ის სახეობები			
სახელ.	შობახულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედ.	
ბან			

© წამაზ შკვლიძე

შხედრული ასო ბან-ის სახეობები			
სახელ.	შობახულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედროვე. ღკკლ. ეელნ.	
ბან			

© წამაზ შკვლიძე

სომთავრული ასო გან-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელითწერა	ტიპ. №.	
			ტვ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ცანამედროვე			
						ღეჭღური			ღელნაწერი
3	გან	[გ]							3

© ცამაზ შჭეღლიძე

ღუსხური ასო გან-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელითწერა
	წუა სს.	ცანამედ.	
გან			

© ცამაზ შჭეღლიძე

შხედრული ასო გან-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელითწერა
	წუა სს.	ცანამედროვე.	
		ღეჭღ. ეელნ.	
გან			

© ცამაზ შჭეღლიძე

ქართული ასოების სახეობები

სომთავრული ასო დონ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელითწერა	ტიპ. №.	
			ტვ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ცანამედროვე			
						ღეჭღური			ღელნაწერი
4	ღონ	[ღ]							4

© ცამაზ შჭეღლიძე

ღუსხური ასო დონ-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელითწერა
	წუა სს.	ცანამედ.	
ღონ			

© ცამაზ შჭეღლიძე

შხედრული ასო დონ-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელითწერა
	წუა სს.	ცანამედროვე.	
		ღეჭღ. ეელნ.	
ღონ			

© ცამაზ შჭეღლიძე

სლოთავრული ასო ენ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	ჟობაზულობა					ეელიოწერა	ტიც. №
			ტკ. წ. 412 წ.	1 ს.	ჟუა სს.	Ⴤანამედროვე			
						ღეკლეური	ეელნაწერი		
5	ენ	[ე]							5

© Ⴤამაზ შჄელოძე

ნუსხური ასო ენ-ის სახეობები			
სახელ.	ჟობაზულობა		ეელიოწერა
	ჟუა სს.	Ⴤანამედ.	
ენ			

© Ⴤამაზ შჄელოძე

შხედრული ასო ენ-ის სახეობები			
სახელ.	ჟობაზულობა		ეელიოწერა
	ჟუა სს.	Ⴤანამედროვე	
		ღეკლ. ეელნ.	
ენ			

© Ⴤამაზ შჄელოძე

სლოთავრული ასო ვინ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	ჟობაზულობა					ეელიოწერა	ტიც. №
			ტკ. წ. 412 წ.	1 ს.	ჟუა სს.	Ⴤანამედროვე			
						ღეკლეური	ეელნაწერი		
6	ვინ	[ვ]							6

© Ⴤამაზ შჄელოძე

ნუსხური ასო ვინ-ის სახეობები			
სახელ.	ჟობაზულობა		ეელიოწერა
	ჟუა სს.	Ⴤანამედ.	
ვინ			

© Ⴤამაზ შჄელოძე

შხედრული ასო ვინ-ის სახეობები			
სახელ.	ჟობაზულობა		ეელიოწერა
	ჟუა სს.	Ⴤანამედროვე	
		ღეკლ. ეელნ.	
ვინ			

© Ⴤამაზ შჄელოძე

სომთავრული ასო ზენ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	ძობზულობა				ეელიოწერა	ტიც. №.	
			ტივ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ცანამედროვე			
						ღეჭღური			ეელნაწური
7	ზენ	[ზ]							7

© ცამაზ შჭეღლიძე

წუსწური ასო ზენ-ის სახეობები			
სახელ.	ძობზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ცანამედ.	
ზენ			

© ცამაზ შჭეღლიძე

შხედრული ასო ზენ-ის სახეობები				
სახელ.	ძობზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	ცანამედროვე		
		ღეჭღ.	ეელნ.	
ზენ				

© ცამაზ შჭეღლიძე

ქართული ასოების სახეობები

სომთავრული ასო ჭე-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	ძობზულობა				ეელიოწერა	ტიც. №.	
			ტივ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ცანამედროვე			
						ღეჭღური			ეელნაწური
8	ჭე	[ჭ]							8

© ცამაზ შჭეღლიძე

წუსწური ასო ჭე-ის სახეობები			
სახელ.	ძობზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ცანამედ.	
ჭე			

© ცამაზ შჭეღლიძე

შხედრული ასო ჭე-ის სახეობები				
სახელ.	ძობზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	ცანამედროვე		
		ღეჭღ.	ეელნ.	
ჭე				

© ცამაზ შჭეღლიძე

სლოთავრული ასო თან-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა					ეელიოწერა	ტიპ. №.
			ტკ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ტანამედროვე			
						ღკკლეური	ეელნაწერი		
9	თან	[თ]							9

© ტამაზ შკვლედიძე

წუსხური ასო თან-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ტანამედ.	
თან			

© ტამაზ შკვლედიძე

შხედრული ასო თან-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	ტანამედროვე		
		ღკკლ.	ეელნ.	
თან				

© ტამაზ შკვლედიძე

სლოთავრული ასო ინ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა					ეელიოწერა	ტიპ. №.
			ტკ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ტანამედროვე			
						ღკკლეური	ეელნაწერი		
10	ინ	[ი]							10

© ტამაზ შკვლედიძე

წუსხური ასო ინ-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ტანამედ.	
ინ			

© ტამაზ შკვლედიძე

შხედრული ასო ინ-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	ტანამედროვე		
		ღკკლ.	ეელნ.	
ინ				

© ტამაზ შკვლედიძე

სომთავრული ასო კან-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელიოწერა	ტიპ. №.	
			ტვ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	წანამედროვე			
						ღეჭღური			ეელნაწური
11	კან	[კ]							20

© წამაზ შჭეღლიძე

წუსწური ასო კან-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედ.	
კან			

© წამაზ შჭეღლიძე

შხედრული ასო კან-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედროვე		
		ღეჭღ.	ეელნ.	
კან				

© წამაზ შჭეღლიძე

ქართული ასოების სახეობები

სომთავრული ასო ლას-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელიოწერა	ტიპ. №.	
			ტვ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	წანამედროვე			
						ღეჭღური			ეელნაწური
12	ლას	[ლ]							30

© წამაზ შჭეღლიძე

წუსწური ასო ლას-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედ.	
ლას			

© წამაზ შჭეღლიძე

შხედრული ასო ლას-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედროვე		
		ღეჭღ.	ეელნ.	
ლას				

© წამაზ შჭეღლიძე

სომთავრული ასო მან-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელითწერა	ტიპ. №.	
			ტიპ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	დანამედროვე			
						ღეჭლური			ეელნაწერი
13	მან	[მ]						40	

© ჭამაზ შჭედიძე

წუსწერი ასო მან-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელითწერა
	წუა სს.	დანამედ.	
მან			

© ჭამაზ შჭედიძე

შხედრული ასო მან-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელითწერა
	წუა სს.	დანამედროვე		
		ღეჭლ.	ეელნ.	
მან				

© ჭამაზ შჭედიძე

სომთავრული ასო ნარ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელითწერა	ტიპ. №.	
			ტიპ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	დანამედროვე			
						ღეჭლური			ეელნაწერი
14	ნარ	[ნ]						50	

© ჭამაზ შჭედიძე

წუსწერი ასო ნარ-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელითწერა
	წუა სს.	დანამედ.	
ნარ			

© ჭამაზ შჭედიძე

შხედრული ასო ნარ-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელითწერა
	წუა სს.	დანამედროვე		
		ღეჭლ.	ეელნ.	
ნარ				

© ჭამაზ შჭედიძე

სომთავრული ასო აე -ს სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელითწერა	ტიპ. №.	
			ტვ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ცანამედროვე			
						ღეჭღური			ეელნაწერი
15	აე	[ა]							60

© ცამაზ შჭეღლიძე

წუსხური ასო აე -ს სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელითწერა
	წუა სს.	ცანამედ.	
აე			

© ცამაზ შჭეღლიძე

შხედრული ასო აე -ს სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა		ეელითწერა	
	წუა სს.	ცანამედროვე		
		ღეჭღ.		ეელნ.
აე				

© ცამაზ შჭეღლიძე

ქართული ასოების სახეობები

სომთავრული ასო ონ -ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელითწერა	ტიპ. №.	
			ტვ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ცანამედროვე			
						ღეჭღური			ეელნაწერი
16	ონ	[ო]							70

© ცამაზ შჭეღლიძე

წუსხური ასო ონ -ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელითწერა
	წუა სს.	ცანამედ.	
ონ			

© ცამაზ შჭეღლიძე

შხედრული ასო ონ -ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა		ეელითწერა	
	წუა სს.	ცანამედროვე		
		ღეჭღ.		ეელნ.
ონ				

© ცამაზ შჭეღლიძე

სლოთავრული ასო პარ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	ჟობაზულობა				ეელიოწერა	ტიც. №	
			ტკ. წ. 412 წ.	1 ს.	ჟუა სს.	ჟანამედროვე			
						ღეკღური			ეელნაწერი
17	პარ	[პ]						80	

© ჟამაზ შკელიძე

რუსხური ასო პარ-ის სახეობები			
სახელ.	ჟობაზულობა		ეელიოწერა
	ჟუა სს.	ჟანამედ.	
პარ			

© ჟამაზ შკელიძე

შხედრული ასო პარ-ის სახეობები				
სახელ.	ჟობაზულობა			ეელიოწერა
	ჟუა სს.	ჟანამედროვე		
		ღეკღ.	ეელნ.	
პარ				

© ჟამაზ შკელიძე

სლოთავრული ასო ჟან-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	ჟობაზულობა				ეელიოწერა	ტიც. №	
			ტკ. წ. 412 წ.	1 ს.	ჟუა სს.	ჟანამედროვე			
						ღეკღური			ეელნაწერი
18	ჟან	[ჟ]						90	

© ჟამაზ შკელიძე

რუსხური ასო ჟან-ის სახეობები			
სახელ.	ჟობაზულობა		ეელიოწერა
	ჟუა სს.	ჟანამედ.	
ჟან			

© ჟამაზ შკელიძე

შხედრული ასო ჟან-ის სახეობები				
სახელ.	ჟობაზულობა			ეელიოწერა
	ჟუა სს.	ჟანამედროვე		
		ღეკღ.	ეელნ.	
ჟან				

© ჟამაზ შკელიძე

სომთავრული ასო რაე-ს სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობზულობა				ეელიოწერა	ტიც. №	
			ტიც. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ცანამედროვე			
						ღეჭღური			ეელნაწური
19	რაე	[რ]						100	

© ცამაზ შჭეღლიძე

წუსწური ასო რაე-ს სახეობები			
სახელ.	შობზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ცანამედ.	
რაე			

© ცამაზ შჭეღლიძე

შხედრული ასო რაე-ს სახეობები				
სახელ.	შობზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	ცანამედროვე		
		ღეჭღ.	ეელნ.	
რაე				

© ცამაზ შჭეღლიძე

სომთავრული ასო სან-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობზულობა				ეელიოწერა	ტიც. №	
			ტიც. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ცანამედროვე			
						ღეჭღური			ეელნაწური
20	სან	[ს]						200	

© ცამაზ შჭეღლიძე

წუსწური ასო სან-ის სახეობები			
სახელ.	შობზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ცანამედ.	
სან			

© ცამაზ შჭეღლიძე

შხედრული ასო სან-ის სახეობები				
სახელ.	შობზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	ცანამედროვე		
		ღეჭღ.	ეელნ.	
სან				

© ცამაზ შჭეღლიძე

ქართული ასოების სახეობები

სომთავრული ასო ტარ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	ჟობახულობა				ეელიოწერა	ტიპ. №.	
			ტიპ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ჟანამედროვე			
						ღეჭღური			ეეღნაწერი
21	ტარ	[ტ]							300

© ჟამაზ ჟჭეღლიძე

ეუსწერი ასო ტარ-ის სახეობები			
სახელ.	ჟობახულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ჟანამედ.	
ტარ			

© ჟამაზ ჟჭეღლიძე

ჟხედრული ასო ტარ-ის სახეობები				
სახელ.	ჟობახულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	ჟანამედროვე		
		ღეჭღ.	ეეღნ.	
ტარ				

© ჟამაზ ჟჭეღლიძე

სომთავრული ასო ჟე-ს სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	ჟობახულობა				ეელიოწერა	ტიპ. №.	
			ტიპ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ჟანამედროვე			
						ღეჭღური			ეეღნაწერი
22	ჟე	[ჟ]							400

© ჟამაზ ჟჭეღლიძე

ეუსწერი ასო ჟე-ს სახეობები			
სახელ.	ჟობახულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ჟანამედ.	
ჟე			

© ჟამაზ ჟჭეღლიძე

ჟხედრული ასო ჟე-ს სახეობები				
სახელ.	ჟობახულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	ჟანამედროვე		
		ღეჭღ.	ეეღნ.	
ჟე				

© ჟამაზ ჟჭეღლიძე

სომთავრული ასო უნ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შოხაზულობა				ეელიოწერა	ტიპ. №.	
			ტიპ. №.	1 ს.	წუა სს.	წანამედროვე			
						ღეჭღური			ეელნაწური
უნ	[უ]	—	—					500	

© წამაზ შჭეღლიძე

წუსწური ასო უნ-ის სახეობები			
სახელ.	შოხაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედ.	
უნ			

© წამაზ შჭეღლიძე

შხედრული ასო უნ-ის სახეობები				
სახელ.	შოხაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედროვე		
		ღეჭღ.	ეელნ.	
უნ				

© წამაზ შჭეღლიძე

სომთავრული ასო ფარ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შოხაზულობა				ეელიოწერა	ტიპ. №.	
			ტიპ. №.	1 ს.	წუა სს.	წანამედროვე			
						ღეჭღური			ეელნაწური
23	ფარ	[ფ]							500

© წამაზ შჭეღლიძე

წუსწური ასო ფარ-ის სახეობები			
სახელ.	შოხაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედ.	
ფარ			

© წამაზ შჭეღლიძე

შხედრული ასო ფარ-ის სახეობები				
სახელ.	შოხაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედროვე		
		ღეჭღ.	ეელნ.	
ფარ				

© წამაზ შჭეღლიძე

ქართული ასოების სახეობები

სომთავრული ასო ქან-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელიოწერა	ტიც. №	
			ტი. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ანამედროვე			
						ღეჭლური			ელნაწერი
24	ქან	[ქ]						600	

© ჭამაზ შჭელოძე

ნუსხური ასო ქან-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ანამედ.	
ქან			

© ჭამაზ შჭელოძე

შხედრული ასო ქან-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	ანამედროვე		
		ღეჭლ.	ელნ.	
ქან				

© ჭამაზ შჭელოძე

სომთავრული ასო ღან-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელიოწერა	ტიც. №	
			ტი. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ანამედროვე			
						ღეჭლური			ელნაწერი
25	ღან	[ღ]						700	

© ჭამაზ შჭელოძე

ნუსხური ასო ღან-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ანამედ.	
ღან			

© ჭამაზ შჭელოძე

შხედრული ასო ღან-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	ანამედროვე		
		ღეჭლ.	ელნ.	
ღან				

© ჭამაზ შჭელოძე

სომთავრული ასო ვარ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა					ეელიოწერა	ტიც. №
			ტიკ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	წანამედროვე			
						ღეჭღური	ეელნაწური		
26	ვარ	[v]							800

© წამაზ შჭეღლიძე

წუსწური ასო ვარ-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედ.	
ვარ			

© წამაზ შჭეღლიძე

შხედრული ასო ვარ-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედროვე		
		ღეჭღ.	ეელნ.	
ვარ				

© წამაზ შჭეღლიძე

სომთავრული ასო შინ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა					ეელიოწერა	ტიც. №
			ტიკ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	წანამედროვე			
						ღეჭღური	ეელნაწური		
27	შინ	[ʃ]							900

© წამაზ შჭეღლიძე

წუსწური ასო შინ-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედ.	
შინ			

© წამაზ შჭეღლიძე

შხედრული ასო შინ-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედროვე		
		ღეჭღ.	ეელნ.	
შინ				

© წამაზ შჭეღლიძე

ქართული ასოების სახეობები

სომთავრული ასო ძილ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელითწერა	ტიპ. №.	
			ტიპ. წ. 412 წ.	1 ს.	ყუა სს.	ჩანამედროვე			
						ღეჭლური			ეელნაწერი
30	ძილ	[ძ]						3000	

© ჩამაზ შჭელოძე

ნუსხური ასო ძილ-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელითწერა
	ყუა სს.	ჩანამედ.	
ძილ			

© ჩამაზ შჭელოძე

შხედრული ასო ძილ-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელითწერა
	ყუა სს.	ჩანამედროვე		
		ღეჭლ.	ეელნ.	
ძილ				

© ჩამაზ შჭელოძე

სომთავრული ასო წილ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელითწერა	ტიპ. №.	
			ტიპ. წ. 412 წ.	1 ს.	ყუა სს.	ჩანამედროვე			
						ღეჭლური			ეელნაწერი
31	წილ	[წ]						4000	

© ჩამაზ შჭელოძე

ნუსხური ასო წილ-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელითწერა
	ყუა სს.	ჩანამედ.	
წილ			

© ჩამაზ შჭელოძე

შხედრული ასო წილ-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელითწერა
	ყუა სს.	ჩანამედროვე		
		ღეჭლ.	ეელნ.	
წილ				

© ჩამაზ შჭელოძე

ქართული ასოების სახეობები

სომთავრული ასო ჩინ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელიოწერა	ტიპ. №.	
			ტიპ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ანამედროვე			
						ღეჭლეური			ელნაწერი
28	ჩინ	[ჩ]						1000	

© ჭამაზ შჭელოძე

წუსხური ასო ჩინ-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ანამედ.	
ჩინ			

© ჭამაზ შჭელოძე

შხედრული ასო ჩინ-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	ანამედროვე		
		ღეჭლ.	ელნ.	
ჩინ				

© ჭამაზ შჭელოძე

სომთავრული ასო ცან-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელიოწერა	ტიპ. №.	
			ტიპ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ანამედროვე			
						ღეჭლეური			ელნაწერი
29	ცან	[ც]						2000	

© ჭამაზ შჭელოძე

წუსხური ასო ცან-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ანამედ.	
ცან			

© ჭამაზ შჭელოძე

შხედრული ასო ცან-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	ანამედროვე		
		ღეჭლ.	ელნ.	
ცან				

© ჭამაზ შჭელოძე

სომთავრული ასო ჭარ-ის სახეობები								
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელითწერა	ტიც. №
			ტი. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ცანამედროვე		
						ღეჭლეური	ელნაწერი	
32	ჭარ	[ჭ]						5000

© ცამაზ შჭელოძე

წუსწერი ასო ჭარ-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელითწერა
	წუა სს.	ცანამედ.	
ჭარ			

© ცამაზ შჭელოძე

შხედრული ასო ჭარ-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელითწერა
	წუა სს.	ცანამედროვე	ღეჭლე. ეელნ.	
ჭარ				

© ცამაზ შჭელოძე

სომთავრული ასო ხან-ის სახეობები								
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელითწერა	ტიც. №
			ტი. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ცანამედროვე		
						ღეჭლეური	ელნაწერი	
33	ხან	[ხ]						6000

© ცამაზ შჭელოძე

წუსწერი ასო ხან-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელითწერა
	წუა სს.	ცანამედ.	
ხან			

© ცამაზ შჭელოძე

შხედრული ასო ხან-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელითწერა
	წუა სს.	ცანამედროვე	ღეჭლე. ეელნ.	
ხან				

© ცამაზ შჭელოძე

სომთავრული ასო კარ -ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელითწერა	ტიპ. №.	
			ტიპ. წ. 412 წ.	1 ს.	ყუა სს.	ცანამედროვე			
						ღეკლეური	ღელნაწერი		
34	კარ	[კ]							7000

© ცამაზ შჭედიძე

ღუსხური ასო კარ -ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელითწერა
	ყუა სს.	ცანამედ.	
კარ			

© ცამაზ შჭედიძე

შხედრული ასო კარ -ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელითწერა
	ყუა სს.	ცანამედროვე	
		ღეკლე. ღელნ.	
კარ			

© ცამაზ შჭედიძე

სომთავრული ასო ჯან -ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელითწერა	ტიპ. №.	
			ტიპ. წ. 412 წ.	1 ს.	ყუა სს.	ცანამედროვე			
						ღეკლეური	ღელნაწერი		
35	ჯან	[ჯ]							8000

© ცამაზ შჭედიძე

ღუსხური ასო ჯან -ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელითწერა
	ყუა სს.	ცანამედ.	
ჯან			

© ცამაზ შჭედიძე

შხედრული ასო ჯან -ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელითწერა
	ყუა სს.	ცანამედროვე	
		ღეკლე. ღელნ.	
ჯან			

© ცამაზ შჭედიძე

ქართული ასოების სახეობები

სომთავრული ასო ჰაე-ს სახეობები								
ტიბ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელითწერა	ტიბ. №.
			ტივ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	წანამედროვე		
						ღეჭლური	ეელნაწერი	
36	ჰაე	[ჰ]						9000

© წამაზ შჭელოძე

წუსწური ასო ჰაე-ს სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელითწერა
	წუა სს.	წანამედ.	
ჰაე			

© წამაზ შჭელოძე

შხედრული ასო ჰაე-ს სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელითწერა
	წუა სს.	წანამედროვე	
		ღეჭლ. ეელნ.	
ჰაე			

© წამაზ შჭელოძე

სომთავრული ასო ჰჰ-ის სახეობები								
ტიბ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელითწერა	ტიბ. №.
			ტივ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	წანამედროვე		
						ღეჭლური	ეელნაწერი	
37	ჰჰ	[ჰჰ]						10000

© წამაზ შჭელოძე

წუსწური ასო ჰჰ-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელითწერა
	წუა სს.	წანამედ.	
ჰჰ			

© წამაზ შჭელოძე

შხედრული ასო ჰჰ-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელითწერა
	წუა სს.	წანამედროვე	
		ღეჭლ. ეელნ.	
ჰჰ			

© წამაზ შჭელოძე

წაფი 20

ქართული საშრიფტო გარნიტურები

ქართული საშრიფტო გარნიტურების სახეობები				
ნუსხური (ნაჭდევებიანი)				
წ	ჩ	ც	ც	ჭ
ყ	ყ	ს	გ	
ჟ	ზ	ღ	ძ	
შ	შ	ვ	რ	
ჟ	ჩ	ფ	ნ	
ჟ	ა	ჟ	ღ	
ხ	ო	ი	ყ	
ჩ	უ	ყ	ჟ	
ტ	ყ	ყ	ს	

ქართული საშრიფტო გარნიტურები

ქართული საშრიფტო გარნიტურების სახეობები				
ჩუსხური (უნაჭღეღო)				
ღღ	ჩი	ქსი	ჩი	ჭჭ
ყყ	ღღ	სს	გგ	
ღღ	ჩი	ღღ	ძძ	
ძძ	ძძ	ყყ	ჩი	
ჩი	ჩი	ჭჭ	სს	
ჩი	ღღ	ჩი	ღღ	
ხხ	ღღ	ჩი	ყყ	
ჩი	სს	ყყ	ჯჯ	
ღღ	ყყ	ყყ	ჩი	

ქართული სასწავლებელი გარნიტურების სახეობები				
შედრული (ნაკვეთებიანი)				
წა	წი	ქრ	ჩხ	ჭჭ
ყბ	ყკ	სს	ცც	
ღგ	ღღ	ჟტ	ძძ	
წდ	წმ	ყვ	წწ	
წე	წნ	ფფ	წჭ	
წვ	წგ	ჩქ	წხ	
წზ	წლ	ჩღ	წწ	
ჩწ	წპ	ყყ	წჟ	
წთ	წჟ	ყშ	წჭ	

ქართული სასწავლებელი გარნიტურები
საქართველოში

ქართული საზოგადოებრივი უწყისეობის სისტემა				
სისტემა				
ა	ბ	გ	დ	ე
ვ	ზ	თ	ი	კ
ლ	მ	ნ	ო	პ
ჟ	რ	ს	ტ	უ
ფ	ყ	შ	ჩ	ც
ძ	წ	ჭ	ხ	ძ
წ	ჭ	ხ	ძ	წ
ჭ	ხ	ძ	წ	ჭ
ხ	ძ	წ	ჭ	ხ
ძ	წ	ჭ	ხ	ძ

ქართული საზოგადოებრივი უწყისეობის სისტემა

MT Parlamenti Mh					
ტა	ნი	ჟრ	ჩჩ	ჭჭ	<p>ტყღრჟიხტღხხჩჩბღსყსსღყღჟიყყჩტტღსღჟ</p> <p>აბგდეფზღთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჟჭ</p> <p>შებობენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ზნგლისში. საქართველო ამჟობინებს ყექსპირს დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ზავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა ზავშირი, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. ტი რატომ გაზის გამოყენება ტბილისში იყო მკვლელობა.</p>
ყბ	ბკ	სს	ცც		
ღგ	ზლ	ღტ	ტძ		
ბდ	ტმ	ყვ	წწ		
იე	ჩნ	ღუ	ჭჭ		
იჟღ	ბაღ	ჩჩქ	ღღხ		
ხზ	ღო	იღ	ყყ		
ჩც	სპ	ყყ	ჯჯ		
ტთ	ყყ	ყშ	სპ		

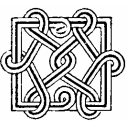
MT Primer Mh					
ტა	ნი	ჟრ	ჩჩ	ჭჭ	<p>ტყღრჟიხტღხხჩჩბღსყსსღყღჟიყყჩტტღსღჟ</p> <p>აბგდეფზღთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჟჭ</p> <p>შებობენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ზნგლისში. საქართველო ამჟობინებს ყექსპირს დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ზავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა ზავშირი, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. ტი რატომ გაზის გამოყენება ტბილისში იყო მკვლელობა.</p>
ყბ	ბკ	სს	ცც		
ღგ	ზლ	ღტ	ტძ		
ბდ	ტმ	ყვ	წწ		
იე	ჩნ	ღუ	ჭჭ		
იჟღ	ბაღ	ჩჩქ	ღღხ		
ხზ	ღო	იღ	ყყ		
ჩც	სპ	ყყ	ჯჯ		
ტთ	ყყ	ყშ	სპ		

III. დაგმისუფალი სტილის

MT Mchedlidze Helnatzeri					
ა	ბ	გ	დ	ე	<p>აბგდეჴვზთიკღმნ. ანბანის სტრუქტურა და მისი განვითარება.</p> <p>ანბანის განვითარების ისტორია. ანბანის სტრუქტურის განვითარების ისტორია. ანბანის სტრუქტურის განვითარების ისტორია.</p>
ვ	გ	დ	ე	ვ	
ზ	თ	ი	კ	ღ	
ყ	შ	ჩ	ც	ძ	
წ	ხ	ძ	წ	ჭ	
ხ	ც	ძ	წ	ჭ	
ძ	წ	ჭ	ხ	ც	
წ	ჭ	ხ	ც	ძ	
ხ	ც	ძ	წ	ჭ	
ჭ	ხ	ც	ძ	წ	

ქართული საბჭოთავო სკოლის სასწავლო წიგნი

MT Mchedlidze ა ბ გ დ ე ვ ზ ც თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ვ უ ფ ქ ლ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ ხ ნ ჯ ჰ მ

ყრიფტების ტაბულები (მხედროული)

DejaVu Serif ა ბ გ დ ე ვ ზ ც თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ვ უ ფ ქ ლ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ ხ ნ ჯ ჰ მ

DejaVu Serif Condens ა ბ გ დ ე ვ ზ ც თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ვ უ ფ ქ ლ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ ხ ნ ჯ ჰ მ

DejaVu Sans ა ბ გ დ ე ვ ზ ც თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ვ უ ფ ქ ლ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ ხ ნ ჯ ჰ მ

DejaVu Sans Condens ა ბ გ დ ე ვ ზ ც თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ვ უ ფ ქ ლ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ ხ ნ ჯ ჰ მ

Sylfaen ა ბ გ დ ე ვ ზ ც თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ვ უ ფ ქ ლ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ ხ ნ ჯ ჰ მ

MT Mchedlidze ა ბ გ დ ე ვ ზ ც თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ვ უ ფ ქ ლ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ ხ ნ ჯ ჰ მ

TITUS Cyberbit Basic ა ბ გ დ ე ვ ზ ც თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ვ უ ფ ქ ლ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ ხ ნ ჯ ჰ მ

Arial Unicode MS ა ბ გ დ ე ვ ზ ც თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ვ უ ფ ქ ლ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ ხ ნ ჯ ჰ მ

Code 2000 ა ბ გ დ ე ვ ზ ც თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ვ უ ფ ქ ლ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ ხ ნ ჯ ჰ მ

MT Literaturuli Mh ა ბ გ დ ე ვ ზ ც თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ვ უ ფ ქ ლ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ ხ ნ ჯ ჰ მ

MT Grigolia Mh ა ბ გ დ ე ვ ზ ც თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ვ უ ფ ქ ლ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ ხ ნ ჯ ჰ მ

MT Academi Mh ა ბ გ დ ე ვ ზ ც თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ვ უ ფ ქ ლ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ ხ ნ ჯ ჰ მ

MT Rustaveli Mh ა ბ გ დ ე ვ ზ ც თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ვ უ ფ ქ ლ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ ხ ნ ჯ ჰ მ

MT Chveulebrivi Mh ა ბ გ დ ე ვ ზ ც თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ვ უ ფ ქ ლ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ ხ ნ ჯ ჰ მ

MT Curieri Mh ა ბ გ დ ე ვ ზ ც თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ვ უ ფ ქ ლ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ ხ ნ ჯ ჰ მ

MT Everson Mono Mh ა ბ გ დ ე ვ ზ ც თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ვ უ ფ ქ ლ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ ხ ნ ჯ ჰ მ

MT Avaza Mh ა ბ გ დ ე ვ ზ ც თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ვ უ ფ ქ ლ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ ხ ნ ჯ ჰ მ

MT Parlamenti Mh ა ბ გ დ ე ვ ზ ც თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ ვ უ ფ ქ ლ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ ხ ნ ჯ ჰ მ

ქართული საბჭოთავო ანტიტიპოგრაფიული ცენტრი

ქსადგზს სწყაქედ ჯსაქედკიყს

MT E. MM	
ც	ს
ყ	ბ
ქ	გ
ძ	დ
წ	ე
ჭ	ვ
ც	ზ
ყ	თ
ქ	ბ
ძ	გ
წ	დ
ჭ	ე
ც	ვ
ყ	ზ
ქ	თ
ძ	ბ
წ	გ
ჭ	დ
ც	ე
ყ	ვ
ქ	ზ
ძ	თ
წ	ბ
ჭ	გ

MT Av.M	
ც	ს
ყ	ბ
ქ	გ
ძ	დ
წ	ე
ჭ	ვ
ც	ზ
ყ	თ
ქ	ბ
ძ	გ
წ	დ
ჭ	ე
ც	ვ
ყ	ზ
ქ	თ
ძ	ბ
წ	გ
ჭ	დ
ც	ე
ყ	ვ
ქ	ზ
ძ	თ
წ	ბ
ჭ	გ

MT Pa.Mh	
ც	ს
ყ	ბ
ქ	გ
ძ	დ
წ	ე
ჭ	ვ
ც	ზ
ყ	თ
ქ	ბ
ძ	გ
წ	დ
ჭ	ე
ც	ვ
ყ	ზ
ქ	თ
ძ	ბ
წ	გ
ჭ	დ
ც	ე
ყ	ვ
ქ	ზ
ძ	თ
წ	ბ
ჭ	გ

MT Pr. Mh	
ც	ს
ყ	ბ
ქ	გ
ძ	დ
წ	ე
ჭ	ვ
ც	ზ
ყ	თ
ქ	ბ
ძ	გ
წ	დ
ჭ	ე
ც	ვ
ყ	ზ
ქ	თ
ძ	ბ
წ	გ
ჭ	დ
ც	ე
ყ	ვ
ქ	ზ
ძ	თ
წ	ბ
ჭ	გ

MT Mc. H.	
ც	ა
ყ	ბ
ქ	გ
ძ	დ
წ	ე
ჭ	ვ
ც	ზ
ყ	თ
ქ	ბ
ძ	გ
წ	დ
ჭ	ე
ც	ვ
ყ	ზ
ქ	თ
ძ	ბ
წ	გ
ჭ	დ
ც	ე
ყ	ვ
ქ	ზ
ძ	თ
წ	ბ
ჭ	გ

ჩვენთვის 3

ქელოთწერა 21. ქელოთწერა

წიგნი 21

ქართული

ქართული ასოების გაბმული წერის ასათვისებლად თანმიმდევრულად გამოიყენება შემდეგი ბადეები (იხ. სურათები). ჟადე უადვილებს შემსწავლელს წერის შეგნებულად ათვისებას. შესწავლის ბოლო ეტაპზე გამოიყენება ცალხაზიანი ფურცელი.

© ჭამაზ შკვლიძე

ქართული

ქართული მთავარი ასოების ელემენტების მოხაზვის თანმიმდევრობა და მიმართულება (დექტი).
1-ლი საფეხური.

© დამარჯვებულნი

ა ბ გ დ ე ვ ზ

დ ე ვ ზ ა ბ გ

დ ე ვ ზ ა ბ გ

დ ე ვ ზ ა ბ გ

დ ე ვ ზ ა ბ

ქართული ასოების ანბანური მწკრივი (სწორი)

© ჩამაზ შველიძე

Handwriting practice section containing five rows of Georgian letters on a four-line grid:

- Row 1: ა ბ გ დ ე ვ ზ
- Row 2: თ ი კ ლ მ ნ
- Row 3: ო პ რ ს ტ ვ ჟ
- Row 4: ღ ჩ ც ცხ ღ ღ
- Row 5: შ ხ ცხ ჯ ჳ

ქართული ასოების ანბანური მწკრივი (დახრილი)

ქართული

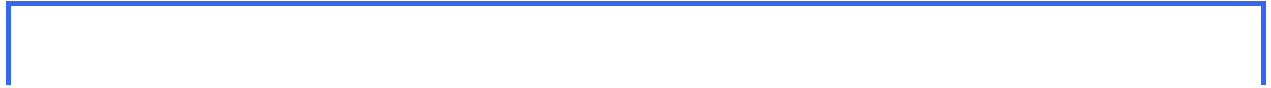

© შამაზ შველიძე

ქ	ყ	რ	შ	ჩ	ც	ც
ჩ	ც	ც	ც	ც	ც	ჩ
ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს
ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს
ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს
ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს

სელითწერი ნუსხური ასოების ელემენტების მოხაზვის თანამიმდევრობა და მიმართულება (დუქტი). 1-ლი საფეხური.

© გამაზ შველიძე

ა ბ გ დ ე ვ ზ

შუა ტანის ასოები

წ ლ მ ნ ი ს თ ძ

ზედა ტანის ასოები

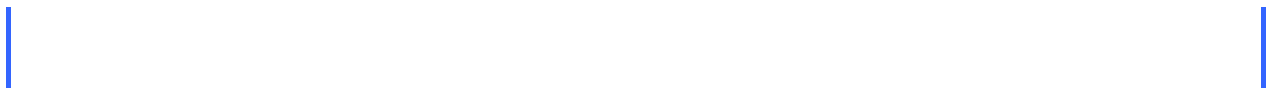
ყ უ რ ზ თ ყ ყ ე მ ნ დ ყ ჯ

ქვედა ტანის ასოები

ჩ ც ყ ყ ყ ყ ჩ

შლიანი ტანის ასოები

ნუსხური ასოები

სულითწერა

© ქაბაშვილი

ა ბ გ დ ე ვ ზ

თ რ კ მ ნ ი ა ყ

უ ფ ხ ს ჲ ყ ა მ

ჩ წ ც ე ზ თ მ

ნ მ ყ ჯ რ ტ

სახელის ასოების ასობრივი მწკრივი (სწორი)

© ჩამაზ შველიძე

Handwriting practice section containing five rows of Georgian letters on a four-line grid:

- Row 1: ჯ ყ ე ზ თ მ ხ ჩ
- Row 2: მ რ ბ თ შ ჩ ა შ
- Row 3: ხ ყ ძ ს ღ ყ ა მ
- Row 4: ჟ თ ყ ყ რ ღ მ
- Row 5: ნ ღ ყ ჯ მ შ

ნუსხური ასოების ანბანური მწკრივი (დახრილი)

ქართული

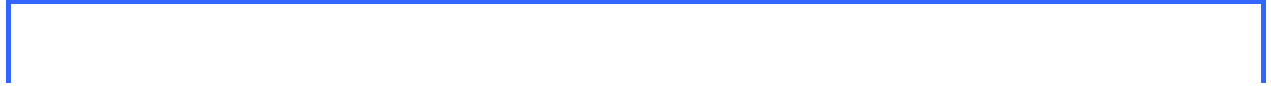

© შპს "საქსტედი"

ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ
ს	თ	ი	კ	ლ	მ	ნ
ო	პ	ჟ	რ	ს	ტ	
ჭ	ყ	ფ	ქ	ც	ძ	წ
ჩ	ც	ძ	წ	ჭ	ხ	ჯ
	ჟ	რ	ს	ტ		

სელითწერი მხედრული ასოების ელემენტების მოხაზვის თანამიმდევრობა და მიმართულება (დუქტი). 1-ლი საფეხური.

© ჩამაზ შველიძე

ა თ ი ღ ლ

ჟუა ტანის ასოები

ბ გ ტ მ ნ პ რ ს უ ჩ ძ ნ ს კ ჭ

ხელა ტანის ასოები

გ ღ ე ვ კ ლ უ ჯ უ ფ ღ ყ ც ჯ

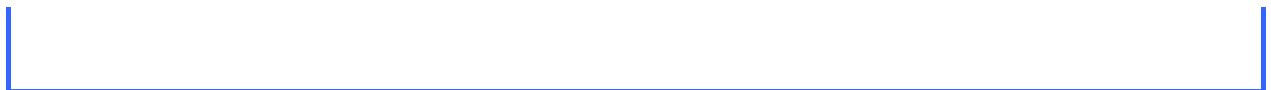
ჩვედა ტანის ასოები

ტ ქ ჯ ჯ

შთლიანი ტანის ასოები

ჩხედრული ასოები

სულითწერა

© ქაიხაშვილი

ა ბ გ დ ე ვ ზ ლ

თ ი კ ლ მ ნ ძ თ

პ ყ რ ს ტ ვ უ ფ

ქ ლ ყ მ რ ს ძ თ

ჭ ხ ვ ჯ კ ჟ

გვერდიანი ასოების ანბანური მწკრივი (სწორი)

© დამას შვედლიძე

Handwriting practice grid containing five rows of Georgian letters in cursive script on blue-lined paper:

- Row 1: ა ბ გ დ ე ვ ზ ლ
- Row 2: თ ი კ ლ მ ნ ძ თ
- Row 3: პ ჟ რ ს ტ ვ უ ფ
- Row 4: ქ ლ ყ შ ჩ ც ძ წ
- Row 5: ჭ ხ ვ ქ ჯ ფ

ქვედადონის ასოების ანბანური მწკრივი (დახრილი)

ქართული

ა ბ გ დ ე ვ ზ ლ

თ ი კ ლ მ ნ ძ თ

პ ჟ რ ს ტ ვ უ ფ

ქ ღ ყ შ ჩ ც ძ წ

ჭ ხ ვ ჯ პ ჳ

ტ ღ ლ თ ნ ზ ლ

ძ ნ ბ ზ ძ ჩ ხ ა ბ

უ ყ ბ ს ლ დ ბ ჟ

ჩ ბ ყ ყ ხ ლ ბ ჟ

ს ლ ყ ლ ზ ბ

ქართული წერის ათვისება. 2-ე საფეხური. მთავარი რეგული. მანძილი.
ქვედა-, შუა- და ზედატანის ზომები 6,5 + 5,0 + 6,5. შუატანის და ზედატანის შეფარდება 1:2,3.

© შალვა შალვაძე

ა	აჲ	აჳ	აჴ	აჵ
ბ	ბჲ	ბჳ	ბჴ	ბჵ
გ	გჲ	გჳ	გჴ	გჵ
დ	დჲ	დჳ	დჴ	დჵ
ე	ეჲ	ეჳ	ეჴ	ეჵ
ვ	ვჲ	ვჳ	ვჴ	ვჵ
ზ	ზჲ	ზჳ	ზჴ	ზჵ
თ	თჲ	თჳ	თჴ	თჵ

სკოლა

ქართული წერის ათვისება. 3-ე საფეხური. მთავარი რეკონსტრუქციები. მარჯვნივ. მარჯვნივ.
 ღველა-, ღველა- და ღველანის ზომები 5,0 + 5,0 + 5,0. ღველანის და ღველანის ღველანება 1:2.

Handwriting practice sheet for Georgian script. It consists of 10 rows of blue-lined boxes. The first 9 rows contain individual Georgian characters for tracing and copying. The 10th row contains two lines of connected cursive text for practice.

Row 1: ს ა ვ ბ გ დ ე

Row 2: ზ ეზ ხ ლ მ თ ნ

Row 3: ი კ ლ მ ნ ა

Row 4: ბ თ შ ზ ჟ რ ს

Row 5: ტ ვ ძ თ რ ფ ჯ

Row 6: ლ მ ყ ე უ ზ ხ ც

Row 7: ძ თ მ ნ ს ჟ მ ნ ჟ

Row 8: ჟ ჯ ს ზ მ

Row 9: აბგდევზსწთიკლომნდოპჟრსტ

Row 10: ვუფქღყშჩცძნჭხჯქპჭ

ქართული წერის ათვისება. შე-4 საფეხური. ოთხზოიანი რვეული. წადაბლა.
 ჯედა-, შეა- და ზედატანის ზომები 3,2 + 4,0 + 3,2. შეატანის და ზედატანის შეფარდება 1:1,8.

© შალვა შალვაძე

მხილვისი ღვთისი მკლავი
 სჯავი სლოა ზაფა ღვთისი
 ზაფაჯესა გული-რქინისა
 სმქანი-თუნდა ხისათ
 მკლავნი ქორებულ
 მხილველნი
 მუხლოები შევარდნისათ

სკოლისთვის

ღრთული წერის ათვისება. მე-5 საფეხური. ორნაზიანი რვეული. ლადაბა.
 ჭკელა-, შუა- და ზელატანის ზომები 3,0 + 2,25 + 3,0. შუატანის და ზელატანის შევარდება 1:1,75.

სიყვარულს სწავლა, გულ-
მოდგინება,

ყრთმა და ქათვა ნუ დაგზარ-
დება,

ჭუდამ განსთვდეს, რომ
შენი ცოდნა,

ყენსა ქვეყანას გამთაღ-
ვება.

ქართული წერის ათვისება. 7-6 საფეხური. სალხაზიანი რვეული. 'ლადაბა'.
ჩველა-, შუა- და ზედატანის ზომები 3,0 + 2,1 + 3,0. შუატანის და ზედატანის შეფარდება 1:1,7.

საგნობრივი მარჯვენებელი

ს

- სდიშის ოთხთავი – 49, 50–64, 66
 სთონის კრებული – 67–69
 სკაკი შანიძე – 14, 15
 სლექსანდრე I-ის სიგელი – 71, 72, 74
 სნბანი
 – სნპოური – 41
 – სნრაული – 41, 42
 – სნინური – 41, 42
 – სნჩინური – 41, 42
 – სნჯანური – 41, 42
 – სრქაული ბერძნული – 25, 29, 33, 36, 39, 40
 – სრქაული ლათინური – 26, 30, 34, 37, 39, 40
 – სიზანტიური ბერძნული – 26, 29, 33, 36, 39, 40
 – სლასიკური ბერძნული – 26, 29, 33, 36, 39, 40
 – სლასიკური ლათინური – 27, 30, 34, 37, 39, 40
 – საიდუმლო – 42
 – სომხური – 32, 38, 40
 – ფინიკიური – 25, 29, 33, 34, 35, 39, 40
 – ჭართული – 31, 35, 36, 37, 38, 40
 „სნბანი. სოცვანი. შოკლე საქრისტიანო სწავლა“ – 12
 სნტონ I ხათოლიკოსი – 77
 სნტონ ღაგრატიონი – 12, 13, 15, 16, 15
 სნტონ შუმბაძე – 15
 სრმაზის ლანგარი – 11, 49, 50–65
 სრმაზის სტელა – 49, 50–65
 სრმაზის ნეკროპოლი – 11
 სრმაზის სტელა – 11
 სსო ც-ს ხმარება – 79
 სსო ძ-ს ხმარება – 79
 სსო ჯ-ს ხმარება – 79
 სსო მ-ს ხმარება – 79
 სსო კ-ს ხმარება – 79
 სსოების ასაგები ბადე – 80
 სსოების შემოღების თარიღები – 10
 სტენის სიონის წარწერა – 71–73
 სდღენილი ასოების პრაქტიკული ხმარება – 78

ყ

- ყაგრატ IV-ის სიგელი – 71–73
 ყეთლეშის მონასტერი – 49, 50–65
 ყოლნისის სიონი – 49, 50–65

ღ

- ღანმარტება პოემა „ჩეფხისტყაოსნისა“ – 12, 14
 „ღანწესება შინაგანისა საქართველოდსა მართვისა“ – 12, 13
 ღაფოზ ტექტორი – 12
 ღეორგიევსკის მრატატი – 12, 17
 ღიორგი სლექსი-ტესხიშვილი – 15

შ

- შავათი – 11
 შავათის სტელა – 1, 49, 50–65
 შავით ტეფის წყალობის სიგელი – 71, 72, 74
 შავით ტექტორ სლექსიძე – 15
 შაუჯდომელი (H 98) – 67, 68, 70
 შიმიტრი ღიფიანი – 19
 „შროება“ – 10, 13

ჩ

- ჩკატერინე II – 13
 ჩრეკლე მეფე – 13
 ჩრწო-ტთანეთი – 11

ც

- ცანის ოთხთავი – 67, 68, 70
 ცახუშტი ღაგრატიონი – 77

ხ

- ხედა ტანის ასოები – 13

ც

- ციეიმურაზ ღაგრატიონი – 12, 14, 17

ქ

- ქლია სავჭავაძე – 77
 ქთანე ოქროპირის ცხოვრება – 67–69
 ქოასაფი – 16
 „ქსტორია დაწყებითგან ქვერიისა, ე. ო. ღიორგიისა, რომელ არს სრულიად საქართველოდსა“ – 12, 17

ბ

„ბიტიის სიბრძნე“ – 12
 „ბონდაკი“ – 12

ზ

„ზოცვანი“ – 12

თ

თაფსკულური წერა – 10
 თალონის თეორია – 44
 თამათა ცხოვრება – 67, 68, 70
 თარი ღროსე – 12
 თარი ღროსეს ხელწერა – 12
 თარიამისეული „ქართლის ცხოვრება“ – 71, 72, 74
 თე-XVIII ს. ჩვეულებრივი ხელი – 71, 72, 74
 თავრული ასოების აღდგენის აუცილებლობა – 10
 თლიანი ტანის ასოები – 13
 თინუსკულური წერა – 10
 თცხეთის ღიბლია – 67, 68, 70
 თცხეთის ჯვარი – 49, 50–65

ნ

ნეკრესის სტელა – 11, 49, 50–65
 ნეოფიტე – 13, 14

ო

ოთხთავი (S405) – 49, 50–64, 66
 ოთხთავი (S962) – 49, 50–64, 66
 ოთხთავის თარგმანება – 67, 68, 70

ს

სალესტინის მინდა მეთოდორეს მონასტერი – 11
 სალესტინური ოთხთავი – 67–69
 სარხლის მრავალთავი – 67–69
 სეტრე ტბერიელი – 11

ყ

ყორე თალონი – 43
 „Journal Asiatique“ – 12

ქ

ქამაზ სატარიძე – 11

ს

სასტამბო ასონიშნების კლასიფიკაცია – 108
 სასტამბო დეკორატიული ასოები – 107
 სასტამბო ხელნაწერი ასოები – 94
 სინური მრავალთავი – 49, 50–64, 66–69

სულხან-საბა ორბელიანი – 77

ც

ც-ასო – 75
 ც.ნ.ტ.ო.შ-ის ქართული დიაპაზონი – 145
 ცრბნისის ოთხთავი – 49, 50–64, 66

ფ

ფსალმუნთა განმარტება – 67–69

ქ

ქართული დამწერლობის ასოების განვითარება – 48
 ქართული ასოების ევოლუცია – 44, 45, 46, 47
 „ქართული ასომთავრული“ – 11
 „ქართული ენის გრამატიკა“ – 12
 ქართული მხატვრული ინიციალები – 100
 „ქართული ღრამატიკა“ – 19
 ქართული წერის სახეობები – 12
 ქება-ქებათას თარგმანება – 71–73
 ჭვედა ტანის ასოები – 13

ყ

„ყემოკლებათა ლექსიკონები“ – 14, 21
 ყიო შღვიმის ოთხთავი – 67, 68, 70
 ყრიფტი „შჳედლიძე მხედრული“ – 147
 ყრიფტი „შჳედლიძე ნუსხური“ – 147
 ყრიფტი „შჳედლიძე ხელნაწერი“ – 147
 ყრიფტი „ონივერსიტეტი“ – 15, 19
 ყუა ტანის ასოები – 13

ც

„ცისკრი“ – 18
 ცრუმთავრული ასოები – 13

ძ

ძაგან ტბულეთისძის დაწერილი – 71, 72, 74

წ

„წყობილსიტყვაობა“ – 12, 13, 15, 16

ს

სიაბერის შეწირულობის დაწერილი – 71–73

ე

ჟანმეტი ლექციონარი – 49, 50–64, 66
 ჟელნაწერი განცალკევებული ასოები – 94
 ჟმარებიდან ამოღებული ქართული ასოები – 78

ჯ

ჯრუჭის ოთხთავი – 49, 50–64, 66–69

საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის მკვლევართა საზოგადოების და ტაბულების მარცვნილები

ნაწილი 1. შთავრული ასოების აღდგენის აუცილებლობა

სსოების შემოღების თარიღები – 10
 სრმაზის ლანგარის ინიციალები „ღ(ერცუმი) ს(იტიახში) ჟ(არამამის-ძმ)“ (ახ. წ. 70 წ.) – 11
 სრმაზის სტელის ვენზელი „ს(ევახო)ს“ (ახ. წ. 75 წ.) – 11
 ნეკრესის სტელა (ახ. წ. I ს.) – 11
 შავათის სტელა (367 წ.) – 11
 შოზაიკური წერწერები სალესტინის მინდა ჭელოღორეს მონასტერში (430 ს.) – 11
 შოზაიკური წერწერა სალესტინის მინდა ჭელოღორეს მონასტერში (532 ს.) – 11
 ჭართული წერის სახეობები – 12
 ჭრავმენტი შარი ღროსეს სტატიიდან ჟურნალში „Journal Asiatique“ 1832 წ. – 12
 „ნიტაიის სიბრძნე“, 1784 წ. (თავფურცელი) – 12
 შარი ღროსეს ხელწერა – 12
 „ბროების“ მიერ შექმნილი ცრუმთავრული ასოები – 13
 სნტონ ღაგრატიონის „მყობილსიტყვაობა“. ღადაწერილია 1795 წელს ნეოფიტეს მიერ – 13
 „ღანწესება შინაგანისა საქართველოჲსა მართვისა“. 1801 წ. – 13
 ღრეკლე მეფის წერილი ჭუსეთის იმპერატორ ღკატერინე II-სადმი (1784 წ.) – 13
 ამთავრული ტექსტის ფრავმენტი – 14
 შთავრულებიანი ტექსტის ფრავმენტი – 14
 სნტონ ღაგრატიონის „მყობილსიტყვაობის“ გადამწერის ნეოფიტეს ანდერძი (1795 წ.) – 14
 ჭეიმურაზ ღაგრატიონი. ღანმარტება პოემა „მეფისიტყაოსნისა“ – 14
 სნტონ ღაგრატიონის „მყობილსიტყვაობის“ გადამწერის შავით ჭექტორ სლექსიმის ანდერძი (1800 წ.) – 15
 სნტონ ღაგრატიონი. „მყობილსიტყვაობა“. ღადაწერილია 1768 წელს ღიორგი სლექსი-მესხი-შვილის მიერ – 15
 სნტონ ღაგრატიონი. „მყობილსიტყვაობა“. ღადაწერილია 1781 წელს ღოასაფის მიერ – 16
 ღეორგიევსკის ტრაქტატი (დასაწყისი). 1783 წ. – 17
 ღეორგიევსკის ტრაქტატი. 1783 წ. – 17
 ჭეიმურაზ ღაგრატიონი. „სტორია დაწყებითგან ღვერისა“. 1848 წ. – 17
 ჟურნალ „სისკრის“ თავფურცელი – 18
 შიმიტრი ღიფიანი. ჭართული ღრამატიკა. 1882 წ. – 19
 ღრიფტ „ონივერსიტეტი“ შესრულებული ტექსტის ფრავმენტი – 19
 შთავრული და მხედრული ასოების გამოყენებით დაწერილი ნაშრომები – 20
 შთავრული ასოების აღდგენის პრობლემისადმი მიძღვნილი სტატიები – 20

ნაწილი 2. შთავრულასოებიანი შრიფტების ხმარება

მუათანის ზომა ლათინურ და ჭართულ შრიფტებში – 22
 ამთავრული და მთავრულებიანი შრიფტები – 22
 ღეჭღური ასონიშნების სრული კომპლექტი – 23
 ღეჭღური ასონიშნების სრული კომპლექტი – 23
 ჭართული ანბანი – 23
 ჭართული ანბანი – 23
 ჭართული ანბანი – 24

საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის მკვლევართა საზოგადოება

ლუსტროფედონული წერის სრული ციკლი – 86
ერთი და იგივე ასოს სხვადასხვა ფორმები ბუსტროფედონული წერის დროს – 86

ლუსტროფედონული წერის წესით გამოყვანილი გრაფემები – 87

ძაგი 9. სასტამბო ბეჭდური ასოების ტერმინოლოგია

მთავრული – 88
ხუსხური – 88
მხედრული – 89
მცირე მთავრული – 89
სასათაურო – 89
სასათაურო, მთავრული, მცირე მთავრული, ხუსხური, მხედრული ასოები – 89
სასტამბო ბეჭდური ასოები – 89
სასტამბო ბეჭდური ასოები – 90
სლონიშნების სრული კომპლექტი – 90
სლონიშნების სრული კომპლექტი – 91

სასტამბო ბეჭდური ასოები – 91
სასტამბო ბეჭდური ასოები – 92
სასტამბო ბეჭდური ასოები – 92
ქართული სასტამბო შრიფტის განვითარების პერიოდები – 92
ტიკლოშ ხიშის მიერ დამზადებული ქართული შრიფტი (ცმსტერდამი, 1687 წ.) – 93
ქართული სასტამბო შრიფტები – 93
ქართული სასტამბო შრიფტები – 93

ძაგი 10. სასტამბო ხელნაწერი ასოები

სასტამბო ხელნაწერი ასოები – 94
ხელნაწერი განცალკევებული ასოები – 94
სასტამბო ხელნაწერი ასოები – 95
სასტამბო ხელნაწერი ასოები – 95

ხელნაწერი განცალკევებული ასონიშნების სრული კომპლექტი – 95
ხელნაწერი გაბმული ასონიშნების სრული კომპლექტი – 95

ძაგი 11. სასტამბო დეკორატიული ასოები

საწყისი ასოს ნიმუში – 96
მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებში – 96
მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებში – 97
მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებში – 98
მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებში – 99
ქართული მხატვრული ინიციალები – 100
საწყისი ასოების ნიმუშები – 101
საწყისი ასოების ნიმუშები – 102
საწყისი ასოების ნიმუშები – 103
საწყისი ასოების ნიმუშები – 104
საწყისი ასოების ნიმუშები – 105
ქსოვილწერის ხერხი – 106
ქსოვილწერის ხერხი – 106
ქსოვილწერის ხერხი – 106
ქსოვილწერის ხერხი – 106
ქსოვილწერის ხერხი – 106
ქსოვილწერის ხერხი – 106
ქსოვილწერის ხერხი – 106
ქსოვილწერის ხერხი – 106

ქსოვილწერის ხერხი – 106
ქსოვილწერის ნიმუში – 106
ქსოვილწერის ნიმუში (სიტყვა “ინციკლოპედია”) – 106
„სამღვთო და სამღვდლო სახარება“. ტბილისი, 1709 წ. – 106
„სახარება ქარკოზისი. ძაგი პირველი“. ტბილისი, 1710 წ. – 107
“ყობილსიტყვაობა”. ქარი ღროსეს ხელწერა – 107
“ღვინი ყობილსიტყვაობა”. (1768 წ.) – 107
წრჩილ ჭეფის ხელმოწერა მისი წერილიდან ნ. ჭიტცენისადმი. (1686 წ.) – 107
წნტონ ჭავრატიონის “ყობილსიტყვაობის” გადამწერის შავით ძექტორ წლექსიდის ხელმოწერა. (1800 წ.) – 107
ქარი ღროსეს ხელმოწერა – 107
სასტამბო დეკორატიული ასოები – 107
სასტამბო ასონიშნების კლასიფიკაცია – 108
სასტამბო ასონიშნები – 108

ძაგი 12. ქართული შრიფტის გაუმჯობესება

წნბანური დამწერლობების შექმნის ზოგადი სქემა – 109

“ვროპული” დამწერლობების ასოების გრაფიკის ბუნებრივი განვითარების ზოგადი სქემა – 109
ღერძნული ანბანი – 109

საქართველოს ენციკლოპედია

ზათინური ანბანი – 109
 ძუსული ანბანი – 109
 ჭართული ანბანი – 109
 ჴსზეთ “ძროების” მიერ შემოღებული ცრუ მთავრული ასოები – 110
 ჴერძნული ანბანის სავარაუდო შესაძლო განვითარება – 110
 ჴათინური ანბანის სავარაუდო შესაძლო განვითარება – 110
 ძუსული ანბანის სავარაუდო შესაძლო განვითარება – 111
 სომხური ანბანის სავარაუდო შესაძლო განვითარება – 112
 ცსოების ხმარების ზოგადი პრინციპი „ევროპულ“ დამწერლობებში – 112
 ჴეჭღური ასოები – 112
 ჴელნაწერი ასოები – 112
 ჭართული ასოების ხმარების ზოგადი პრინციპი – 112
 ჭართული ასოების ისტორიული კლასიფიკაციები – 113
 ჴუსხური ასოების კლასიფიკაციის შესაძლო ვარიანტები – 113
 ჭართული ასოების თანამედროვე კლასიფიკაცია – 113
 ჴეჭღური კუთხოვანი ასოები – 113
 ჴეჭღური მრგვლოვანი ასოები – 113
 ჴელნაწერი ასოები – 113

„ევროპული“ დამწერლობების ნიმუშები – 114
 შრიფტების ერთიანი განვითარების მაჩვენებელი ტაბულა – 115
 ჭართული ანბანი – 116
 ჭართული ანბანი – 116
 ჭართული ანბანი – 116
 ჭართული ანბანი – 117
 ჭართული ანბანი – 117
 ჭართული ანბანის განლაგების სქემა (თარაზული) – 118
 ჭართული ანბანის განლაგების სქემა (თარაზული) – 118
 ჭართული ანბანის განლაგების სქემა (შვეული) – 119
 ჭართული ანბანის განლაგების სქემა (შვეული) – 119
 ჭართული ანბანი (მთავრულ-ნუსხურ-მხედრული) – 120
 ჭართული ანბანი (მთავრულ-ნუსხური) – 120
 ჭართული ანბანი (მთავრულმხედრული) – 120
 ცსოების რაოდენობა ზომის მიხედვით სხვადასხვა დამწერლობებში – 121
 შუატანის ასოების რაოდენობა – 121
 სასტრიქონო ასოების შუატანის გაზრდა – 121
 ცსონიშების სრული კომპლექტი – 121
 საშრიფტო გარნიტურის სტრუქტურა. ჴეჭღური ასოები (სულ 250 ვარიანტი) – 122

ძავი 13. ჭართული საშრიფტო გარნიტურის შექმნის ტექნოლოგია

სასათაურო – 123
 შთავრული – 123
 შცირე მთავრული – 123
 ჴუსხური – 123
 შხედრული – 123
 სწორი – 123
 შახრილი – 123
 ძალიან ვიწრო – 123
 ჴიწრო (1:2) – 123
 ჴორმალური (4:5) – 123
 ჴსანიერი (1:1) – 123
 ძალიან განიერი – 123
 ჴათელი (1:4) – 124
 ჴახევრად მუქი (1:2) – 124
 ძალიან ნათელი – 124
 შუქი (1:1) – 124
 ძალიან მუქი – 124
 ძირითადი შტრიხის ნაპირის ფორმა – 124
 ძარაზული ნაჭდევები (ხაზოვანი, სწორკუთხა, მახვილკუთხა, მომრგვალებული) – 124
 ნაჭდევების შეერთების სახე (უნაჭდევი, სწორკუთხედი, სამკუთხედი, მომრგვალებული) – 124
 შვეული ნაჭდევები – 124

ნაჭდევების შეერთება ძირითად შტრიხთან – 124
 ოკონტრასტო – 125
 ნაკლებად კონტრასტული (2:1) – 125
 ხონტრასტული – 125
 ნალმის დახრა ჰორიზონტალურ ხაზის მიმართ (კალმის დახრა ჰქმნის კონტრასტულობას) – 125
 ნალმის ტრიალი ღერძის გარშემო – 125
 შუა ჰორიზონტალური შტრიხი ამ ნიშნებში უნდა განლაგდეს ნიშნის სიმაღლის გეომეტრიული შუალედის ოდნავ ზევით (სიმაღლის 1/10-ით) – 125
 ცმ ნიშნებში კი – გეომეტრიული შუალედის ოდნავ ქვევით – 125
 შომრგვალებულ ასოებში ძირითადი შტრიხის სიგანე 1/10-ით მეტია, ვიდრე სწორხაზოვან ასოებში – 125
 ცსოს საშუალო ჰორიზონტალური შტრიხი უნდა განლაგდეს ნიშნის ოპტიკურ შუალედზე (გეომეტრიული შუალედის ზევით – ასოს სიმაღლის 1/10-ით) – 126
 ცრაკონტრასტულ შრიფტებში ჰორიზონტალური შტრიხის სიგანე უნდა იყოს 1/10-ით ნაკლები ვერტიკალურ შტრიხზე – 126

საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის მკვლევართა საზოგადოება

- ცრეთვე ასეთი შტრიხების შეერთების ადგილას ჰორიზონტალური შტრიხი უნდა გაკეთდეს ოდნავ ვიწრო (1/10-ით) – 126
- შომრგვალებული ასოების გატანა სტრიქონის ფარგლებს გარეთ სტრიქონის სიმაღლის 1/30-ით – 126
- ნახილი შტრიხები არაკონტრასტულ შრიფტებში იწერება ოდნავ ვიწროდ (1/7-ით), ვიდრე ვერტიკალური შტრიხები – 126
- შთავრული ასოს შტრიხების სიგანე 1/4-ით მეტია, ვიდრე სასტრიქონო ასოს შტრიხების – 126
- სასტრიქონო ასოს შუატანი შეფარდება ასოს მთლიან სიმაღლეს, როგორც 1:2-დან 1:1,3-დენ – 126
- სსოების ელემენტები – 127
- შთავრული ასოების ასაგები ბადე – 127
- სასტრიქონო ასოების ასაგები ბადე – 127
- სსოების გრაფიკული კლასიფიკაცია – 127
- სსოების გრაფიკული კლასიფიკაცია – 127
- სსოების გრაფიკული კლასიფიკაცია – 127
- სრგვალი – 128
- ოვალური – 128
- შართკუთხური – 128
- შართული ასოების კლასიფიკაცია „გახსნილ-ჩაკეტილობის“ მიხედვით – 128
- შართული ასოების კლასიფიკაცია „გახსნილ-ჩაკეტილობის“ მიხედვით – 129
- „ნია“ ასოების ურთიერთთანადგომა – 129
- სსოების გრაფიკული კლასიფიკაცია სიმაღლის და მიხედვით – 130
- სსოების გრაფიკული კლასიფიკაცია – 130
- შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი – 130
- შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი – 131
- შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი – 131
- შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი – 131
- შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი – 131

- შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი – 131
- შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი – 131
- შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი – 131
- შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი – 132
- სროპორცია 1:2 – 132
- ჩაჭდეგების მიმართულება: თარაზული (ორმხრივ-ცალმხრივი) და შვეული (ზემო-ქვემო) – 132
- ჩაჭდეგების აგების წესები – 133
- სსოების კუთხეების და თარაზული ხაზების დამრგვალება – 133
- შხედრული ასოების გრაფიკული კლასიფიკაცია – 133
- შხედრული ასოების აგების პრინციპი – 134
- შხედრული ასოების აგების პრინციპი – 134
- შხედრული ასოების აგების პრინციპი – 134
- შხედრული ასოების აგების პრინციპი – 134
- შხედრული ასოების აგების პრინციპი – 135
- შხედრული ასოების აგების პრინციპი – 135
- შხედრული ასოების აგების პრინციპი – 135
- შხედრული ასოების აგების პრინციპი – 135
- შხედრული ასოების აგების პრინციპი – 135
- შხედრული ასოების აგების პრინციპი – 135
- სსოების შუატანის გაზრდის პრინციპიალური სქემა (კეგელის შეუცვლელად) – 135
- სსოების შუატანის გაზრდის პრინციპიალური სქემა (კეგელის შეუცვლელად) – 136
- სსოების გადიდების პრინციპიალური სქემა – 136
- სსოების გადიდების პრინციპიალური სქემა – 137
- სსოების „სიგანე-სიმაღლის“ შეფარდება (შთავრული ასოს სიგანის შეფარდება მის სიმაღლესთან). (სასტრიქონო ასოს სიგანის შეფარდება მთავრული ასოს სიმაღლესთან) – 137
- შარნიტურების ნაირსახეობების ტაბულა (სულ 169) – 138

წავი 14. შართული კლავიატურა

- შართული ანბანი – 140
- შართული ასოების სახეობები – 140
- შართული საშრიფტო გარნიტურის ნაწილები – 140
- ჩვეულებრივი რეჟიმი – 141
- Shift-ის რეჟიმი – 141
- შარცხენა Alt-ის რეჟიმი – 141
- ჩვეულებრივი რეჟიმი – 142
- Shift-ის რეჟიმი – 142
- შარცხენა Alt-ის რეჟიმი – 142
- შართული კლავიატურა – 143
- შართულ-ინგლისური კლავიატურა – 143

- შართულ-ინგლისურ-რუსული კლავიატურა – 143
- სსონიშნები შართული კლავიატურისთვის – 144
- სსონიშნები შართულ-ინგლისური კლავიატურისთვის – 144
- სსონიშნები შართულ-ინგლისურ-რუსული კლავიატურისთვის – 145
- ო.ჩ.ტ.ჩ.ო.შ-ის შართული დიაპაზონი – 145
- ო.ჩ.ტ.ჩ.ო.შ-ის შართული დიაპაზონი – 145
- ო.ჩ.ტ.ჩ.ო.შ-ის შართული დიაპაზონი – 146
- ო.ჩ.ტ.ჩ.ო.შ-ის შართული დიაპაზონი – 146
- შრიფტი „შჭედლიძე ნუსხური“ – 147
- შრიფტი „შჭედლიძე შხედრული“ – 147

წიგნი „მჭედლიძე ხელნაწერი“ – 147
ზათინურ-ქართულ შრიფტების იდენტურობა – 148

ზათინურ-ქართულ შრიფტების იდენტურობა – 149
ხუსხურის და მხედრულის ერთდროული ხმარების მაგალითი – 150

მაგი 15. ქართული ანბანის გრაფიკა

ქართული ანბანის სავარაუდო თავდაპირველი საწყისი გრაფიკა (ძ. წ. 412 წ.) – 152
ქართული ანბანის გრაფიკა (1 ს.) – 153
ქართული ანბანის გრაფიკა (შუა სს.) – 154
ქართული გრაფემების თავდაპირველი სახე (გრაფემების აგების პრინციპი) – 154
ქართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია – 155
ქართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია – 155
ქართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია – 156
ქართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია – 156
ქართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია – 157
ქართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია – 157
ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია რიცხვითი მნიშვნელობისდა მიხედვით – 158
ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია ასოების სახელებისდა მიხედვით – 158
ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია კვადრატის ნაწილის დაკავებისდა მიხედვით – 159
ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია რიცხვითი მნიშვნელობისდა მიხედვით – 160
ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია „სატარა კვადრატი – შიდი კვადრატი“ – 160
სასტრიქონო ასოების კლასიფიკაცია სიმძლავრისდა მიხედვით – 161
ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია ელემენტების რაოდენობისდა მიხედვით (თანაბარი რაოდენობა) – 162
ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია მთავარი ელემენტებისდა მიხედვით – 163
ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია „ჩრე – ღაზი“ – 164

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია „ჩრე – ღაზი“ – 164
ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია „ჩრე – ღაზი“ – 165
ქართული ასოების კლასიფიკაცია „გახსნილ-ჩაკეტილობის“ მიხედვით – 166
ქართული ასოების კლასიფიკაცია „გახსნილ-ჩაკეტილობის“ მიხედვით – 166
„ნია“ ასოების ურთიერთთანადგომა – 166
ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები – 167
ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები – 168
ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები – 169
ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები – 169
ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები – 170
ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები – 170
ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები – 170
ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები – 171
ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები – 171
ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები – 172

მაგი 16. ქართული ასოების ევოლუცია

ქართული ასოების ევოლუცია – 173	სლო „ჩ“ – 182	სლო „ტ“ – 193	სლო „ც“ – 204
ქართული ასოების ევოლუცია – 174	სლო „ც“ – 183	სლო „ს“ – 194	სლო „ძ“ – 205
სლო „ც“ – 175	სლო „ტ“ – 184	სლო „ე“ – 195	სლო „ჩ“ – 206
სლო „ღ“ – 176	სლო „ვ“ – 185	სლო „ო“ – 196	სლო „ს“ – 207
სლო „ლ“ – 177	სლო „ზ“ – 186	სლო „ა“ – 197	სლო „ე“ – 208
სლო „შ“ – 178	სლო „ყ“ – 187	სლო „ფ“ – 198	სლო „უ“ – 209
სლო „ჩ“ – 179	სლო „ხ“ – 188	სლო „ქ“ – 199	სლო „ჯ“ – 210
სლო „ჲ“ – 180	სლო „ც“ – 189	სლო „ჩ“ – 200	სლო „ხ“ – 211
სლო „ხ“ – 181	სლო „ო“ – 190	სლო „ყ“ – 201	სლო „ძ“ – 212
	სლო „უ“ – 191	სლო „ფ“ – 202	
	სლო „ყ“ – 192	სლო „ხ“ – 203	

მაგი 17. ქართული ანბანის ტაბულები

ქართული ანბანი (ხუსხური). წიგნი „ანივერსიტეტი“ – 213
ქართული ანბანი (მხედრული). წიგნი „ანივერსიტეტი“ – 214

- ქ-ქმ შტეტლიძე შხედრული – 260
- ქ-ქმ საათა ზნეირი ზერა – 261
- ქ-ქმ სკადემი ქ-ს – 261
- ქ-ქმ ზსრიგოლია ქ-ს – 261
- ქ-ქმ ზიტერატურული ქ-ს – 261
- ქ-ქმ ხუსთაველი ქ-ს – 262
- ქ-ქმ სილფაენი ქ-ს – 262
- ქ-ქმ ცაიმსი ქ-ს – 262
- ქ-ქმ ნიბერბიტ ლაზიკ – 262
- ქ-ქმ სრიალ ონიკოლე ქ-ს – 263
- ქ-ქმ ხოლე 2000 – 263
- ქ-ქმ სვაზა ქ-ს – 263
- ქ-ქმ ხვეულებრივი ქ-ს – 264
- ქ-ქმ ხურიერი ქ-ს – 264
- ქ-ქმ ზვერსონ შონო ქ-ს – 264
- ქ-ქმ სარლამენტი ქ-ს – 264
- ქ-ქმ სრიმერი ქ-ს – 265
- ქ-ქმ შტეტლიძე ზელნაწერი – 265

- სომთავრულის ნიმუშები სხვადასხვა შრიფტები-დან – 266
- სომთავრულის ნიმუშები სხვადასხვა შრიფტები-დან – 267
- სომთავრულის ნიმუშები სხვადასხვა შრიფტები-დან – 268
- ხუსხური ასოების ნიმუშები – 269
- ხუსხური ასოების ნიმუშები – 269
- ხუსხური ასოების ნიმუშები – 269
- ქხედრული ასოების ნიმუშები (ნაჭდევებიანი) – 270
- ქხედრული ასოების ნიმუშები (ნაჭდევებიანი) – 271
- ქხედრული ასოების ნიმუშები (ნაჭდევებიანი) – 272
- ქხედრული ასოების ნიმუშები (უნაჭდევეო) – 273
- ქხედრული ასოების ნიმუშები (უნაჭდევეო) – 274
- ქხედრული ასოების ნიმუშები (უნაჭდევეო) – 275

თავი 21. ჟელითწერა

- ჟელნაწერი მთავრული ასოების ელემენტების მონაზვის თანამიმდეგრობა და მიმართულება (დექტი). 1-ლი საფეხური. – 277
- მთავრული ასოების ანბანური მწკრივი (სწორი) – 278
- მთავრული ასოების ანბანური მწკრივი (დახრილი) – 279
- ჟელნაწერი ნუსხური ასოების ელემენტების მონაზვის თანამიმდეგრობა და მიმართულება (დექტი). 1-ლი საფეხური. – 280
- ხუსხური ასოები – 281
- ხუსხური ასოების ანბანური მწკრივი (სწორი) – 282
- ხუსხური ასოების ანბანური მწკრივი (დახრილი) – 283
- ჟელნაწერი მხედრული ასოების ელემენტების მონაზვის თანამიმდეგრობა და მიმართულება (დექტი). 1-ლი საფეხური. – 284
- ქხედრული ასოები – 285
- ქხედრული ასოების ანბანური მწკრივი (სწორი) – 286

- ქხედრული ასოების ანბანური მწკრივი (დახრილი) – 287
- ქართული წერის ათვისება. ქე-2 საფეხური. ოთხნაზიანი რვეული. შახრა. ჭვედა-, შუა- და ზედატანის ზომები 6,5 + 5,0 + 6,5. შუატანის და ზედატანის შეფარდება 1:2,3. – 288
- ქართული წერის ათვისება. ქე-3 საფეხური. ოთხნაზიანი რვეული. შახრა. ჭლადაბმა. ჭვედა-, შუა- და ზედატანის ზომები 5,0 + 5,0 + 5,0. შუატანის და ზედატანის შეფარდება 1:2. – 289
- ქართული წერის ათვისება. ქე-4 საფეხური. ოთხნაზიანი რვეული. ჭლადაბმა. ჭვედა-, შუა- და ზედატანის ზომები 3,2 + 4,0 + 3,2. შუატანის და ზედატანის შეფარდება 1:1,8. – 290
- ქართული წერის ათვისება. ქე-5 საფეხური. ოთხნაზიანი რვეული. ჭლადაბმა. ჭვედა-, შუა- და ზედატანის ზომები 3,0 + 2,25 + 3,0. შუატანის და ზედატანის შეფარდება 1:1,75. – 291
- ქართული წერის ათვისება. ქე-6 საფეხური. ოთხნაზიანი რვეული. ჭლადაბმა. ჭვედა-, შუა- და ზედატანის ზომები 3,0 + 2,1 + 3,0. შუატანის და ზედატანის შეფარდება 1:1,7. – 292

საქართველოს ეროვნული ბიბლიოთეკა

ლიტერატურა

ცხრამიშვილი, ლ., ცლექსიძე, ნ. სრაგვის ხეობაში აღმოჩენილი შავათის სტელა // ხომუნისტი. – 1985. – 19 მაისი.

ცხულაძე, ლია. ჩართული წერის ნიმუშები. სალევოგრაფიული ალბომი. – ტბილისი, 1949.

ცხულაძე, ლია. ჩართული წერის ნიმუშები. სალევოგრაფიული ალბომი. შე-2 გამოცემა. – ტბილისი, 1973.

ცხულაძე, ლია. ძველი ქართული ენის ლექსიკონი. – ტბილისი, 1973.

ცნათელიშვილი, ნ. ძველი ქართული საიდუმლო დამწერლობა. – ტბილისი, 1982.

ცნტონ I ხათლიკოსი. ჩართული გრამატიკა. – ტბილისი, 1885

ცრხილ შეფის წერილი ნ. ჟიტცენისადმი. – 1686.

ვავრატიონი, ცნტონ. წყობილსიტყვაობა. – 1768. (ღადამწერი ლიორგი ცლექსი-ქესხიშვილი).

ვავრატიონი, ცნტონ. წყობილსიტყვაობა. – 1768. (ღადამწერი სიონის პროტო-პრესვიტერი ნიკოლაოსი).

ვავრატიონი, ცნტონ. წყობილსიტყვაობა. – 1781. (ღადამწერი თოასაფი).

ვავრატიონი, ცნტონ. წყობილსიტყვაობა. – 1788. (ღადამწერი თოანე ოსეს ძე).

ვავრატიონი, ცნტონ. წყობილსიტყვაობა. – 1795. (ღადამწერი ნეოფიტი).

ვავრატიონი, ცნტონ. წყობილსიტყვაობა. – 1800. (ღადამწერი შავით ძექტორ ცლექსიძე).

ვავრატიონი, ცნტონ. წყობილსიტყვაობა. – 1808. (ღადამწერი შავით დიაკონი).

ვავრატიონი, ცნტონ. წყობილსიტყვაობა. – ტბილისი: შეცნიერება, 1980.

ვავრატიონი, ჭემურაზ. ლანმარტება პოემა “ჟეფხისტყაოსნისა”. – ტბილისი, 1960.

ვავრატიონი, თოანე. ხალმასობა. ფილოსოფიური ნაწილი. – ტბილისი, 1974.

ვავრატიონი, თოანე. ხალმასობისეული ქართული გრამატიკა. – ტბილისი, 1986.

ვარნაველი, ჭემურაზ. ხახეთის ისტორიული ძეგლების წარწერები. – ტბილისი, სშც, 1961.

ვარნაველი, სარა. საქართველოს საბეჭდავები და სხვა გლიპტიკური მასალები. – ტბილისი: შეცნიერება, 1965.

ვარნაველი, სარა. ჩართული დროშები. – ტბილისი, 1953.

ვარამიძე, ცრხილ. ძველი საქართველოს ქრონოლოგიის საკითხები მე-19 საუკუნის ქართულ ისტორიოგრაფიაში // შაცნე. – № 4. – 1964.

ვატონიშვილი, ჟახუშტი. ცღწერა სამეფოსა საქართველოსა. – ტბილისი, 1973.

ვატონიშვილი, თოანე. ჟუმარსწავლა (ხალმასობა). – წიგნი 1. – ტბილისი: შერანი, 1990.

ვაქრაძე, თიმიტრი. თსტორია საქართველოსი უძველესი დროიდან მე-10 საუკუნის დასასრულამდე. – ნაწილი 1. – ტბილისი, 1889.

ვაბიჩვაძე, ჟ. ჩართული წერის დედანი. – წიგნი 1, 1886.

ვამსახურდია, სვიმონ; ჟოხიაშვილი, ნოდარ; ჟიდურელი, ნახა. საქართველოს სახელმწიფო დროშები და გერბები. – ტბილისი, შერანი, 1990.

ვამსახურდია, ნ. შცირე შენიშვნები დიდი საკითხის გამო // ოროშა. – 1954. – № 3. – ლგ. 18.

ვამერელიძე, ჭამაზ. შწიგნობრობა ქართული // ლიტერატურული საქართველო. – 1987. – 20 ნომბერი. – № 47.

ვამერელიძე, ჭამაზ. წერის ანბანური სისტემა და ძველი ქართული დამწერლობა. – ტბილისი, 1990.

ვანწესება შინავანისა საქართველოვას მართვისა. – ტბილისი, 1801.

ვოგებაშვილი, თ. თედანი ქართული წერისა. – წიგნი 1, 1884.

ვოგილაშვილი, ნიკეიშვილი. ცკაკი ჟანიძე. ლიბლიოგრაფია. – ტბილისი: შეცნიერება, 1977.

ვორდეზიანი, ჟენო. ჩართული მხედრული შრიფტი. – ტბილისი, 1955.

ვორდეზიანი, ჟენო. ჩართული სასტამბო შრიფტების ცნობარი-კატალოგი. – ტბილისი, 1965.

ლიტერატურა

ლორდეზიანი, ვენო. ჩართული სასტამბო შრიფტი. – ტბილისი, 1961.

ლორდელაძე, ლ. ჩართული შრიფტი. – ტბილისი: სანათლება, 1989.

ლუგუშვილი, უ. ჩართული სტამბის წიგნი. 1629 – 1779. – ტბილისი: სახელგამი, 1984.

ლუგუშვილი, უ. ჩართული წიგნი. 1629 – 1929. – ტბილისი: სახელგამი, 1929.

მათეშიძე, სამსონ. ჩართული წერის დედანი და ხატვის ნიმუშები. – ტბილისი, 1890.

მივნოვორცევა-ლრიგოლია, თა. ჩანამედროვე ქართული გრაფიკული სკოლის ფუძემდებელი // *ქვინაძე*-86. – ტბილისი: ელოვნება, 1987. – ლვ. 133–152.

ირაკლე ქეფის წერილი ტუსეთის იმპერატორ უკატერინე II. – 1784.

შლთა და შვიდთა მნათობთათვის. შე-XII საუკუნის ასტროლოგიური ტრაქტატი. – ტბილისი, 1975.

ჟარგარიძე, მთარ. ჩართული შრიფტი. – ტბილისი: ელოვნება, 1978.

ქეფის ტყაოსნის საკითხები // *ტ. შანიძე.* *ტხულებანი* 12 ტომად. – *ტ.* 5. – ტბილისი, 1985. – ლვ. 7–275.

ტყააშვილი, უკეთიძე. 1917 წლის არქეოლოგიური ექსპედიცია სამხრეთ საქართველოში. – ტბილისი, 1952.

ტყააშვილი, უკეთიძე. 1917 წლის არქეოლოგიური ექსპედიცია სამხრეთ საქართველოში. – ტბილისი, სშტ, 1960.

ტყააშვილი, უკეთიძე. სრქეოლოგიური მოგზაურობა ტაჭაში 1919 – 1920 წლებში. – ტბილისი, სშტ, 1963.

ტყააშვილი, უკეთიძე. სრქეოლოგიური მოგზაურობანი და შენიშვნები. – *ტ.* 1. – *ტ.* 1907.

ტყააშვილი, უკეთიძე. სრქეოლოგიური მოგზაურობანი და შენიშვნები. – *ტ.* 2. – *ტ.* 1914.

ტყააშვილი, უკეთიძე. სრქეოლოგიური ექსპედიცია ღოლა – ოლთისში და ხაგლში 1907 წელს. – *ტ.* 1938.

ტყააშვილი, უკეთიძე. სრქეოლოგიური ექსპედიცია უჩხუბ – სვანეთში 1910 წელს. – *ტ.* 1937.

ტყააშვილი, უკეთიძე. *ტ.* 1938 წლის ნაციონალური ბიბლიოთეკის ქართული ხელნაწერები და ოცი ქართული საიდუმლო დამწერლობის ნიშანი. – *ტ.* 1933.

ტოფურია, ჟ., ლივინეშვილი, თ. ჩართული ენის ორთოგრაფიული ლექსიკონი. – ტბილისი, 1968.

ნგოროევა, სავლე. ჩართული დამწერლობის ძეგლები ანტიკური ხანისა // www.amsi.ge

ნგოროევა, სავლე. ტველ-ქართული წარმართული კალენდარი // საქართველოს მუზეუმის მოამბე. – *ტ.* 6. – *ტ.* 1931.

ნგოროევა, სავლე. ტველ-ქართული წარმართული კალენდარი // საქართველოს მუზეუმის მოამბე. – *ტ.* 7. – *ტ.* 1933.

ოსელიანი, სვანდილ. ჩართული მწიგნობრობის, წიგნისა და სტამბის ისტორიის საკითხები. – ტბილისი: შეცნიერება, 1990.

ოსელიანი, სვანდილ. *ტ.* 1849 წლის ქართული სასარგებლოდ ქართულთა ახალმოსწავლეთა ყრმათა. – ტბილისი, 1849.

ხანდელაძე, ჟ., ქეცვაძე, ლ. *ტ.* 1990 წლის ადგილი და როლი ქრისტიანულ წელთაღრიცხვებს შორის // *ტ.* 3. – 1990.

ხარაჭაშვილი, თ. ჩართული წიგნის ბეჭდვის ისტორია. შე-17 და მე-18 სს. – ტბილისი, 1929.

ხარაჭაშვილი, თ. *ტ.* 1914 წლის ანბანი. შე-2 გამოცემა. – ტბილისი, 1914.

ხარაჭაშვილი, თ. ტველი ქართული ნაბეჭდი წიგნი. – ტბილისი, 1973.

ხარაჭაშვილი, თ. ჩართული წიგნის ბეჭდვის კერები. – ტბილისი, 1980.

ხეკელიძე, ღორნელი. ჩართული ერა და ეორტალოგიური წელიწადი. // *ტ.* 1940 წლის მოამბე. – *ტ.* 5–6. – ტბილისი, 1940.

ხეკელიძე, ღორნელი. ტველი ქართული წელიწადი // *ტ.* 1941 წლის შრომები. – *ტ.* 18. – ტბილისი, 1941.

ხეკელიძე, ღორნელი. *ტ.* 1945 წლის ქართული წელიწადი ქართული ლიტერატურის ისტორიიდან. – *ტ.* 2. – ტბილისი, 1945. – ლვ. 328.

ხვასტავაძე. ჩართული წიგნის გრაფიკული ხელოვნება. – ტბილისი, 1952.

ხიჭიათურის სიბრძნე. – ტბილისი, 1784.

ხობახიძე, ტ. *ტ.* 1912 წლის ცნობა დამწერლობის თაობაზე // *ტ.* 1912. – *ტ.* 11,12.

ხონდაკი. – ტბილისი, 1710.

ხურდელაშვილი, შ. ჩართული სტამბის ისტორიიდან. – ტბილისი, 1959.

ხუციანიძე, ლ. ჩართული ეროვნული სტამბის ისტორიისათვის // *ტ.* 1951. – *ტ.* 2. – ლვ. 16.

ხუციანიძე, ლ. *ტ.* 1962 წლის მეექვსე და ქართული სტამბის მოღვაწენი. – ტბილისი, 1962.

ხოცვაძე. – *ტ.* 1995.

ხოცვაძე. – ტბილისი, 1710.

ჭავჭავაძე, ლ. *ტ.* 1973 წლის სომხური დამწერლობის მხატვრული თავისებურებანი V – XIII სს. // *ტ.* 1973. – *ტ.* 2. – ტბილისი, 1973.

ჭავჭავაძე, ლ. *ტ.* 1974 წლის მხატვრული დამწერლობის განვითარების ტაბულა // *ტ.* 1974. – *ტ.* 3. – ტბილისი, 1974.

შაჰავარიანი, ლენე. შვიგნობრობა ქართული. – *ქბილისი: ქართული საბჭოთა უნივერსიტეტი, 1989.*

შაჰავარიანი, ლენე. ქართული ანბანი. – *ქბილისი, 1977.*

შაჰავარიანი, ლენე. ქართული ანბანის გრაფიკული საფუძვლები // *საბჭოთა ხელოვნება.* – 1977. – № 10.

შაჰავარიანი, ლენე. ქართული ანბანის გრაფიკული საფუძვლები. – *ქბილისი, 1982.*

შაჰავარიანი, ლენე. ქართული დამწერლობის განვითარების ტაბულა // *სალეოგრაფიული ძიებანი.* – *ტ. 2.* – *ქბილისი, 1969.*

შაჰავარიანი, ლენე. ქართული ხელნაწერები. – *ქბილისი: ელოვნება, 1970.*

შაჯო, შრანცისკო-შარია. ქართული ენის გრამატიკა. – *ტომი, 1643.*

შვერელიძე, თ. ძველი ქართული ანბანის წარმოშობისათვის // *ლიტერატურული საქართველო.* – 1974. – 23 ივლისი.

შეტრეველი, ბ. სირველი ნაბეჭდი ქართული წიგნი // *საბჭოთა ხელოვნება.* – 1978. – № 7.

შფვის ლიორვის ძე ჭეიძურაშ [ღავრატიონი]. ისტორია დაწყებითგან ჴვერისა, ე. ი. ჴიორვისა, რომელ არს სრულიად საქართველოდსა. – *სანკტ შეტერბურდი, 1848.*

შთის კილოთა ლექსიკონი // თ. შანიძე. ჭხუ-ლებანი 12 ტომად. – *ტ. 1.* – *ქბილისი, 1984.* – *ტ. 274–476.*

შჭედლიძე, ჭამაზ. სსომთავრული. – 1999. – 440 გვ. – 948 ილუსტრაცია, ტაბულა.

შჭედლიძე, ჭამაზ. ჴიბლიოგრაფია. (ჭ. უ. შჭედლიძის მეცნიერული ნაშრომები) – *ფულდა, 2007.* – 58 გვ. – 13 ილ.

შჭედლიძე, ჭამაზ. ნამწერლობები და ენები. – *ფულდა, 2007.* – 350 გვ.

შჭედლიძე, ჭამაზ. შსოფლიოს ქვეყნები. – *ფულდა, 2005.* – 390 გვ. – 600 ილ.

შჭედლიძე, ჭამაზ. ქართული დამწერლობა. – *ფულდა, 2006.* – 164 გვ. – 670 ილ.

შარსიძე, ჴურამ. შავათის ქვა-ჯვარი // *შნათობი.* – 1987. – № 8. – *ტ. 154.*

შარსიძე, ჴურამ. ჴებადის ისტორიული პარალელები // *შნათობი.* – 1986. – № 4. – *ტ. 142–153.*

შემანი, თ. ქართულ სინონიმთა ლექსიკონი. – *ქბილისი, 1978.*

არბელიანი, ხუღხან-საბა. სიტყვის კონა ქართული, რომელ არს ლექსიკონი. – *ტ. 1.* – *ქბილისი: შერანი, 1991.*

არბელიანი, ხუღხან-საბა. სიტყვის კონა ქართული, რომელ არს ლექსიკონი. – *ტ. 2.* – *ქბილისი: შერანი, 1993.*

არიონი. ხრებული ტკაკი შანიძის 80 წლისთავის საფუბილეოდ. – *ქბილისი, 1967.*

აკრომჭედლიშვილი, თ. შინ მოიგონა ქართული ანბანი // *ტვერია.* – 1881. – № 10.

სავლეს ეპისტოლეთა ქართული ვერსიები // *ქბილისის უნივერსიტეტის შრომები.* – *ტ. 16.* – *ქბილისი, 1974.*

საოლინი, სტეფანე; ირბანი, ნიკიფორე. ქართულ-იტალიური ლექსიკონი. – *ტომი, 1629.*

სატარიძე, ტამაზ. სნბანი და ქრონოლოგია // ქართული ასომთავრული. – *ქბილისი: ნაკადული, 1980.* – *ტ. 483–527.*

სატარიძე, ტამაზ. სნბანის ასო-ნიშნების სახელდების პრინციპი // ქართული ასომთავრული. – *ქბილისი: ნაკადული, 1980.* – *ტ. 109–122.*

სატარიძე, ტამაზ. სნბანური დამწერლობა // ქართული ასომთავრული. – *ქბილისი: ნაკადული, 1980.* – *ტ. 47–56.*

სატარიძე, ტამაზ. სნბანური მწკრივი და რიცხვი // ქართული ასომთავრული. – *ქბილისი: ნაკადული, 1980.* – *ტ. 311–338.*

სატარიძე, ტამაზ. შრკათავირის გრაფიკული საფუძვლები. // ქართული ასომთავრული. – *ქბილისი: ნაკადული, 1980.* – *ტ. 528–584.*

სატარიძე, ტამაზ. ჴვანე ჴავახიშვილი და ქართული დამწერლობა // *სისკარი.* – 1976. – № 10.

სატარიძე, ტამაზ. შზისა და მთვარის წელიწადი // ქართული ასომთავრული. – *ქბილისი: ნაკადული, 1980.* – *ტ. 342–373.*

სატარიძე, ტამაზ. ქართული ანბანი. // ქართული ასომთავრული. – *ქბილისი: ნაკადული, 1980.* – *ტ. 7–46.*

სატარიძე, ტამაზ. ქართული ანბანის ვოკალიზაციის აპინციპი // ქართული ასომთავრული. – *ქბილისი: ნაკადული, 1980.* – *ტ. 132–140.*

სატარიძე, ტამაზ. ქართული ანბანის სტრუქტურა // ქართული ასომთავრული. – *ქბილისი: ნაკადული, 1980.* – *ტ. 79–108.*

სატარიძე, ტამაზ. ქართული ასომთავრული // *შნათობი.* – 1972. – №№ 1–3, 6–9.

სატარიძე, ტამაზ. ქართული ასომთავრული. – *ქბილისი: ნაკადული, 1980.*

სატარიძე, ტამაზ. ქართული ასომთავრული ანბანის იდეოგრაფია-აკროფონები // ქართული ასომთავრული. – *ქბილისი: ნაკადული, 1980.* – *ტ. 123–131.*

სატარიძე, ტამაზ. ქართული ასომთავრული ანბანის 19-წლიანი შეტონის ციკლი // ქართული ასომთავრული. – *ქბილისი: ნაკადული, 1980.* – *ტ. 441–482.*

სატარიძე, ტამაზ. ქართული ასომთავრული ანბანის მზის კალენდრის სისტემა // ქართული ასომთავრული. – *ქბილისი: ნაკადული, 1980.* – *ტ. 409–440.*

ლიტერატურა

სატარიძე, ტამაზ. ჩართული ასომთავრული ანბანის მთავარის კალენდრის სისტემა // ჩართული ასომთავრული. – ტბილისი: ნაკადული, 1980. – უკ. 384 – 408.

სატარიძე, ტამაზ. ჩართული ასომთავრული ასო-ნიშნები // ჩართული ასომთავრული. – ტბილისი: ნაკადული, 1980. – უკ. 165 – 268.

სატარიძე, ტამაზ. ჩართული ასომთავრული დამწერლობის გრაფიკა // ჩართული ასომთავრული. – ტბილისი: ნაკადული, 1980. – უკ. 141 – 164.

სატარიძე, ტამაზ. ჩართული დამწერლობის შემოღების ხანა // ჩართული ასომთავრული. – ტბილისი: ნაკადული, 1980. – უკ. 57 – 78.

სატარიძე, ტამაზ. ჩართული წარმართული კალენდარი // შნათობი. – 1976. – №№ 2–4, 6.

სატარიძე, ტამაზ. ჩართული წარმართული კალენდარი // შნათობი. – 1978. – №№ 10 – 11.

სატარიძე, ტამაზ. ჩართული წარმართული კალენდარი // ჩართული ასომთავრული. – ტბილისი: ნაკადული, 1980. – უკ. 311 – 527.

სატარიძე, ტამაზ. ჩართული წელთაღრიცხვა // უანთიადი. – 1975. – № 6.

სატარიძე, ტამაზ. ჩართული წელთაღრიცხვა // ჩართული ასომთავრული. – ტბილისი: ნაკადული, 1980. – უკ. 269 – 310.

სატარიძე, ტამაზ. ჭება ქართულის ენისა // შნათობი. – 1986. – № 9.

სატარიძე, ტამაზ. “ყოველი საიდუმლო ამას ენასა შინა დამარხულ არს”. “ჭება ქართულის ენისა” // ჩართული ასომთავრული. – ტბილისი: ნაკადული, 1980. – უკ. 339 – 341.

სეტრიწონის ქართველთა მონასტრის ტიპიკონი. // ტ. წანიძე. ტხულებანი 12 ტომად. – ტ. 9. – ტბილისი, 1986. – უკ. 55 – 123.

ბეჭტორი, ლაიოზ. ცნხანი. ზოცვანი. შოკლე საქრისტიანო სწავლა. – შოზდოკი, 1797.

ბოსტომაშვილი, ი. ნერგი. ცნუ ქართული წერა-კითხვის შესასწავლად სრული სახელმძღვანელო. ოთხ წიგნად. – ტბილისი, 1906.

ბოსტომაშვილი, ი. ბოგორ უნდა ვისწავლოთ ქართული წერა-კითხვა სკოლებში და ოჯახებში. – ტბილისი, 1915.

ბოსტომაშვილი, ი. ჩართული სახალხო და საოჯახო ანბანი. – ტბილისი, 1924.

საბინინი, ლობრონ (შიხეილ) შავლეს-ძე. საქართველოს სამოთხე. სრული აღწერა დუაწლთა და ვნებათა საქართველოს წმიდათა, შეკრებილი ხრონოლოგიურად და გამოცემული სეტერბურლის სასულიერო სკაღემის კანდიდატის სვერიელის ლობრონ (შიხეილ) შავლეს-ძის საბინინის მიერ. – სანკტ-სეტერბურდი, 1882.

სამღვთო და სამღვდელო სახარება. – ტბილისი, 1709.

საქართველო – ბუსეთის ხელშეკრულება (ლეორგიევსკის ტრაქტატი). – 1783.

საქართველოს დროშები და გერბები შახუშტი ლავრატიონის მიხედვით. – ტბილისი: სამშობლო, 1991.

ბარდი, შადომ; მარაძე, ლურამ. ჩართული სტამბის სათავეებთან // ხომუნისტი. – 1980. – 7 სექტემბერი.

ბარნოვსკი, ო. ი. საქართველოს ისტორიული დროშები // ისტორია და გეოგრაფია სკოლაში. – 1982. – № 4.

ბრიდონოვი, შიხეილ. ჩართული შრიფტი. – ტბილისი: ჭველი, 1993.

ჩართულთა მონასტერი ლელვარეთში და მისი ტიპიკონი. ზექსიკონი // ტ. წანიძე. ტხულებანი 12 ტომად. – ტ. 9. – ტბილისი, 1986. – უკ. 139–223.

ჩართულ კილო-თქმათა სიტყვის კონა. შე-2 გამოცემა. – ტბილისი, 1984.

ჩართულ ხელნაწერთა მორთულობის ნიმუშები. ცლობი 32 ტაბულით. შესავალი ბენე შმერლინგისა. სროფესორ ლ. ხუბინაშვილის რედაქტორობით. – ტფილისი, 1940.

ჩართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი. – ტტ. 1 – 8. – ტბილისი: სშტ, 1950 – 1964.

ჩართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი. – ტბილისი, 1986.

ჩართული მწერლობა. ზექსიკონი-ცნობარი. – ტიგნი 1. – ტბილისი: უანთიადი, 1984.

ჩართული საანბანო წიგნის ბიბლიოგრაფია. (1629 – 1955). – ტბილისი, 1957.

ჩართული საბჭოთა უნციკლოპედია. – ტტ. 1 – 11. – ტბილისი: შთავარი სამეცნიერო რედაქცია, 1975–1987.

ჩართული საბჭოთა უნციკლოპედია. საქართველოს სსტ. – ტბილისი, 1981.

ჩართული წიგნი. ღიბლიოგრაფია. – ტ. 1. – (1629 – 1920) – ბედ. ლ.ი. ხიკნაძე. – ტბილისი: საქართველოს ტიგნის შალატის გამოცემა, 1941. – 559 გვ.

ჩართული წიგნი. ღიბლიოგრაფია. – ტ. 2. – ნაკვეთი I. – (1921 – 1945). – ბედ. შ. ლოგოლაძე. – ტბილისი: ტექნიკა და შრომა, 1951. – 813 გვ.

ჩართული წიგნი. ღიბლიოგრაფია. – ტ. 2. – ნაკვეთი II. – (1921 – 1945). – ბედ. შ. ლოგოლაძე. – ტბილისი: ტექნიკა და შრომა, 1951. – უკ. 819 – 1395.

ჩართული წიგნი. ღიბლიოგრაფია. – ტ. 2. – ნაკვეთი III. – (1921 – 1945). – საბიებლები. – ტბილისი, 1954. –.162 გვ.

ჩართული წიგნი. ღიბლიოგრაფია. – ტ. 3. – (1946 – 1950). – ბედ. ტ. ხველიშვილი. – ტბილისი: საქართველოს ტიგნის შალატის გამოცემა, 1964. –.495 გვ.

ქართული ხელნაწერები. ტლობი. – ტბილისი: ელოვნება, 1970.

ქართული წარწერების კორპუსი. I. შაბიდარული წარწერები. I. ტდმოსავლეთ და შასავლეთ საქართველო (V-X სს.). – ტბილისი: ტეცნიერება, 1980.

ქართული წარწერების კორპუსი. III. ჟრესკული წარწერები. I. ტტენის სიონი. – ტბილისი: ტეცნიერება, 1989.

ჭაფიანიძე, ზურაბ. ღაცობრიობის პირველი ანბანი. – ტბილისი, 1987.

ჭიფიანი, შიმიტრი. ქართული ღრამატუკა. – სანქტ-სეტერბურგი, 1882.

ჭანიძე, ტაკი. შაფარული საუნჯე // საბჭოთა ხელოვნება. – 1962. – № 9. – ლკ. 49 – 72.

ჭანიძე, ტაკი. ღრიბტოგრაფიული მასალები. // შიომთხილველი. – P. 1. – ტბილისი, 1926.

ჭანიძე, ტაკი. შთავრული ასოების ხმარების გემო ქართულში // ზიტერატურული საქართველო. – 30.06.67.

ჭანიძე, ტაკი. შთის კილოთა ლექსიკონი // ტხზულებანი 12 ტომად. – P. 1. – ტბილისი: ტეცნიერება, 1984. – ლკ. 274 – 476.

ჭანიძე, ტაკი. შოპაქტრეთა საპასუნოდ // ზიტერატურული საქართველო. – 8.09.67.

ჭანიძე, ტაკი. სალიტერატურო ქართულის საჭირბოროტო საკითხები (წერილების კრებული). – ტბილისი, 1979.

ჭანიძე, ტაკი. ქართული კრიბტოგრაფიის ახალი ნიმუშები // საქართველოს მუნეუმის მოამბე. – P. 1. – ტბილისი, 1922.

ჭანიძე, ტაკი. ქართული ორთოგრაფიის ისტორიიდან // შრომა. – 1967. – № 10. – ლკ. 13–16.

ჭანიძე, ტაკი. ქართული სტამბის ისტორიისათვის // ზიტერატურული მემკვიდრეობა. – P. 1. – ტბილისი, 1935.

ჭანიძე, ტაკი. ქართული შრიფტის ახალი გარნიტური “ანივერსიტეტი”. – ტბილისი: ტსო. – 1965.

ჭანიძე, ზელა. სლომთავრული და ჰვენ // სხალგაზრდა ტვერიელი. – 1990. – № 42. – 17 სექტემბერი.

ჭარაშიძე, ჭრისტინე. სირველი სტამბა საქართველოში. – ტბილისი, 1955.

ჭარაძე, ლ. შიკლოუმ ღიში ჟოტფალუში და ქართული სტამბა. – ტბილისი, 1982.

ღაჩანიძე, ზასილ. სეტრე ტვერიელი და ქართული მონასტრის არქეოლოგიური გათხრები ტერუსალიმში. – ტბილისი: ტეცნიერება, 1974.

ღიქობავა, ტ.; ზათეიშვილი, X. სირველი ქართული ნაბეჭდი გამოცემები. – ტბილისი: ელოვნება, 1983.

ღხარტიშვილი, შარინა. “ღინოს ცხოვრების” ვრცელი რელაქციის ატრიბუცია” // შნათობი. – 1987. – № 5. – ლკ. 149 – 154.

ღხენკელი, ტამაზ. სლომთავრულის “ერთიანი გრაფიკული სისტემა” // საბჭოთა ხელოვნება. – 1981. – № 4.

ღხენკელი, ტამაზ. ქართული ანბანის გარშემო // ზიტერატურული საქართველო. – 1982. – 23 ივლისი.

ცისკარი. – ტბილისი, 1861. – ტებერვალი.

ცისკარიშვილი, ზ. ზავახეთის ეპიგრაფიკა, როგორც საისტორიო წყარო. – ტბილისი: სშტ, 1959.

ძიდიგური, ჟოთა. ზიტერატურულ-ენათმეცნიერული ნარკვევები. ქართული ანბანის წარმოშობა. – ტბილისი, 1974.

ქერეთელი, ლიორგი. ობველესი ქართული წარწერები სალესტინიდან. – ტბილისი: სშტ, 1960.

საბაშვილი, შ. ოცხო სიტყვათა ლექსიკონი. – ტბილისი, 1973.

სელიძე, ლიზო. შითი აცოცხლებს ისტორიას (ქართული წიგნი 3000 წლის წინათ) // საქართველოს რესპუბლიკა. – 1999.

სელიძე, ლიზო. ჟყაროსთვალი. – ტბილისი: ელოვნება, 1974.

სილაშვილი, ზევან. ჟინაქრისტიანული ხანის ქართული წარწერა ღეკრესიდან // ქართველოლოგი. – 2000. – № 7.

ჯავახიშვილი, I. ქართული დამწერლობათმცდლოდნეობა ანუ პალეოგრაფია. – ტბილისი, 1926.

ჯავახიშვილი, I. ქართული პალეოგრაფია. – ტბილისი, 1949.

ჯავახიშვილი, I. სინას შთის ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა. – ტბილისი, 1949.

ჯანაშვილი, შოსე. ტა დროს და საიდან შემოიღეს ქართული ანბანი // ტვერია. – 1887. – №№ 115–118, 121–123, 126–128.

ზიტერატურა

*ძამაზ სეტრეს ძე
შჭედლიძე*

ზსომთავრულ-
ჩუსხურ-შხედრული
(ქართული ასოების არსი)

ზიტერატურა

ელუსტრაც. მაჩვ.

საგნობრივი მაჩვ.

ქელითწერა

ძაბულები

ძსომთავგრული

ԳԵԾԸՆ
ԺԵՂԾՈՒԹՅՈՒՆ

**Մնածտբարեկամ-
հավաքչական-
ժեղծման
(փշտան շնչահուն շնն)**

Ծե ղն Փշտան ղա սոնողոտ ծոփ
Փշտան ցոն Փշտանն հետոնեղ-
տեցն. Լծն ցնեղոնն ղն փշտան,
ծե շոնն ղնեղոնն ղն Փշտան
ցոն տոնոն փշտանն. Ծե
շծն ցոնն ծոննայնայն փշտան.

